A 273/a

Digitized by the Library and Information Centre of the Hungarian Academy of Sciences

A 273/a

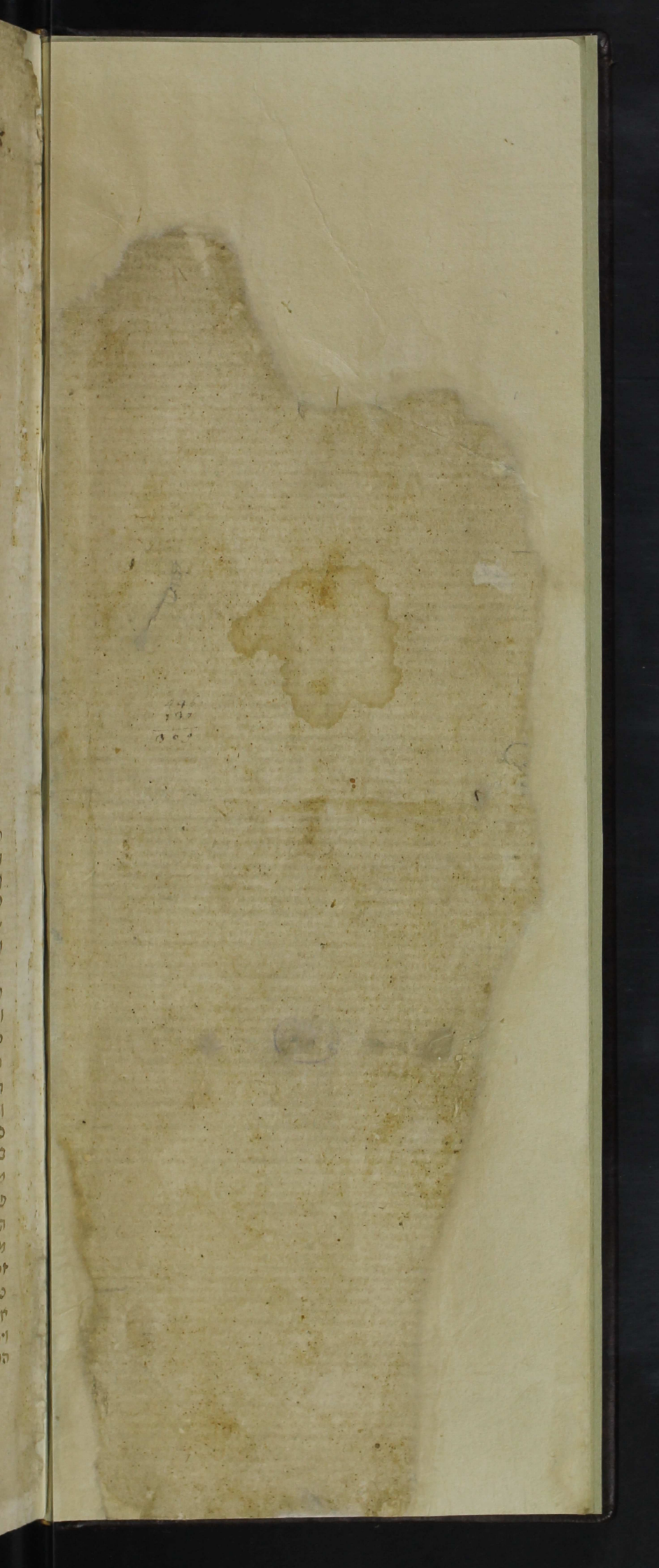

אחרי מות

[illegible] ר' יוסף

[illegible]

[illegible] הארץ לקרות [illegible]
[illegible] על הדרישה
[illegible] התשוקה לדברים
[illegible] וחרוזיך מן
[illegible] אומר אורי
[illegible] מה שקראתו
[illegible] שקרה לך ממה שאי
[illegible] מן החכמות הוספתי בך
[illegible] סברתך וראיתי כספך
[illegible] ותחרוזיך להתלמד בהם לדעתי שלמותך
[illegible] עמי מה שקראתו ממלאכה ההגיון נקשרה
[illegible] וראיתיך ראוי לגלות לך סודות ספרי
הנבואה עד שתשקיף מהם על מה שדרך שישקיפו
השלמים והחלותי לרמוז לך רמיזות וראיתיך מבקש
ממני ההוספה ופוצר בי לבאר לך דברים מן העניינים
האלוהיים ושאגיד לך בהם כוונת המדברים ואם
הדרכים ההם מופתיים ואם לא מאי זה מלאכה הם
וראיתיך שכבר ידעת מעט מאשר למדתה מאולתי
ואתה כבר דפקתך הבהלה ואתה נבוך ונפשך
החשובה הבקש ממך דברי חפץ ולא סרתי לדחותך
מזה ולצוותך לקחת הדברים על הסדר כוונה ממני
שיתאמת לך האמת בדרכיו לא שיפול האמת במקרה
ולא נמנעתי כל ימי התחברך עמי כשהוזכר פסוק
או דבר מדברי רבותי זל שיש בו הערה על עניין זר
לבארהו לך וכאשר בר השם בפרידה ופנית אל אשר
פנית העירוני החבורים ההם אל הסכמה כבר שקטה
ועוררתני פרידתך לחבר המאמר הזה אשר חברתיו
לך ולדומים לך ואם הם מעט ושמתיו פרקים
מפורדים וכל מה שיכתב ממנו הוא יגיעך ראשון
ראשון באשר תהיה ואתה שלם

הודיעני דרך זו אלך כי אליך נשאתי נפשי אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם הט אזנך ושמע דברי חכמים ולבך תשית לדעתי

המאמר הזה עניינו הראשון לבאר עניינו
שמות באו בספרי הנבואה מהשמות
ההם שמות משתתפים ויבינוהו הפתאים על קצת
העניינים אשר יאמר עליהם השם ההוא המשתתף
ומהם מושאלים ויקחום עד על העניין הראשון אשר
הושאלו מהם ומהם מסופקים פעם יחשב בהם
שנאמרו בהסכמה ופעם יחשב בהם שהם משתתפים
ואין הכוונה במאמר הזה להבינם כולם להמון העם
ולא למתחילים בעיון ולא ללמד מי שלא עיין רק
בחכמת התורה רל תלמודה כי עניין המאמר הזה
כולו וכל מה שהוא ממיט הוא חכמת התורה על
האמת אבל כוונת המאמר הזה להעיר איש בעל דת
שכבר הורגלה בנפשו ועלתה בהאמונתו אמתת
תורתנו והוא שלם באמונתו ובמדותיו ועיין בחכמת

[illegible]

החמשית [illegible]

[illegible] בבא [illegible]
בלימוד על הראשון [illegible]
ויעשרך המלמד שיקבל [illegible]
דרך שיזכמן ובשעת [illegible] [illegible] מאל יוקח
כפי הפירוש השומע [illegible] [illegible] להבינו. ואחר
כן ידוקדק העניין ההוא השתוכל והתבאר מפתחו במקום
השנות לו.

והסבה הששית [illegible] הת שלשות הסתירה
והיותה בלתי [illegible] מהבאירה אלין
אחר הקדמות רבות. וכל מה שיעערך להראותו אל
הקדמות יותר הוא יותר עשה. ויעבי זה על המחבר
ויחשב ששתי הצרות הראשונות הוין סתירה ביניהם.
וכשתלקח כל צרה מהם והחובר אליה הקדמה עזרת
ויתר מהם מה שיתחייב וכן יעשה בכל הולדה החובר
אליה הקדמה ויתר מה שיתחייב יניע העניין אחרי
הקשות רבות אל סתירה בין שתי התולדות האחרונות או
הפך. וכך זה הוא שישלם מן החכמים המחברים מזה
שיהיו שתי ההקדמות הראשונות עראות הסתירה אלא
ששתי הראשונה בשתתם האחרת בתקוס אחר מן החבור
זהן מתייחדות נדולה ולא יעשה זה בשנים כי שיתבוננו
באמרינו

והסבה השביעית הכרח הדברים
בעניינים
יעערך להעליה קצת עניינים ונלות קיומם. והוא יביא
העורך כפי ראיה אחת להמשך הדברים בה על שער
הקדמה אחת. ויביא ההכרח בתקוס אחר להמשך הדברים
בה על שער הקדמה שנותרת לראשונה. ואליך שלא ירגישו
ההמון בשום פשם בתקוס הסתירה ביניהם. והוא יעשה
המחבר התחבולה בהעליס אחותו בכל אחד אמנם
הסתירה הנמצאת במשנה ובברייתות
היו כפי הסבה הראשונה כמו שתמצאם אומרי הני
קשיא רישא אסיפא. והיא התשובה רישא ר פלוני
וסיפא ר פלוני. וכן תמצאם שיאמרו ראה ר דבריו של
פלוני בכך וכך וסתם לן כוותיה. והרבה תמצאם אומרים
סתמא מני ר פלוני. מתעתעין מני ר פלוני. וזה הרבה
מלסתור. ואמנם הסתירה אין החילוק הנמצא
בתלמוד הוא
כפי שתמצאם ואמרי אומרי בכך וכך אמר לה ר פלוני
ובכך וכך אמר לה ר פלוני. ואמרו נמי כן אמר לה כיוצא
בחדיא. ופליג עליה בחדיא. ואמרו הרי אמורמי מלמא
דר פלוני. וזה המין כולו הולך אחרי הסבה הראשונה.

ואמנם כפי הסבה השנית הוא אומרם בדיאור הדר
ביה ור מהתיא. ויחקור מי זה משש ר
המאחריה הוא המאוחר. וכן אומרם מהדורא קמא
דרב אשי אמר לן כך וכך. ומהדורא בתרא אמר לן כך וכך.

ואמנם הסתירה אין ההפך אשר יראה בפשוטו של
עניין בלעת מקומות מספרי הנבואה כולם
הוא כפי הסבה השלישית והרביעית. ואל זה העניין הוסיף
ההקדמה הזאת. וכבר ידעת כי אומרם אל
כתוב אחר כך וכך. וכתוב אחר כך וכך. ויעמידו הדברות
הסתירה ואחר כך יאמרו שהעניין חסר הענין. או מתחלף
הנושא כאומרם שנאמר לן דייך שבריך סותריס
דברי אמך אלא שהם סותריס זה את זה ומכל
זה הדבה בדברי רבותינו אל. אבל כל מה שיבארו לן
הוא במאמרי הנבואה הנעלים בדעתם או במופת דרך
מדע. ואשתדל אחתם היה דעתינו להעיר על הפוקים

והעי
אומר כי זה העניין
ר הקריאה בספר
בן מקוש עניין
ר בספרי
החלוף הקריאה בספרי
פרשה הוא פרי הפסח
אשר תקריבו
והמנחה שיש בלתי
וכן הקריאה בתורות
והנביות סתם
בהגדה ותקריבו
ואתנם
לפי הסבה השביעית
אשר ירמוז הקריאה היא כן החלוף הוא
לפי הסבה החמשית והשביעית ודעזה
ומכוחה מאד שלא תשרבב בקריאת פרקין
אל ההקדמות אותחיל בזכרון השמות אשר ערך הערה
על אמיתה ובגיעים המצוין בבל מקום בפי עניינו ויהיה
זה מפתח להכנס במקומות סתרו שליהם השעריס
וכשייפתחו השעריס ההם ויכנס במקומות ההם
ינוחו בהם הנפשות ויהנו העיניס ויגשו הנסתרים
מישעלם ומיניעם

פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים

פרק א עלם ודמות

כפר חשבו בני אדם כי עלם בלשון העברי יורה על
התמונה הנראה והעידו והביאו זה מן הנשמה בעורה לאומרו
נעשה אדם בעלמנו כדמותנו וחשבו שהשם על עניין
מדם כל התמונה והצורה והתחייבה להם ההקשמה
הנמורה והחימיגן בה וראוי שהם יפרדו מהאורך
החמונה יכזיבו הכתוב וגם ישימנו השם נעשה אם לא
יהיה בלי ספק ויל בתמונה ובצורה ובאור אחר
שהוא יותר נדול ויותר נורא לפי סברתם והחומר שלנו
בן חיננו דם ובשר זה הכלים גם שרצונהו שיהיה רחוי
בחק השם ואומנם מה שיעריך שיאמר בהרחקת הקשמות
והעמיד האחרות אשר אין אמת לו אלא ברחוק הקשמות
הנה יוודע מופתי זה מן מזה האומרי אחבל ההעדה הנה
בזה הפרק לשאר עניין עלם ודמות ואומרי כי העורה
האמורה מאל ההמון אשר היא התמונה הדבר והצורה
שעזה הויוחד בה בלשון העברי הנאר מפי יפה הנאר
ויהי עמלקה מה תאמרו כתאר בני המלך ואומרי
בצורת המלאכתיית יתאוהו בשרך ובתחונה יתאוהו
והנה שם שלא יפול על השם פעל ותעלה מהם אומנם
עלם הנה נופל על העורה הטבעית כל על העניין אשר בן
נעלה הדבר והיה מה שהנה והנה אומתנו מאשר הוא העמקן
ההנה אשר העניין ההנה בחדש הנה אשר בשבוקן תהיה
ההשנה האנושית ומפני ההשנה הזאת השכלית נאמר
בן בצלם אלהים ברא אותו ובכן נאמר עלם בזה כי
הבזיון לכל בעלם אשר היא העורה הטבעית לא התמונה
האלהיית ולמרם וכן אומר בצלמי כפם כי היה
העיקר מהם עניין רחות היקר הטחורים לא עורת הטחורים
ואם אי אפשר מבלתי היות עלמי טחוריכם ועשים מעלת
התמונה והנאר יהיה שם כן עלם שם משתתף הנ מפוקפק
יאמר על העורה המישית ועל העורה המלאכלית ולפיזעז
בה מהמונה הקשמים הטבעיים ולמרם ויהיה הערעה
באומרו נעשה אדם בצלמנו העורה המישית אשר היה
ההשנה השכלית והתמונה והנאר הנה כבר הזכרנו לך
ההפרש בין עלם והנאר ובארנו עניין עלם אומנם דמות
הוא שם מן דמה והוא בן כן דמיון בעניין כי אומרו
דמיתי להיות מדבר לא שלמה לבנתיה ונועתה אדבר
אבנו לאבלה וכן כל ענן בזה שהיה לא למה אלנו בעופיו

[illegible] שיהיה בעל המעשה׃

פרק שני

הקשה לו איש חכם זה לו שעשה קושיא גדולה עריך להתבונן בקושיא ובתשובתו בפילוקה׃ והקדם שאמרו הקושיא ופירוקה אומר כי כבר ידוע לכל עברי כי שם אלהים משתתף לשם ולמלאכים ולשופטים׃ מעניני המציעות׃ וכבר ביאר מוקילום הגר שה והחזקת מה שבארנו כי אומרו והייתם כאלהים יודעי טוב ורע רוצה בו השניין האחרון והוא כרבבי׃ ואחר העשה זה השם עתיד בזכרון הקושיא׃ אמ המקשה יראה מתשובתו של פתוב כי הכוונה הראשונה באדם שיהיה כשאר הבהמות שאין שכל לו ולא מחשבה ולא יבדיל בין הטוב ובין הרע׃ וכאשר המיה הביא לו מריו זה השלמות הגדול המיוחד באדם והוא שהתהיה לו הכרה הנמצאות כפו אשר הוא הנבדל מן העשיים הנמצאים כפו וכו עתעשם ואהו הפלא שיהיה עושה על מריו הה לו שלמות לא היה לו השכל׃ ואין זה אלא פלבר מי שאמ כי איש מן האנשים מרה והפלא בעולם ולוקח והוא פוכב בשמים׃ זאת היתה כוונת הקושיא ועשיה׃ ואעפ שלא היתה בזה הלשון׃ ושמע עניין תשובתינו׃ אחתו אומרנו אתה האיש המעיין בתחלת ענוינו ומתמיה ואי אי שיחשוב שיבין ספר שהוא הישרת הראשונים והאח רונים בעברו עליו בקיעה עתיה הפנמי מן השניה והפשטי׃ בעברו על ספר ומספרי דברי הימים או שיר מן השירים מבלתי ישוב והשתכלות אחין הדבר כפ שחשבתו בתחלת המחשבה׃ אבל כפ שיתבאר עם ההתבוננות לזה הדבר׃ וזה כי השכל אשר השפיע הבורא על האדם הוא שלמותו האחרון׃ הוא אשר הגיע לאדם קודם עלרתו וכו עוד בו שהוא בעלם אלהים ובדמותו׃ ובבלתי דבר אחת ענוהו כפ שאמ ויהי אלהים וגו׃ ולא תהיה העזוה לבהמות ולא לפי שאין שכל לו׃ ובשכל יובדל בין האמת והשקר׃ וזה היה עפ״י בו על שלמותו ותמותו׃

אבנם המעזה והעזה הזו בתפרוסמות לא בפושטות כי לא יאמ השטים כדומיה נאה׃ ולא הארץ שטוחה מגעה׃ אבל יאמ אמתה ושקר׃ וכן בשלוטע יאמ על הקושטא והבטל אמתה ושקר׃ ושל העזה והמגעה טוב ורע׃ ובשכל יודע האדם שן הראוי הפלה השקר׃ וזה היה בעניני המשכלים כולם׃ ובאשר היה האדם על שלמות עניניו ותמותו והוא עם מחשבתו ומושכליו אשר אמ בו בעבודה ותחסרונו מעניו הפלהים לא היה לו כח להשתמש בתפרוסמות בשום פנים ולא להשיבם׃ עד יופי הנעלי שבתפרוסמות כלנות והוא קלות העזוה לא היה זה מעניני אעלו׃ ולא השיבו בעמו׃ וכאשר מרה ועזה אל המחותו

16

מראה הנגף [illegible]
בכל כל [illegible]
בעין לדבר [illegible]
לארץ. והוא [illegible]
הדבר עד שישתה [illegible]
כי האון לא יראה [illegible]
אומרו [illegible]
היותם רודפים [illegible]
העניין אומרו [illegible]
ועל זאת הה [illegible]
מהביט אל [illegible]
לא יאכל [illegible]
בעיון עיניו. והוא [illegible]
וירושלם [illegible]
[illegible] ויחזו את הלהים. ודע זה.

17

פרק ה

כאשר החל ראש העילוסופים לחקור ולעשות מופתים
בעניינים עמוקים מאד אם מתנצל דבר. עניינו שאין
ראוי למעיין בספרו שייחסהו במה שיחקור עליו לעזורה
או התפבדות והריסה לדבר במה שאין ידיעה לו בו.
אבל ראוי שייחסהו לזריזות והשתדלות [illegible] והעמיד
אמונות אמתיות כפי יכולת האדם. [illegible] וכן נאמר
אנחנו כי צריך לאדם שלא יהרוס לזה העניין העצום
הנכבד מתחלת מחשבה מבלתי שירגיל עצמו בחכמות
ובדיעות ויתקן מדותיו וייפס ויאמת תאוותיו ותשוקותיו
הדמיונות. ואשר יבין הקדמות אמתיות וידעם וידע
דרכי ההקש ועשות המופת. וידע אופני השמירה
מהטעאות השכל אז יהיה לחקירה בזה העניין. ולא
יגזור [illegible] תחלת דעת יעול לו. ולא ישלח מחשבותיו תחלה
וישליטם להשגת הבורא. אבל יבוש וימנע ויעמוד
עד שיעלה ראשון ראשון. ועל זה נאמר ויסתר [illegible] פניו
כי ירא מהביט אל הלהים. מחובר למה שיורה
עליו הנראה מפחדו להשתכל באור הנראה. [illegible] שהשם
ישיגוהו העינים. יתעלה מכל חסרון עליו רב. ישובח לו
עה והשפיע עליו מחסדו ושובו מה שחייב לו שם ותמונה
יי יביט. וזכרו החכם זל כי זה גמול להסתלרו פנו
תחלה מהביט אל הלהים. [illegible] אמנם [illegible] בני
ישראל הם הרסו ושלחו מחשבותיהם [illegible] אבל
השגה בלתי שלמה. ולזה אמר עליהם ויראו את אלהי ישר
ותחת רגליו וגו. ולא נאמר ויראו את אלהי ישראל לבד.
כי כלל המאמר אמנם הוא לדקדק עליהם הראייתם
לא לתאר איך ראו. ואמנם דקדק עליהם תוכן השגתם
אשר בכללה מן הגשמות מה שכללה חייב זה הרסם
קודם שלמותם והתחייבו כלייה. ויעתר להם [illegible] והאריך
להם עד שנשרפו בתבערה. ונשרף נדב ואביהוא
באהל מועד כפי מה שבאה בו הקבלה האמתית.
ואם היה זה בדינם כל שכן בדיננו אנחנו הפחותים
ואשר למטה ממנו שצריך לו שיכוון ויתעסק בשלמות
ההצעות והבין ההקדמות המטהרות להשגה [illegible]
שהיא הטעויות. ואז יבוא להביט אל [illegible] הקדוש
הלוהי. וגם הכהנים הנגשים אל יי יתקדשו [illegible]
בהם יי. וכבר צוה שלמה בשמירה [illegible]
האדם להגיע לזאת המדרגה. ואמר ממשל [illegible]
רגלך כאשר תלך אל בית הלהים. ואשוב להשלים
מה שנכנסנו לבארו. ואומר שאיעלי בני ישראל [illegible] מה
שאירע להם בהשגתם מן המכשולים [illegible]
מפני פעולותיהם ונטו לעניינים הגופיים להפסד
ההשגה. ולזה אמר ויחזו את הלהים ויאכלו וישתו
אמנם השלמת המאמר והוא אומרו ותחת רגליו כמעשה

ואשה

פרק ז׳ ילד

פרק ח׳ מקום

זה בראופרס מכ
ואופרס עד
ושל זה הד
מהקונטו. ל
וכן כל זכרון
מעצמותו יה
עליו המוסב
המאמר אין ה
מן הפרק ההוא
על עשיט השם ה
עשוק מי שידבר בשפה
ואיתה התבונן בשפתי הבחינה ואיתה מהכתוב
בעלי החכמה והעיון השיות המשתמשים בהם כולם
והשוא בלשם משותף על עניין מועילינו העיות בזכרי
המאמר ההוא. וזה הדבר מפיע הוא מתרגם זה המאמר. 19
וזולתו. דמיון זה מה שבארנוהו מעניין מקום
בראופרו ברוך כבוד ה׳ ממקומו. שאתה הרע שזה
העניין בעצמו הוא עניין הנה מקום אחר. מעלת עין
והשקפת שכל. לא השקפת עין. מיערף אל המקום הרמוז
אליו מן ההר אשר בו היה ההתבודדות בהשלמות.

פרק ט׳ נסא

עיקר הנחתו בלשון הוא שם נסא. ובעבור שהכתוב אומר
ישבו עליו בעלי הגדולה והעושר כמלכים והיה הכתוב
דבר נמשל יורה על גדולת הראוי ומעלתו ועושר עניין
נקרא המקדש נסא להורותנו על עושר מי שנקרא בן
והשפיע אורו וכבודו עליו. ואמר נסא כבוד מרום מראשון
מקום מקדשינו. ומפני זה העניין נקראו השמים נסא
להורותך לך כי שידעש ויתבונן כהם על עושר מאיש
ומגיעש ומהגיע העולה השפל להשפעת עובש. ואמר
השמים נסאו והארץ הדום רגלי. יאמר שהם יורו על
מציאותו ושלמות וגדולת מהותו הנסא של עושר
בעלמו. יהו אשר ערוך שיאמרו נהן המאמינים. לא שיש
בעש שיעשוא הבורא עליו. יה. עשוי רב. כי הנה יתבאר
במופתים שהוא יה מיט בעל ומיך יהיה לו מקום אחר
משפן על בעל. ומאמר העשין מה שהעירונו עליו.
כי כל מקום עשאו האלהים ויחלו בראשיו ותהיו במקדש
הוא השמים נקראו נסא. אבל אשר הרחיב בו הלשון
ויאמר כי יד על כס יה. הוא הגיד עצמותו וגדולתו אשר
אין ערוך שיעזיר לכך חוץ מעצמו. ולא נבראו מנבראיו
עד שיהיה יה נמצא בלתי נסא ומגיעש עם נסא. זולת
כפירה בלא ספק. וכבר פירש ואמר אתה ה׳ לעולם תשב
כסאך לדור ודור. הורה שהוא דבר בלתי נפרד מעצמו.
ולזה ירעה בכסאו הנה ובכל מה שדומה לו בגדולתו ועושרו
אשר אינם דבר יוצא מעצמו. כמו שיתבאר בקרוב מזה
זה המאמר.

פרק י׳

דבר קדש לנו שנתבונן בשני המאמרים שם מאמרו
השמות המשתתפים אין דעתינו שעתפו כל עניין שיאמר
עליו השם הזה. כי אין זה המאמר בלשון אבל נחלוק בין
העניינים ההם מה שאמרנו עריכים לו בשני נתן לדבר
אחר. ומזה ירד ועלה היריעה והעלייה
שם שתורת מונחים בלשון
השבחי ליריעה ולעלייה. וכשיערוך הנך מהקום אל מקום
שפל מאמר יאמר ירד. וכשיערוך הל מקום נבוה ממנו
יאמר עלה. ואחר כן הוזקקו שם השמות האלו לגדולה
ולעושר. עד שתשתבל מעלת האיש יאמר ירד. וכשתגבה
מעלתו בגדולה. יאמר עלה. יאמר יה הנך אשר מקריבך

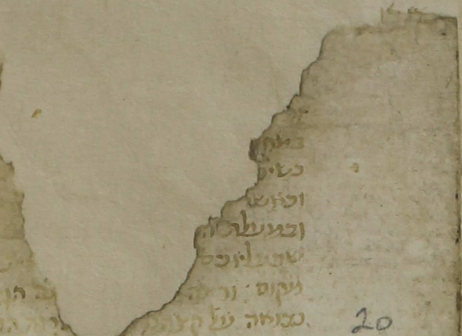

פרק יא ישיבה

פרק יב קימה

פרק יג עמידה

שם משתתף יהיה בעשין הקימה בעמדו לפני מרעה
אם יעמוד משה ושמע. והוא עומד על הסס ויהיה בעשין
ההטחה וההפסק כי עמדו לא עמד עד. והעמוד מלת
ויהיה בעשין הריוס והקמץ. הנעץ יעמידו יהיה רביס
ויכלה עמוד. עמד שעמד בו. הקריים ועזאר ולא עמדה.
ועריקתו עומדת לעד. קיימת נשארת. וכל עמידה שמא
בכל יה היו מאה העשין האחרון. ועבדו רבנן בגוס ההוא
על הר החריס. יהיקמו סביבותיו. כלוי מסובבין. והנה
יהצאר זה בחברי שתוק רגל. ומזה העשין אומרו יה
ואתה פה עמד עמדי. אובי עמדי בין כי וכיעכס.

פרק יד שתוק אדם

עמידה.

הוא שם אדם הראשון נעשר. כי שבעו בכרס שהוא
נעשר משלמה. והיה שם העין. לא ידעון רוח בעמדה.
ולי יודע רוח בני האדם. ולותר האדם מן הבהמה אין
והיה שם להעין כולו לפתוחים מצלמי המיוחדים. כי
בני בני בני. ומזה העשין השני אי ויראו בני האלהים
את בנות האדם. אכן האדם ונשותין.

פרק טו נצב או יצב

ואעפ שהשתנו השרשים העשין אחד. כפ שידעת בכל
שמושיהם. וזה השם יהיה בעשין הקימה והתיצבות.
והתצב מחוץ פרוחוק. יתייצבו מלכי ארץ. יעמו נצבים.
ויהיה בעשין הקריס והתחלה. דבריך נצב בשמים.
כלומ קיים עומד. וכל מה שבא מזה בחק הבורא הוא
ראוי העשין. והעה יי נצב עלין. קיים עומד עלין
כלומ על הסלם אשר ראשו האחד בשמים וראשו האחר
בארץ. וכו יעלה כל מי שיעלה עד שיגיע אי עשלו
בהטרח. כי הוא עומד קיים על ראש הסלם. ומבואר
הוא שבאמרי הנה עליו בפסי זה המשל הנשוא. ומלאכי
אלהים עולים הנביאים. אשר עמד בהם בפירוש ושלח
מלאך. ויעל מלאך יי. ומה עוב אומרו עליס ויורדים
בו. העליה קודם הירידה. כי מאחר העלייה וההנעה
אל מעלות ידועות מן הסולם תהיה הירידה בזה שתפוק
מן השעין להנעה אחרי הארץ ולמוטה. אחרי בשבור
זה כבושה בירידה כפ שבארנו. ואשוב אל עניני
כי נצב עלין. מתמיד קיים עומד. לא שהוא הנייצבות
בשם. ומזה השעין ונעצת על העוי. כבר הצטוה לך
כי נצב ועמד עשיש אחד בזה השעין. וכבר אפ
הנע עומד לפנין שם על העוי בחורב.

פרק טז צוה

שם משתתף הוא שם הדר. והכיות בעוי. והוא שם
מבן קשה. חרבות עוריס. והוא שם המקור משמ

פרק יז

לא התשוב כי החכמה הלהיב לבד היא העושה
כן ההלון אבל רוב חכמה הטבע. וכבר נכבר לך
אומרנו ולא במעשה בראשית בשעש. ומזה אעלה
בעלי התורה לבד אבל גם כן אעלה הפילוסופים
וחכמי האומות. קדש היו מסתכלים הדברים בהתחלת
ויעלמוס ואפלטון ומי שקדם ע היה קודם החומר
העקבה והצורה הזכר ואתה יודע כי ההתחלות
הנמצאות ההוות העפסדות הן שלש. החומר והצורה.
וההעדר הראשון אשר הוא מחובר לחומר לעולם
ועלי ההתחברות לחומר לא הבינה אליו הצורה
ובזה העדר היה ההשרר הן ההתחלות. ועד הביב ק
העורה יסור ההעדר ההוא. כלומר השרר הצורה
ההיא המינעת. ויחובר אליה השרר מהרוכן לעולם
כמ שהתבאר בחכמת הטבע. ואמ הם אשר הן
הפחד עליהם בבראשונה היו שואלים השאלות ומחייש
מסופקות בלמוד והיו מסתכלים העניינים בשאלות
כל שכן שראוי לנו מאחינו קהל בעלי הדת שלא
נסתר דבר מיקשה יעל ההמון להבינו. או הדמיה
להם אמתת העניין חלוף השניין שהוציא בו.
ודע זה בפ כן.

פרק יח. קרב ונגש ונגע.

את השאלות השלשה כלומר קריבה ונגיעה ונשיקה.
הנה יהיו בעניין המגעים הקירוב במקום. ויהיו בעניין
הדבק המדע כידוע. וסמיכ ידמה קירוב נשק לנשק
מאשר עניין קריבה הראשון והוא הקריבה במקום
מאשר קרב את הלחטה. ופרשה הקריב. והנקרבה
ענייבה הראשון נגיעת נשק בנשק. והנע לרגלין.
ונגע על פי. ועניין נגישה הראשון בזולת איש עלאיש
והתגוששו יחדו. ונגש אליו יהודה. ועניין את השלשה
שמות השש הוא הדבק המדע. ונגיעה השנה לא
השגת מקום. אלא מן הנגישה בעניין הדבק המדע.
כי נגע אלה שאינם משפטה. ואולי מן הקריבה
והדבר. אשר יקשה מכם תקדמון אלי. כאילו אמר
הקורייעוב גו היה כבר נעשה בהודעה בידוע. ואמר
מן הנגישה. ונגש מבראם. ואמר. והוא היה בעניין
הנבואה והראיה. כמ שיראמר. ישן כי נגש העם הזה
בחי וגו. וכל לשון קריבה או נגישה הנמצאה בזולת
בספרי הנבואה כין השש וכין עניין מובראים הם
כולם מזה העניין האחרון. כי השש יתי אינו נשש.
כמ שיבואר עליו המופת בזה המאמר. והוא יתי לא
נשש ולא יקרב לדבר. ולא דבר מן הדברים יקרב ע

23

פרק יט מלא

פרק כ רם

פרק כא עבר

פרק כב א

פרק שבע

פרק כו

פרק כח ונל

לא טוב ונופת מתוק את חרך. כן דעה חכמה
לנפשך. וזה נעשה גם כן הרבה בדברי רז"ל. כלומר
הסתר על החכמה באמילה. הא אכלו בישרא שמיעא
בי[illegible] ואמרו כל אכילה ושתייה האמורה בספר
זה אינו אלא חכמה. [illegible] הנוסחאות אינה אלא
תורה [illegible] החכמה מיס. הוי כל עמא
לכו למיס. מאשר נעשה זה הרבה בלשון נגלה עד
ששב כאילו הוא ההנחה הראשונה נעשה גב' לשון
הרעב והעמא בהעדר החכמה וההשגה. והשלחרני
רעב בארץ לא רעב ללחם ולא עמא למיס כי אם
לשמוע את דבר יי. עמאה נפשי לאלהים לא חי.
וזה הרבה. והירג יונת בן עוזיל. ושאבתם מיס
בששון ממעיני הישועה. והקבלון אולפן חדת בחדוא
מבחירי צדיקא. והשתכל ב' פירושו מיס שהוא
חכמה שתלקח בימים ההם ושם מעיני כמ' מעיני
הישועה. כלומר הראשים והם החכמים. ואם מבחירי
צדיקא. כי הצדק הוא הישועה האמתית. וראה איך
פירש כל מלה בזה הפסוק לעניין החכמה והלימוד
והבן זה.

פרק לא

ידע כי יש לשכל האנושי השגות בכוחו ובטבעו שישיגם
ובמציאה נמצאים. ועניינים אין בטבעו שישיגם
בשום פנים ולא בסבה. אבל שערי השגתם נעולים
לפניו. ובמציאות דבריה ישיג מהם עניין ויסכל
עניינים. ואין בהיותו משיג מתחייב שישיג כל דבר
כמו שלחושיל השגות ולא ישיגם על אי זה מרחק
שיזדמן. וכן שאר הכוחות הגופיות. שהאיש על
דרך משל אעפ' שהוא יכול לשאת שני ככרים אינו
יכול לשאת עשרה. ויתרון אישי המין זה על זה
באלו ההשגות החושיות. ושאר הכוחות הגופיות
נגלה מבואר לכל האדם אלא שיש לו גבול ואין ב
הענין הולך ב' אל אי זה מרחק שיזדמן ואי זה שיעור
שיקרה. וכן הדין בעצמו בהשגות השכליות האנו
שיות יש יתרון לאישי המין זה על זה בהם יתרון
רב. וזה גב' מבואר נגלה מאד לבעלי החכמה. עד
שעניין אינו יוצאהו איש מעיונו בעצמו. ואיש
אחד לא יוכל להבין הענין ההוא לעולם. ואפי' למדוהו
לו בכל פירוש ובכל משל ובזמן ארוך לא יעבור
שכלו בו בשום פנים. ולא יאות לו להשיגו. וזה
היתרון גב' אינו ללא הגבלה. אבל לשכל האנושי גבול
בלא ספק יעמוד אצלו. עד שיש דבריה יתבאר לאדם
המנע השגתם ולא ימצא נפשו משתוקקת לידיעתם
לשערו המנע זה. ושאין פתח שיכנס ממנו להגיע אל
זה כסכלנו מספר כוכבי השמים. ואם הם זוג או
יחיד. ובסכלנו מספר מיני בעלי החיים והמקורים
והצמחים. ומה שדומה לזה. ויש דבריה ימצא
האדם תשוקתו להשגתם עצומה. ויתגבר השכל לבקש
אמתתם ולחפש עליה. ב' וימצא בכל אומה מעניינת
מן האנשים ובכל זמן. ובדבריה ההם ירבו הדיעות
ויפול המחלוקת בין המעיינים ויתחדשו הספקות
מפני התלות השכל בהשגת הדבריה ההם. כלומר
התשוקה אליהם. והיות כל אחד חושב שהוא מצא
דרך ידע בו אמתת הדבר. ואין בכח השכל האנושי
שיביא על זה מופת. כי כל דבר שידע שנודע אמתתו
במופת אין מחלוקת בו ולא הכזבה ולא מניעה אלא
מסכל יחלוק המחלוקת אשר תקרא המחלוקת
המופתיות. כמ' שהמצא אנשים חלקו בכדוריות
הארץ והיות הגלגל עגול וכיוצא בזה. ואלו אין מבוא
להם בזה הענין. ואלו העניינים אשר נפל בהם
הבלבול הרבה מאד בעניינים הלוהיים ומעט בעניינים
הטבעיים.

פרק לב

פרק לב

הסבה הראשונה

הסבה השנית

הסבה השלישית

והסבה הרביעית

פרק לה

ענין הנבואה ואיך סדוריה ומה ענין שמותיו הטוביס
על אחד ואם הם שמות רבים כי אין כולם עניניס עליונים
והם ספרי קדרה מאוחרת והם הסודות אשר יפקדו בספרי
הנביאים הקדומים ולכן אמרו רז"ל אין הם הדברים אשר אין
עניך לדבר בהם אלא בראשי הפרקים כמו שזכרנו ועם
ראשי הדברים גם כן אמנם הרחקה ההקשמה והסרת
[illegible]
[illegible]
[illegible]

כסכלות מי שסבל מכס השם נפשו מן מין לעשה
אזה או טבילת מי שחשב מחודש המיעשוע
חיציה או שהשמש עגלה כטבילת מי שחשב
השם יותר מאחר ואתה יודע כי כל מי שעבד
עכ לא יעבדה על שיון אזה בלעדיה ולא רמה מרס
מעשלה כלל מן העבדים ולא ידמה מן הבנים
שהעורה אשר יעשה מן המתכות או מן האבנים
והעצים שהעורה ההיא היא אשר ברמה השמים
והארץ והיא התהינה אבל אפנם יעבדו על
עכ שהם למיון לרבר שהוא מפעיל בינו ובין הלה
כמ שבאר זה מי לאמרמך מלך הגוים וגו וזה
ובבל מקום מוקטר מוגש לשמי וגו רומז אל הסמנ
החשוע מעלה וכבר ביארנו זה בחבורינו הגדול
זה מאה שלא יחלוק בו אחד מבעלי התורה אלא
שהכופרים ההם עכ היותם מאמינים מעיאורך
הבורא אחר שעלה כפירתם בחק שהוא לבורא ית
עכ וגו לא לעבודה וההעלה כמ שבא ועבדתם את
ה וגו בעבור שהתקייים מציאותו במופת
ההמון וחשבו החוזק ההוא לאלוה ויה זה מביא
להעדר מציאותו ית שהאמנת הכופרים כי אין שיך
ההמון אלא מעשי העבודות לא שביהם ואת אלהה
הנעבד בהם הביא זה להתחייבם המות כמ שאמ
הפסוק לא תחיה כל נשמה ובאור העלה והיא
הסרת הדעת הזה הבטל שלא יחשדו בו זולתם כמ
שאמ ולא ילמדו מהבם לעשות וקראם מוכיחים
ושוללים ויתרון ואמ שעשאה זה מקנא ומכעיס
ומעלה חימה ואיך יהיה עניין מי שעלת כפירתו
בעצמו ית והמשיגו על חלוק מה שהוא לא שלחו
ומוציא מציאותו או מציאותו שנים או מציאותו נפש
או מציאותו בשכל הפעלות וזו ייקם לו מי זה חסרון
שיהיה כי זה בלא ספק יותר גדול מעבד עכ על
שהיא מאמינה או מכיבה או מרועה לפי מחשבתו
ודעת כשתאמין הנשמה או עניין מעניני הנפש
שאותה מקנא ומכעיס וקודח אש חמה ושורף
ואויב ועל יותר גדול מעבדי עכ מאוד ומס שלה
בדעתך שמאמין ההנשמה יש לו התנצלות בעבור
שגדל עליה או לס פלות לקיצור השגתו כן ומוי
שהמאמין בעובד עכ שהוא לא יעבוד אלא
לסכלות או מסבת שגדל על זה מעבך מכוהיהם
בידיהם ומס תשמיר כי פשוטי ההמון ישליכם
בזה הספק כן תדע שעובד עכ מאנס הכיאוהו
לעבודתה מחשבות ועניים הסרים מין ההנצלה
מס כן למי שלא יקבל מן המאמינים המעיינים מס
היה מקיצר מן העיון שאינו לא יחשוב לכופר מי
שלא יביא מופת על הרחקת הנשמות אבל יחשוב
לכופר מי שלא יאמין הרחקתה כל שכן במעיינין
מיחוש מופתי וכי יותה כן עזיז מאד ורחקו מן
הנשמה וזאת היתה כוונת זה הפרק׃

פרק לד פנים

שם משתתף ורוב שומתו הוא על עכ ההשגחה הוא
שם הפנים וכל מי והסבו כל פנים לירקון מרוע
פניכם רעים זה הרמה ׃ והוא שם הכעס ופנה
לא היו לה עוד ולפי זה העניין נאמ זה הרמה בעניין
כעס השם ית ועבדו פנים ית חלקים פנים ית בעשי
רעי פנים יבכו והעיתות לך והתה אמ פנים זה הירמה
והוא נכ שם ממציאות השם ומעשהו על פנים כל
מאיין נפל ועל פנים כל העם תכבד עשינו במציאות
אמ לא על פנים ידיכם בהיותך ובהמציאותך
ולפי זה העניין נאמ ולבר יי עם משה פנים אל פנים
כלומ במציאות בהמציאות מדבר אמתעם עכ שם

לכה עתידה פעם. וכך אומר פעם בפעם דבר וכו
עמכם. ובמקום אחר ואת קול דברי אתם שומעים
והעמוד אינכם רואים זולתי קול. וכאן אותו פעם בפעם.
כן אומרו ודבר ה' אל משה פעם אל פעם כמי על אומרו
בעשרן ספור הדברים וישמע את הקול מדבר אליו. הנה
כבר התברר לך כי שמיעת הקול מבלתי מראה מלמד
יכולת עליו פעם בפעם. ומזה הענין ופעם לא ירמוז
מהותה מציאותו. על מה שהיו לא השיב. ופעם בא
הוא קרוי מקום הענין עלי לפניך או בין ידיך. והרבה
מה שעשה לפי זה הענין בבורא. לפנים וכפי זה
העשין בא ופעם לא יאמרו. ופירוש מוקף לא ובקרבי לא
יתחזון. רומז שיש שם נבראות בא שהם עלמות או
אישים לאדם להשיגם על מה שהם והם השכלים הנפרדים
ויחסם לעשם שהם לפנינו ובין ידיו תדיר לחזק השגחה
בהם. ומזמנ הדבר המושג אצלנו לא אצל מוקדמים
על האומות הם הענינים אשר הם למטה ממלו בעלי
המציאות לא עצם החומר והצורה ועליהם לא ותחזי
יה דהתרמי. כלומר הנמצאות אשר כמילו אינם נוטה
מהם ומשליכם מחרי לחפץ מציאותו יה. והנה
השמע פירושי בזה שבקש משה רבינו עה. ופעם
בא קראת כל הזמן בענין קודש. לפעם בישראל. לפעם
הארץ יסלח. ופעם בא שם ההזהר וההשגחה שאומר
לו השמן פעם דל. ושוה פעם. אשר לא אשא פעם
וזה הרבה. ולפי זה הענין בא נאם ישמ לפנינו
אלוף ושם לך שלום. לא לחבר ההשגחה בנו.

פרק לח אחור

שם משוקק. הוא שם הבב. מחרי המשכן והיתה
הכוונה מלחרין. והנה יהיה כלי זמן בעשין מחר
ומחרין לא קם כמוהן. מחר הדברים האלה. וזה
הרבה. ויהיה בעשין הרדיפה ולכה בדרכי מדות
איש מחב. מחרי יה שהיכה הבנו. מחרי יה ילכו.
לא רדיפת רעוע ולכה בדרכי פעולותיו ולהתנהג
בפעולותיו. כי הוסיף הלך מחרי עו. ולפי זה הענין
נאם ונאיה את מחורי. השיגהו מה שנמשך מחרי
וההדמה בי ותתחייב מרעוע. כלומר בריותי כולם
כמו שהבאר בתקיעת פרקי זה המאמר.

פרק לט לב

שם הלב לא האבר אשר בו התחלת חיי כל בעל לב
ויתקשה בלב מפשלות. ובאשר היה זה האבר
באמצע הגוף הושאל לאמיצע כל דבר. שר לב
השרים. לבת אש. והוא שם המחשבה בן כן
נאם לבי הלך. לא הייתי נוטה במחשבותי בשלימת
כך וכך. ומזה הענין ולא התורן אחרי לבבכם
לא רדיפת מחשבותיכם. אשר לבבו טוב היום
מחשבתו הרה. והוא שם העצה. כל שמריהם
שרש לב אחד להמליך את דוד. כלומר על עצה
אחת. וכן אומרו לא ימרק לבבי מימי. עניינו
לא תטוה מזה הענין. כי רוב הדברים בצדקתי
וקמחקתי ולא אריפל לו יחרק לבבי מימי.
והענין יחרק אצלי אומרו והיו שפחה נחרפת
לאיש. דומה לעבדי מוחרפה. נעשה מקנין
העבדות לקנין האישות. והוא שם הענין
ונתתי לכם רועים כלבבי. היש את לבבך. שר
כאשר עם לבבי. כלומר כרעוך בישר כרעוני.
וכבר הושאל לבורו לפי זה הענין כאשר בלבב
ובעצמי עשה. עשינו כעשוק בתי רעוני.
והוא שם השכל. ואיש נבון ולבב. ושכיל וכן
לב חכם לומינו. שלא בענייני השלמים. וזה
הרבה. ולפי זה הענין הושאל לשם בעל מקום
על שהוא מודה על השכל. אלא שהוא שהוא לשונה
על הענין. כל מקום לפי עניינו. וכן והשבותה
אל לבבך.

ולא ישיב אל לבו. וכל מה שרומה על כונת בחינת
שכלי כמ"ש ולא נתן ה' לכם לב לדעת. וכמ"ש
אתה הראית לדעת. ואמנם אתה והפך את ה'
להיות בכל לבבך. פירושו אעלה בכל כיוצות לבך.
כלומר כיוצות השלם כולם. כי התחלת הכל מן הלב.
והעניין שתשים הכלית שעליהך כולם השגתו כמ"ש
שבאורנו בפירוש המשנה ובמשנה תורה.

פרק מ רוח

שם משותף. הוא שם היוויר כלומר היסוד מארבעה
היסודות. ורוח אלהים מרחפת. והוא גם שם הרוח
המעשית. ורוח הקדים נשא. רוח ים. וזה הרבה.
והוא גם שם הרוח החיונית. רוח הולך ולא ישוב.
משר כן רוח חיים. והוא גם שם הדבר הנשאר מן
האדם אחר המות אשר לא ישיבנו ההפסד. והרוח
תשוב אל האלהים אשר נתנה. והוא גם שם השפע
השפעי האלהי. אשר ישפיע על הנביאים ויתנבאו
בו. כמ"ש שנאמר בן בדברנו בעבודה זרה שראוי
שיוזכר בזה המאמר. ואצלתי מן הרוח אשר עליך
ושמתי עליהם. ויהי כנוח עליהם הרוח. רוח ה' דבר
בי. וזה הרבה. והוא גם הכוונה והרעיון כלרוחו
יעיריו כפי כוונתו ורעיונו. וכמוהו ונבקר רוחנו
ועיריים בקרבנו ועשתה אבגיל. אם יתפרדו כוונתינו
והנהגתנו התעשה. וכמוהו מי הבין את רוחו וכו
ואיש עשתו יודיענו. אם מי הוא אשר ידע סדר
ומנוע או שיש הנהגתו למציאותו איך היא ויודיענו
בה. כמ"ש שנתבאר בפרקים ראשונים בהנהגה. הנה
כל רוח מיוחסת לשם הוא לפי העניין החמישי.
וקראתה לפי העניין האחרון אשר הוא הרעיון יתברך
בכל מקום כפי מה שיורו עליו הדבריים ההם.

פרק מא נפש

שם משותף. הוא שם הנפש החיה הכוללת כל
מרגיש. אשר בו נפש חיה. והוא גם שם הדם
לא תאכל הנפש עם הבשר. והוא גם שם הנפש
המדברת כלומר צורת האדם. משר עשה נעמית
הנפש החאת. והוא שם הדבר הנשאר מן האדם
אחר המות והיתה הנפש חלוצה בצרור החיים.
והוא שם הרעון. לאסור שרון בנפשו. כלומר בלעצ
ובמיהו אל תתנהו בנפש צרין. כלומר לא תקניהו
לרעוב. ובמיהו אעלי אם יש את נפשכם לקבור
את מתי. כלומר אם זה ברעתכם וברצונכם. ובמיהו
אם יעמוד משה ושמואל לפני אין נפשי אל העם
הזה. עניינו אין רעון לי בהם. כלומר לא אקרה
להעדירם. וכל זיכר נפש כמו מיוחס אלינו יה
הוא בעניין הרעון כמ"ש שקדים לנו באמרו כאשר
בלבב. ובנפשי אעשה. כלומר כל כרעוני וכדעתי
ולפי זה העניין יהיה פירוש והקריב נפשו בעגל
ישרא. פסק רעונו מעשות ישרא. וזה הפסוק לא
הרגישהו יוחנן בן קרח עד כלות שהוציו לקחו לפי העניין
הראשון ופעשו בו הפעולות ומנעו לפרשון. אמנם
כשיקח פזה העניין האחרון יהיה הפירוש מבואר
מאד. שהמאמר קלס על השקפתו יה. שהניחה חומה
עד שהוציו ועשהו לאל. וכשהפליגו
בהשובה ועשה לעזרה ובבר האויב עליהם רחמם
ופסק רעונו מהם הנמיד עמלם ודלותם. ודעה כי
שהוא מיוחלב. והיה הבית באמרו בעגל ישרא
מיוחס אל האדם ואמרו עגל ישרא. וכבר נתן מזה
בעלי הלשון הרבה. והנה בבשר ובלחם. נאמר
בשלם. בני ובאוזרח הארץ. וזה הרבה.

פרק מב חי

שם העומד הכרגש. כל רמש אשר הוא חי

והוא שם הרפואה מן החולי החזק מאד · ויחי מחלטן
בחיבה על חיותם · וכן בשר חי · וכן המות שם הליטה
ושם החולי בחזק · וימת לבן בקרבו והוא היה לאכן
כלומ חזק חולני · ולזה בישר בכן הערפיתי ויהי חולני
חזק מאד על אשר לא נותרה בו נשמה · שהיא תמיד
היה סובל שיהיה חולי חזק קרוב למות כנבל בשומעו
הדברים · ואמרו קצת המורדים כי עתבטלה
נשימתו על שלא השקה לן נשמה כלל · כי שיריה בחולי
השיתוק ונתחנק הריאה · על שלא יוכל הוא להוציא את
ויתגייל זה השיתוק יפה או יזמים · וכבר הרבו בזה לעשות
זה השם כשבין קצות החכמה · ויהין חייס לעתיך · כי
מועאי מעלא חייס · חייס הס למועאיהם · וזה הרבה
ולפי זה יקראון הנישואות חייס · והנייעות המופסדות
מוות · אמ יתי ראה עתה לפניך היום את החייס
ואת הטוב וגו · כבר ביאר כי הטוב הוא חייס · והרע
הוא המוות · ופירושם · וכן אפרש באומרו יתי לפניך
תחיון · כפי מה שבא הפירוש · הקודם באומרו לפניך
ייטב לך וגו · ולהתפשט זאת ההשאלה בלשון חכמי
עלילים אמ בחיותהן קרוביות חייס · ורשעים אמ
בחייהן קרוביות מותם · ודע זה ·

פרק מב כנף

שם משותף · ולזה שהוסיף בשני ההשאלה · הנחיצו
הראשונה לבעלי חייס הפורחים · כל עפור כנף
אשר העוף בשמיים · ואחר כן הושאל לכנפות
הבגדיים ומיוחדים על מרבע כעצות כסותך · ואחר
כן הושאל לקצות המישטח מן הארץ ותמונותה
הרחוקות מהקומותינו · לאחוז בכנפות הארץ
מכנף הארץ זמירות שמענו · ואמ אכן נאוזן
שהוא בן כן רועה לך עשין ההסתר · רומה לערבי
אשר יאמרו כעתה אלפי · כי הסותרת הדבר · ואמ
בפי ולא יכנף עוד מוריך · ולא יפסתר מעיך מאריך
ולא יהעלם · מה פי עמה · ומעוע תיעלי לא יעלה כנף
אביו · לא יעלה סתר אביו · וכן ותרשת כעפיך על
מאהבך · פירושן מעלי פרוש סתריך על מאהבך · ולפי
זה העניין יעלה השאל כנף לבורא יה וכן למלאכים
כי המלאכים אינם בעלי גופות של לעתים כפי שיבאר
ואומרו אשר באת לחסות תחת כנפיו · כי אשר באת
לשכון תחת סתרו · וכן כל כנף צא במלאכים עשיט
הסתר · הלא תהבונן מומרו בשתים יכסה משו וכ ואפה
יכסה רגליו · שסבת מעיאותו כל המלאך אשר הס
רגלין כפי שבארתי בשהוא רגל הס גם עשמיים כי
פעולות השכלים עשמיים · שלא יהבאר עניינם אצל
אחר לגמוד · אה לשתי סבות מעדש ומעיענו · לל
חולשת השגתנו וקושי הדעת הנפרל מיני מופתיהו
ואופנים מומרו בשהשל יעקב · מצאירהו בפרד
נפרד לאי זה עניין מייחסיל הנעשה העשפרת
המלאכים ·

פרק מג עין

שם משותף הוא שם עין המים · על עין המים
במדבר · והוא העין הרואה · עין תחת עין · והוא
שם ההשגחה · אמ על ירמיהו · לחכון ועבור שיש
עלנו · עשיט שיש השגחתך בנו · ולפי זאת ההשאלה
עמ שחק הבורא בכל מקום · והוא עניו ולפי שם
כל היכלי השגחתו וכוונתו · כי שהקדמנו הנייד
עניב כי לפניך בה השגחתו בה · עניב כי הוא משועשות
השגחתו כוללת בכל מה שמארץ בל · כי שיזכר
בפרקים יבואו בהשגחה · מאמר ההתבוננה בעניים
מלת ראייה הן חזייה · כי פקח עיניך וראה עניהן

זה כולל ההשגה השלמה ולא השגה הרגשית. כי כל
הרגשה הפעלות. והוא יתע"ל לא מתפעל כמ"ש

פרק מה שמע

שלא ושותפות תהיה בענין השמיע. והביה בענין
הקיבול. חמוש בענין השמע. לא שמוע על פיך
והקול נשמע בית פרעה. וזה הרבה. וכשהוא בריבוי
כך כן שמיע בענין הקיבול. ולא שמעו אל משה. אם
ישמעו ויעבדוהו. ולכם הנשמעים. ואשר לא ישמעו
את דבריך. והיה בענין הילוי. עקב אשר לא
השמע לשוע. פן לא תדע דברו. וכל שמיעה שלמה
בחק השם אם ירצה פשוטו של כתוב שהוא מענין
הראשון הוא ספור של ההשגחה. והוא מענין השלישי
ושמע ה'. בשמיע את תלונותיכם. כל זה השגה
מדע. ואם ירצה פשוטו שלכתוב שהוא מן הענין
השני הוא ספור על עבותיו יתע"ל לעשקה העושק. או לא
יעזה לעקתו. שמוע אושמע עקתו. ושמעתי
כי חנון אני. הטה חזק ושמע. ולא שמע יי'
בקולכם ולא האזין לכם. פן כי תרבו תפלה אינני
שומע. כי אויבי שומע אוזך. וזה הרבה. וכבר
ידוענך בשאר ההשיעות והדמיונות מה שירפרק
חוב לבבך ויציור ספרך ויתפארו לך עניניהם כולם
על שלא ישאר ספק בדבר מהם.

פרק מו

כבר זכרתי בקיצת פרקי זה המאמר כי הבדלבדול
יש בין הישרה למשיאת הדבר ובין האומ
מהותו ועצמו. כי הישרה למשיאת הדבר תהיה
ואם בפקדיו ואם בפעולותיו ואם בחסיס רחוקי
מאוד מאלו ביחס ובין קולתו. דמיון זה שהוה
אילו הרצה שהודיע מלך אקלים אחד לאדם מבני
ארצו אשר לא ידעהו יהיה הודיעך אותו והעריכך
על מעשאותו בדרכים רבים מהם. שהאמר לו הוא
האיש הלזון בן המדוכה בעל השיבה. כבר הודעתי
במקדיו. או האמר הוא אשר הראה סביביו המון
רבה מבני אדם רוכבים ורגלים וחבבות שלוטרל
סביביו ונסים נשואים על ראשו. וחעיזרות יקרעו
לפניו. או האמר הוא אשר ישכון הכיכל בארץ
הפלונית ואיה האקלים. או הוא אשר עוה בבניין
זאת החומה או בעשות זה הגשר. וכיוצא בזה
מפעלותיו ויחוסיו לעולתו. ואיפשר שתורה על
מעשאותיו בעניניס הם יותר עלמים ממלו כמ
שישאול שואל היש לארץ הזאת מלך והאמר לו כן
יש לה בלא ספק. ואיה המופת על זה אמנם לו היות
אלו המתנגיס בארצו. הלא הדיוט איש חלוש עשיר
הנקי. לפניו זה הנמצון הרב מן האהובים. וזה האיש
האחר עשיר הנקי החזק העצ עומד לפניו. ישאל
מאיתם שישעשה לו עזיקה בשוקל שעירה ולא יעשה
אחל יעשה בו וידחהו מעליו בדברים. ועלי פחד המלך
היה מתחיל בהריגתו או בדחותו ולקחת מה שביד
מן המעון. וזה מופת על היות זאת המדינה בעת
מלך. הנה כבר הודית על מעשאותו בסדור
עניני המדינה אשר סבתו פחד המלך וירחות יסודיו
ואין צריך מכל מה שהמשלנו בו מה שיורה על
עצם המלך ומהותה עצמותו מצד היותו מלך.
כן קרה בהודעה הבוראו יתע"ל להמון בכל ספרי העבירה
והזהרה בה כאשר הביאו העורך הישירה כולם
למהותו יתע"ש ושים לו השלמויות כולם. כי שאינו
נמצא בבר כמ שהארץ נמצאת והשמיס נמצאים
אבל נמצא חי חכם יכול פועל. ושאר מה שעריך
שיאמינו בו. והנה יתבאר זה. הישרו השבלים
שהיו נמצאים בדמיון הנשמות ושהיו חי בדמיון
ההנועה. כי לא ירצו ההמון דבר חזק המציאות
מאת אין סוף בו כי אם הנשם. וכל מה שיונו
נשם מכל הוא בנשם הוא נמצא מכל הוא חסר

המיעוטות מן הקשר להעתיקו בהיפוכו או בשם
אחר מה שאינו כשם ולא בקשר אינו דבר עשוי בשום
פנים כתחלת ציור הארם ובלבד תעל הדמיון. וכן לא
יעיירו ההמון מעשיו החייב זולת התנועה ומה שאינו
מהטבעת התנועה רעשות מקומית אינו חי. ומעלת
שהתנועה יותר מעצם החי. אחל מקרה דבק בו.
וכן ההשגה הנודעת אינלע היא בחושים. לא השמיע
והריחות. וכן לא נדע ולא נעיר העשק העניין מעצם
איש אחר אלא בדיבור והוא הקול
אשר יחתכוהו השפה והלשון ושאר כלי הדיבור.
וכאשר היינו שבלנו כי היותו יה משיג ושיבש
עניינים אחרים להבישם אליהם הציורותו לא
שהוא ישמע וירואה. עניינו שהוא משיג אותו הדבריים
הנראים והנשמעים. והאחרותו לא שהוא מדבר.
עניינו שיבש עניינים אחרים יה לנראים. וזהו עניין
הנבואה. והנה יתבאר זה הכלל ביאור.
וכאשר לא נשכיל מהמעשיהו זולתנו אלא בשעשהו
בעבור האחרותו שהיה פועל. וכן כאשר לא
ישיג ההמון דבר חי אלא בעל נפש. האחרותו לא
שהוא בעל נפש. ואעפ שאם הנפש מעוקר כך
שהתבאר. והעניין שהוא חי. וכאשר לא יושג
אותן הפעולות כולם בנו אלא בכלים נשמיים הושאלו
לו אלו הכלים כולם אשר בהם תהיה התנועה המקומית
לכל הדברים וכפתם. והכלים אשר יהיה בהם השמע
והראות והריח. והם האוזן והעין והאף. והכלים
אשר בהם יהיה הדיבור והם הפה
והלשון והקול. והכלים אשר בהם יעשה העשה
בנינו מה שיעשהו. והם הידים והאצבעות והכף
והזרוע. ובאיזה זה כולו שהוא יה מכל חסרון
הושאלו לו הכלים הנשמיים להורות בהם על פעולותיו.
והושאלו לו הפעולות ההם להורות בהם על שלמות
מה שהיו עצם הפעולה ההיא. למיון זה שהנה
הושאלו לו העין והאוזן והפה והלשון להורות בהם
על ההשכלות. והשמע להורות על ההשגה בכלל
ולזה הביאו לשון העבריים העשה השגת חוש אחד
בהיקוש השגת חוש אחר. אמ ראו לדבר יג. כמ
שמעו דבר יג. כי המכוון השיג עניין דבורו. וכן
ראה ריח בנ. כאילו אמ הרח ריח בנ. כי
המכוון השגת ריחו. ולפי זה יאמ וכל העם רואים
את הקולות ואת הלפידים. עם היות המאמר
ההוא בנבואה כמ שהוא ידוע ומפורסם
באומה. והושאל לו הפעל והדיבור להורות על
השפע. כמ שיתבאר הנה. וכל כלי נשפי שתמצאהו
בכל ספרי הנבואה הוא אם כלי הנעשה מקומית.
להורות על החייב. או כלי הרקשה להורות על
ההשגה. או כלי משושו להורות על הפעולה. או
כלי ליבור להורות על השפעת השכלים על העבירים.
כמ שיתבאר. והיה הישרת ההערות ההם
כולם להודיענו לנו שיש בעולם חי פועל לכל מה
שזולתו משיג לפעולו בם כן. והנה נבאר כשנתחיל
בהרחקת ההמדיים איך ישוב זה כולו לעניין אחד
והוא עצמו יה בבד. כי אין בונה הפרק אלא
לבאר עניין אלו הכלים הנשמיים המיוחסים לו
יה מכל חסרון. ושהם כולם להורות על פעולת
הכלים ההם אשר הפעולות ההם שלמיות אעלנו
בעבור שנורה על היותו שלם בכל מיני השלמיות
כמ שהעירו באומרם דברה תורה כלשון בנ
אדם. אמנם כלי התנועה המקומית המיוחסים לו יה
סיפ לו נאמרו הדומם רבנו. את מקום כבודך
רבלי. ואמנם כלי המשוש המיוחסים לו יה
כי. כאצבע אלהים. מעשה אצבעותיך

והשת על לבך וזרוע יי ימיך ואמנם כלי
הדיבור המיוחסים לו יי דבר ויפתח שפתיו עליך
קול יי בכח ולשונו כאש אוכלת ואמנם כלי
ההרגשה המיוחסים לו שיהו יחזו עיניהו יבחן
עיע יי וישוטטות השה יי אזנך ושמע הקשבת
באזני ולא הושאל לו מן האיברים הפנימיים כי
אם הלב להיותו שם משוקע והוא שם השכל בפנ
והוא התחלת חיי בעלי החיים כי אומרו המו מעי
לו המון מעיך רועה בו בלב הלב כי מעי שם
יאמר בכלל ובתריהם שם הדקים בפרט ושם כל
פנימי בכלל ויהיה בלב שם הלב ומופת זה
אומרו והתורתך בתוך מעי דומה לאומרו בתוך לב
ולזה אמ בזה הפסוק המון מעי המון מעיך
ולשון הפה אמנם לא בלב ושאר האברים הוצא
לו לבי וכן לא הושאל לו הכתף להיות כלי
העתקה בהפרסם ושהוא בו יעיד בו הדבר
הנעתק וכל שכן אלו ישאלו לו כלי המזון כי
אלו נעדי החסרון בהחלת מחשבה ומשתה הכלי
בולע בחומת אחר הראוה מהם והפנימי כולל
כלים לפעולות העשב המתחלפות מהם כלים
לעורך שבידה האיש מן האיברים הפנימיים
כולם והם כלים לעורך שבידה המין כלי ה
ההולדה ומהם כלים להקון עניין האיש ושלמות
תשלומיו כידיים והרגלים והעיניים כולם לשלמות
ההנועה והמעשה והשנה אמנם ערך ההנועה
לבעל החייב הוא לכוון חוץ העשות ולברוח ממה
שהוא כנגדו ואמנם ערוך החושים הוא להכיר
מה שהוא בנגדו ומה שהוא שוה לו וערך האדם
לפעולות המלאכותיות להזמנה מזונ ולבושו
וכנן כי זה מחוייב לטבעו כל שהוא ערוך
להזמין מה שהוא לו והיה יתעלה ערוך
המלאכות גם כן לקחה בעלי החייב לעזר כי
למלאכה ההיא ואיני רואה שוב מדה יסופק לו
שהבורא יתי בלתי ערוך לדבר יתקיים מציאותו
ולא יהקן עניניו מה כן אין כלי לו כלל שהוא
אינו צריך ואמנם פעולותיו בעצמו לא בכלי
והכוחות באין ספק מכלל הכלים אם כן רוצנו
בעל כח כלומ שיהיה בו עניין זולת עצמו בו
יעשה או יעיד או יראה כי התוארים אמנם הם
כוחות שנו בהם השם לא זולת זה ומזין זה כוונת
הפרק וכבר אפורנו כל מאמר כולל דוחה
לכל מה שמרומוס אותו התוארים הנשמייה הם
כולם אשר יזכרום העבריים והוא מאמ יודה
לך שהחכמים כל לא עלה בדעתם ההנשמות
כלל ולו היה אפלם עניין ישכשך או יספק ולזה
הועמאס בכל התלמוד והמדרשות נמשכים אחר
פשוטי דברי העבנאה הם לומר כי זה דבר בעוח
בו מן הספק ולו יתפחד בו מעשה בשוט פעם
אחל הכל על פי ההמשל והורות השכל ונמצא
וכאשר קהודע ההמשל שהוא יה הומשל בפלך
יאוה ויזהיר ויעצום ויקן שכר עוב למעשי מרצו
ויש לו עבדים ושפחים יודיעם מעוותיו לעשותם
ועשיהם לו מה שיראה לעשותו הלבו הם בן כן
כלום החכמי אחר זה המשל בכל מקום וידברו בו
לפי מה שיתחייב מזה ההמשל מן הדיבור והמעשה
והחזרה בענין ומה שיהנך זה המהנך מפעולות
המלכים וזה כולו הם בטוחים שלא יספק זה
ולא ישלבל והמאמ הכולל אשר רמזנו אליו הוא
אומרם בבראשית רבה בדול כוחן שלנביאים שהם
מדמים את האומה ליוצרה שלו ועל דמות הכסא

כמראה אדם. כבר בירחו כי אלו העורות כולם
אשר ישקפו העבדים כולם במראה הנבואה הם עורות
נבראות השם ברוחו והוא האומר כי כל עורה מדומה
היא ברוחה. ומה נפלא מאומרו ברוך כחן באילן
הם עה הגדיל זה העניין כי כן יאמרו לעולם בהגדלת
מאד נאוד אין פועל עפעל ויש בנראהו למות בעוד
כפ שאומרו אל ה פלוני עבר עשברא במיקך ביחידי
בליטה. אם רב פלוני כמה רב בעבריה דעבר בחילי
ורב בעבריה הוא בדול כוחו. וכאילו הם אומרים
מה בדול מה שהוערכו העבדים לעשותו בהיותם
מוריס על עצמו יה בעניינם העבדים אשר ברחם
והכן זה מאוד. כבר מיבשו ובירחו על עצמם
העקותם מהאומנה הקשות. ושכל עורה והכוונה
שירחו במראה הנבואה הם עניינם נבדוים. אמנם
דעתו אה העורה לומרה כפ שאומרו אל. ואי שיערה
לחשוב רע עלהם. אחר אלו האומרים על ענ
הרע. ולהסר מי שלא ההודע ולא נודע לו עניין
אין היזק עליהם אל בזה.

פרק נח

כבר זכרנו פעמים כי כל מה שיזדמנו ההמון
חסרון או מי איפשר לעיניו בחק השם יה לע
השאילהו ספרי הנבואה לו יה. ואשפ שמשפטו
משפט הדברים אשר השאל לו מפני שאלו אשר
יתואר בהם ירחו קיצת שלמויות אי איפשר לחמותם
וצריך לפי זה השיעור שנבאר לאי זה דבר השאל
לו יה השמע והראות והריח. ולא השאל לו הטעם
והמשוש ומשפט הרוחמיות יה. אין החושים החמשה
אחד. והחושים כולם חסרון בבחינת ההשגה. ואפ
לפי שלא ישיג אלא בהם להיותם מהחמשים
מהתפסקים כואבים כשאר הכלים. ועניין אומרנו
שהוא יה רואה כלומ ישיג הנראים. וישומע כלומ
ישיג הנשמעים. וכן היה אי איפשר לאחרו בטעם
ובמישוש. ויתרש בן שהוא ישיג הנטעמים והממושים
כי משפט השגתם כולם אחד. ואפ השאל אמנם
השגת אחד מהם התחייב שלמת השגתם כולם. רל
החמשה חושים. ואם התחייב לו השגת אחד מהם
רל השגת מה שישיגהו חוש מהם. יתחייב שישיגם כל
מושגיהם החמשה. וכבר ביארנו זה בספרינו אמרו ויר
יה. וישמע יה. וירח יה. ולא אמרו וטעם יה.
ולא ומשש יה. ועלה זה מה שהתישב בדמיון כל
אדם. שהשם לא יפעל הנשמים כגוייה ושם לעשה
שהוא לא יראוהו. ושני החושים האלה רל הטעם
והמישוש לא ישיגו מורגשיהם עד שימשטו. אמנם
חוש הראות והשמע. והריח ישיגו מורגשיהם ואפ
שהעצמים ההם הנראים לאיכנות ההם מהם
והיה זה ראוי בדמיון ההמון. ועוד כי העניין והכוונה
בהשאלות אלו החושים לו להודות על השיג המעולות
והשמע והראות מספיק בזה. רל שישיגו כל מה
שיעשה זולתו. או יאמר אותו. כפ שאומרו על ע
ההזדרה והמעשה בעניין ההוכחה. ודע מה למעשה
מדיק עין ראוי ואוזן שומעת. ויהיה יודע עם ההשתדה
כי משפט הכל משפט אחד. וכי בזה שירוחק ממנו
השגת המשוש והטעם בעבר היותו יוחקו
הראות והשמע והריח. כי הכל השגת נשמיות
והפעלות ועניינם השתדעה אלא שקיצתה יראה
חסרון מיד. וקיצתה יחשב בהם שלמות כפ שיראה
חסרון הדעיון והדמיון. ולא יראה חסרון בשהבלות
והההבוננות. ולא השאל לו דעיון אשר הוא הדמיון
והשאל לו מחשבה והבונה אשר הם ההשתכלות
והההבוננות. ואמ אשר חשב יי. ובתבוניתו נשה
שמיב.

וכבר מירע העניין בב' דרכים הפעמיות כמו כ
שמירע בהשנה הזו שיות הערלות מהיות קצתם
מושאלים וקצתם לא הושאלו וכלזה כלשון בני אדם
מה שחשבו כי שלמות יהיותר בו ומה שהוא ריחוק
החסרון לא יהיותר בו ועם ההתמדת אין הדבר עצמיי
מהיות לו מוסף על עצמו כי שיבוא עליו המוסף

פרק מד

כל מה שבא מענין
השמע מיוחס לב
יה המשמע ומוקיל לו הנר נשמר ממנו ומירש עניינו
בהנעש העניין ההוא אלו יה כלומר שהוא שיהיה
ואם היה בעניין העשקה והתפלה יבאר עניינו שהוא
קבל או לא קבל ויאמר נעשלם בפירוש שמע יי
שמיע קדש יי וכעניין העשקה הירך שמוע אשמע
עשקתו קבלתי אקבל וזה ומשך בפירושו לא נשה
מזה בתקוף מן המקומות ולומנם מה שבא מן
הראייה מיוחס אלינו יה היה אומר הלך בן ער
דרפס חלוקים מופלאים לא התבאר לי כוונתו ב
ולעיני כי בתקומות יפרש וירון יי וחזו יי ובתקומות
יפרשהו ועלי קדש יי לומנם פירשו וחזו יי הוא
מופה מבומר על היות חזו בלשון הזומי משותף
ושהוא מורה על השגה השכל כאשר יורה על השגת
החוש ואוז המיה אחר שהעניין כן אעלנו על מה
צרך מן הקיעה ויפרשו ועלי קדש יי וכאשר השתבלו
בזה שמיעתיהו שנוסחאות התרגום עם מה שמצא
והנו בשנה הלי מוד ראיתיהו כשיפיעה הראייה מחובות
בהיזק וחמים פירשו ועלי קדש יי אין ספק שמלת
חזו בלשון ההוא ענין ההשגה וידיעה הדבר המושג
על מה שהושג ולזה כשיפיעה הראייה נתלת בעול
לא יאמר וחזו אבל ועלי קדש יי והנה מיצאתי
כל ראייה יפסוק לב בכל התורה פירשה וחזו
אלא אלו אשר אספר לך כי ראה יי את עניי
מרי עלי קדש יי עלבוש כי ראיתי את כל אשר
לבן מרי עלי קדמוי עם היות המדבר מלך לא
ייחס לו ההשגה המורה על התודע העניין להיותו
עול וירא אלהים את בני ישראל ועלי קדש יי את
שעבודא דבני ישראל ראה ראיתי את עני עמי
מיצלו עלי קדמוי יה שעבודא דעמי ונם ראיתי את
הלחץ עלי קדמוי דוחקו וכי ראה את עניים
מרי עלי קדמוהי ראיתי את העם הזה מרי עלי
קדמוי עמנו הדין שעניינו ראיתי מרוים כמ
וירא אלהים את בני ישראל אשר עשיע ראה עמלה
וירא יי ויאמץ ועלי קדש יי כי יראה כי אזלת יד
מרי עלי קדמוהי וזה עם כן עניין על והתבדרות
שנוי וזה כולו ימשך וירחו בו והבט אל עמלו לא הקבל
ולזה כל שעבוד וכל מרי יתרעמהו עלי קדמוהי מן
עלי קדמי אבל ספק בלי זה הפרוש הטוב והעזה
אשר מן ספק בו בשלשה מקומות היה מחוקק על
זאת הסברא שיפרשה ועלי קדש יי ואם מרעא
אותה בטוסחאות וחזו יי והם חלו וירק יי כי
רבה רעת האדם וירא אלהים את הארץ והנה
נשחתה וירא יי כי שנואה לאה והקרוב מעלי
שיהיה זה עשוה עפ"י בטוסחאות שאין מעלנו כ
בהיות אוזקי בזה עד שנשא שמוש לו בזה יי
אמנם פירשו יראה לו השה קדש יי עלי מיערת
שלא כיא זה לחטוב שהשם עתיד לבקשו ולהמציאו
או הוא ב' תעוה בלשון ההוא התלות השגתו באחד
מבעלי חייב בלתי מדבר ועיין שיבוקש הדבה
בדקדוק הנוסחאות בזה ואם המציא אלו המקומות
כמ שזכרנו לו מדע להם כוונה בזה

פרק מה

המלאכים גם כן אינם
בעלי נשמיס אבלהם

שכלם עבדים מהחומר ומחומר הם עשויים והשם
ברואם כמ שיתבאר ובברכושית רבה מודיעו להם החרב
הרוחנית על שם מדרגתו אש עהט הרוחנית שהם
מההפכים פעמים אנשים פעמים נשים פעמים רוחות
ישעיה מלאכים היה כבר בזהרו בזה המאמר שהם
אינם בעלי חומר ואין להם תבונה קיימה בשביל חזק ושכל
אלהי כולו במדרגה הנבואה ולכן כעל הכח המדמה כמ
שיזכור בעזרת אמתה הנבואה ורוחים מורגשים
בשם כי הנביאים לא יזון המלאכים במדרגה הנבואה
נזדמן בשיח רוחו אל מאכ זכריה והיה שהיה בשיח ונשיב
ויעשות ורוח בפנימיהם וגו וכבר ילעג כ השגת העקר
בין החומר הערום מן הקשמות לעבדי כבלה מאל עד
האדם אלא אחר לגודל רב ובלבד למי שלא יבדיל בין
המושכל והמדומה ורוב השעבוד של השגת הדמיון לעבד
ויהיה כל מדומה אשעבד מעצמו או אישפשר המעיאה ומה
שלא יפול בדשת הדמיון אשעבד נעדיר ומנע המציאה
כי אלו האנשים והם רוב המעיעים לא יתאמת להם עיין
לעולם ולא יתבאר להם סתק ולכובד זה לא הביאו סתרי
הנבואה לדבריהם שנרואה מפשוטיהם בשמות המלאכים
והגזעות והם והיותם עורת האדם והיותם מעוזים מהשם
עושים מעוזתו ועושים מה שיראה במעוזתו כל זה
להיישיר השכל אל מציאותם ושהם חיים שלמים כמ
שנאמרנו בחק הל לא שאם ושמוד שהם בהם על זה
הדמיון היתה דומה אמהתם ומעמים שעם השם בדמיון
ההמון שלא כן נאם בכורת דבריהם ידוע פשוטם
שהוא נלך חי מתנועע על עורת האדם והיישיר השכל
אל היות מציאות מציאותם למעה מעלה הלזה בשרבו
בצורותהם דבר מעורת בשלי חיים אשר אינם מדברים
עם שיהיה המובן מציאותם הכוזבו יותר שלם ממציאותם
כמ שמציאות האדם יותר שלם מן החיים שאינם
מדברים ולזה תחובר אליהם עורת בשלי חיים בשום
פנים אלא הנעדים כי לא יקייר עיקרות מבלתי
כעדים כמ שלא תקייר הליכה מבלתי רגלים כי אלו
הכוחות לא יקייר מציאותם אלא בחיים הנושאים
בהכרח ובחלה הנועה השפטות להודות על שהם
חיים מבני שהיא השלמה שבתנועה בשלי חיים
שאינם מדבריים המקוריות והנבדלות שבהם והאדם
יחשבה שלמות גדול עד שהאדם עד שהאדם יתאוה
שיעלה שאל עליו לברוח מכל מה שיזיקהו ויכון
אל כל מה שיאוה לו בהיותו ואם רחק ועל כן יחסו
לו זאת התנועה ועבר כי העלה ידוה ואחר יעלם
ויקרב ואחר כך ירחק בזמן מועט ואלו כולם עניינים
עריך שהאמינם במלאכים כמ שיתבאר ולא יחסו זה
השלמות המדומה לא הנועה העפטות לשם בשום פנים
להיותה הנועה כשל חיים בלתי מדבר ולא הנועה
באומרו וירכב על כרוב וידעק כי הכרוב הוא אשר
עלה והכוונה בזה המשל מהיותו בגוף זה העניין כמ
שאם היה לו רוכב על עב קל ובא מעריים לא להיות
רלת זאת המוכה כמ ולא יעלם לך מה שהמשלים
בחזקאל לבד בפני שור ופני אריה ופני נשר וכך
רגל עגל כי יש לזה כולו סיבות אחר השמעתנו ועוד
שהוא זמנים הזאר לחיות והנה יתבארו לנו העניינים
בדמיונות המסתפקות בהערה מחנה הנועה השפטות
נמעעות כמתנהג בכל מקום ולא נעיר כי אם בפנימים
והוצרכו להם הנביאים להייישיר לעשין מציאותם לא
למהותם מהותם וידע כי כל מהנועע הנועה
מהודה מאוד יהוזר בשפטות להודות על מהירות
ההנועה אם כאשר ידוה הנשר כי הנשר יותר
מהודה מהנועה והעלייה מכל העוף ולזה ישתיל בו
יהיו הנביאים אשר ירמזו על מספר סבות הנועה

הטיקון עצמו ואין זה כוונת הפרק׃

פרק נ

ד״ע מהו המעיין כשיאמרו זה כי ההשמעה היא העניין השמיעה בפה

אבל העניין העיקרי בעצמו כשיאמרו בן שהוא כך כפי שעוייר ואם יספיק לך מן הדיעות ההמתוקות אז התחשבות מהתהם מעלך כשתסתכל בשלשה שהעיירנו בסוף המאמר הזה קל מאד כי שהשמעת רבים מן הפתאים יזכרו מהמוטות לא יעיירו להם עניין בשום פעם אבלחם הגיעה מהשבתך לעשות לאחת המדרגה השלישית מדרגת השכון וישיהמוסיף לך שהשפ אחר אחדיוד מהותיה עד שלא תשמע לו ההרכבה כלל ולא שיעור חלוקה בשום פעם לעד שתאמין לו יהי האחד עצמי בשום פעם ולא בשום עניין וכפי שנעשה היותו נפש כן נעשה היותו בעל האחד עצמי מהשם מי שהאמין שהוא אחד בעל המדיים רבים כפי מה שהוא מחד בעלותו והמאמינו רבים בהתחשבותו וזה כשהסתכל

[illegible]

כן מאמר החוא הוא אחד אבל הוא בעל המדיים רבים והוא והאחרון אחד עם השלות הקשורות והמהות הפ התפשוטה הקצוה כמילו כוונתנו והתפשטנו מיך שמתר לא מיך שמיין ואין מהות אלא אחר עבור כי המהות היא ההמשכה בפה שעוייר שהוא חוק לשכל כפי מה שעוייר בשכל ואם יהיה עם זאת המהות שהוא מיכשר חלוף זאת המהות בשום פעם ולא יהיה בשכל מקום לחייה למהות ההיא ולא לשער מיפרשות חלוקו יהיה אמת וכשהתפשיט מעליך התחוות והמה עצמיך והיה בעל הבחנה והתבונן מה שיוצא מזהו נאלו הפרקים הבאים בהדחקת ההמדיים יהמיות לך בה כרוח והיה לך מי שיעייר ייחוד השם לא מי שאמר מזהו בפיו ולא יעיר לו עניין ויהיה מפת השמיקרוב אהה בפיהם ורחוק מלביותיהם מבל ערוך שיהיה האדם מבת מי שיעיר היומת וישיבנו ואם לא ידבר בן הוא שעיינו החשובים ואם להם מאמרו בלבבכם על מטכבכם ודומו סלה׃

פרק נא

בהעיאה עניעם רבים מבוהרים נלוייס מהם מושכלים המשוטפ ומורגשים ומהם מה שהם קרובים מאלו שאמרנו הנעת האדם כפי שהוא לא יעורך על הם מוחה כהעיאות התנועה ומהעיאות היכולת לאדם והקלות ההוייה וההפסד ושנעי הדברים העשיה לחוש כחוש המוש וקור החים וכיוצא באלו דברים רבים מהעם כאשר יעלו היעיה זרות אם מנועה או מהני שכוון זה לעניין אחד והלך בדישות ההם נעבד שבע העיאות והרחיק המורקש אין ראוי שיביא לחשובב העיאות מה שאינו נמצא הוייבו אנשי החכמה להעמיד הדברים ההם הקלוייס ולבטל מעיאות הדברים ההם הנחשבים כפי שלמן אריסטו לקוייס התנועה בעבור שהורחקה ולבטיא מופת על בטול החלק שאינו מתחלק בעבור שקיימו מעיאותו ומאה הבה הוא הרחקת ההמדיים העצמיים מן הבורא יתי וזה כי העניין מושכל השוכן והוא שהתאור בלתי שעם השם המתאור ושהוא עניין מיחר לעצם אם כן הוא מקרה ואם היה ההתאור הוא עצם המתואר יהיה התאור כפל בהמשך כאילו העם שהאדם הוא האדם או יהיה כי שם כאילו העם האדם הוא החי המדבר כי הרי המדבר הוא עצם האדם ומהותהו ואין שם עניין שלשי זולת החי והמדבר הוא האדם והוא המתאור בחייים והדבר זה מבל עניין זה ההתאור פירוש שם לא זולת זה האיל העוד שהדבר אשר שמואדם הוא הדבר המתואר בן החייים והדבר הנה כבר התבאר כי התאור לא ימלט מאחד משני דברים שיהיה הוא

עצם הפתיחה ויהיה פירוש שם ואותנו לא נעשה
זה בחק השם מזה הצד אבל מצד אחר כי שיתבאר
אין שיהיה התואר בלתי המתואר אבל הוא עניין מוסף
על המתואר וזה יביאנו להיות התואר ההוא מקרה
לעצם ההוא ולזה כשנלמד שכל המקרה מתואר
הבורא ישולל ממנו ית' כי כל עניין מוסף על העצם
היוני ונשיגהו בלתי משלים אמיתתו וזהו עניין המקרה
ומחובר אל מה שיתחייב מהיות דברים רבים קדומים
אם יהיו התוארים רבים ואין מחברות כלל אלא בהאמין
עצם אחד פשוט אין הרכבה בו ולא רבוי עניינים
אבל עניין אחד מאי זה צד שתביט בו ובאי זו בחינה
שתבחינהו הנמצאותו אחד לא יחלק לשום עניינים
בשום פנים ולא בשום סבה ולא ימצא בו רבוי לא
חוץ לשכל ולא בשכל כמו שיורנו עליו המופת בזה המאמר
וכבר הביא המחבר באותיות מבטיח העיון שאמרו
כי הארית יתברך אינם עצמו ולא דבר יוצא מעצמותו וזה
באמת מחריב העניינים רוצה בזה העניינים
הכלליים אינם נמצאים ולא נמצאים ובאמת מחריב
העצם הפרטי אינו בתיקום אבל ישריד הנבזה והאדם
אין לו פעל אבל על הקישיה ואולם כולם דברים יחייבו
לבד והם מניאים במעלות לא בשכלים כל שכן שתהיה
להם מציאות חוץ לשכל אבל הם כמו שיודע וידע
כל מי שלמד עשה עשמו ישתורו ברוב הדברים המשלים
מיוחסים ויתחוייבו בעצמם ובדברים הנמצאים בחצם
רבים מורכבים מעלה וממטה וכשישוב חומרם
והשתיירם באולם הדברים עם ותשוב לאותיותו לא ישיגו
דבר זולת הבלבול והקיעור שהוא ישתבל להמציא מה
שאינו נמצאו ולברוא מאיזעם בין שם הפכים אין
אומצעי ביניהם היש בין העצמי ושאינו נמצאו אחד
אומצעי או בין היות שני הדברים האחד מהם הוא
האחר או הוא זולתו אומצעי ומומס העריך לזה מה
שאמרנו ונשתרת הדמיונות והיות המעוייר המיוד
מכל הנשתים הנמצאים שהם עצמיים וכל עצם מהם
ביעל הארים בהכרח ולא נמצא לעולם עצם נשם
מופשט במציאותו מבלתי תואר ומשתף אחר זה
הדמיון וחשב שהוא יתן כן מורכב מעניינים חלוקים
עצמיו והעניינים המוספים על העצם ומשנים ומשנו
אחר ההדמות והאומיתהו נשם ביעל הארים ומושגים
סרו מזה הדרך והרחיקו הנשם והשאירו התוארים כל
זה הביא אלינו רדיפת פשוטי התורה כמו שאמרו
בתרקים יכוונו בזה העניין"

פרק נב

התואר ההוא מהיותו אחד ומהו החלקים החמשה"

החלק הראשון

שיתואר הדבר בערכו כמו
שיתואר האדם בשהוא
חי המדבר וזה התואר והוא המורה על מהות הדבר
ואמיתתו כבר באמרנו שהוא מדרוש שם לו דבר
אחר וזה הוא מן התואר המחוסר מן הל"ת אל מעל כל
אדם שהוא ית' אין לו סבות קודמות לא סבה ומציאותו
ויקדם בהם ולזה הוא מפורסם אצל כל אחד מן
העניינים הנבדרים למה שיאמרוהו כי השם לו יקר"

והחלק השני

שיתואר הדבר בחלק מדרו
כמו שיתואר האדם בחיוך
או בדבר וזה שעניני החיוך שאותנו כשנחוש כל
איש מדבר אמונם עניינו כי כל שיגיענו לא
החנוטות יגיענו לו הדבר וזה הוא מן התוארים
המחוסרים מן הפורש ית' אל כל אדם שאם היה לו
חלק מהות היה מהותו מורכבת ושתיות זה החלק
בחוקו כשתיות תואר לשנו

והחלק השלישי

שיתואר הדבר בעניין יוצא

מאמתתו ועצמו עד שיהיה הענין ההוא אינו ממה
שיושלם בו העצם ויתקיים ויהיה הענין ההוא אם כן
איכות אחת בו והאיכות והוא הסוג העליון מקרה מן
המקרים ואם היה נמצא לו יתי תאר מזה החלק היה
יתי משכן המקרים ויספיק בזה רוחק מאמתתו ועצמו כושא
ר"ל שיהיה בעל איכות והתימה מהיות האומרים
בתארים מרחיקים ממנו יתי הדמוי והאיך ואין ענין
אומרם לא יתאייך אלא איט בעל איכות וכל תאר
יחייב לעצם אחד חיוב עצמי הוא אם מקיים
לעצם והוא הוא או איכות לעצם ההוא וסוגי האיכות
ארבעה כמ שידעת ואני אמשול לך משל על
דרך התאר מכל סוג מהם שיתבאר לך המנע
מציאות זה הצד מן התארים יתי

המשל הראשון בתארך האדם בטבע לא בקניין מקניינו
מטבעיו העיונים או מן
המדות או מן התכונות אשר ימצאו לו באשר הוא
בעל נפש כאומרך פלו הנגר או הירא חט או החולה
ואין הבדל בין אומרך הנגר או אומרך החכם או
הרופא הכל תכונה בנפש ואין הבדל בין אומרך
הנזהר או הרחמן כי כל מלאכה וכל חכמה וכל מדה
חזקה הם תכונה בנפש וזה כולו מבואר למי
שהשתדל במלאכת ההגיון השתדלות מעט

והמשל השני כתארך הדבר בכח טבעי בו
או לא כח טבעי כאומרך הרך
והקשה ואין הבדל בין אומרך הרך והקשה ובין אומרך
החזק והחלש הכל הכנות טבעיות

והמשל השלישי כתארך האדם באיכות
המתפעלת ובהפעליות
כאומרך פלו הכעסן או הקוצף או הפחדן או הרחמן
כשלא יתחזקו המדות ומזה הסוג תארך הדבר במראה
ובטעם ובריח ובחום ובקור וביובש ובלחות

והמשל הרביעי כתארך הדבר במה שישיגהו
מצד הכמות באשר הוא כמות
כאומרך הארוך והקצר והמעוות והישר ומה שדומה
לזה וכשתסתכל באלו התארים כולם והדומים להם
תמצאם נמנעים בחק הבורא שאינו בעל כמות
שתשיגהו איכות המשגת הכמות באשר הוא כמות
ואינו מתפעל שישיגהו איכות ההפעליות ואין לו
ההכנות שישיגהו הכח וכיוצא בו ואינו יתי בעל
נפש שתהיה לו תכונה וישיגהו הטבעים בעצמות הקניינים
והבושת וכיוצא בזה ולא מה שישיג הבעל נפש באשר
הוא בעל נפש כבריאות והחולי הנה כבר התבאר
לך כי כל תאר שישוב לסוג האיכות העליון לא ימצא
לו יתי הנה אלו השלשה חלקים מן התארים והם מה
שיורה על מהות או על חלק מהות או על איכות אחת
נמצאת במהות כבר התבאר המנעם בחוקו יתי
שהם כולם מורים על ההרכבה אשר נבאר במופת
המנעה בחק הבורא

והחלק הרביעי
מן התארים הוא שיתואר
הדבר בחוסו לזולתו כמ שיוחס לזמן או למקום
או לאיש אחר כתארך ראובן שהוא אבי פלו או שותף
פלו או שוכן המקום הפלו או אשר היה בזמן הפלו
וזה המין מן התארים לא יחייב רבוי ולא שנוי
בעצם המתואר כי זה ראובן הנרמז אליו הוא
שותף שמעון ואבי חנוך ואדון לוי ורע יהודה
ושוכן בבית אשר הוא כך והוא אשר נולד בזמן בשנת
כך ואלו ענינו היחס אינם עצמו ולא דבר בעצמו
כאיכויות ויראה בתחלת המחשבה שיהיה נכון
שיתואר הבורא יתי בזה המין מן התארים אמנם
עם ההתאמתות ודקדוק העיון יתבאר המנעה
אם שהשם יתי אין יחס בינו ובין הזמן והמקום
זה מבואר כי הזמן מקרה משיג לתנועה כשיביטו

בו עניין ההקדמה והחיחוד והתיה ומפרשה כי שהתאר
במקומות הנפרדים לזה העניין וההנושה מעשיב
הנשמיים והבורא יתי אין עסק ואין יחס ביניו ובין
הזמן וכן אין יחס ביניו ובין המקום ואעפ"כ מקום
החקירה והעיון היש ביניו יתי ובין דבר מבדוחיו מן
העצמיים יחס אחד אותו שיתואר בו אעפ"ו שאין
העטרפות ביניו ובין דבר מבדוחיו זה מבואר בהחלת
עניין כי מסקנות המיעטרפים ההתהפך בשוני והוא
יתי מחוייב המציאה ומה שזולתו אינו מחוייב המציאה
כי שבאמר אין העטרפות יחס כן אעפ"ם שיהיה
ביניהם קיבת ערך הוא דבר שיחשב בו שאינו כן שאין
ואינו כן שאין אינו שיעוייר ערך בין השכל והמרגיש
ושניהם הכללם מציאה אחת בדעתנו ואיך יעייר
ערך בין מי שאינו ביניו ובין מה שזולתו שניהן
יכללם בשום פנים כי המציאה מאעפ"ם המאר מעלין
עליו יתי ועל מה שזולתו בשתוף נמור אם כן אין
ערך בשום פנים בינותה ביניו יתי ובין דבר מבדוחיו.
כי הערך אעפ"ם יתיבן לעלם בין שב לדבריך שתחת
מין אחד בהכרח אעפ"ם כשיהיו תחת סוג אחד אין
ערך ביניהם ולזה לא יאמר זולת האדמיניות היו
יותר חזקה מזולת היכוקות או יותר חלושה מהעה
או שוה לה אעפ"ם שיהיהם תחת סוג אחד והוא
המציאה. אעפ"ם כשהיו שב הדברים תחת שב סוגים
אין ערך ביניהם בשום פנים ולא בהחלת הדעה
המשותף ואעפ"ם שיעלו לסוג אחד. דמיון זה שאין
ערך בין המציאה ומות ובין החוש חשר בפלטו כי
זה מסוג המיבות וזה מסוג הכמות. ואין ערך כלל
בין החכמה ובין המהיקות ובין העשוה ובין המריחות.
ואעפ"ם שכל אלו תחת סוג המיבות העליון. ואיך יהיה
ערך ביניו יתי ובין דבר מבדוחיו עם ההפרש הגדול
במהותה המציאות חשר אין הפרש יותר רחוק
מהנה. ואילו היה ביניו ערך היה מתחייב שישתנו
מקרה הערך ואעפ"ם שאין זה מקרה בעצמו יתי
אלא שהוא בכלל קצה מקרה היה לא הגעל בחייב
הניד לו ואף מצד היחס על המולה אלא שהוא
הראוי שבהאריס חשר עיך שיקלו בהאור הבורא
בו מפני שלא יחייב דבר הקדמין ולא יחייב שנוי
בעצמין יתי בהשתנות המיוחסים.

והחלק החמשי

מהאדי החיוב הוא שיקואר הדבר בפעלתו

ואיני רואה בפעלתו קשיון המלאכה חשר בבו
כמוערך הענך הנפח כי הס ממין החיבות כמ
שזכרנו. אבל מריעה בפעלתו הפעלה חשר
פעלה. כמוערך האובן הוא חשר חדש זה השעה
וכבה החומה הפלונת ומרק זה הבגד. וזה המין מן
הפאריס רחוק מעצם המתאר ולזה ראוי שיתאר
בהס הבורא יתי אחר שהדע שאלו הפעולות
המתחלפות לא יתחייב שיעשו בעצמם מתחלפים
בעצם הפועל כמ שנאמר. אבל כל פעולותיו יתי
המתחלפות פולם בעצמו לא בעצין מוסף ויהיה
היאור מה שבזה הפרק שהוא יתי אחד מכל
הצדדים אין רצוי בו ולא עצין מוסף על העצם.
שהפאריס חלוקי העשיינם הרבים הנמצאים
בספרים המוריס שלא יתי הס מיעד רצוי פעולותיו
לא מופת רצוי בעצמו וקראתם להורות על שלמותו
כפי מה שנחשבהו שלמות כמ שבארנו. ומאעפ
מה מיקנר שיהיה העצם האחד הפשוט חשר אין
רצוי בו עשיה מעשיים מתחלפים הנה יתבאר זה
בראשונה.

פרק נב

מציאות הפאריס

לאמונה ההפשטה מעל מי שיאמינה וזה מחפיץ הל
ההפשטה לא הכיחהו להאמינה עון שכלי אבל רבי פה
פשוט הכה וכן העניין בתאריס כאשר נמצאו ספרי
הנביאים וספר התורה כבר תארוהו יה בתאריס להרחו
העניין על פשוטו והאמיתהו בעל התאריס וכאילו הס
הרחיקוהו מן הנשמות ולא הרחיקוהו מעניני הנשמות
והס התקריב לל התבוטה העפשיות אשר כולם מיכוונות
וכל הזמר שיחשוב מאומין התאריס שהס עצמיים
לבורא יה אומה הטעות עניני עניין המיכות אשר
שלום פירשו בזה דומה בזה שהעלהו מעניני כל בשר
בעל נפש חיה ועל הכל שיש דברה תורה כלשון בני
אדם ומפני הכוונה בכולם להזהיר בשלמות לל
בעצם העניין ההוא אשר הוא שלמות לבעל העפשות
מן העבריות ובוכה תיכוי פעולותיו המתחלפות ולא
בהתחלף הפשלות יתחלפו העניינים העפציים בפועל
וראוי אמשול לך משל בזה מן העניינים אשר בנו
לל שיהיה הפועל אחד ויתחייבו מפועלו
פעולות מתחלפות ואשם שלא יהיה בעל ראיון כל
שכן מס היה פועל בראיון דמיון זה האיש
התקיך קיעה הדברים והקפיא קיעתם והצטל והשרוף
והלבין והשחיר ואילו יהיה האדם האיש בשהיא
המלבנת והמשחרת השורפת והמצטלת המקפיאה
והמתיכה היה אומה אומה ויהיה מי שלא ידע טבע
האיש חושב שיש שה עשה עניינים מתחלפים עניין
אחד בו ישחיר ועניין אחר בו ילבין ועניין שלישי
בו יצטל ועניין רביעי בו ישרוף ועניין חמישי בו
יתיך ועניין ששי בו יקפיא ואלו כולם פעולות
מתהפכות אין עניין פעולה מהם עניין האחרת
אומנם חשר ידע טבע האיש ידע שבאיכות אחרת
הפועל כל אלו הפעולות כולם והיא החום ואם הוא
זה נמצא בזה שיעשה בטבע כל שכן בחק הפועל
בראיון וכל שכן בחלו יה אשר התשלה על כל ספור
כאשר השגנו מלמעלה יחסיס מתחלפים העניינים
כי עניין החכמה בלתי היכולת בנו ובלתי עניין
הראיון אין נחייב עזה שיהיו בו עניינים מתחלפים
עצמיים לל עד שיהיה בו עניין בו ידע ועניין בו
ידעה ועניין בו יוכל כי זה הוא עניין התאריס אשר
יאמרו אותם והנה יבאר קיעתם בזה וימנה העניינים
המוספים על העצם וקיעתם לא יבאר בזה אלא שהוא
מבאר באמונה ואם לא יפרש אותה בדבר מובן
כאשר קיעתם יכול לעצמו הכם לעצמו חי לעצמו
רואה לעצמו ואני אמשול לך משל בטח המדבר
הנמצא באדם שהוא בח אחד אין רבוי בו ובו יקנה
החכמות והמלאכות ובו בעצמו יתבונן ויבין ויחיון
ויבנה וידע התשבורת ויעניק המדיניה ואלו פעולות
מתחלפות מהוייבות מבח אחד פשוט אין רבוי
בו ואלו הפעולות מתחלפות מאד בפעצם שאין
הלבית למספרם לל מספר המלאכות אשר יוציאם
הבח המדבר ואין רחוק אם כן בחק הבורא יה
שיהיו אלו הפעולות המתחלפות שאות מעצם
אחד פשוט אין רבוי בו ולא עניין מוסף כלל ויהיה
כל הזמר נמצא בספרי הבריה יה הוא הזמר פעולתו
לא הזמר עצמו או תורה על שלמות מוחלט לא שיש
לו עצם מורכב מעניינים מתחלפים שלא בהיותם
בלתי מתחייבים מלה ההרכבה יבטל עניינה מן
העצם בעל התאריס אלא שהעה מקום הספק מאשר
הכיאם לזה הוא זה אשר מצאוהו לך והוא שאמר
אשר האמיץ בהתאריס לא האמינם מפני יוכב
הפעולות אבל מאמרו אומת כי העצם האוחד יפעל
פעולות מתחלפות מחמת התאריס העצמיים לו יה
אינם מפעולתו שאי אפשר שיחשב כי הבורא

ברא עצמו והוא בתאריס ההם אשר קראו לוהם
עצמייס מתחלפים לו במספרם כי הכל נמשכים
אחר הטבע אין הכתובים ואזכור לך מה שהכל
מסכימים עליו ויחשבו שזה מושכל ושלא יידפו
בו בלשון דברי עבית והם ארבעה תאריס חי חכם
יכול רועה ואמרו שאלו עבדים משתנים ושלמויות
אשר אין השקר שיהיה הבורא נשבר מהם מיומה
ואי אפשר שיהיו אלו מכלל מעשהיו זה ביאור
דעתם ואשר הדעהו כי עבדי החכמה בו יתי
הוא בעבדין החייב כי כל משיג עצמו הוא חי
וחכם בעבדין אחר זה כשרשה בחכמה השגת
עצמו והעצם המשיג הוא בעצמו העצם המושג
בלא ספק שאיש לפי דעתינו מורכב משיג
לדבריס לדבר ושיגו ודבר אחר לא ושיגו כאדם
המורכב מנפש משגה וגוף בלתי משיג וכשרשה
באומרנו חכם משיג עצמו יהיו החכמה והחייב
עבדין אחד והם לא יבינו לזה העבדין אבל יבינו
השיגו לברואין וכן בלא ספק היכולת והרצון אין
כל אחד מהם נמצא לבורא בבחינה עצמו שהוא
לא יוכל על עצמו ולא יתואר ברצונו עצמו וזה
מה שלא יעיירהו אדם אבל אלו התאריס מניעם
יחשבום בבחינה יחסיס מתחלפים בין השם יתי
ובין ברואיו וזה שהוא יכול שיברא ורוצה להמציא
הנמצא כפי מה שהמציאו בו ויודע במה שהמליא
הנה כבר התבאר לך שאלו התאריס גם כן מיחסים
בבחינה עצמו אבל בבחינה הברואים וזה
מאחר מחשבת קהל המייחדים באמת כפי שחשבת
לא מאחר שבעצמו עבדין מוסף בו ברוא שניים
ועבדין אחר בו ברוא היסודות ועבדין שלישי בו
ברוא השכלים כן לו מאחר שבו עבדין מוסף
בו יוכל ועבדין אחר בו ירצה ועבדין שלישי בו
ידע ברואיו אבל עצמו אחד פשוט ואין עבדין
נוסף עליו בשום פנים העצם ההוא ברוא כל מה
שברוא וידשלא בעבדין נוסף כלל ושאלו התאריס
המתחלפים אין הפרש בין שיהיו כפי הפעולות
או כפי יחסיס מתחלפים בינו ובין הפעולים
ועל מה שזכרנוהו לך מאותה היחס ושהוא
בחשבה זהו אשר ערוך שיאמרו בתאריס
הנזכרים בספרי העבדיות שיאמרו בקצתם שהם
התאריס יודו בהם על שלמות של עד הלמעלה
בשלמויותם המובנות מעצמן כפי שנבאר

פרק נב

דע כי אדון הנמצאים משה ח
ובניו עה"ש בקש שתי בקשות
ונאותהו התשובה על שתי הבקשות

הבקשה האחת היתה בקשתו מאתו יתע
שיודיעהו עצמו ומהותו

והבקשה השניה והיא אשר בקש תחלה
היתה שיודיעהו האילו והשיבו
יתי על שתי השאלות בשיעור לו בהודיעו אותו
התריו כולם ושהם פעולותיו והודיעו כי עצמו
לא יושג על מה שהוא אולם שהוא העניו על
בקוד עיון ישיג ממנו הבלתי מה שאי אפשר לאדם
שישיגהו ואשר השיגו הוא עה"ש לא השיגו אדם
לפניו ולא מחריו אומנם בקשתו הדיעהו התריו
הוא אומרו הודיעני נא את דרכך ואדעך למען
אמצא חן בעיניך והשתכל מה שנכפל בזה
זה השאל ונעתלות דברו הודיעני נא את דרכך
ואדעך אומרו על היותו יתי נודע בתאריו כי בשיעור
התריס ידועהו ואומרו למען אמצא חן בעיניך
אומרו על שתי שיודע הבורא הוא אשר ימצא חן
בעיניו וזה כי שיעור והתעלל לבד אבל כל

מי שידעהו הוא המקורב ומי שאפכלו הוא הקלף
המרוחק ועל שיעור החכמה והאפכלות יהיה
הריון והקלף והקרוב והרחוק וכבר יעלה
מכוונת הערך ולשוב אל העניין וכאשר בקש
ידיעת התורים ובקש התחילה על השומה ונעזה
בתחילתה אחר כן בקש השגת עצמו יהגה והזן
לומרו הראוי עז את לבבך ונעזה על המבוקש
הראשון והוא הודיעני נא את דרכיך והוא לו את
תועבירי כל עובי על פניך והוא ו נעזה השאלה
השנית לא תוכל לראות את פני וגו הומעם חומרו
כל עובי הוא רמז להראות אותו השעיות כולם
העשה עליהם וירא להביא את כל אשר עשה והנה
עוב מאד כל בהראותם אותו שישיג שבעה
והקשרה קשיתם בקשתם וידע הנעלמו להם איך
היו בכלל זה ואל זה העניין רמז בומרו בכל ביתי
נאמן הוא כלומר שהוא הבין מהשאות עולמי כולו
הבנה מופתית קיימת כי הדעות שהשיגם אמתיות
לא יתקיימו והשגות הפעולות הנם הם הראיני
את אשר נודע מעשים והמופתת על שהדבר אשר
יעדו בהשיגו אותו הם עשויו את היות הדבר אשר
הודיעו הארי פעולות נמוריה רחוק וחתן ארך
אפים וגו הנה כבר התבאר כי הדרכים אשר
ביקש ידיעתם והודיעו אותם הם הפעולות הבאות
מאתו יתי והחכמים יקראוהו מדות ויומרו שש
עשרה מדות וזה השם נופל בשמושם על מדות
האולם ארבע מדות בנותני עדקה ארבע מדות
בהולכי לביה המדרש וזה הרבה והעניין הנה
אינו שהוא בעל מדות אכל פועל פעולות דומות
בפעולות הבאות מאותנו מהמדות לא מהכונות
נפשיות לא שהוא יתי בעל הכונות נפשיות
ואמנם הספיק לו זכרון אלו השלש עשרה מדות
ואעפ"כ שכבר השיג כל עובו לא כל פעולותו כי
אלו הם הפעולות הבאות מאתנו יתי בחק המציאות
בעל מדה והנהגתה וזה היה לוחריות עניין שחילקו
כי סוף המאמר ומדעך למען תאמצא חן בעיני
ואומר כי עמך הגוי הזה אשר חטא עדיך להביאם
בפעולות אלקי אלהם פעולותיך בהנהגתם הנה
כבר התבאר לך כי הדרכים והמדות אחד והם
הפעולות הבאות מאתו יתי בעולם וכל אשר
הושגה פעולה מפעולותיו יתואר הוא יתי בתואר
אשר יבא מאתו הפעל ההוא ונקרא בשם הנעשר
מן הפעל ההוא לדמיון זה כי כשהושגה ביקורת
הנהגתו בהוויות עובר בעלי חיים והמציאו כוחות
בו ובניו שיקבלהו אחר לידתו ומגעלהו מן המות
ומן האבדון וישמרהו מכל היזק ויעשלהו לא
בשמושיו ההכרחיים וכיוצא בפעולה הזאת מאתו
לא הבוא אלא אחר הפעולות והמידת רחמים
והוא עצמן הרחמנות נאמר עליו יתי רחום כמו שאמר
כרחם אב על בנים וגו ואמר וחמלתי עליכם
כאשר יחמול איש על בנו לא שהוא יתי יפעל
ויהיו רחמיו אלא כפועל ההוא אשר יבא מן
האב על הבן אשר הוא משך לחמלה ורחמנות
והפעולות נמוריה יבוא מאתו יתי בחק חסדיו
לא על הפעולות ולא על שנוי וכמו שאמרנו
כשיהיה דבר למי שאין לו חובה עלינו יקרא זה
בלשונינו חנינה כמו שאמר חנונו אותם אשר חנן
שהוא כי חנני אלהים זה הרבה והוא יתי ייטיב
ויגביר מי שאין חק לו עלינו בהמציאותו והנהגתו
ולזה יקרא חנון וכן נמצא בפעולותיו הבאות
בעבד אדם מחכות גדולות ירבו בקשת מישיב

תורי פעולתיו לא שהוא בעל מיכות.

פרק נה

כבר קדם לנו במקומות רבים מזה המאמר כי כל מה שיחייב בשמות ראוי בהכרח להרחיקו ממנו. וכן כל הפעולות ירוחק ממנו. כי כל הפעולות אם יחייבו שנוי. שהפועל להפעליות ההם בלתי המתפעל בלא ספק. ואילו היה הוא יתברך מתפעל בשום פנים מהפנים הפעולות היה זולתו פועל בו ומשנה אותו. וכן ראוי בהכרח שירוחק ממנו כל השנוי ושלא יהיה שום שלמות נעדר ממנו פעם אחת ונמצא אחרת. שאם הונח זה היה שלם בכח וכל כח יחובר אליו השנוי בהכרח. וכל מה שיצטרך לכח הכח אל הפועל אי אפשר לו מבלתי מציאת זולתו נמצא בפועל יוציאהו. ולזה יתחייב שיהיו שלמויותיו כולם נמצאים בפועל ולא יהיה לו לדבר בכח בשום צד. ומאחר שראוי בהכרח שירוחק ממנו כל הדמיוני בשום דבר מן הפעלות וזה לדבר כבר שיש בו כל אחד. וכבר נבה בספרי העבירים בהרחקת הדמיוני ואחר כי הדמיוני ואשתו. ואחר אלו מי הדמיון ב ומה דמות הענין ג. ואחר מאין במוך. וזה הדבה היה עקר הענין כי כל דבר מציאו לאחד מאלו המציעים האורבעה ראוי בהכרח להרחיקו ממנו במופת המבואר. והנה כל מה שיציאו לפעולות. אם מה שיציאו להפעלות או שנוי. אם מה שיציאו להעדר מה שלא יהיה לו דבר בכח ואחר כן ישוב בפועל. אם מה שיציאו לדמיון דבר מבדיוהו. ואלו כולם מכלל העולות חכמת הטבע בידיעה הנ כי כל מי שלא ידע החכמות ההם לא ידע בהחסרון ההפעלות ולא יבין עניין מה שבכח ומה שבפועל. ולא ידע ההתחייב ההעדר לכל מה שבבח. ושאשר בבח יותר חסר מן המתנועע לי אי אפשר היות הנוע והמתנועע בלי חסר בהעתרתו אל מה שבשבוו התנועע עד שיציא בפועל. ואם ידע אלו הדברים ולא ידע במופתיהם לא ידע החלקים המתחייבים מאלו ההקדמות הכלליות חיוב הכרחי. זה לא יהיה לו מופת אלא בלוי. ולא בהתחייב הרחקת אלו המציעים ממנו. ואחר הקדימי זאת ההצעה מתחיל בפרק זאת אבאר בו שקרוב מה שיחשבהו מתמיד התוריים הטבעיים לו. וזה מחסר יבינהו מי שקדמה לו הידיעה במלאכת הענין ובטבע המציאות.

פרק נו

ידע כי הדמות האחד. וכל שש הוא יחס לדבריים שלא ישוער ביניהם יחס בין לא יצויר ביניהם דמיון. וכן כל מה שאין דמיון ביניהם. משל זה שלא יאמר זה החוש דומה בזה המראה. ולא זה הקול דומה בזאת המהיקות. וזה לדבר מבואר בעצמו. וכאשר היחס ביניהם יתחייב שיהיה שם בין ביניהם ובין מה שזולתו יתחייב השוות הדמיון בם בין ד כי כל שש לדברים שהם תחת מין אחד לא שהיה מהות שעהם אחת אלא שהם מתחלפים זה הפנין מן החלוק בגדל ובקטנות או בחוזק ובחולשה או בזולת זה שהם שהם מתדמים בהכרח ואשם שהם מתחלפים זה המין מן החלוק לדמיון זה כי בגבר החרדל ובגלגל הכוכבים הקיימים מתדמים בחקים השלשה. ואשם שזה בהבלית הגדל וזה בהבלית הקטנות שבין מציאות הרחקים בהם אחד. וכן השעה העתרת בשמש וירח מתדמים בחוש ואשם שזה החוש בהבלית החזק. וזה החוש בהבלית מן החולשה. אלא שעניין הראות זה המיכות בשעהם יחד אחד. וכן היה ראוי שיבין מי שיאמין שיש המוריס עשמיים

יתואר בהם הצורה והם שהוא נמצא וחי ויכול וחכם
ורואה שהיו אלו העניינים מיוחסים אליו ואליהם בעיון
אחד ויהיה החלוק בין התוארים ההם ובין התוריו בהיות
הוא פשוט או בהתפשט או בקצתם עד שתהיה מציאותו
יותר קיימה ממציאותם וחיוני יותר מהתפשטים מחיינו
ויכולתו יותר גדולה מיכולתנו וחכמתו יותר שלמה
מחכמתנו וראיתו יותר פולט מראיתנו ויכלול שכל
העניינים בדבר אחד כמו שיחשבו הם ואין העניין כן
כשום פנים כי עניין יותר מכל אחד מהם יאמר בין הד
הדברים אשר יאמ עליהם העניין ההוא בהסכמה
והם היה זה התחייב הדעיון ועל דעתם אשר יראה
שיש לו התאר עצמיים כמ שהתחייב שיהיה עצמן
יה בלתי דומה אל העצמיים כן ואוי שלא יד מן בלתי דומים לתארים
התאר העצמיים אשר יחשבום התוארים ולא יקבצם
בדבר אחד ולא כן יעשו אבל יחשבו שיקבצם בדבר
אחד ושאין למעין בינהם היה בדבר התבאר לפי
שיבין עניין הדעין שהוא יה יאמם יאמ עליו ועל
מה שזולתו בעיא בשתוף בעור וכן יאמם הותרו
החכמה והיכולת והראיון והחייב עליו יה ועל כל
בעל חכמה ויכולת וראיון וחייב בהשתתפות בעור
אשר אין דעיון עניין בינהם כלל ולא התחשוב שהם
יאמרו בהסתכלם כי השמות אשר יאמרו בהסתכל
הם אשר יאמרו על שני דברים שבינהם דעיון
בעניין אחד והעניין ההוא מקרה מהם ואינו מעניין
לעצמם כל אחד מהם ואלו הדברים המיוחסים לו
יהיה איש מקריים מאל אחד מבעלי העיון ואולי
התוארים אשר נתן הם כולם מקריים לפי דעת המדברים
ומעיין נכבד הדעיון על שיקבצם בדבר אחד וידדין
נאמרים בהסכמה כמ שיחשבו וזה מוטה חותך
על היות התוארים המיוחסים לו אין בין עניניהם
ועניין אלו הנודעים מעצמן שתוף בשום פנים ולא
בשום עניין ואומם השתוף בשם לא בדבר אחר
ומחר שהוא כן אין ראוי שתאמין עניינם מוסיף
על העצם פרטיות אלו התוארים אשר הם נוספים
על עצמנו בעבור שהשתתפו בשם וזה עניין ברור
המעלה מאל היודעים ושומרהו והביטהו הבטה
טובה להיות מזומן למה שמראה להביך בו׳

פרק נ

בתוארים יותר עמוק מן הקודם
ידוע כי המציאות הוא מקרה
קרה לנמציא ולזה הוא עניין נוסף על מהות השיעור
זהו הדבר המבואר הראוי לכל מה שלמציאותו
סבה שמציאותו עניין נוסף על מהותו ומפני
מי שאין סבה למציאותו והוא השם יה ויתרו לנתן
כי זה הוא עניין נאמרנו עליו יה שהוא מחוייב
המציאות תהיה מציאותו עצמו ומהותו ועצמו
מציאותו ואינו עצם קרה לו שיציאו ותהיה
מציאותו עניין נוסף עליו שהוא ראוי המציאה
הגיד אין מתחדש עליו ולא מקרה קרה לו ואם כן
הוא נמצא לא במציאות וכן חי לא בחיים ויכול
לא ביכולת וחכם לא בחכמה אבל הכל שב אל עניין
אחד אין רבוי בו כמ שיתבאר ומפני שלריך
שיודע שכל מי המחדות והרבוי מקריים קרו לנמצא
באשר הוא רב או אחד כבר התבאר זה בסדר
הקרא מה שאחר הטבע וכמ שהמציין אינו
עצם המנויים כן אין המחדות עצם הדבר המתאחד
כי אלו טוב מקריים מסיון הכמות המתברך וישיב
הנמצאות המזומנות לקבל כיוצא באלו המקריים
אמנם הראוי המציאות השוט באמת אשר לא
קשיבהו הרבוי כלל כמ שהוא מן השקר עליו
מקרה הרבוי כן מן השקר עליו מקרה האחדות
לפי כי אין האחדות עניין נוסף על עצמו אבל הוא
אחד לא באחדות ולא יבחנו אלו העניינים

הדקים למעט שיבארו מן השכל במלות העהוקות
אשר הם הסבה הגדולה בהטעאה. כי אך בגלל הדבור
מוזר בכל לשון עד שלא נעיר העיון ההוא אלא בהקל
כדבור. ומאשר נשתדל להורות על היות הלשון לפי
הרצה לא יוכל הזומר לאמר אלא אחד. ואעפ שהאחד
וההרבה מפרקי הכמיות. ולזה נבין העיון ונורה השכל
במאמרנו הדבר באומרנו אחר לא פתאחדות. כמו שנאמר
קדמין להורות על שהוא בלתי מחודש. ובאומרנו
קדמין מן ההקל מה שהוא מבואר בעצמו. כי הקדמין
אומנם יאמר לפי שישיגהו הזמן אשר הוא מקדים
להנושא הרודפת עניך. והוא עם כן משיעור המצטרף.
כי אומרך כי הקדמין במקרה המחלף במזמן כאומרך
האורוך והקצר במקרה הקו. וכל מי שלא ישיגהו מקדים
הזמן לא יאמר עליו בשומתא לא קדמין ולא חדש. כמו
שלא יאמר בהתקיות לא מעשוהה ולא ישרה. ולא
יאמר בקול לא מלוי ולא הפכו. ואלו לדברים מן העשר
אמת לפי שהרגיל בהבנת העניינים על אמתתם
ובחנם בהשגת השכל להם והפשיטו מוחם לא בבעלות
אשר יורו עליהן המלות. וכל מה שהמציאוהו בספרים
בהאמרו כי ראשון ואחרון הוא כהאמרו כי בעין ובזמן
הכוונה בזה שהוא יתעלה לא ישיגהו שני ולא
יתחדש לו עניין בשום פנים. לא שהוא יתעל עפל
תחת זמן שיהיה קצת הקש בינו ובין זולתו ממה
שבזמן ויהיה ראשון ואחרון. ומאמנם אלו המלות
כולם בלשון בני אדם. כן אומרנו מחד עניינו
שהוא אין דמיון לו. לא שעניין המחדות לבורא
לעצמו. פרק נח יותר עמוק מן אל
הקודם.
כי השאלות הוא התאור המאמתי אשר לא ישיגהו
דבר מן ההקל ואין בו חסרון בחק הבורא כלל. ולא
בשום עניין. מאמנם התארו בחיובים יש בו מן השתנון
והחסרון מה שכבר במרנוהו. ועריך שנאמר לך
תחלה איך הם השאלות התוריים של אי מחד. ובמה
זה דבר יבדל מתארי החיוב. ואחר כן נאמר איך
אין לנו לדרך בהתארו אלא בשאלות לא בזולתם.
ונאמר כי התאר הוא אשר ייחד המתואר לבד
עד שלא ישתתף בהתאר ההוא עם זולתו.
אבל התאר יהיה בך התאר למתואר. ושם הוא משותף
בו עם זולתו ולא יהיה בו ייחוד. כמיון זה אם
ראית איש מרחוק והשמל ותאם מה זה הנראה
ויאמר לך בעל חיים יהיה זה התאר בלתי ספק לזה
הנראה ומודעך שלא ייחדהו מכל מה שזולתו אלא
שכבר הנעב בו קצת ייחוד והוא שזה הנראה הוא
בעל מיני העמחים ולא ממיני המקוריים. וכן עוד
כשיהיה בזה הבית אדם והנדע שבו בעל מחד חלק
שיהיה לא הנדע מה הוא והשאל והתאם מה בזה
הבית. ויאמר לך השואל אין בו מקור ולא בעל עמח
כבר הנדע קצת ייחוד ונדע שבה בעל חיים. ואם
לא הנדע אי זה בעל חיים הוא. בזה הנדע שהתבטן
התארי השלילה להתארי החיוב שמי מיתשר שלא ייחדו
קצת ייחוד ומודעך שלא יהיה בהם מן הייחוד אלא
הסדות מה ששללו מכלל מה שהיינו חושבים לורכן
בלתי מושלל. ומאמנם הנדע בו התאר
השלילה מהתארי החיוב שהתאר החיוב ומודעך שלא
ייחדו הם מוריה של חלק מכלל הדבר המבוקש. ולי
ידי שהו חלק מעצמו או מקרה מהקריו. והתארי
השלילה לא יודיעונו דבר בשום פנים מן העשר
המבוקש ידי שהנו מה הוא אלא אם היה זה במקרה
כמו שהמשלנו. ואחר זיאות ההקדמה הוא שהשם
יתי כבר בא הפוסק שהוא מחוייב המציאות מזין
הרכבה בן כמו שעשינו עניו מופת. ולזו נעיין אחלה
ישוחנו לבד. לא מהותו. ומן השקר שיהיה לו תאר

חיוב מפני שאין לו ישות חוץ למהותו ויורה ההיפך
על הראות כל שכן שהיה מהותו מורכבת ויורה
ההיפך על חלקיה כל שכן שיהיו לו מקריים ויורה
ההיפך בן כן עליהם ואם כן אין לו המר חיוב בשום
פנים מפני המרי ההרחקה הם אשר עריך שיעשו
להישיר השכל למה שעריך שיאמינו בו יה מפני
שלא יגיע מעלים רבוי בשום פנים והם יישירו השכל
להבלות מה שאיפשר האדם שישיגהו מפני יה
רמיון זה שהוא ההבאר לנו בפועל חיוב מציאות
דבר אחד זולת אלו העצמים המושגים בחושים ואשר
כלל יקיעתם השכל ומפרנס על זה שהוא מציאות העניין
כי מן השקר השברו ואחר כן השגת שזה הנמצא
במציאות היסולות על דרך משל אשר הם נטות מהים
ומפרנס שהוא חי העניין שהוא יה מינו מה מאחר
כן השגת שזה הנמצא בן מינו במציאות השמים אשר
הם נוף חי ומפרנס שהוא מינו נוף ואחר כן השגת
שזה הנמצא מינו במציאות השכל אשר מינו נשף
ולא מה מבדל הוא עליהם ומפרנס שהוא יה קלמין העניין
אין לו סבה במציאותו ואחר כן השגת שזה הנמצא
אין במציאותו אשר היה שצטרך מפני יספיק לה בלבד
שיהיה נמצא אבל שותפות מאתו במציאות רבות
ואין זה כהשפיע החוס מן האש ולא בחיוב המור מן
השמש אבל השפיע ומשיך לו תמיד עמידה וקיום
וסדור שהתהוה מתוקנה כמו שנאמר ומפרנס בן מפני
אלו העניינים שהוא יכול ויחפץ ויועה הכוונה
באלו ההמריים שמינו לומה ולא סכל ולא שהל ולא
עוזב ועניין אומרנו מינו לומה שמציאותו יספיק
להמציא דבריים אחריים זולתו ועניין אומרנו מינו
סכל שהוא משיג כלומ חי כי כל משיג חי ועניין
אומרנו שאינו נבהל ולא עוזב כי כל אלו הנמצאות
הולכות על סדר והתהוה לא עזבות והוות כאשר
יקרה אלא מהוה כל מה שיהיהו הוציא בכוונה
וראיון ואחר כן השגת כי זה הנמצא מין אחר כמוהו
ומפרנס הוא אחד השגיח הרחקת הרבוי הנה כבר
התבאר לך כי כל המר שיתארהו לך בו הוא מס המר
פעולה או יהיה עניינו שלילת השרות מס היתה הכוונה
בו השגת עצמו לא מעשהו ולא העשה בל אלו השלילות
ולא הקדים עליו יה אלא בפנים אשר כבר ידעת שהוא
ישולל מהדבר מה שאין דרכו ב שיפעל לו בב שנאמר
בבוהל לא רואה ואתה יודע האיש העניין במאמרי
זה כי זה הדקיק והוא נשם מהנעשב כבר ידענו
זרותיהו ואמותיו וידעת שיעור חלקים מהנו ורוב
הנועותיו כבר נתאו שכלנו כל הנאות מהשיק מהותו
עם היותנו יודעים שהוא בעל חומר בהכרח אלא שאינו
זה החומר אשר בנו ולזה לא נוכל להתארו אלא בשמות
בלתי מקוריים לא בחיוב המקריים שמחמתו נתאר כי
השמים לא קלים ולא כבדים ולא מתחמצים ולזה לא
יקבלו פעולה ומיום בעלי טעם ולא בעלי ריח וכיוצא
באלו השלילות כל זה לפכלתינו בחומר ההוא ואיך
יהיה עניין שכלנו כשישתדלנו להשיג העקי בחומר
הפשוט בהכלת הפשיטות המחוייב המציאות אשר
אין עלה לו ולא ישיגהו עניין מיוסף של עצמנו השלם
אשר עניין שלמותו שלמה החסרונות מהנו כב שמזונו
שאוכלנו לא נשיג זולת שהוא לבד ושיש נמצא ב
ידמה לו דבר מכל הנמצאות אשר המציאם ולא
ישתתף להם בעניין בשום פנים ואין רבוי בו ולא
ליחוס להמציא מה שזולתו ושייחסו נעשה ייחס רב
החובל לסיבה ואין זה עוד יחס אמיתי ולא דמיון
אמת אבל הוא להיישיר השכל שהוא יה מעניין ב
המציאות העניין שהוא יתברך ושמור סדורם
ב שיניך והנה יתבאר זה העניין יותר רחב מזה
ישתבח מי אשר בהשקיף השכלים עצמנו השוב
השגתם קדור וכשישקף על חיוב פעולותיו פרעונו

אחת מהן

מהיות

השוב ידיעתם סכלות. וכשישתדל הלשונות
להעלים בהתאריס ישוב כל התלבה דברים ליהות מלקו

פרק נו

יש לשואל שישמע ויאמר מחר
שאין התבונה בהשגת מהותה
עצמו ויביא המופת כי הדבר המושג הוא שהוא
נמצא לבד. והאדי החיוב כבר נתבטל כפ שבא על
המופת בדאי זה לבד. יפול היתרון בין המשיגים. אם כן
אשר השיג משה רבינו עה ושלמה הוא אשר ישיג כ
האיש האחד מקצת הדורות החכמה. וזה אי אפשר
בו הוספה. ומן המפורסם אעלבעי התורה וגם
אעלו הפילוסופים כי היתרון בזה הדבה. דע כי העניין
כן. שהיתרון בין המשיגים עצום מאד כי כל מה
שאפשר בהאדי המתנאר יתייחד יותר ויקרב המתאר
להשגת קפתתו. כן כל מה שהשיף בשגיאה ממנו יתן
והרחיב את ההשגה והיה יותר קרוב אלנו ממי שלא
שגה מה שבבר התבאר לך בתפוסה שלישית. ומזה
יטרחו האנשים שעסק רבות בהבנת חכמה אחת
מהות הקדמותיה עד שיקחה אמת תהיה הנולת
החכמה ההיא כולה שנשגיל מהבורית עניין אחד
יודע בתפוסה שהוא שקר שיוחס לו העניין ההוא.
ואחר מן המקריבים בעיון לא יתבאר לו זה בתפוסה.
ויהיה העניין אעלנו מסופק היימיצא זה העניין בהוא
או לא ימצא. ואחר מחשוקי העסק יחייב לו
העניין ההוא אשר התבאר שלילתו כפ שמבי
התפוסה שהוא מיון בשם. ואחר יספק ולא ידע אם
הוא בשם או לא בשם. ואחר יצוד שהוא בשם
וישיפ הבורית באלו האמונות. וכמה בין שלשה
האנשים מן ההבדל. האחרון בלא ספק יותר
קרוב לשם. והשני יותר רחוק ממנו.
והשלישי יותר רחוק. מן כשנעיין רבינו התבאר
אעלנו בתפוסה המנוע ההפעליות בחוקו יתי. והאחרון
אשר הרחיק הנשמות לא התבאר לו זה. יהיה זה
הרביעי בלא ספק יותר קרוב אל השם מן האחרון.
ומן תמיד עד מוס ימצא איש יתבאר אעלנו בתפוסה
המנוע דברים רבים ממנו יתי הם אעלנו מיפשר
שיגיעהו לו אין יבואו מאתו. כל שכן אם נאמין זה
האיש יותר שלם ממנו בלא ספק. הנה כבר מחוייב
התבאר לך כי כל אשר יתבאר לך בתפוסה שלישית
דבר אחד ממנו תהיה יותר שלם. וכל אשר תחייב
לו דבר מוסף תהיה מסופק ותרחק מידיעת אמתתו.
ובאלו הפעם עריך שיתקלבו להשגתו בדרישה
ובחקירה עד שיודע שקרות כל מה שהוא עניין שקר.
לא שתחייב לו דבר על כל שהוא עניין מוסף. על
עצמו. או שהוא עניין שלמות בחוקנו כאשר המציאהו
שלמות בחוקנו. שהשלמויות כולם הם קיות קיימים.
ולא כל קיים. ימצא לכל בעל קיום. ויש שאתה
כשתחייב לו דבר אחד יהיה רחוק ממנו משני
פנים. האחד להיות כל מה שתחייבהו הוא שלמות
לנו. והשני שהוא מיון בעל דבר אחר מבל עצמו
הוא שלמותו כפ שבארנו. וכאשר שער כל אדם
בשאין הנעה להשגת מה שבבוחנו שנשיג כי אם
בשלילה. והשלילה לא תוריע דבר מאמתת העניין
אשר נשאל ממנו הדבר אשר נשאלהו באמרו האנשים
כולם השפריים והבאים שהבורית יתי לא ישיגהו
השכלים. ולא ישיג מהו אולי הוא. ושהשגתו הוא
הלאות מהבלית השגתו. וכל הפילוסופים מודיעים
נאמנן בעצמותו ונעלם ממנו לחוזק הראות כפ
שישלם השמש מהעצם החלושים להשיג. וכבר
האריכו בזה במה שאין תועלת לשנותו הנה.
והנראין שמפ בזה העניין מזמרו בתלים ולך דומיה
תהלה. פירושו השתקה מעלך הוא השבח האמת.

וזה המראה לדברים עצומה מאד בזה העניין. שאנחנו
כל יבר ששמ אותו שנכון בו הגלה ושבח. נמצא בו
לעתים אחר בחוקו יה ונשקיף בו קצת חסרון. אם כן
השוקה יותר ראוייה וההסתכלות בהשגת השכליים כפ
שעון השלמים ואמרו. לומדו בלבבכם על משכבכם
ודומו סלה. וכבר ידעת אמרתם המפורסמת
אשר אין בכל המאמרים כמוהה. ואע מזכרה לך
כאתבה ואשם שהיא ידועה. להעיריך על ענינה.
לקמרן. ההוא דעתית קמיה לי חענה אם הל הגדול
הגבור והנורא המזיר החזק הירצוי העזוז
אם ליה לי חענה שמותה ותשכחתה למרך. השומע
אזן הלת קמיתה אחרן אילמלא דאמרי עבו מעשה יפ
עה. ואתו אחשי כעסת הגדולה ותקעטה בתפלה. חש
לא הוה יכלין למדריטו. ואת אמרת ואחלה. משל
לאדה הדבר דומה למלך בשר ודם שהיה לו אלפי אלפים
דינרי זהב ומקלסין אותו בשל כסף והלא בעלי הוא
לו. עד הנה הגיע מאמ זה החשובב. והשתבל
החלה שהקו ומאמרו רבוי המורי החיובב. והתבונן איך
הראה כי המאמרים אילו הותו נשכלים לבד לא יזכרנו
לעולם ולא דברים בדבר מהם. ואמנם כאשר העיין
הכרח הדבור לבוי אדם בהכה שיתקייים להם מעט
עיור כפ שאמרו דברה תורה כלשון בני אדם שיתנהג
להם הבורא בשלמיותם תהליהם שנעבוד עכ
המאמרים ההם ולא נקראהו בהם אלא בקוראנו אותם
בתורה לבד. ואמנם כאשר באו נביאי כנסת
הגדולה והם נביאים וסדרו זכרם בתפלה הכלילתנו
שנאמרם לבד. ושקר זה המאמ באזנו ששמ הם
הכרחיים נזדמנו בהתפללנו בהם. הראוי מעט
שבאו בתורה. והשניה סדר העבואים התפלה
בהם. ולולא ההכרח האחשון לא זכרנום. ועתה
ההכרח השני לא הסירונום ממקומם ולא התפללנו בהם
ואתה הרבל בתאריס כבר התבאר לך גם כן
מאלו הדברים שאין כל מה שתמצאהו מן התאריס
הילוחסים לשם בספרי העבואים ראוי לנו שנתפלל
בהם ונאמרם. שהוא לא חש אילמלא דאמרי עבו
עשה רבי עה לא היה יכלין למדריטו. אולא הנמי
אחר ואתו אחשי כעסת הגדולה ותקעטו. ואז מותר
לנו להתפלל בהם. ולא כפ שעשו הפתאים באמרם
אשר הנביאים בשבחים והאזהרים והעבואים בתפלות
חבדוש להתקרב בהם לבוראו לפי מחשבתם יתאזרו
הבורא בהם בתאריס. אלו יתואר בהם אחש מן
האנשים היה זה חסרון בחוקו שהם לא הבינו אלו
העניינים הנכונים והחשובים הנבדלים מלי עזרא
ההשון ולקחו הצורות יה מדרש לשונותם ותאורם
וספריהם בכל מה שיחשבוהו ערב ויאריכו לשבח
בזה עד שיעוררוהו להתעב בהחשבתם וכל שכן
אם יראנו כתוב מדברי נביא בזה כאילו יהיה
העניין מיותר להם שיבואו לתחובים עריך לתרשם
על כל פנים ויעתיקום על תשובתם ויקראו בהם
ויעשו להם סעמים ויבנו עליהם מאמרים וידבה
היתר זה אצל המשוריה והמספרים ומצל מי
שיחשוב שהוא עשה שיר עד שחוברו דבריה קצתם
כפרה בעורה. וקצתם יש בהם מן השטות והפסד
הדמיון פה שראוי למדש שישחוק עליו לפי טבעו
כשנעשו. וי בטהו עם ההתבוננות איך נאמרו הדבריה
ההם בחק השם יה. ואולי חמלתו של חסרון המאמרים
הייתי מביר לך מהם בעצם עד שתתעורר על מקום
ההעברה בהם אלא שהם מאמרים חסרוש ברורה
ומאחר לפי שיבין ויעריך שתתבש ואמ אם הוא לשון
הרע והועילות שם רע ברי עצום כל שכן התרת
הלשון בחק השם יה. ואמרו בתאריס יה מהם ולא

ואפ שהם מרי. אפל חירוף ונידוף בשנאה אין ההמון
השומעים ואין הפתי ההוא המומרם. אומנם מי
שהשיב חסרון המאמריה ההם ויקבלם. הוא אלמי
עכבל מי שיאמר בהם ויחפאון בם. שרב דבריה מאר
ולבי לא כן על מי שהיהם. ואפ על מי הועה. ואפ הביה
מאמי שיחום על כבוד הוא אין ערוך לך שהשמיעם
בשום פנים כל שכן שהאמרם. וכל שכן שתעשה כמותם
וכבר ידעה שיעור אשמות מי שיטיח דבריה כלפי
מעלה ואין ערוך לך בשום פנים שתתקדש בהאמרי
הקשם בחאוב להגיללו במחשבתך. ולא תצא מפומך
שסדיוהו אנשי כנסת הגדולה בתפלות ובברכות.
ובזה די לפי ההטרח ויותר מדי. כפ שאפ ר חנינה
אומנם שיאר מה שבאו בספרי העבריים יקרי
בעבור עליהם אבל יאמינו בהם מה שבארנו שהם
האמרי פעולותיו. או להורות על שלילת השריה.
וזה העניין גם לא הוזח להמון אפל זה הסיון
ראוי בילדים אשר הגיעו לבגרות אעלם היטב
שיאמרו מה שאין ראוי. אפל שישפיע בהם שראוי.
ונשוב אל השלמת ההערה על דבר ההעבירה
על דבר ר חנינה ולי נראה. לפי אפ משל למלך שהיו
לו אלף אוצרות דיעדי זהב ומקלסין אותו במזה דיעדי
זהב. שהיה מורה זה המשל על שלמותיו ית יוצר
שלמות מאלו השלמויות אשר יחסן לו להיותם מציני
ואין העניין כן כפ שבארנו בפותח. אפל חכמת זה
המשל הוא לומרו דיעדי זהב ומקלסין אותו בעלמק
להורות שאלו אשר הם אעלנו שלמויות אין מעלה
ית ממיני דבר אלא כולם חסרון בחקו כפ שאבאר.
ואפ בזה המשל והלאה בעזי הוא לו. הנה כבר
הודעתיך שכל מה שהחשבהו מאלו האמרים שלמות
הוא חסרון בחקו ית כשהיה מאין מה שאעלנה.
וכבר הישירנו שלמה בזה העניין בפה שבו די ואפ
כי הלהים בשמים ואתה על הארץ על כן יהיו
דבריך מעטים. פרק ס אפ רוצה
למשול לך משלים בזה הסדר
הוסיף בהם עיור לחיוב הרבות האמרי בשולעך
והוסיף בהם הרחקה מהאמרה האמרי חיוב לו ית
הנה שאיש אחד ההמות לו שהסביבה
נמצאת ולא ידע זה השם על מה נופל אפ על
עצם אחד או על מקרה. ואחר כן התבאר
לאיש אחר שהיה מקרה. ואחר כן התבאר
לאיש אחר שהיה מקוד. ואחר כן התבאר
לאחר שהיה בעל חיים. ואחר כן התבאר
לאחר שהיה עמח מחובר חיבור טבעי.
ואחר כן התבאר לאחר שהיה בעלת עורה פשוטה
בלי שיש והדלתות. ואחר כן התבאר לאחר
שהיה חדודית. ואחר כן התבאר לאחר
שהיה עקבה ולא בעלת עקבות שוות. ואחר
כן התבאר לאחר שהיה מקשה. הנה הוא מבואר
שזה האחרון הניע לעיור הסביבה על מה שהיא באלו
האמרים השוללים. ומהיו הושוה לפי שעירה
בשהיאו נשם מעצן חלל מרוך מחובר מעצים רבים
אשר כבר עיירה בהאמרי החיוב. ואפ הקודמים
אשר המשלנו בהם כל אחד מהם יותר רחוק מעיור
הסביבה מאשר אחריו. עד שהראשון במשלנו לא
ידע רק השם לבד. הנה כן יקרבך האמרי השלילה.
לידיעת השם ית והשגתו. והשמר כל השמירה
שתוסיף שלילת דבר בפותח. לא שהשלל בדיבור
לבד כי כל אשר יתבאר לך בפותח שלילת דבר שיחזה
מציאותו לו ממנו הקרב אליו מרדנה בלא ספק.
ובאלו הסבב היו משלים קרובים אליו מאד. ואחריך
בהתליה הרחק. לא שיש שם קריבת מקום ויקרבך
האדם לו ויתרחק כפ שיחשבו עמרי העצים. והבן
זה מאד ודעהו והיה בן שמח. הנה כבר
התבאר לך הדרך אשר אם תלך בו תקרב אליו ית

בה חס תריעה. מאמע תחזרו יה בתחוילות יש בן
ג"פ ביולה שכבר התבאר שכל מה שתשבהו שלמות
ומפני מה היה השלמות ההוון נמצא לעצה המזמרים
בתאריך שאינן בפחן השלמות אשר נחשבהו אבל
בהשתקף יאמר לבד על מה שבארנו הנה בהכרח
הנצא לעניין השלישי. שאמתה אם התמר יודע בתדע
אחד בתיב ההוון שאינו משתנה ולא מתרבה יודע
הדברים הרבים המשתנים להתחדש מצלמ
שיתחדש לו מדע וידיעתו בדבר קודם היותו ואחר
היותו נמצא ומאחר השניה מן המציאות יודיעה אחת
אין שני בה הנה כבר נבאר שהוא יודע לא
בתבע כמדענו. וכן יתחייב שהוון נמצא ונמצא
בעניין המציאות בנו הנה בחוה בשוללות בהכרח.
ולא עמדת על מחלקת תאר עצמי אבל עמדת על
הרבני. והיותך מאמין שהוון שנעם אחד יש לו תאריך
שבכלם שאלו שהתשוב להחייבם לו מהה הרחיק מהם
הדמיון בשלו התאריך הידועים אצלנו. ואם כן מיוב
מחייבם. וכאילו יגיע לך העניין בחיוב התאריכים
שאמרתי שהנ"ל נושא אחד ישנשון שלנו קורא
נשוואים לא הנושאים ההוון כאלו הנשואים. ולפי
הנשואים ההם כאלו הנשוואים. ויהיה הבלות השנהנו
בזאת המידוע השתוף לא דבר אחר. כי כל נושא
הוון בעל נשוואים בלא ספק. והוון שנעם בדבר ואם
הוון אחד בתציאות כי עניין הנושאו בלתי עניין
הנשואו עליו. והנה יתבאר לך בתרקיק מזה המאמר
המופלא על המעלה ההרכבה בו יה מבלי הפשיטות
הגמורה בהכללית האחרונה. ואיזו אוב שתחייב
התאריך לפ יה מקרה בהשתנו או משתקף מן השיך
על חלוף מה שהוון מבלי חוב הרחיק מציאות הנשנ
בתאריכו והוון לא ישתנה זה. כי המקרה בהשתנה
תחילת דבר אחד הוון המשיך קיומו ויסכל קיומו
כפי שישיך מעניין האחד חיובי החיות ולא שיך
חיובי הדברי. והשם יה מאין דבוי בתחילת מלאותו
שיובן מאתנו דבר ויוסכל דבר אחר. וכן המשתנה
לעניין אחד הוון אשר יניר מחילת עצם אחר על
מה שהוון וחייב בתחילת ההוון לעצם אחר. ואין
התאריך של דשת מי שיחשבם אותם עצם הם אובד
עניינם נוספים על העצם. וכן עוד אשר ישיך
הדבר על חלוף מה שהוון מי מיפשר בהכרח בשנה
שיניך מאותו דבר אחד על מה שהוון. מאמע מי
שיניך הצעם בפחות מיום אוב שהוון ניר הדבר
על חלוף מה שהוון. מבל אוב סכל מציאות הצעם
ולא ידע זה השם על מה זה נופל. וזה עיון לך
מאד והבינהו. ולפי זה הבינות הנ"ל כי המקרה
בהשתנה הלוה והרחוק מיניעתו הוון אשר לא
התבאר לו שלמות עניין מן העניינים אשר התבאר
לאותו שלהם. אם כן כל מי שמעטו שוללתו
הוון יותר מקרה השנה כפי שבארנו בדומם זה
הפרק. מאמע אשר יחייב לו תאר לא ידע דבר
רק השם לבד. מאמע הדבר אשר ידעה שנעל עליו
זה השם הוון עניין בלתי נמצא מבלי בדוי שקר
וכאילו הפיל זה השם על עניין נעדר שיון במציאות
דבר הוון כן. ולמיון זה שאדם שמוע בשם
הפיל הנ"ל ידע שהוון בעל חיים ובקש לערך
עורתו ומהותו. ומפני לו הטועה או המטעה הוון
בעל חיים בעל רגל אחת ושלש כנפים עומד
במעמקי היה נשפוט בהיר ולו שבע וחמיש כנפי
אדם וחמש ישוף בחוור וחמש ישוע פרק. ומיי
אוב שזה עניר הפיל על חלוף מה שהוון. ולא שהוון
מפני זה בהשתה הפיל מבל אוב שזה הדבר אשר
ראהו בזה התואר בדוי שקר. ומיון במציאות דבר
שהוון כך. מבל זה דבר נעדר קיום לו שם דבר

נפעלין כענקמו מעבר ומום אדם וכיוצא בזה מן
העניינים הללמיובים אשר הישם עליהם שם כן
הפעולות הם שם אחד לזו שם מורכב וכן הענין
הזה כשוה. וזה כי השם יתברך שמו הוא נמצא
בזו המוחלטת של מציאותו שהיות מחוייבת שיהיו
חיוב המציאות הפשיטות הפעולה כי שיהיה
לפניהם שהעצם הזה הפשוט המחוייב המציאות
כי שעזה הוא בעל המוים ועניינים מוחרים כי
הוא דבר שהם נמצא בשום פנים כי שהתאור
ונשתמיר שזה העצם הקרוא בזה על דרך משל
עצם בו עשיהם רבים יהיה כאלו שמנו זה
השם על העשר עמור. והשתבל כמה יש מן הסכנה
בחיוב המחוים לן ואשר צריך שיושלן במה שכתו
מן הקדמים בספר התורה או ספרי הנביאים שהם
כולם להישיר נשלמותיו יתי לא לדבר מוחר לזו המאר
מעולות מאותו מאהבו כי שמעתנו.

פרק ס

כל שמותיו יתי המעשיים

בספרים כולם נעדיים מן הפעל
וזה מה שיתן העלם בו אולם שם מיוחד והוא
יוד הא וו הא שהוא שם מיוחד לו יתי ולזה נקרא
שם מפורש. שעיקר שהוא יורה על עצמו הנראה
מצמורת חיון השהתחות בן. ואומנם שאר שמותיו
הנבחרים עודים בשתוף להיותם נעדרים מהשלמה
ונשתמיר מאותה בזן כי שמעתנו. על שהשם המכוה
בו יוד הא וו הא הם בן נעדר מן האחדות. דבר הגיוע
אחד האמתי. והתפרש בין אומרך אחדך בחיוך
הטן ובין אומרך אותו בקמעות הטן כהפרש בין
אומרך שרי אשת אברם. שבזה הדגוש וכללות נאחריו. וכבר
עוה למלאך אחדו אל שו העצמי. ואומנם פירוש
לך זה שאחדך לבדך המכוה בו להיותו המיוחד
בעצמות המפרסם שם לו יתי. ואומנם שאר שמו
כריין ונדיק וחנון ורחום והיה מבוארים הכללות
והנפרדה. ואומנם הדבר אשר יהעדו מיוד הא וו הא
לא ידע ולא נדרה ידועה ולא ישתתף בו זולתו ובין
סתם זה השם העצמי אשר לא ידובר בו כי שיודע
אלא בהקדש וכהט יי המקודשים לבד בברכת כהנים
וכבן בגדול יוד האמי יורה על עניין אחר אין השתתפות
ביני יתי ובין מה שוולתו בעניין ההוא ואיפשר שיוזר
כתי הלשון אשר אין לאדם היום מפיה אלא דבר מועט
וכבר מה שיקרא על עניין חיוב המציאות. סתם
דבר בילות זה השם והשמירה מלקרוא אותו להיותו
תורה על עצמו יתי מאשר לזו שהתקף אחד מן הכ
כרובים בהוראה ההיא כי שיומרו עליו זל שמי
ה ויוחד לי. ואומנם שאר השמות הם כולם מורים על
הפעולות מפני שהם נעדרים. ולזה ידמו הנביו לזל כ
מציאות תוריש ושיש עשה ועניין נוסף על העצם כ
כן הוא כל שם נעדר הוא מורה על עניין ועל עשות ל
התחדר בו העניין ההוא. וכאשר התבאר בסופות
כי השם יתי אינו עשות התחברו בו עשיות ידעו
שהשמות העדרים הם מפני יחס הפעל רוצי או
לפי ההישרה לשלמותו ולזה כשם ל חטיבה מאומרין
לל הגדול הנבור והנורא לולא שב ההכרחים אשר
זכר להיות אלו מדרכי המורים עצמיים לל שהם
שלמות נמצאים בו. וכאשר רצו אלו השמורל
העדרים מן הפעולות לן יתי ידעו לקרא הוושיש
הקדים רבים לן כמספר הפעולות אשר נעדרו מהם
ולזה יושל בהבין לאושיש השנה תפסיר מהם זה
ויפסק ואל בזוש הוא יהיה יי לאחד ושמו אחד
לל שכתו שהוא אחד בן יקרין לוז בשם אחד לבדו
והוא המורה על העצם לבד לא שהוא נעדר

דרך שביעי

פרק עד

הדרך הראשון

אומר ע"ז אין זה חסרון כלל אחד לשנהם כי הדבר
ההוא אומר אין ההלוה לעשיר כן בעניין בחקון. ואין
חסרון כשיהיו בלתי יכול על הנתינה כי אחיו
חסרון אעלם קהל המייחדים ביחוד היותו בלתי מקבץ
כיון שב ההפכים במשכן אחד ולא ההלה יכולתו בזה
ולא בזה שלומה לו מן הנמנעות. וכאשר שערנו בחלוקת
זה הדרך ואעפ"י שהמייחס אליו מעשיו מ"מ סרו מלדרך
אחר. **הדרך השני** מהחייב שיהיה לשעשה
היה
עניין אחד ישתתפו בו. ועניין יאמר לאחד מהם ולא
יאמר לאחר בו עפ"י ההשתתפות ההשתנות. וזהו דרך
פילוסופי מופתי כשיתיישב האדם אחריו ויבוארו הקדמותיו.
והנה אבאר כשאומר לשה הפילוסופים זה העניין
וזה הוא דרך עוד לא יתישב על דעת כל מי שיאמינים
בהאורים. כי הקדמון יהיה אחד יש בו עניינים יש
להם הכלית הרצוים. ועניין החכמה כלתי עניין היכולת
אחד. והיכולת בלתי עניין הרצון. ולא יתבע עם זה
שיהיה לו אחד מאשר הכוונות בעל עניינים. אלהם מה
שישתתפו בהם היחוד. ואלהם מה שיבדל ממנו בהם"
דרך שלישי היה בן כן דרך עריך אל הקדמה
מהקדמות בעל זה הדרך
וזה כי קצתה והם הקדמותיהם יאמינו שהכורח רואה
בראיון הראיון ההוא אומן עניין עסק בעצם הבורא
אחד הוא ראיון לא במשכן. ולפי אלו ההקדמות אשר
באנחנו אבל עיוריס רחוק כפי מה שהראיתו. אמרו
הראיון היחד אשר לא במשכן לא יהיה לשעם כי לא
תהיה עלה אחת מחייבת שני דיעים לשני עצמיים.
וזה כי שהורעתך ביאור הנעלם בזה שהוא נעלם
מצעם הראיון אשר יזכרוהו לא ויעויר והוא אעל קצתה
נמנעם ואעפ"י שישאהו דעת. יחדשו עליו ספקות
לא יושג אליהם. והם יקחוהו מוסה על האחדות"
דרך רביעי אמרו מצאות הפשלה מורה
על פועל בהכרח. ולא יורנו על
רוב פעלים. ואין הפרש בין מאמר האומ שהשם
שנים או שלשה או עשרים או מי זה מספר שיזדמן
וזה מבואר עלה. ואם האומ שזה מופת לא יורה על
המנעם הרבוי בזה אלא שהוא יורה על סלות המספר
ומספר היותו אחד ומספר היותו רבים. והשליש זה
מופתו בשאם ומציאות השם אין מתשרות בו מבל
הוא מחייב המציאות ובטל מתשרות הרבוי. כן שם
זה מופתו. וזה מבואר הטעות בו מאד. שמציאותו
יה הוא אשר אין מתשרות בו. מתנם לעתנו בו
יהיה בו המפשרות. כי המספר בדיעה בלתי המופשר
במציאות. ואומר כי שיחשבו ~~שהוא שלשה שלשה~~
~~והוא אחד~~. ולא כן נחשוב אנחנו שהוא לאחד. ואין
העניין כן. וזה מבואר לפי שהרצל בדיעה ההחייב
ההולדות מהקדמותיהם" **דרך חמשי**
חשב קצת המחוונים
שהוא כבר מצא דרך מופת על היחוד והוא אמרו
העולם. ובביאורו כך. אומ אם הין אלו המציאות
מעשות בשני האחד לעשותם יהיה השני מיותר
לא יעשרך אליו. ואם לא ישלם זה המציאות ולא יסודר
אלא בשנהם יחד. יחוזר לכל אחד מהם לאות להעשרם
לאחר והנה אינו מסכים במצמו. וזה אומנם הוא
סמוך אין ההמנעת הראשון ויוקשה על זה המין אין
הראיה בשיאמר לא כל מי שלא יפעל מה שאין בעצמו
שיפעלהו יקרא לאות. שאומנם כי שלא יפעל שאיש
האדם חלוש להיותו בלתי מעבר אוכל בסר ולא
כי לאות להיותו בלתי יכול להקביש עצמו. אין
לבורא כאותו. או לברוא מרובע עלעג שוה לקטרו.
כן לא נאמר שהוא לאות להיותו בלתי ברוא לברו.
שחייב מציאותה הוא שיהיו שנים ולא יהיה זה
עיוך אבל הכרח. והעצו הוא הנמנע כי שלא נאמר
שהם יהיו לאות להיותו בלתי יכול להמציא בעצם אלא
בברואו עצמים פרדים וקבצם במקרים יחדים
בהם

עניינים חלוקים רביעי

קלות לאחד

לפי דעתם ולא נקרא זה ערך ולא לימות שחלוק
זה מזעיר כן ימצא המשותף ומעט שיעשה האחד
בבזיון ואין זה לימות בחק אחד מהם שמעיד אותם
המחוייב הוון שיהיו שניהם׃ וכבר הלאו התחבולות
על קיומם עד שאמרו שהייחוד מקובל מן הדת
ונבוז המדבריים זה ופחתו באומרו אומנם אוו רוצה
שאומר זה מהם שיש חזק הדעת מאד רחוק לקבל
ההטעאה שהוא כאשר לא ישמיע מדבריהם דבר
הוון מופת באמת ומעט נתשו שלא הנוח למה
שחשבו שהוא מופת׃ אמר שזה דבר ילקח בקבלה
מן הדת׃ כי אלו היושיש לא היעיד למעיד עדות
מן כלל שהוציאו מאמנו רציה אמיתית ולא היעשו לשכל
מחשבה ישרה שיולידו בה הוליות אמיתיות כל זה
נעשה בכוונה מהם עד שחייב מציאות שנעשה
מאמן מופת על מה שלא ימצאו לו מופת׃ וחייב זה
שקיערנו ממופתי מה שיעשה בו מופת׃ ואין להתרעם
מהם הלאו על ולמודים על האומה מאנשי השכל׃

פרק ש

בהרחקת הנשמות על דעת
המדבריים דרכי המדבריים
ודעותיהם על הרחקת

הנשמות חלושות מאד יותר חלושות מרמיוניהם על
הייחוד׃ כי הרחקת הנשמות מעלם כזיון הוא סעיף
מחוייב לשורש הייחוד׃ אמרו הנשם אחר
שמעם כי שהרחיק הנשמות מפני שהנשם מורכב
מחומר וצורה וזאת הרכבה הצדור המניע ההלכה
בחק עשם השם זה מעלי אין מדבר ואין זה המופת
נבזה על שרשי המדבריים׃ אבל הוא מופת מאמתי
נבזה על אמיתות החומר והצורה ועיור עניינם וזה
דעת פילוסופי׃ אזכרהו ואשאירהו בזכרי ומופת הפילו-
סופים על זה׃ וכוונתם בזה הפרק אמנם היין לשרין
מופתי המדבריים על הרחקת הנשמות מפי הקדמותיהם

הדרך הראשון

ודרך ראיותיהם׃ אמרו
אם היה לנו נשם אין
לעשין הלהות ומיתתה מבלתי שיהוקן בו כל עצמי
הנשם ההוא לכל עצם פרטי מהם׃ או יהוקן בו עצם
אחר מעצמי הנשם ההוון׃ ואם יהוקן בו עצם פרטי
מה תועלת שאר החלקים ההם ומין עניין למציאות
זה הנשם׃ ואם הוא מהוקן כל חלק וחלק מחלקי זה
הנשם יהיו אלו שלהות רבים ואם אחד אחד׃ וכבר ייחלו
שהוון אחד׃ וזה המופת כשתשתבל בו המעיינו נבזה
על הקדמה הראשונה והחמישית מהקדמותיהם׃
ואלה יאמר להם שנשם הם אינו מחוברי מחלקים אין יש
יחלקו כל שמינו מחוברי העצמים אשר יבראם
כמו שמיתתם׃ אבל הוא נשם יחד מבדוק אין יקבל
החלוקה אלא בפחשבה׃ ומין התבוננות בפחשבה
שאומה כן הדמה שנשם הגשמים יקבל הקרע והנקוב
והפילוסוף יאמר שזה עצם הדמיון והקש מן הנקלה והם
הנשמים הנמצאים אהבו על העיקר׃

הדרך השני

והוא קרוב מעלם הנזכר הדמות
שהוא לא ידמה לדבר מן בריותיו
ואם היה נשם היה דומה לנשמים׃ והם יאריכו מאוד בזה
השער ויאמרו אם נאמר נשם מינו כנשמים כבר סתרת
עצמך כי כל נשם דומה בכל נשם מעד הנשמות ומופת
יחלקו הנשמים קיומם מקיומם בעניעם מהריים ר׳
המקריים׃ ויתחייב נמ מעלם שכבר ברא כמוהו׃ וזה
המופת נמצאנו עשוה בשני פנים׃ האחד מהם שיאמר
האומר לא יקבל השער הדמות ואין זה מופת יעמד לך
עליו על שאי אפשר שידמה הלוה לדבר מברואיו שבר
מן הדברים השוהייים אם לא תהלה בזה בדברי ספרי
נבואה ר׳ הרחקת הדמות בדבר׃ ותהיה הרחקת
הנשמות מקובלת לנו מושכלת׃ ואם תמצא שאם היה
דומה לדבר מברואיו כבר ברא כמוהו׃ יאמר החולק
איננו כמוהו מכל הצדדים׃ ואנו לא הרחיק שיהיו בלוה
עניינם רבים ולא צדדים כי מחמין ההנשמה לא יבחן
מזה׃ ופנים מחריים והם יותר נחוצים׃ וזה כבר הקדים

שקיערנו יד שכתבנו
ולא למעלים על האומה מאנשי השכל ואנו דבריהם בהם שמעיעים המציאות מעטבעי

והחומר אעפ"כ אין שהפלסוף והתפשט בדיעות
הפילוסופים כי הקדמים חלקו עליהם ושם ועל אלו החולריים
הקשיים ההיולאיים בשתוף קצור שאין זה החומר הנזכר
ההוא ולא אלו העורות הרעים אבל החומר והעורה
נמצאים עמו על אשר הוא ועל הקדמים בשתוף ואעפ"
שהקדמים לא ספק בעל מרחקים שאין נוף הקרחקים הזה
הקשה אבל הקשה הזה הדבר המורכב מחומר ועורה וזה
נחמד זה בחק הקדמים כל שכן שיחלוק המקשים בכ"
שהזה יחד הזה קשה בעל מרחקים אלא מעצמו ומהותו
ועצמיותו לפי דעתי לדבר מקשהי הנברקים ומופת יחד
עליו ועליהם קשה בשתוף כל שיאמר עליו בשתוף אעפ"
הטוען המיוחסים נמצא ולא יקבל האומר כהקשה היות הקשה
כולם מחוברים מחלקים לומים אבל יאמרו הקשה כולו
אלו הקדמים כולם ולא מתחלפים העשב והחמתות וכן
הזה"למא שאין קשה העורה אעפ"ו הזה קשה עשב כדור השעב כן
יאמר שאין קשה האור הנברח כל השכיבה הזה קשה
הקדמים והסובבים ולא קשה השכיבה או עניל העין
הנברח הזה קשה הם יתי אעפ"ו אבל יזהר הקשה ההזה
הזה עשה השלם הנבדל אשר לא הורכב כלל ולא השתנה
ואי אפשר השתנותו אבל כן התחייב מציאותו זה הקשה
חיוב מהקדיל והזהו יפעל כל מה שחזקתו כפי רצונו
יחוסר ואפעט ואין ישתנה זה הדעה העלול בדרכיהם המופלאות ב
אשר הודעתיך הדרך השלישי זה אמרו
אילו היה הלוה קשה היה לו קבלה היה לו שיעשר
קבלה וזה אמרו זה קשה היה לו שיעשר
ידוע ועורה ידועה שעדרת וזה בא כן חיובי אמרתי
ואפרוט כל שיעור וכל עורה יתכן שיהיה הל יותר
נייל כן השיעור הזהו או יותר קטן ועל חלוק העורה
ההיא לשאר הזה קשה יהיה אם כן התייחדו בשיעור
אחד ועורה אחת ערוך אל מייחד וזה המופת מקייים
אותו והזה יותר חלוש מכל מה שקדם שהוא נבנה
על ההקדמה העשירית אשר כבר בארנו שיעור מה
שבה לא הספקות בחק שאר המציאות בשישוער על
חלוק טבעו וכל שכן בחק הל וזאת הפרש בין זה ובין
ובין אומרם בהכרע מציאות העולם על העשרו שהזה
מורה על פועל הכריע מציאותו על העשרו לאפשרות
מציאותו ואם אומר להם ולמה לכן יאמר זה בחק
הל יתי ויאמר לחק שהזה נמצא יתחייב שיהיה
לו מכריע למציאותו על העשרו והזה יעזה בלא
ספק בשיאמר שזה מכיון אל השתשלות ואי אפשר
מהלך הקצר למחוייב המציאות אין לאפשרות בו ולזו
יעזרך למציאין וזה המעזה בעלמו יתחייב בעזרה
והשיעור כי כל העורות והשיעורים האפשריים
המציאות בעצין שהזה לזו היה נמצא ולזו כן עדלו
הזה אשר יאמר בו היה יכול שיהיה יותר קיול או יותר
קטן מזה שהזה נמצא עליו ובחלוק זאת העורה
והזה ערוך למייחד בהכרח אמנם עורה הל ושיעורו
יתי מכל חסרון והדמות הזה יאמר המקשים שלזו היה
טעדר ולזו כן נמצא שיעזרך למייחד אבל עצמו
כשיעורו ועורתו מחוייב המציאות כן לזו יעזרך
למייחד עורה ושיעור כי כן התחייב מציאותו
והשהבל אחר המעיין מה הבחר לבקש האופה
והשלוך התאווה והקבלה והנטייה
למה שהנהנה להנדיון ולזו יטעה נמשך עניין אורלן
המדברים ומה שקדם להם ומה שהם בלזרח כן
הרמץ אל האש וזה שהם בטלו טבע המציאות ושנו
מציאות השמים והארץ בחשבם שהקדמות ההם
יכיאן מופת על היות העולם מחודש ולזו חדוש
העולם הראן במופת ומבדו עליהו מופת מציאות
השם ואחדיותו והדחקת הנשליות כי המופתים אשר
יקבאר מהם כל זה אמנם יקחו מטבע המציאות
הנה המפורסם המושג בחושים ובשכל
ואחר שהשלמנו הכלית הדברים נתחיל בס בזכרון
ההקדמות הפילוסופיות וזכרון מופתיהם על מציאות
הל ואחדותו והתנגד היותן עשם עם מה שיוקבל מהם
מהקדמות העולם ומזה שלזו נאריכנו ואחר כך
נחלוק דרכינו אנחנו במה שהשיגונו אולין

ומוהה מה שלמיה המוסה על מה השלוש שאלות
ומחר כן מושיב להעריך עם המילוסופים במה
שיאמרוהו מקדמות השלם בעזרת שדי׳׳

עשלם זה החלק יבוא מחרי׳ו החלק השני והוא
אשר התחלתו ההקדמות העריך מלי׳ם בקיוס וכו׳

ההקדמות

העריך אליהם בקיוס מלאות
הלזה יתי וכמופתים על היותו
לא נוף ולא כח בגוף ושהוא יתי שהוא מחד. חמש
ועשרים הקדמות. כולם כח על ידי המופת אין
ספק בדבר מהם. כבר עשה אריסטו ומי שיוחרין
עץ המשתים מופת על כל אחת ואחת מהן.
והקלימה מחות עץ אחת להם מהנה. כי בזה יתבחרו
מבוקשנו במופתים כמו שיובאר. וההקדמה הראין
היו קדמות העולם׳׳

ההקדמה הא

שתיעשות נשם מחד
אין הכלית לו שקר׳׳

ההקדמה הב

שתיעשות נשתים אין
הכלית למספרם שקר׳

ההקדמה הג

והוא שיהיו עתיעשיו יחד׳׳
שתיעשות עלות ועלולים
רוץ הכלית למספרם שקר. ומעשה שלא יהיו בעלי
נשתים׳׳ דמיין זה שיהיה השכל הזה על דרך משל
ססתו שכל שק. וסבה השני שלישי. וסבה השלישי
רביעי. כן אל לא הכלית. זה בא כן שקר מבואר׳׳

ההקדמה הד

היו שהשנוי יתעצן בשתי
בשובעה מתמידות בשתי
העצם. וזה השנוי ההוה בעצם הוא ההווייה וההפסד
ויתעצן בשתי הכחה. והוא העתיחה וההתוך. ושלשה
בשתי המיכות. והוא ההשתנות. ויתעצן בשתי
הקוה. והיו הנועה ההעתקה. ועל זה השני בקוה
השתי התנועה בפרע׳׳

ההקדמה הה

היו שכל התנועה שינוי׳׳

ההקדמה הו

ויתיאה מן הכח אל הפועל׳׳
כי התנועה מהן בעצם
ומהן בהקרה ומהן בחלק והוא מין
אמה שבמקרה. חוץ אשר בעצם ההעתק
הנשם מפקום למקום. ואשר במקרה כמו שיומר
בשחרות אשר בזה הנשם שנעתק ממקום אל מקום.
ואשר בהכרח התנועה החכן למעלה בהכרח יכרחנו
על זה׳׳ ואשר בחלק התנועה הנסתר שתיה כי
כשתהנועע הסתיה יאמר שכבר התנועע הנסתר
עם כן. וכן כל מחובר שיתנועע בכללו יאמר שחלקו
כבר התנועע׳׳

ההקדמה הז

היין שכל
ולזה
משתנה מתחלק
מהנועע מתחלק והוא נשם בהכרח. וכל מה שלא
יתחלק לא יתנועע ולזה לא יהיה נשם כלל׳׳

ההקדמה הח

כי כל מה שיתנועע בהקרה
ינוח בהכרח. מפני שיין
תנועתו בעצמו. ולזה מי שאמר שיתנועע התנועה
הראין התקריית תמיד׳ כי כל נשם שינוע נשם
יומנע שיעשה כשיתנועע עם הוא בעת הנעתו׳׳

ההקדמה הי

כי כל מה שיומר שהוא בשם
יחלק אל שני חלקים אוב
שתהיה עמידתו בשם כמקריב או שתהיה עמידת
הנשם בו כעורה הטבעית ושתהא כח בשם׳׳

ההקדמה היא

כי קצת הדברים אשר
עמידתן בשם יחלקו
בהחלק הנשם ויהיו חלקים במקרה כמדאיב ושאר
הכוחות המתפשטות בכל הנשם. וכן קצת המעמידות
לנשם לא יחלקו בשום פנים כנפש וכשכל׳

ברוח

ההקדמה היב כי כל כח שיפעל ויתחדש
בעזק הוא בעל הכלית
להיות הפעל בעל הכלית
ההקדמה הוג
היא שמי שאמר שיהיה דבר
מהיב השיעור. מדוכח כי אם הנעשה ההשתקה
והסבותיה בלתי
ההקדמה היד
כי הנעשה ההעתקה
היא הקודמת שהנעשה והיושוה שהן בשעה
כי הנייה וההפסד יקדם להם ההשתנות. וההש־
הנות תקדם לו קדימת המשוה את המשתנה ואין
עמיחה ואין חסרון בכלתי שיקדים לו הנייה והפסד
ההקדמה הטו כי הזמן מקרה בעשך
אחר הנעשה ודנק שיה
ולא ימיעו אחר משיעשה מבלתי האחר ולא ימיעו
הנעשה כי אם בזמן. ולא יושבל זמן אלא עם הנעשה
וכל מה שלא ימיעו לו הנעשה אינו נמצל תחת הזמן
ההקדמה הין כי כל מה שאינו עשך לא
יושבל בו מעין אלא אם
יהיה כח בעשך וימצו אחשי הכוחות ההם שהם
בהשעות החומריים שלהם או נושאיהם. ובעשור
זה העשיבה הנבדלה יאשר אינם עשך ולא כח בעשך
לא יושבל בהם קיבין כלל אלא בהיותם עלות ועלולים
ההקדמה היז כי כל מהנועבב יש לו מציע
בהכרח אם חוץ מהמין
כאבן שהנעשה היד מן יהיה מציע בו לעשך בעלי
חיים שהוא מחובר מציעים ומהנועבב. ולזה כשיטות
ויעדר מציע הפלכיב והוא הנפש יאשר המתנועבב
והוא העשך לשעשו כמו שהיה אלא שלא יהנועבב
ההנועה ההיא. וכאשר היה המציע הנמצא בין
המהנועבב שהוא מבלתי ערוא לחוש חשבו בשעל
חייב שהוא מהנועבב מבלתי מציע. וכל מהנועבב
שיהיה מציע בו הוא העקרון מהנועבב מעצמו
ענייני שהכח המציע לבזה שמהנועבב מאמן בעשך
שיושאו אין הכח
ההקדמה היח כי כל מה
אל הפועל
מוציאו זולתו והוא חוץ מאמן בהכרח. שאיזן היה
המוציא בו ולא יהיה שם מציע לא יהיה נמצא
בכח בשום עת אין הענשם אבל היה בשעל ומיד
ואם יהיה מוציאו בו ויהיה לו מוציע. ואין
ספק שמסיר המוציע הוא אשר הוציא הכח ההוא אל
השעל. והנה זה
ההקדמה היט כי כל
מה שמציאותו סבה
מיתיר המציאות בבחינת עצמו. שאם יהציאו
סבותיו ומצאו. ואם לא יהציאו או יישרו אז ישתנה
עבכם המחוייב לא יהיו
היא שכל מחוייב המציאות
בבחינת עצמו אין סבה למציאותו כלל ולא בשום
ענין
ההקדמה הכא כי כל מורכב
מעשך
ההרכבה ההיא היא סבת מציאותו על מה שהוא
ואם כן אינן מחוייב המציאות כעצמו כי מציאותו
בזולתו שהם חלקיו ובהרכבתם
ההקדמה
הכב כי כל עשך הוא מורכב
משני עניינים האחד
בהכרח. ומהם שני העניינים המהנועבדים אותם
הם החומר שהוא ענייניו. והמהם המקרים המשיבים
אותו הם הכמיות והתנועה והנטיה
ההקדמה
הכג כי כל מה שהוא בכח ויש
בשעמו מתיחרות אחד יתכן בעת אחת
שלא יהיו בשעל
ההקדמה הכד
כי כל מה שהוא בכח
דבר אחד הוא בעל חומר בהכרח כי האפשרות
הוא הוא החומר לנעשה
ההקדמה הכה
שהתחלות העצם המורכב

היוצאי החומר והצורה והתערב ואי אפשר מלהתי
שע מצע הנע הנשמע עד שהכיע לקבל העורה
והוא המכע ההקרוב המכין לחומר חיש מהר ויתחייב
מכוון הענין להעורה ובמכע ובמתנועע וכבר
התבאר על זה מה שראוי לבאר והוסף לדברי אריסט
החומר לא ינוע נעצמו ואמת ההקדמה הנלולה
המבדלה להקור על מציאות המנע ה
הראשון ואלו החמש ועשרים הקדמות
אשר הקדמתים לך מהם מה שהוא מבואר
בפעם התבוננות והקדמות מוסכמות מושכלות
ואשונות אין קרוב מהם שבארנוהו מסידוד
ומהם מה שיצטרך אל מוסכם והקדמת רבות
אלא שכבר התבארו כולם בחוכמה אין ספק בן
קאתם בספר השמע וסידושיו וקאתם בספר מה
שאחר הטבע וסידושיו וכבר הודעתיך
שאין כוונת עכנין המאמר הזה להעתיק דברי
הפילוסופים בן ובאמור הרחוקה שבהקדמות
הפילוסופיות אבל כוונתי לבאר ההקדמות
הקרובות העדיך אליהם לפי עכנינו ואחבר
להם שקדם מן ההקדמות הקדמה אחת תחייב
הקדמות ויחשוב אריסט שהיא מוסכמת ויותר
ואלו אכלה שיאמין ותתקה לו על כך השיעור
עד שיתבאר מה שכוונתנו לבארו וההקדמה
ההיא והיא הכלל היא מאמרו שהזמן והתנועה
נעתחייב התחידים נמציאתם ספעל ולזה יתחייב
מעלו שהכרח לפי זאת ההקדמה שיש נשם מתנועע
הנושה נעתחית נמציאתו בפעל והוא הנשם החמשי
ולזה יאמר שהשמים לא הויה ולא נפסדים כי
התנועה מעלו לא הויה ולא נפסדת שהוא יאמר
שכל התנועה התדש לה הנועה שהכרח מה מציאה
או מחוקת מיניה ושמה שיחשב בפעל חייב שלא
התדש התנועתו המקומית התנועה אחרת כלל איט
מאותה כי הסבה שתנועתו אחר המנוחה יניע
אותו ענייניים מבאיים להתנועה ההיא המקומית
והם אותם שיהיו מזמן יחייב התאוה לבקש התנועה
או לברוח ממנה שהוא כנעדו או דמיון או עצה
התחדש לו ויבעהו אחד מאלו השלשה וכל אחד
מהם יחייבהו התנועת אחרות וכן יאמר כי כל
מה שיתחדש יהיה מיפשרות חדושו קודם על
על חדושו בזמן ויתחייב מזה דבריס ליאמר
התדמתו ולפי זאת ההקדמה יקוה המיתנועע
בעל התכלית מתנועע על אורך בעל הכלי
פעשיים אין תכלית להם בשוב על האורך ההוא
כסבות חלקה וזה מי אחשוב כי אם התנועה
הסבובית כפי שיתבאר באמתה בהקדמה
השלשים עשרה מאלו ההקדמות ועלה יתחייב
מציאות מה שאין לו תכלית על ערך בוא זה
אחר סוף זה אלא שיאמין יחד וזאת ההקדמה
היא אשר יחשוב אריסט להיותה השניה
וידאה לי שהוא לא יחשוב שרשיותיו עליה
מופת אבל הם הראויות והנכוחות אצלו ויאמרו
רוכבי הנשכים מוחרין ומפרשי ספריו שהם
מחוייבות לא מיפשריות ושכבר התבארו ויחשוב
כל מדבר מן הדברים לקיים שהם נמצאות ויאמרו
שלא יעויר איך יתחדשו מחודשים אין הכלה להם
בצוא זה אחר זה וכח דבריהם שהוא מעלם מושכל
ראשון ואשר ידאה לי מוב שזאת ההקדמה
מיפשרית לא מחוייבת כפי שחשב המיפלשיים לדבי
אריסט ולא נמצעת כפי שיחשבו המדברים ואין
הכוונה עתה לבאר ראיות אריסט ולא הראותנו
הספק עליו ולא לבאר דעתי בחדוש העולם אבל
הכוונה בפיקום הזה להתחיל ההקדמות אשר נצטרך

אליהם בתמדוקשין השלשה. וחזר הקדיש אחרון
ההקדמות ועשרתם שהחזיר לאחר מה שיחזיר מהם
יחזיר לפי ההקדמה הראשונה

פרק א

ועשרים שיש בנגעים הוא אשר
הנגע החמור הוא ההוה העמוק
יותר שקיבל הטומאה. וכשיבוקע הנגע ההוא הקרוב
מה הנגע יחזיר בהכרח שיגיעו לו נגעים אחר אם
נגעים רוב פעולה נגעים. כי התנועה הנגעים כארבעה
מיני רוב והנה יאמר שלהן התנועה בכלל בשורש
בהקדמה הרביעית וזה לך אות על הכלות בשורש
בהקדמה השלישית. ומשלהן כל התנועה הכלה אחר
התנועה הנשם החמישי ומעלה העמוד ומן התנועה
ההיא תעלה ותלוה יתשלשל מכל מגיע ומכן בעולה
התחתון כולו. והנעלם מהתנועה התנועה העמקה והיא
הראשונה שבתנועות כמו שזכרנו בהקדמה הארבע
עשרה. וכן עמד כל התנועה העמקה אומנם הגיע
להתנועה הנעלם כאילו אמרת שמאות האוכן אשר
ההתנועה הנטיה המקל. והמקל התנועהו היד
והיד הנעשה הפיתרים. והפיתרים הנעשה העורקים
והעורקים הנעמד העצמים. והעצמים הנגעים
החוש הטבעי. והחוש הטבעי הנעשתו היצורה
אשר בו והוא הנגיע הראשון בלא ספק. והנגיע
ההוא חייבתהו להגיע נעשה על דרך משל והוא
שיהיו האוכן ההיא בהכות המקל לה או חור כדי
לסתום עד שלא תכנס לו ממנו הרוח הנעשית.
והנגיע הרוח ההיא והולדה עשיבתו היא התנועה הנעלם
וכן המגיעה כל סבה הנייה והפסד מגיעה להתנועה
הנעלם וכאשר הנעשה מזה הנעלם והתנועה יהחייב
שיהיה לו נגיע כפי שקדם בהקדמה השביעית שזכרה
ולא יפעלם מהיות נגיע בו או חוץ ממנו וזאת
חלוקה הכרחית. ומה היה חוץ ממנו לא יפעלם
מהיותו נעשה או שיהיה בלתי נעשה ולא יאמר בו או
שהוא חוץ ממנו אבל יאמר נבדל ממנו. כי מה
שאינו נעשה לא יאמר שהוא חוץ לנעשה אלא בהרחבה
במאמר. ומה היה מגיע בו לו מגיע הנעלם לזה
יפעלם מהיות מגיע כפי שקדם בהקדמה השביעית
ולא יפעלם מהיות מגיע בו או חוץ ממנו וזאת
חלוקה הכרחית. ומה היה חוץ ממנו לא יפעלם
מהיותו נעשה או שיהיה בלתי נעשה ולא יאמר בו או
שהוא חוץ ממנו אבל יאמר נבדל ממנו. כי מה
שאינו נעשה לא יאמר שהוא חוץ לנעשה אלא בהרחבה
במאמר. ומה היה מגיע בו לו מגיע הנעלם לזה
יפעלם מהיות מגיע כפי שקדם בהקדמה השביעית
מה כן אי אפשר בהכרח בבלתי שיהיה מגיע הנעלם
אחד מאלו הארבעה. או נעשה אחר חוץ ממנו או
נבדל. או כח מתחלק בו. או כח בלתי מתחלק.
מהנגיע הראשון והוא שיהיה מגיע הנעלם נעשה אחר
חוץ ממנו היות שקדם כי שאנחנו כי אחד שהוא נעשה
ר [illegible] תנועה כשיגיע כי שזכר בהקדמה הרביעית
ו [illegible] זה הנעשה הששי וה כן יה יתנועה כשיגיע
ו [illegible] שיגיעהו נעשה שביעי. וזה יה כן יהנועה
ויתחייב מציאות נעשים אין הכלה למספרם ואז
יהנועה הנעלם וזה שקדם כי שקדם בהקדמה
השביעית. ומהנגיע השלישי והוא שיהיה
מגיע הנעלם כח מתחלק בו הה יה כן שקדם כמו
שזכרנו כי הנעלם נעשה והוא מגיע אל הכלה בהכרח
כי שהקדים בהקדמה הראשונה. ויהיה כוחו בעל
הכלות כי שזכר בשתים עשרה. ויהיה מתחלק
בהתחלקות כי שזכר בחמש עשרה. ולא יגיע אל
הכלות כי שהתנו בהקדמה הששי ועשרים.
ומהנגיע השביעי הרביעי והוא שיהיה מגיע הנעלם
כח בו בלתי מתחלק כנגיע האחד בשתים. זה יה כן
שקדם שיהיה זה הנגיע לברו סבה בהנועה הראשונה
ונגיע שהיה בלתי מתחלקת. ובישאר זה שזכר
היה זה נגיע הראשון יהיה זה המגיע מהנועה
בהקדמה כי שזכר בהקדמה השלישית. ואז אוסיף
הנה בישאר כי האחד על דרך משל כשהנגיעהו נעשה
אשר היה עמידתו על שעה מן הזמן לעולם נגיע
הוא שהתנועה בנעשה והנעשה היא המגיע הראשון

בעצם אלא שהיו כאן התנועה במקרה כגון
בהעברת הנקב. אין הבית מן העליית שהקה העתיד
שהיקה בבית ושבה בעלייה וכשהניח העשה לא
העתיד יניח התנועע בעבורה והוא הנקב והניח
הנקב הסור ההנועה המקריית ההוה לעתיד וכך
מהנועע במקרה. יניח בהכרח כגון שזכר בשתיית
וכשיניח יניח המהנועע בעבורו. יהחייב אף כן
שהקריה לעניין ההוא הראשון סבה אחרת בהכרח
אוקי לן הכלל המורכב ממניע ומהנועע שהסבה
הסבה הקריה אשר היה ההחלת ההנועה יניע המניע
הראשון אושך בכלל ההוא להתנועע מעבר ואוסר
לא המעלה יניח ולפיזה הסבה לא יניעו בפעה בשני
תייב תמיד ואעפ שבטל אחד מהסי מניע הראשון
לאו יחלק כי מניעם אינו מניע תמיד בעצם אלא
המביאים אותו להניע הם עני טיב ויעמיד חוץ
מעבר אף בקשה נאוה או בריחת מטה שהוא
נבראו או דמיון או עיור בחי שם לו עיור וזון
יניע וכשיניע יתנועע במקרה ואי אפשר מהלה
שיניח כגון שזכרנו. ואילו היה מניע הנעלם בן על
אלו העצם לא היה יכול להתנועע לעתיד ואף היה
זאת ההנועה הקריה נעתיה כגון שזכר בשל דיגנן
וזה אפשר כגון שאבר השלש עשרה יתחייב בהכרח
לפי זה הדעה שהיה הסבה הראשונה להנועה
הנעלם על הפעם השניים. לא נבדל מן הנעלם כגון
שחייב בהן החלוקה. היה כבר הקביר בפופה
שמניע הנעלם הלוחן אף תהיה הנועתו נעתיה
הקריה יתחייב שיהיה לא נק ולא כח בנק כלל
עד שלא יהיה למניע הנועה לא בעצם ולא כגון
במקרה. ולזה לא יקבל חלוקה ולא שיעור כגון שזכר
בהקדמת השבי עשת והחמשיה וזהו הלוח יה שמן
לא הסבה הראשונה המניעה לנעלם והוא מן השקו
היותו שניים אן יותר בשקוות המנות העניים
המובדלים אשר אינם נק אולם בהיות אחד מהן
עלה והאחד עולה כגון שאבר בשש עשרה. וכבר
הקבור שאינו נופל תחת הזמן גם כן להניע כי
הנועה בחקן כגון שזכר בחמש ועשרה. הנה
נבר הבית העין הזה בפופה שהנעלם מן השקר
שיניע עצמו הנועה נעתיה. ושהסבה הראשונה
בהנועה אינה בעם ולא כח בעצם ושהוא אחד
מן ישתנה שאין מניעוהו מחוברת אל הזמן.
ואלו הם השלש שאילות אשר עשו עליהם פופה
חשובי הפילוסופים. עניך שם להם הקדים
אריסטו הקדמה והיא כי הניעו דבר מורכב
מעשי דברים ומניעו אחד מעשי הדברים בפני
עצמן חוץ מן הדבר המורכב ההחייב מהאחד
האחר בהכרח חוץ מן הדבר המורכב ההוא [illegible]
שניעו היה מניעותם מחייב שלא יניעו [illegible]
כחומר והעורה הטבעית לא היה נמצאו אחד מן
כלם האחר בעצם פעם. היה אם מן מניעות אחד
מהן בפני עצמו עורה על העבר החוק והנה יהיה
האחד בהכרח. והדמיון בזה כי כשיניעו
הספנים ומניעו אף כן הדבר לבדו יתחייב בהכרח
המניע חוץ לבדו. ואחר באחרו אי אפשר הקדמה מה
שיוחנו נעשו דברים רבים מורכבים מהניע
והנועע. לא שהם יניעו זולתם והנועע מזולתם
בעה שניעו וזה מבואר בהניעות בהנעת כולם
ומניעו מהנועע לא יניע כלל והוא המהנועע
האחרון יתחייב בהכרח שיניעו מניע לא הנועע
כלל וזהו המניע הראשון. ואשר אי אפשר בו הנעה
הוא בלתי מתחלק ולא גוף ואינו נופל תחת זמן
פי שהכביר בזה הענין הלקוח מדברי אריסטו ואעפ
שהביאו בענין אחר. וזה סדר המופת.
אין ספק שיש עניינים והם אלו הנעלמות
המושגות בחוש. ויש עניין אשר לשלה חלוקה
והיא חלוקה הכרחית. והוא אם שהיו הנעלמות

והנפרד משר אין מתשרות בו כלל אבל הוא נעשה
בעצמו הוא הלוה. וכבר התבאר שאינו צריך
שם כן הוא אחד כמ שזכר בהקדמה השנים עשרה
וחלק כולם דרכים מוסכמים על מציאות לזה אחד
עז שלם ולא כח בעלם עם היותן קלסות השלם
והנה נם כן דרך מוסכמי על הרחקת הנשמות
והשיחד האחדות. וזה שהיו שני אלוהות
היה מתחייב בהכרח שיהיה להם ענין אחד
שישתתפו בו והוא הענין אשר בו הוא ראוי כל
אחד משניהם שיהיה לזה. ולהם ענין אחר בהכרח
בו נעלם ההפרש והוא שעם. מה שיהיה בכל אחד
משניהם ענין בלתי הענין אשר באחר ויהיה
כל אחד משניהם מורכב משני ענייניס והוא
משניהם סבה ראשונה ולא מחוייב המציאות
בבחינת עצמו אבל כל אחד משניהם בעל סבה
כמ שהתבאר בהשגיע עשרה. ואם היה ענין
ההפרש נמצא באחד משניהם יהיה זה אשר בו
שני הענייניס בלתי מחוייב המציאות בעצמו.

דרך אחר ביחוד כבר התבאר במופת
כי הנמצא כולו
כאיש אחד אשר קיומו בקיומו ושכוחות הנפעל
מהתפשטות בזה החומר התחתון ומכיעים אותו.
והוא השקר עם זה שכבר התבאר שיהיה הלוה
האחד נפרד בחלק מחלקי זה הנמצא והלוה
השני יפרד בחלק אחר מפני שזה נקשר מזה
ולא יאשר בחלקה אלא שיהיה זה עשה עם אחר
וזה עשה עם אחרת. או יהיו שניהם יחד עשיס
כאחד תמיד עד שלא השלם פעולה מן התפשלות
אלא משניהם יחד. ומפני היות זה עשה עם אחת
וזה יעשה עם אחרת הוא שקר מחייב רביס
שאיש היה הזכין אשר יעשה בו האחד מהם מקשר
שיעשה בו האחר מההסבה המסובבת שי עשה
זה ויבטל זה. ואיה היה הזמן אשר שיעשה
האחד אותם נמנע על האחר לעשות בו והיה שם
סבה ואחרת היא אשר חייבה מופשרות הפעולה לזה
והמנעו של זה מאשר שהזמן כולו אין חלוק בו
והעשו לעשה נשוא אחד מקשר קיומו בקיום זה
כמ שבארנו. ועוד שכל אחד משניהם יהיה נופל
אחר שעשהו מחובר בזמן. ואיך שכל אחד
משניהם יהיו הכח על הפועל בזמן עשותו אין
שיפעל ועריך כל אחד עשניהם אל שיהיו אין הכח
אל הפועל. ועוד יהיה בעצם כל אחד משניהם
מתשרות. ומומנע מה יהיו שניהם יחד עשיס
הניד כל זה בהמציאות עד שלא יעשה אחד
ואיך כלתי האחר זה נמ שקר. כמ שהתבאר
שכל כלל שלא ישלם פעל אחד ולא בכולו ואין אחד
מהנה פועל בבחינת עצמו. ואין אחד מהנה נמ כן
סבה לפעל ההוא אבל הסבה הראשונה ההכרחי
הכלל. וכבר התבאר במופת שהמחוייב המציאות
האחי בהכרח שלא יהיה לו סבה. ועוד שהתקבץ
הכלל פעולה אחת והיו עריכה סבה אחרת והיה
מקבצת הכלל. ואיך היה התקבץ לכלל ההוא אשר לא
ישלם הפעל אלא בו אחד יהיה הוא השם בלתי סבה.
ואיך היה התקבץ לכלל ההוא נמ כן כלל אחר התחייב
הכלל השני בלתי שהתחייב הכלל הראשון ואין מופשר
שבלתי הניע לאחד הוא הסבה במציאות זה הנמצא
האחד על אי זה דרך שהנוח אם על דרך חדושו
אחר הישרי או על דרך החיוב. הנה כבר התבאר
לך נמ כן בזה הדרך שהיות הנמצא כולו אחד
הוריע על שהמציאות אחד.

דרך אחר בהרחקת הנשמות כל בשר
מורכב

כמ שזכר בשהיה ובעדיה. וכל מורכב אי אפשר
לו שבלתי תניע הוא הסבה המציאות עודתו בחומר
שלו

ומבואר הוא מאד שכל עסק לקבל התקה ע"ז רחקים
והוא משכן למקריב. בלא ספק. ואין הענין אם כן מחד
לא מיבי חלוקתו ולא מיבי הרכבתו לכל היותו שניכר
במיאור כי כל עסק ומעשה הוא ענף אחד מפרי עניין
אחד מוסף בו על היותו עסק. והוא בכלל שם עשייה
בהכרח. וכבר התבאר בפרוש שהמחוייב המציאות
אין הרוכבה בו בשום פנים. ואחר הקדים אלו המועטי
מהחיל לבאר דרכינו כאן שישנן.

פרק ב

זה הענף החמישי לזן ימלט מהיותו
אף הוא עסק והתיישבה בכן היות
עסקות. הן יהיה בלתי היות ולא
עסק כפי שיאומר בעל הריב. ואף היה הקבל הוות
עסק יהיה מפיקרון אחר העבד הוא הל יה שתוקח
מושכל ראשון כי כל מה שנמציאו אחר העבד יש לון
מציאין בהכרח. ואין השקר שיציאנו עצמיו. ואף
היה זה הקבל לא סר ולא יסור היותו כן מהנועד הת
הנועה הדירה נאחיה יהחייב לפי ההקדמות אחר
קדמון שיהיה מעשה זיוה התנועה לא קף ולא כח בנוף
והוא הל יה שמון. הנה כבר התבאר לך שמציאותה
הל יה הוא המחוייב המציאות אשר אין סבה לו ולא
אפשרות למציאותו בפתיחה עצמו הורו המופתים
החותכים המופתייה של מציאותו יהיה העולה חדש
אחר העבר. הו יהיה בלתי חדש אחר העבר הבל שוה
וכן הורו המופתים על היותו אחד ובלתי קף יהיה
העולה חדש אחר העבר הו לא יהיה הבל שוה כפי
שמאורנו בדרך השלישי מן הדרכים המילוסופיים
וכפי שמאורנו בהרחקת הקשות והעמיד היוחדות
בדרכים המילוסופיים. והנה טוב מעט שנושלים
דעות המילוסופים ומבאר מיופיהם במציאות
בקשלים ומבאר הסכימו לסנדות הורתינו לרל
מציאות המלוכים ונושלים זה העניין ויחר בין
אשוב לזה שיבשתו כי המופת עליו לון יתמות
ולון יתבאר אולן מחר מציאות השלים הנמדים
ואיך מציאו ויוה של מציאותם. ומי אופר מבלתי
הקדים לפני זה הקדמה והיו ר מחיר המלומה
זה המאמר נרון מה שקדם ויפרקין ונוה שיתחר
והיו זיוה ההקדמה.

הקדמון

דיבר מאמרי זה לון היותה הוות
בו שיאמר בוכחה המציאות יון
ונעמוד עליהן בחכמה אלוהית
על קצה לישנה או מובנים על. ומי יעמוד על
המופת הזה. ולון היתה לוותנו בו ש ור ומעמוד
תפוסת הנעלים ולו שיעמוד מספרים כי הספרים
הי והוכרים בכל זה מספיקים. ואם לון יהיו מיוחסים
בעניין ון השניים לון יהיה מה שיאומר מן לוותו
כשניים ההוו שוב מכל מה שנשמע. ומוכנם היתה
הכוונה בזה המאמר מה שכבר הודענוך יותו בדרכי חכ
והוון שיאור ספקות היתה והראות המוסיפים עמהם
אשר הם נעלמים מהבנות ההמון. ולזה רוינו לנ
כשהתעוב מדבר בהמציאיל השלים הנמדים ומציאות
או בפרסר הנעלים ובסבות הנועה הל יה ומציאות
עניין החומר והצורה או מעניין הנפש הלומית ומיוחד
באלו העניינים שלא התשוב או יעלה ויבין שעוב
מאתנו לעמוד לפחות העניין ההוון הקילוסופי ולפי כי
אלן העניינים כבר נאמרו בספרים רבים וכן הלומים
על מהלכם רובם. אבל אמוב מזכון לזכיר מה
שיבאר ספקי המחשבות בהבנתו ויותרו קשרים
רבים בידיעת העניין ההוון אשר מבארהו. וכבר
ידעה מפתיחת מאמרי זה שוב בו מאמר ראשון
על ביאור מה שיאותיר להבינו מהעצה הרי ושיה
ומעשה מרכבה ובאור מפקות הנמות בנבואה
ובידיעה הלוה. וכל פרקי שהקיבוץ מדברו בבאור
עניין כבר בא עליו המופת בחכמה הלוהית או כבר
התבאר בפועה בחכמה הלוהית. או התבאר שהוא
הראוי בזה שהתבאר בלומים. ויש שהוון מכתתו
בהכרח להבנת דבר מספרי הנבואה לל מיושלהם

וסדוקיהם ומפני זה זכרתיו ובחרתיו והרמיזיתיו
לזה שיועילנו לידיעה מעשה מרכבה אז מעשה
בראשית אז לבאר עקר בעניין הנבואה אז בהזמין
דעה חמתית אין לזולתנו התוריות. ואחר הקדים
זולת ההקדמה משוב להשלים מה שנפשטנו בו

פרק ב

לעיל מזה הידיעה אשר ירמוז מרימטן
בסבות הנבואה הנפלגים אשר פהם
הועילו מעיזות שכלפי נבדלים
ומזה שהם טענות שלזו יעמוד עליהם מלחן
שהם יוקר מעשות ספק אבל הדיעה אשר זוכרן
ויוקר הולכות על סדר מכולה בם שישוב מלכם נדר
בהתחלות והם בם כן מיחדרים מסכימים למזמדים
רבים מחמורי התורה. כל שכן לפי מה שיתבאר
בהדרשות המיוחסות אשר מין ספק שהם לחכמים
כי שיתבאר. ולזה חביבה לי יעותיו ומופתיו עד שחלק
פהם שהוזן נאות להורה ומסכים לדברי החכמים

פרק ג

מומנם היות הנפלג בעל נפש יתבאר
זה עם ההשתכלות אבל יחשוב השומע
שזה עניין קשה להשיג מן ירחיקהו
בם כן להיותו חושב שהומרנו בעל נפש שהיא
בעלי הגוף מן החמור והשור ואין זה עניין המיוחס
אבל עניין הנאמר שהנועדה המקובלת מורה על היות
בו התחלה בה יתנועע בלזו ספק. וההתחלה היא
היזן נפש בלא ספק. וכיאור זה כי כן השקר שהיה
הנועדו החכובים שתנועה האבן הישלה למטה מן
כהנועה החש למעלה עד שתהיה התחלת התנועה
ההיא טבעיה לזו נפש כי אשר יתנועע זאת התנועה
הטבעית אומנם הנועדו ההתחלה ההיא אשר בו כשיהיה
בולת מקומו לפקש מקומו וכשיניע למקומו ינוח
וזה הנפלג מהתנועע בטקומו בסבוב ולזו מפני היותו
בעל נפש בם כן יתחייב שיתנועע כן. כי כל בעל נפש
מאותם יתנועע מפני טבעו או מפני עזר רעזר בחומרי
הוא טבעי כמו הנאות והברוח ומזה שהזן בנגד האבן
האבן כן שיהיה נועע לזה מחוץ כברוח בעל חייב
מחוץ ושמע וכוונו אל המים כשיפעלו. או יהיה נועע
לעיון כי בדמיון מה שקזן בנגד ומה שיאות יתנועע
בם כן החי. וזה הנפלג לזו התנועע לברוח מפני
שהזן הנגד הזן לפקש הנאות. כי מה שהזן יתנועע
נהזן יתנועע. וכל מה שהזן יתנועע הזן יתנועע
ועוד שהיזן הרוח. התנועה הזן מפני זה היה מתחייב
שיהיה הזן. אל מה שיתנועע אליו ויבוח. כי מה
יתנועע לפקש לדבר הזן לברוח מדבר ולזו יוכל למלאת
לעיולם. והיה אם כן התנועה לבטלה. היה זאת
התנועה הם כן הסבוכיה תהיה באיזור מחייב דלן
הענין ההזן שיתנועע כן. ולזו יהיה עזר כי הזם
בעבל. הם כן הנפלג הזן בעל שכל. ואין כל מי שיש
לן שכל יעיין בן עניין אחד והיה לו נפש בה יוכל
להתנועע. והתנועע כשיעיין כי העזר לבדו לזו
יחייב התנועה. כבר התבאר זה מפי לוסופיה
הראשונה. והזו מבואר שמזה הטעם יתעלם
שהעיזר עניינים רבים ומזה יכול להתנועע אליהם
אך לזו התנועע. מיהם בשום פנים עד שיתחדש
לך הסזיקה בהיבדל לינעין ההזן אשר עזירתו. ואז
התנועע להגיע אל מה שעזירתו. הנה כבר התבזר
בם שאין הנפש אשר בה תהיה התנועה ולזו השפעל
הזשר בן. עזיר לבדר מספיקים בהתחדש כמו זאת
התנועה עבי שהחובר אל זה השזקה למה שעזירהו
והזו הדבר המהוה והזו הכל יהי שלמו. ובזולת הנפש
אפזר שיהיה השם הנפלג רק בהיות הנפלג כוסף להדמות
בזה שהשיג והזו העניין ההזן העזיר אשר הזה
בתכלית הפשיטות ואין שיגזו בו כלל ולזו התחדשות
עניין והזו טוב מיזון שיתנועע הנעזיר לנפלג
מאשר הזן נפש אלא אם תהיה תנועתו הנועה סבוב
זו דבר אחר כי זה הכלית מה שאפשר בנפש שתתדמה

פעולתו עליו והיא התשובה שהתעשה ההוה בנוך ולא
יהיה בעצמו שינוי ולא בשתעשה שיתחייב מהפועלו
מן התשובה וכאשר התפאר לאריסטו זה כולו שב והשתכל
ולמצא הגלגלים רבים בפועל והתנועה זה בכחי התנועה
זה בפועל ובהיותו ובאיחור ובאיד התנועה ושעור שהתגלגל
כולם התנועה הסבובית ויתחייב לפי זה העניין העשב
שיאמרו שהעניין אשר יעיידהו זה הגלגל עד שיהתנועע
התנועה המיוחדת בזולת אחד מבלה העניין אשר עיידהו
הגלגל אשר יהתנועע תנועה אחת בשלשים שנה ועוד
בזיידה שיש שכלים נפרדים כמספר הגלגלים כל גלגל
מהם מכוסף לשכל ההוא אשר הוא התחלתו והוא מעשה
זאת התנועה המיוחדת כו והשכל ההוא הוון מיעיב
הגלגל ההוא ולא יעד אריסטו שמספר השכלים עשרה
או מאה שכל זכר שהם על מספר הגלגלים עד שהיו
חושבים בשמנו שהגלגלים חמשים ואם אריסטו לא
העתיקו כן השכלים הנפרדים כי חמשים כי היו העמודים
כאקנו ולא היו שלשים והיו חושבים שכל התנועה עיידה
גלגל ולא היו יודעים שמעטיית הגלגל יתחדשו תנועות
רבות נראות כאיל העומד התנועה האורך והתנועה הנעיית
והתנועה הנראות בך כן בגלגלת האופק ברוחב המזרחים
והמערביים וזולן זה עניינו ושוב אל מה שהיינו
בו אומנם מאמר האחרונים מן התילסופים שהשכלים
הנפרדים עשרה מנו הכדורים שיש בהם כוכבים
והמקיף ואשר שהקיעה הכדורים ההם גלגלים רבים
והכדורים המספרים תשעה המקיף בכל גלגל הנוכבים
הקיימים וגלגלי השבעה כוכבים והשכל העשירי
הוא שכל הפועל אשר הורה עליו ראות שכליהן מן הכח
אל הפועל והיות צורות הנמצאות ההוות הנפסדות
מאחר שלא היו בחומריהם שלהם אלא בכח וכל מה שאינו
מן הכח אל הפועל יש לו מוציא חוץ ממנו ועריך
שיהיה המוציא ממין המוציא כי הנער לא יעשה
האוכל באשר הוא אוכל מאשר עיר בשכלו
צורת האוכל וצורת האוכל אשר בשכל הנער היא אשר
הויציאה צורת האוכל לפועל ושמה אוהבה בנפש כן
כלא מסך נתן הצורה צורה נבדלת ומציאות השכל
שכל והוא השכל הפועל עד שיהיה יחס כל שכל נבדל
המיוחד בגלגל לגלגל ההוא ויחס השכל בפועל המציא
בנו אשר הוא משפיע השכל הפועל וכן נשיג השכל
הפועל יחס שכל כל גלגל הנמצא בו אשר הוא בו
משפיע הנבדל וכן ישיג הנבדל ויעידהו ויכסוך
להדמות בו והתנועע וימשך לו בך הענין אשר נבר
התבאר והוא שהשם יתי לפי יעשה הדברים בקריבה
כי כאן שהוא שורף באמצעות היוש והאוש יתנועע
ומעיעית התנועת הגלגל והגלגל בך התנועע באמצעות
שכל נבדל והיו השכלים הם המלאכים המקדבים
אשר באמצעותם יתנועעו הגלגלים ומפני שיאמרו
בעבדים הפועלים נשוש פעם פעל התילוק שבמיהם
שזה לא בזק יתחייב לפי זה מאמר שיהיה העשם יתי
הוא אשר המציא השכל הראשון אשר השכל ההוא
מעיע הגלגל הראשון על הלך אשר בזורנו והשכל
אשר יעיע הגלגל השמש אשתו עצמו והתחיתו השכל
הראשון וכן עד שיהיה השכל אשר יעיע הגלגל הי
הסמוך לנו הוון עילת השכל הפועל והתחלתו ומלאו
הכלה ומעשות הנבדלים כך שהנשמים בך יתחילו
מן הגלגל השלישי ויכלו אחר היסודות ומה שיורכב
מהם ולא יהכל שיהיה השכל המעיע לגלגל העליון
הוא המחוייב המציאות שכבר השתהטו עם השכלים
האחרים כעניין אחד והוא הנעשה הנשמים ונבדל
כל אחד מן היותר בינהן והיה כל אחד מן העשרה
בעצל שם עליהם אם מן מי אחר מבלתי ספק
ראשונה לכל זהו מאמר אריסטו ודעתו ומחתתיו
על אלו הענינים עבוחריים כפי שכלם בספרי
הנמשכים מחריו והעלה מדבריו כולם הוחן
שהגלגלים כולם נשמים חיים בעלי נפש ושכל
יעיידן וישיגו הנוש וישיגו התחלותיהם ושבמלאות

פרק ה

ולהגיעות הגלגלים קילות גורמים
והיות רוחם על זה אומרם שהגלגל
אשר תחתו כשיהיה הגיעה ממהרת ישמע להם
הקרוב עצום ועגול מרעיד כל שכן בחמי השמש
והירח והכוכבים על מה שהם מן הגדול והמהירות
וסיעתם מתנגדים כולה האומרים ששיש להם קולות עכשיו
נשמעים עם עדלן בהערך ניגוד המוסיקלי ויש להם
להם עלה בהיותו בלתי שומעים הקולות ההם הגדולים
העצומים וזה הדעת מתפרסם באומתנו ע"פ בן הגיון
החכם יתארו עדלן קול השמש בעת מרוצתה כל יום
בגלגל וכן ביתר לבוש שמעם מרחוק זה ניתאר
שאין קול להם ואיהה תשובתו זה בספרו במחשבות ומשכ
הבין זה ולא הרחיק היות רעש גדיסטו חזק על דעת
חכם זה כי זה הדעת לא היות להם קולות ושמע הוא
שישן להאמינה בגלגל קטוב ומזלות אחרים וכבר ידעת
הכרעתן דעת חכמי מומות על דעתם בעניני ההבוה
האלן והוא שומרים בפירוש ואחז חכמי אומות העולם
זה אחיות בי העניינים העומדים לפניה דיבר בהם כל
מי שירדה כבי מה שהשיגו אליו העין ולזה יאמין מה
שהתימות מוכיחו.

פרק ט

כבר בארנו
לך שמספר הגלגלים
לפי תוקדין
בזמננו אריסטו ושהתועה הגלגלים בשמנה השישה
אומנם מצד הכדור האחד הכולל הגלגלים רציפ כמ שיתבאר
ואי שעניין מהיות התנועה ולזה לא תרחיק עוד עמוד
היות החכם שיש דקדוקים הם שלא יתן לנו להיות השמים
ושמי השמים כי אומר זה השומר מונה כדור הכוכבים
כולם אחד לא הגלגלים אשר בהם הכוכבים ומונה כדור
הגלגל הקרוב אשר אין כוכבים בו בדור אחר ואומר
שיש דקדוקים הם ואיך מקדים לך הקדמה יעזור
אליה בעניין כיוצא בזה הפרק והיין זאת
כי הגלגל נגזר ואמר שיש מחלוקת בהם בין הראשונים
שאומרי הגלגלים הם הם לגלגלה מן השמש או נחלק
הקדמת השמש שיהיו שהם יורדים על מה שהם
הכוכבים האלה והיה דעת הקדמונים כולם שהכוכבים
נגזר מכוכב לגלגלה מן השמש והביאה מאחר
כן בני בשלמיוס והכריעו הנקרב מהחברים
שהיו הנאות בעניין השבעה שיהיה השמש בגלגל
ושלשה כוכבים לגיעה ושלשה התחתים ואחר
כן באו אחרונים באשר לוס חלקו בגלגלים
ולחזרו עם הקדמות בשלמיוס כי כוכב ונגה
לגלגלה מן השמש וכבר חיבר זה רובן שלגלגל
ראשון השמש התחברו עם בעל ספר המפתח
ואחר כן בני אחיו שיהיו לכדורים הגלגל
וחבר בעל אחיו בספר הקרוב עם שאר ומגלגלים
ובראש מחשבת כבר השתקנים מעלה ירחיק
כהם שיהיה כוכב נגה ומעלה מן השמש וכבר זה
מאשר יאמרו בכר הזה מחלקת הרחקת זה לא מחלקת
מגזרתו. סוף דבר יהיה העניין כן אין לו יהיה הדעת
הראשונים כולם היו מפרסים כוכב נגה למעלה מן
השמש וזה היו מוכיח הכדורים חמשה כדור הירח
השמיני עם בעל ספק וכדור השמש ואשר היו למעלה
מעלה בהפרש וכדור חמשה כוכבים העבודים
וכדור הכוכבים העומדים והגלגל הקיצוני ככל אשר
אין כוכב בו ואין מספר הכדורים ומעלה לא
כדור העשירי חשוק בהם כוכבים כי בן היו הראשונים
קדמונים הכוכבים קדמות כפי שהזכרנו בספרי
הפרק הפרשה כדורים כדור הכוכבים העומדי
וכדור הכוכבים החמשה וכדור השמש וכדור
הירח ולמעלה מהם גלגל אחד מוכשש אין כוכב בו
זה הקשור הוא אחד שהוא נגזר ונתן לעניין עליה
בעניין (ואחרונים לאחור בן הפילוסופים וכבר החכם
העזרוני על זה ואנחנו מאחרנו בזה הפרק ומזכיר
העניין)

ברק ו ידוע ומפורסם בכל ספרי הקבלה
כשידברו בהנהגה אומרו כי הנהגה
זה העולם התחתון הוא שלפי ההוויית
וההפסד מפעם הוא בכוחות השופעות מן הגלגלים
וכבר זכרנו זה פעמים וכן הבינהו חכמים ז"ל ואומרים
אין לך כל עשב ועשב מלמטה שאין לו מזל ברקיע
מלה אוהבו ואומר לו גדל גדל הידיעה חקוקות שפיסת
יום השישי מישראל בשרש ומזל יקרוהו גם כן הכוכב
הנאצל זה מבואר בראשית רבה שכל אומרי
יש מזל שנולד ביולדו בשלשים יום ויש מזל שהוא
עומד ביולדו בשלשים שנה הנה כבר בארנו בזה המאמר
שפעמי אחדים הוויית יש להם כוחות כוכביים מיוחדים
להם ואעפ"כ שכל כוחות הגלגל החלבות בכל הנמצאות
אבל יהיה גם כן כוכב מיוחד במין מחד כמעשין
בבחינת הנפש האחד כי המציאות כולו אחד לפי
שזכרנו וכן זכרו הפילוסופים שלירח יש מוסף ומיוחד
כיסוד המים מובן זה הוספת הימים והעדרות בהוספת
הירח והחסרון בחסרונו והיות המשך בימים עם הקדים
הירח והחסרון עם התאחרו עליהו וירידתו בדבר
הגלגל כפי מה שהוא מבואר עליה לפי שחיפשו זה חמש
היות עשק השמש מחמת יסוד המים אבל מבואר מיוחד
כפי שהתחילו מההפרש החוש בפעמים עם השמש
והגבורת הקור ברחקו מהקוב או בהעלמו ממנו וזה
מבואר מין הכלל להאריך בזכרו ועליה בדעתי מושר
ידעתי זאת כי חלק המורכב כדומים הפעוליים ואעפ"
שפופעים מכולם כוחות בכל המהוות והם עליהם יש
לכל בדור יסוד מן המורכב יסודות הבדור ההוא
הוחלת כוחות היסוד ההוא לבד והוא המניע אותו הטעת
ההוויית בהנועתו ויהיה כדור הירח מניע הים וכדור
השמש מניע האוש וכדור שאר הכוכבים הנבוכים
מניע האויר ולרוב הנועתו והתחלפו ושובו ושורנו
ועשירתו ירבה להעציר האויר והחלפו והתקבצו והתפשטו
במהירות וכדור הכוכבים העומדים מניע הארץ וזולי
בעבור זה התאחרה הנועתה לקבלת ההפעלות והמיוחדות
למיוחד הכוכבים העומדים בארץ שיומרם שמספרם
מניע העמחים מספר מיוחדים כוכבים מכל הכוכבים וכן
מתפשר שיהיה הסדר שיהיו הכדורים מרובעה והיסודות
המתנועעות מאותם מרובעה והכוחות הבדים מאותם
בתיאות בבל מרובעה כוחות כפי שבארנו וכן סבורת
כל הנועה ולגליית מרובע סבות והם עזרת הגלגל הכל
כדוריתו ונפשו ושבל אשר בו ויעיר כפי שבארנו והשכל
הנבדל אשר הוא חשוקו והבן זה מאד ובדומין כי
לולי היות עזרתו זאת העזרה לא היה יכול בשום פנים
להתנועע הנועה סבובית ולא הדבקות מיני שתי
בקות הנועה בחזור חלילה אחר בתנועה הסבוב לבד
אבל התנועה הישרה ואעפ"כ שישוב המתנועע בדרך
ההוא בעצמו פעמים לא הדבק התנועה כי בין כל אחת
מהן שעה יורכך זו מבוארת כפי שהתבאר באופק בתקומו
וזה בבר התפשר שזה הרוח דבקות התנועה בחזרה
בדרך אחר בעצמו שיהיה המתנועע [illegible]
ולא המתנועע רק בגלל נפש הנה המניעים [illegible]
ואו מהכבר מבלתי מניעו להנועה והוא עזיר ויוסף לזה
שעזיר כפי שזכרנו וזה לא יהיה הנה כי אם בשכל אחד
שיהיו נבדלים פלה שהוא כנגד ולא לבדם עזות ולא מניעי
מבדלים הנה אחד אשר עזיר והיה הכוסף יולין כפי
שזכרנו הנה אולי יורבעו סבות להנועה הגלגל ואחרבע
עצם מן הכוחות הנפשות תחילה מאותו אחד הנה
כח הזון המזינים וכח הנפש הצמחיית וכח הנפש
החיונית וכח הנפש המדברת כפי שזכרנו ועוד שהוא
כשהבחין פעולה אחד הכוחות המעלה שם עפעה הזות
כל מה שיתהוה ושהיה ההתהוות הזולי לא שתירה
מיכן תמיד ושתירה חישיו מיכה אחד ואחד יעבין
הטבע אשר הוא שהוא חכם מעביר ומשנה מהלכות
החי בפלוסיפה בחישבות ומבינה בשתירתו והיתרתו
והפעיפו כוחות מציירות הם סבת פעולותו וכוחותיו

הכוכבים העומדים בארץ ובבר מניעו על התיחלק הכוכב.

זנות הם סבות עבידתן ושמירתן מדת לה שיוסיף
הכוכב הזה זה העשיר הלוהי המביע ממנו שרי
הפעולות האלו במיצעות הגלגל ומסיר הזרבעה
הזה נפעלו ותיקום ההבדלות במדרש ר' תנחומא ומיכן
מעלות היו בסולם מרבע לו והיה סולם מוצב ארצה
וכל המדרשות יזכר שזרבע פחתות של מלאכים הם
והשבע זה פעמיים ודאיתי בקיצת העספחות כמה
מעלות היו בסולם שבע. אבל העספחות כולם וכל
המדרשות מסכימים שמלאכי אלהים אשר ראש עולים וירדים
תמצם היו זרבעה לא יותר שש עולים ושש יורדים
ושזרבעה עקבו במדרגה אחת מהדרגות הסולם והיו
ארבעה בשורה אחת השש העולים והשש היורדים על
שהם לפנים מזה שוחקם הסולם היה עולה ושלש במדרגה
העבודה כי רוחק המלאך היוחד במדרגה העבודה היה
שיעור שלש העולה באויר ועייפו כתרגומ יהיה מס כן
רוחק הזרבעה עולם ושלש. ובמשלי זכריה כתרגומו
מרבע מרכבות יוצאות מבין שני ההרים וההרים הרי נחשת
מס בפרידס זה אלה מרכבת רוחות השלשים יוצאות מהתיצב
על אדון כל הארץ והם עולות כל יום שיתרגם אחזונה זכרון
נחשת ושם חזרנו נחשת קלל הזכה בו קיצת השהתפות
והנה השלשים בזה הערה ואחרים מוסרים שהמלאך שלש
העולם והוא מוסרם בבראשית רבה בזה הלשון שהמלאך
שלש העולה הוא מבזוך מחד. וכבר בארנו זה בחבורינו
הגדול בהלכות כי הנבראות כולם שלשה חלקים. היוחד
השלים הנפרדים והם המלאכים. והשש נעשות הגלגלים
והשלשי הראשון לו הנעשות המשתתפות הגדיל מושה
החה הגלגל. כן יבילו מי שיראה להבין סודות הנבואה
ויעיר מחשבתו השכחה ויעבד מים הסכלות וישלה את עליונים
ויודע כי שיתוף לו שיתוף בחלקי ספלותו וידד מטה מטה
לא יעריך שיעריך נעמו ולא לבו על הנבואה כי הוא ירד
לנבואה בשבע. והבן כל מה שמזכר והסתכל בו.

פרק יא

לעל כי אחד העשיתם הקמוצים
המסכימים כשיקראם ויבינם איש
לאודי לבי יחשוב שהם מוסכת חוקר

על שעולה הגלגלים ומספרם כן ומין העבין כן ומין זה
המבוקש מחכמת ההבוה אבל מהם עניינים מוסכמים
שהם כן כמו שהתבאר בפופסי שדרך השתש דרך נושה
משוני היום וזה מה שאין בו ספק. אבל מה יש שלא נעלם תוך
ומרחם אין נעלם הקף לא התבאר בפופסי וזה מפה עלה
ידעים שלו בעל הנבואה כי כוונת החכמה האחת להיות
הבוה ויתכן עליה שתהיה הנושה הכוכב אחת מכוכבי
לא מהיות בה ולא אחזור ולא שינוי ויהיה המתחייב מן
הנושה היות שמות לפה שיראה ושהגל עם זה שיתעצם
התנועה ומיני הגלגלים כל מה שיוכל כי עלדרך משל
כשנוכל להיות הבוה שיתכן עליה מהנושות זה
הכוכב בשלשה גלגלים והבוה אחת שיתכן עליה זה
בעצמו שארבעה גלגלים לא השוה שנסמך על הבוה
שמספר הנושות הוא שבע. ולזה הנחנו בשלש ויציות האחרון
מגלגל סמוך כמו שזכר בתלמיס. ולפי זה העבין כשיהיה
השבע הנושות הכוכבים כולם העומדים הנושה אחת לא
תתהלף לא שהנו הנחותיה קיימם מקיימת וידענו שהם
כולם בגלגל אחד ולא יתכן שיהיה כל כוכב מהם בגלגל
אחד ויהיו הנושותיהם כולם אחת. והגלגלים ההם כולם
על קטבים אחדים ויהיו אז השבלים על מסקף הכוכבים
כמו שבו היה מספר לגדוריו לא לרדויים כי השבלים ונקודי
השבלים והכוחות כולם הכל נדודין. ואי אפשר מבלתי
שיכלול מספרם מספר יגד שיהיו היה העבין כן לא היה
מספר עלינו סדרנו שנותנו גלגל הכוכבים העומדים
כולו אחד כמו שאמרנו מעט חשבת גלגל הכוכב
הנכוכים יגד רוב גלגלים כדרו אחד כי הבוה בכל
הכיונות שהזכרנו בעבר כל הכח אשר בעבור שתהיה
כל הנושות השבע כולם מכלה שאחר בעבור שתהיה
השבלים והגלגלים אבל הכוכבים כולו שהנושות מתחת
הכוכבים יחלקו שלשה חלקים. האחד שהכוכבים
השבלים הנדודים. והשש הגלגלים אשר
נושותיהם עומדות לא השתף הבוה בהם אבל
נושתו ולא שהנה הנושה ההוא כשלמו
ולו הנשתנים ההויים הנפסדים אשר יכללם חומר אחד

כל זה המשך לדמיון אשר הזכיר בפ"ק יער רע"ש
כי כל זה מסרון בדיבור או בשמיעה הוא פעל הדמיון
אמה
אין עשוי להשמר. ולזה ענין הפרק. אבל הכוונה
להבין ענין השמע הנשמר שיהיה בלתי נפגם ובריא
השכלים לא המזכיים להיותם בלתי נפגמים. וזה אמרו
בבחינת הנפגם בו כן שהוא שמיעתו בפגימות. ואומר
שמע הנפגם אשר שמעתיהו פגום. ולזה יעשה שם
המכוונים בריחוק מיוחד לא קריבתם מן המרכז ורחוק
מהנו וערך השוה לקיומם. מהיה נכנס למשמעי
המכוונים. ואמר לה שזכרנוהו שמפרי הנביאים
השמיעו ענין השמע בם כן למען הבורח הזה ומעט
אותו עזבו מקור מים חיים. לא שמע החיים כלומר המציאות
אשר הוא החיים בלתי פסק. וכן מוזכרו כי עיר מקור
חיים. לא שפע המציאות. וכן השלמת המיוחד והוא
מוכרח בבורח נראה אור הוא הענין בשמעו כי בשמע
השכל אשר שמע מפיך שכיל ואהיה אשר ואשיב השכל
והבינהו.

פרק יב

דיעות האנשים בקדימות העולם
או חידושו לכל מי שיאמין שיש
שם נמצא הם שלשה מיניות.

הקדימה הראשון והוא דעת כל מי שיאמין תורת משה
רבינו הוא שהעולם נבחלו לא כן כל נמצא מלבד הבורא
יתי השפיעו אחר העדר הגמור המוחלט. ושהשפ
יתי לברו היה נמצאו ולא דבר בלעדיו לא מלאך ולא
גלגל ולא מה שבתוך הגלגל. ואחר כן המציא כל אלו
הנמציאות על מה שהם ברצונו וחפצו לא מדבר.
ושהזמן נב מבלתי הנבראים כי הזמן נמשך אחר הנמצאה
והתנועה מקרה בגופות נעשה. והמתנועע ההוא נעצמו
אשר הזמן נמשך אחר תנועתו שחודש והיה אחר שלא
היה. ושזה אשר יאמר היה הכוונה קודם שיברוא אשר
הודה מלה היה על זמן. וכן כל שיעלה בשכל מהמשך
מציאותו קודם בריאת העולם המשך אין הבלה לו כל
זה שיעור זמן אלו רצונה זמן לא אמרתם זמן כי הזמן מקרה
בגוף סתם והוא מעלין מכלל המקרים הנבראים כשאלות
והלובן. ואולם שוונים עמהם הציורות אלו שהוא בכלל
מקרה מחוייב בתנועה בגוף שהרי בזיור לפי שהכין דברי
הקרה בגופות בזמן ומוהות מציאותו. ולבזור
הנה עניין אמתי ומעניין מה שיחתנו בו אולם
שהמ מושל בו והוא שאשר חייב העולם הזמן יהי
הרצה מאשר החכמה עד שיערבב עניניהן היש כלו
מופלות במציאות אלו אין מחלוקת לן בעלי נוס ומולתו
הוא היותו מקרה בגופות. כי המקדים הנבראים בשמים
עליונות ראשונות נבראים וכוכבים הם יוכנו בתחילת
מחשבה ויעויירו עניינהם. ואמנם המקדים אשר
עשויהם מקדים אחריהם כלדם בבראה והלטיה
וההקף פתו יעלה עניינם מאד ובלבד כשיחובר אליה
שיהיה המקדה הנושא מבלתי מפנה העצין. אבל נעצין
יחד עניין יעלה הדבר יותר. ונקבים בזמן עם העניינים
יחד שהוא מקרה ומחוייב להתנועה והתנועה מקרה
להגופות. ואין התנועה בדמיות השתורות והלובן אשר
הם עניין מזדי. אבל מהות התנועה ועצמיותה שלהן
התוח עד עניין ומהי מקרא ענין. וזה מהיה שחייב העלם
עניין הזמן. והכוונה שהוא מעלין דבר עבדיו מהכוונה
כאשר המקדים והעצמים הנושאים למקדים הגוף. ולזה לא
יהיה המציאות הבורא לעולם בהתחלה זולתם כי הזמן מכלל
הנבראות. והתבוק זה העניין עשוי בעבור שלא
התחייב התשובות אשר אין לעשות מהם לפי שיסכל זה כי
כשהתחייב זמן קודם העולם התחייב להאמין מקדמות. כי
הזמן מקרה. ואי אפשר לן מבלתי נושא. והתחייב מציאות
בר קודם מציאותו זה העולם הנמצא עמה. ואמה הוא
בריאה. ואמה היה אחת הדיעות והיה יסוד קודם
שה רבי בלוי סתם. והיה שעתה יסוד היה חוב לן העלה
בדעתך זולת זה. ואומרהם מביאין התחיל לעלות זה הדעה
ושאר הביאו אלו העניין ולזה היה קורא ל עולם. וכבר
הראה זה הדעה באומרו קונה שמים וארץ. והדעה
השני הוא דעת כל מי שיאמין עניינן דבריו לן
התיסוד. וזה שהם מחדיש כי לן השקר שיהיה

השם דבר לא מדבר. ומי מקשר בו מעלם שיפסיל מכר
את לא רבר. לא שמי מפשר שיההוה עמינו לחד פעל חומר
ושורה מהשרי החומר ההוא השדר בעור. ולא יפסד את העדר
החומר ההוא השדר בעור. והשור השם אעלם בשהוא יכול
על זה בתאורו בשהוא יכול לקבץ בין שני ההפכים בשה
לחד. או יברא בהוהו יה. או יתעשם. או יברא מרובע
קטרו שוה לעלעל. ומה שדומה לזה בין הטענות. והמוכן
מדבריהם שהם חומרים כתן שהין עיומה בחקו להיותו
בלתי מוגבלין הנמוטה כי לובעיב שבשב קיים אינו מתעלת
פועל. ולזה אי מקשר לשהוא. כן חין לעיומה כשלאן יוכר
להמציאן דבר מלא דבר. שזה מיכת הנמוטה בולם.
ולזה ישפיעו שיש חומר אחד נמצא קדמון בקדמות הלוה
לא נמצאו הוא זולת החומר ולא החומר ומצאו זולתו. ולא
ישפיעו שהחומר בפועלתו יה בשביאות. אבל הוא שסבה
ביאותו. והוא לן על דרך משל בחומר ליוצר. או הבחול
לנסח. והוא אשר יבראו בו מה שירלה פנים יוצר.
מבין שמים וארץ. ומצעם יוצר ממנו זולת זה. ובעלי
זה הדעה ישפיעו כי השמים בם כן הוויה נפסדים
אלא שהוויה הוויה מלא לבר ולא נפסדים אל לא לבר.
אבל בם שהשי חייה הוויה ונפסדים ומחומר ביאה
ואל חומר ביאה. כן השמים יהיו ויפסדו והוייתה והפסד
כשאר הביאות אשר תחתיהם. ואנשי זאת הכרה
יחלקו אל כתות אין הועלת לזכרן בתהיהם ודי שנזכר
בזה השאל. אבל שורש זה הכת הכולל מה שזכרתי לך
ואחלאטון בא זאת היו האמונה. אחת הראשון מהם זו
ספר עליו בספר השמיע שהוא ישמין לל אפלטון רבנו
כי השמים הוויה ונפסדים. וכן הביאו לשהו מבואר
בספרו לטימאוס אלא שהוא לא ישמין אותנו בם
שיחשב מי שלא שיער הדיעות ולא ידקדק העיון ודמה
שרשיהן ודשהו שוה. ואין העיון כן. שאותנו נשמין
היות השמים לא מדבר אלא אחר ההשרר המוחלט.
והוא ישמין שהם נמצאים והויה מדבר. וזהו הדעה
השני. והדעה השלישי הוא דעת אריסטו
והנשכחן מחברי ומפרשי ספריו. ומעשי זה הכת הוא
מה שאומרהו הכת הקודם זכרם. והוא שלא ישמין בעל
חומר מלא חומר כלל. ויוסיף על זה ואמר כי השמים
אינם נופלים תחת ההוייה וההפסד בשום פנים. ובייאור
לשהוא בזה הוא זה יחשוב שזה הנמצא כולו על מה
שהוא לא סר ולא יסור היותו כן ושהדבר הקיים אשר
לא יכול תהה ההוייה וההפסד והוא השמים לא סר היותם
כן. ושהזמן והתנועה שלהיים הנילייים לא הויים ולא
נפסדים. ושהדבר ההווה הנפסד והוא מה שתחתה נלבל
הירח לא סר היותו כן. לל שהחומר ההוא הראשון לרן
הוזה ולא נעשה כשאלו. אבל העורות בו זן אחר סור זן
יפשוט צורה ולבש אחרת ושזה הסדר כולו העליון
והתחתון לא יפסל ולא יבטל ולא יתחדש בו מתחדש
מולה שאין בטבעו ושהוא חוץ להקש בשום פנים אל
ואעלם שלא אזכירו בזה הענין. אבל העולה מידעתו
שהוא משער הנמוטה אעלו שישתנה לבוא ראין מן
יתחדש לן חפץ. ושכל זה הביאות על לה שהוא שלו
השם הביאות אל בראשונה. אבל לא פנל אחר הדבר
וכל שהוא משער הנמוטה שישער הבוראו אן שתהה
עשבון כי יתשוב שהוא משער הנמוטה שישתנה לו
ראין מן יתחדש לן חפץ. ויתחייב שיהיה הנמצא כולו
כל לה שהוא עתה כן היה בזמן שלא סר וכן יהיה
עבי עד. זה ביאור מלן הדיעות ומפיהם
והם דיעות מי שהכבאר אעלו בחופת הביאות הלוה
לזה השלם. אבל מי שלא ידע הביאות הל יה אבל
חשב שהדברים הוויה ונפסדים בהתקבץ ובהתפרד כמי
הקירה ושמין שם מדבר לל סדר הביאות והוא מוטקוום
וסיעתו והרולייש לן כל שיספר אלבסנדר. אין הועלת
לנו בזכרון הכתות ההם. כי כבר התבאר בחופתם
הביאות הל. וזכרתי דיעת אנשים בנו ענייש על
יסוד כבר התבאר סותרו בחופת. אין הועלת בו. וכן
השתדלנו. ענוד לאמתא מאד הדעה השני לל היורד
השמים הוויה ונפסדים אין הועלת לנו בו מפני שהם
מאמינים בקדמות. ואין הפרש מעלם בין מי שיאמין

כי השמיטה הויים ולא דבר בהכרח ונפסלים אל
לבר או תגועה מריסטו משר יאמין שהם בלתי הויים
ולא נפסידם כי כוונה כל נמשך אחר תורת משה רבי
ומפרשה אמיתו ואי שילך דבר כדרכיהם מאמנם היו
אמונה שמין דבר קדמון עם העשר ושלא מעצות הנעלמה
מהשגה בחק השם מיוחד מכל הנמצאים מכל ישתבח
עשר קראה אנשי העיון שהוא מחוייב ואחר
ששערנו הדיעות מתחיל בבאור מופתי מריסטו של
דעתו ומה הביאון אל זה

פרק ד

לא מצטרך להשיב בכל פרק שזה
המאמר מחלים חברתיו לך לדעתי
מה שהתקייס לך ולא לאחר

שמביאו לשון דברי הפילוסופים בכל מקום אבל עכשיו הם
ולא נאריך אבל נעיין על הדרך אשר יכוונו מלין כך
עשיתיך לך בדיעות המדברים ולא משבח לפי שדיבר
אולת מריסטו מפני שדיעותיו הם הרחוקים להבנין
ואם התקייס התשובה עליו או הספק כמה שנשיב או
נספק עליו בדבר מהם יהיה זה בחק שלהו וכל מי ש
שחלק על יסודי ההורה יותר ראוי ויותר חזק ואם
כי מריסטו יאמר כי התנועה לא הווה ולא נפסדת
כל התנועה המוחלטת שהוא חוק מה התנועה
התחדשה וכל מתחדש הקדם לו התנועה והיו יראהו
לחשב והתחדשו אחר שלא היה היה התנועה אם כן
נמצאת והיו התנועה אשר בה נמצאת התנועה
האחרונה אם כן התנועה המשותפת קדומה בהכרח
או יתך העניין לא תכלית ואם זה השורש בן כן אם
כי הזמן לא הווה ולא נפסד כי הזמן נמשך התנועה
ולבסוף לה ואין התנועה אלא בזמן ולא יושכל הזמן אלא
בתנועה כמ שהתבאר בשופה זאת דרך לו יחייב
בה קדמות העולם

דרך שני לן

לסלוה
המדבר הראשון המשותף
המדבר לא הווה ולא נפסד שאם היה המדבר הלשון
הווה יהיה לו חומר מפני שהווה ושוני שיהיה זה מהווה
בעל צורה שקיבל אופיות ההוויה ויותכן הנחנהו חומר
לו בעל צורה אם כן הוא בהכרח בלתי הווה מדבר
והוא אם כן קדמון לא יאבד והם יחייב קדמות
העולם

דרך שלישי לן

חומר
הנעלם בעצמו
אין בו דבר בן ההשך כי התנועה הסבובית אין השך
לה כמ שהתבאר ואמנם ההשך בתנועה הישרה כמ
שה הבאר בשופה אוא ולא הוא שיפסד אלנם סבה
הפסדו היה שבו בן נפסד והם שאינן נפסד אין בו
הפסדות אין אם כן נפסד והא שאינן נפסד אינן בו
אהווה וי חלוש ערות ויבארם והם שכל הווה נפסד
וכל נפסד הווה וכל מה שלא יהווה לא יפסד וכל מה
שלא יפסד לא יהווה זה לך דרך יחייב בו מה
שיראהו מקדמות העולם

דרך רביעי

אוא כל מתחדש הויה
לופעלות חילושו קודמת על חדושו בזמן וכן כל
מושהה ויתארות שנוני קודמת לו בזמן ובאורה
ההקדמה חייב התקדם התנועה הסבובית אין לה
תכלית ולא התחלה ובזאת ההקדמה ביארו לוחרונים
כן הנמשכים מחריי קדמות העולם ומאורו העולם
קודם שיהיה לא שלש מהיות הידושו אופשר או מחוייב
או נמנע ואם היה חידושו נמנע לא יהיה שיימצא
העולם ואם היה יופשר מי יעשה הופשרות ההוה
אם כן מי יופשר ונבאר דבר נמצא הוא נושא הופשרות
ובו יאמר לדבר ההוא שהוא יופשר וזה דרך חזק מאד
בקיום קדמות העולם והשב קשת נשמטה היוחרונים
כן הדברים שהוא התיר זה הספק ואם הופשרות
הוא אעל הפועל לא בדבר הופשר וזה מיכן כלום
מפני שהם שם אופשרים כי כל דבר נחדוש אופשרות
חדושו קודם לן וכן הפועל אשר חידשו היה בו אופשרות
שיחדש מה שחדשו קודם שיחדשהו והם שם אופשרים

דרך אחר

ברק טו

שזכה השלמה משפחת לא יודע לה מיפה וירוה
מבוטר שהעניין מבואר שלא נלך יורה עליו המופת
כי השמים קדמוניים ומה שהתופס הוה ונפסל
ובטל. לא כדבר מאלו הדברים אשר זכרנו בזה
הפרק יתחזית לעת או יבטל או יספק בו ומהנפ
באיזו בפה שבאנו להעתיק שורש החושבים שהם
השכילו ואעלם שלא יביטו דבר מן החכמות יצדו
בקדמות העולם קבלה מפי שהתרסיה חוכמתם
האמתיים בקדמוניותו וישלכו דברי כל הנביאים
כעבור שאין דבריהם בעניין הלמוד אבל בעניין
ההנהגה מהשם והוא הדרך אשר לא יהגישרו בו יחלו
יחידים הצליחו השכל. ומפני מה שנשתהל בו
אנחנו מחידוש העולם על דעת תורתינו הנה
אזכירהו בפרקים הבאים.

פרק יז

זה הפרק יאבאר לך בו מה שאומיהנו
בשאלת השאלה. ואחר זה יביאנו
מופתים על מה שישתהל בו

ואומר כל מה שיאמרהו מי שיחשוב שהביא מופת
על חידוש העולם מן המדברים איט רואה המופתים
ההם. ולו אשעה עצמי בשאקרא דברי הטעיות
מופתים. והיות האדם אוהב שעשק מופת על שאלה
אחת מהטעיות איט מוחזק אצלי האומנה המבוקש
ההוא אבל מחלש ומדריך לעשק עליו כי כשיתבאר
הפסד המופתים ההם התחלש הטעם להאמין בנעשה
עליו הראיה והיות העניין אשר מין מופת עליו עשוי
עם היותו מבוקש לפי או שיקובל בו אחד מעט
קצות הסופר יותר האוי. ובבר זכרתי לך דברי
המדברים בקיום חידוש העולם. והעירותיך על
מקום הטעות בהם.

ומן כל מה שזכרנו
אריסעו והנשכיח מחבירו מן הראיה על קדמות
העולם אינו אצלי מופת חותך. אבל טענות שיעשה
הסכלות העצמיות בזה שהשעה.

ואשר אשתדל בו אני שאבאר כי היות העולם
מחודש על דעת תורתינו שכבר בארתיהו אינו
נמנע. ושהראיות ההם כולם הפילוסופיות אשר
יראה מהם שאין העניין כמו שזכרנו ויצאנו לטענות
ההם כולם פנים יבטלו ויבטל עשות הראיה בהם
עליהם.

וכאשר התבאר לך זה והיתה זאת
השאלה כל קדמות העולם או חדושו מתבארת היתה
אצלי מקובלת בעבי הנבואה אשר הבאור שהניעה
אין צבח העניין להקביע אלהים כי שאבאר שהנבואה
לא תבטל ומפי על דעת הקדמות.

ואחר
שאבאר מפשרות טענותיו אזתחיל בהכרעה על
יולתה בראיה עצמית בקדמות. ואבאר שכל שהתחייב
בחדוש על הפילוסופי בקדמות החדוש. כן התחייב הפחקה
לא קצת הרחקה באמונת החדוש. כן התחייב הפחקה
יותר גדולה מהנה באמונת הקדמות. והנני
אתחיל עתה בהבאת הדרך אשר תבטל ראיות כל מי
שיעשה ראיה על קדמות העולם.

פרק יח

כל מתחדש הוה אחר שלא היה.
ואפי הוה החומר שלו שאנו אומנים
הופיעה הוה ונבש אחרת. היה טבעו אחר התחדשו
והשתנותו ואחו בלתי טבעי בעת הוניו ולקחו שיפאה
מן הכח אל הפועל. ומותה טבעו גם כן קודם שיתנועע
ליפאה אל הפועל. כי כל מה שיהיה מן הכח
טבעו זה. בהקבה והוא זה
בלתי טבעי בעת ההויון כשיפעשהו זרע הזכר
והתחיל להתנועע ומבעו גם כן בעת ההיא בלתי
טבעי התחיל השלם אחר הוולדו. ואין לעשות ראיה
בכל הנמצא שטבעו הדבר אחר היותו והשלמתו והיותו
כן על השלם שטבעיניו על עניין הדבר ההוא בעת
הראשון להויה. ואין מבאין ראיה מעניין
כעת הניעתו על עניינו קודם שיתחיל בתנועה.
וכאשר הטעה בזה והתלוך עשות הראיה מטבע
הדבר ההוה בפועל על טבעו והוא בפח יתחדש

ין ספקות נדולות ויהיו מן השקר מאלף עד יבש
מאלף יתחייב היותם ויתחייב לך עד יבש שקרים.
והנה בזה שהשלמנו בו שאיש שלם היעידה מאד על
ומתה זולתו אחר שהעקדהו חדשים ונפרד האיש
להשלים נדול העולי ההוא בחי נעדר על שיניע
והשכיל וידע והוזן לא ראה כלל אשה ולא עקדה
ונעקדות שאר בעלי חייס. ושאל ואמר לאיש אחד
מאשר אתו לאן נמצאים ושל מי זה עניז והניזן.
ועשה השאול כי האיש מבני אפרים ונהווה בבטן
איש מכיניז במהנה הזולו נקבה כעורת כך. ושבאיש
מפנע היה הנקב בתוך הבטן ונהנועע ויזוז ויצמח
מעט מעט והזולו חי עד שיניע אל נבול כך מן הנידל
יפתח לן שער בנקב למטה שיצא ממנו ולא יסור
היותו עומד אחר כן עד שובו כמ שהתרצנו. והעלה
ההזולו היהוס. שאול שהנרח ויאמר. וזה האחד ממנו
כשהיה קטן בבטן והזולו חי מתנועע עומד אז היה
אוכל ושותה ומתנשם מיפיו ומחיריו ויולא. ויאמר לן
לנו. והזולא בלתי ספק יתחייל להכחיש זה. ויעמיד
המיומה על כל העניינים האלה המוסתיים שהס
נמנעים בעשותו ראיה בעמעמו השלם הנח. ויהיה
כל איש ממנו כשהנבלה ממנו הנשימה קרוב שעה
ימות ויבטלו מהנו הנועותיו ואיך אלייר שיהיה
איש מהנו בתוך כיס סהוס מקיף בו בתוך נקב מסה
חדשים והזולו חי מתנועע. ואילו כלוב אחד ממנו
עמוד היה מה העמוד ההזולו לשעתו כהניעו לאיסטו
בעבו וכל שכן בבטן התחתון. וכל איש ממנו אם
לא יאכל המזון בבטן וישתה המיס בימים מועטים
ימות בלתי ספק. ואיך ישאר האיש חי מבלה מאכל
ומשתה. וכל איש ממנו בשיזון ולא יצא בימים
מועטים ימות בכאב נדול. ואיך יעמוד זה חדשים
מרבתי ימים. והיה נקב בבטן משבנו יאורך
אחר ימים. ואיך יחשוב זה העובר היה עבורו
פתוח. ואיך לא יפתח עיניו ולא יפרוש ולא ישוך
ינליו וכל אבריו שלמים לזין חולי. בהס כאן שחשבתם
וכן ישאר לן ההקש בולו שהיולד אי אפשר בשום
פנים שיההווה על זאת העורה. וההבוק זה
המשל ובחנהו אותה המעיין והמביא זה ענייננו עם
מרסנו שוה בשוה. שאנחנו רודפי עדת משה רבנו
ומבראים אביניו עליה נאמנים שהעולם נההווה על
עורת כך וכך. והיה כך מכך. ונברא כך מחר כך.
ויהיו לסתור אותה דבריהן ויביא עליהן ראיות מבלבל
המביאות הנח השלם ההזולו בבטן אשר נודה לן
מנחנו שהזולו מחר נוחו ושלמותו לא ידמה לדבר
מהיה שהיה בעת ההווייה ושהזולו נמצא מחר ההעדר
הנמור. ואי זו העמוד שלנו ומכל מה שיתחדש
ומתנשם יתחייבו הטענות האלו על מי שיאמר שטבע
זה המביאות הנח יורה על היותו מחודש. וכבר
הודענוך שאנו לא נאמר זה. והנני אשוב ואזכור
לך שרשי דרכינו ומורנך איך לא יתחייב לנו מהסס
מאומה בשום פנים מחר שטענותיו ע שהעולם בכלל
המביאות הסס מחר ההעדר והזולו עד שישלם כמ
שהתרצהו. אמר כי החומר הראשון לא
הזולו ולא נפסד. והתחיל להבדיל ראיות על
זה מן הדברים ההוויים הנפסדים ולבאר המבע היותו
וזה אמת. שאנחנו לא נאמרנו שהחומר הראשון
נההווה מההתוות האדם מן האדם. או נפסד מהפסד
האדם אל העפר. אבל נאמרנו שהשם המביאנו מלין
לבר והזולו על מה שהזולו מחר המביאנו לא היוה
מההווה מעמנו כל דבר ויפסד אלינו כל מה שנההווה
מעמנו ולא ימצא שרוב מציאה. ושניין יצ ב הבלה
ההווייה וההפסד והזולו לא הווה כהוייתך מה שיההווה
מעמנו ולא נהפסד כהפסד מה שיפסד אלינו אבל נברא
וכשיראה בזולו יעבירהו הבורא ומחר מוחלט.
וכן נאמר בתנועה בשוה. שהזולו הניזן האיש מובב

ההנושה שהיתן בלתי הוה ולא נפסדת. והעתין חומה
שאנחנו נאמר כי אחר המציאו ההנושה של זה העבד
אשר היה עמה עליו לא ידועה הוייתה והפסדה הוייה
כללית והפסד כללי. והוייתי ההנושות החלקיות ההוות
והפסד ההנושות החלקיות. והוא ההקש בכל מה
שיתחייב לעבד ההנושה. וכן המאמ בהנושה
הסבוביה אין ההחלה לה הוא אחת. אחר המציאין הנעשה
הכדורי ההתנועעת בסבוב לא העיידי בהנועתו ההחלה.
וכן עמה באפשרות המתחייב שיקדים לבל מהווה
כי זה אומנם יתחייב בזה המציאו העת אשר בל מה
שיהווה בו אומנם יהווה מהמציאו אחד. אומנם הדבר
העברון מהעיד. אין שם דבר נרמז אליו לא בחוש ולא
בשכל שיקדים לו אפשרות. וכן עמה בהוות
השמים אין הסוף בהם הנה זה אומת. אלא שנותנ
לא אמרנו שהשמים נהוו בהתהוות הסוס והתמר.
ולא אמרנו שהרכבתם התחייב להפסד הפסד כעמחים
וכעלי חיים מפני ההפך אשר בהם. ועיקר העניין
הוא מה שזכרנהו כי המציאו בעניין שלמותו והמותו
לא יורה עליו ציות הוא על עניין קודם שלמותו. ואין
רחוק עליו בן כן מאמ חוה שנהוו השמים קודם
הארץ הוו הארץ קודם השמים. והיו השמים עבדות
הטובניים. או מין בעלי חיים מבלתי מין אחר. כי זה
כולו בעצת הוייתי זה הכלל כי שבעלי החיים עם היותו
היה הלב מציאו קודם הבניים כי שיראה לעין. והעידים
קודם העצביים. ואעפ שאחר שלמותן לא ימציאו בו
אבר מבלתי אבר מכל האיברים אשר הם אפשר
שבעלי החיים מבלעדיהם. זה הוא. לפי שהם אלהי אם
יקח הכהוב על פשוטו. ואעפ שאין העניין כן
כי שיתבאר בשניהם בפאפר. ועדיין שהזהר
בזה העניין שהוא חומה לדיקה בעיתיה סביב ההוה
בזה העניין בה הנועה חכן כל השליך אליה. ומס
יעשק עליו מריסטו לל הלוחץ לשמו ויאמר אחר
שלא ידה לנו זה העניין בלה זה ידעתם אתם שזה
מהווה ושיש שם שבב אחר ההווה. נאמר זה
לא יהחייב לנו לפי מחשבתנו שאנחנו לא נשתדל עתה
שנקדים שהעולם מחודש. לבל אשר נשתדל בו והוא
מפשרות היותו מחודש ולא הבטול זולת הטענה שהמציא
ראיה מעבעי המציאות הטענה כי שהזכרנו עשוי מאחר כן
התקדים העבד החידוש ולא ישאר בזה הטער אלא שיטעו
ויכריע העבד החידוש העולם מחודש לא מעבעי המציאות
לפי שהמעבד היות העולם מחודש לא מעבעי המציאות
אבל מפני שיחייבו השכל בחק השם והם העבדים
השלשה אשר בבר הקדמתי לך זפרק. שהם יעשו בהם
ריאות על קדמות העולם מבר הל.

פרק יח. הדרך הראשון

ואני זכרתי לך
לקופצי הכדין
עליהם שר שלש

אשר. ויזכרו שיהחייב לנו בו כפי מחשבותם שהשם יתעלה אינו
יכול מן הכח אל הפועל כשיהיה פועל עת אחת ולא יפעל בעוד
עת אחרת. וסהזרוה זה הספק מבוארת מאד. פניס בתוך
והוא שזה העניין מפני שהוא יתחייב בבל מורכב מחומר
בעל אפשרות ועורה בלא ספק כשיפעל הנעשה ההוה
בעודהו אחר שלא נעשה בבר היה בו בבר ויצא לפועל.
ואי אפשר לו מבלתי מציאו כי זולת ההקדמה אפשר
ההבאורה בפועל בבעלי החומר. אפנם מה שאינו נעלם
ואין לו חומר אין בעצמו אפשרות בשום פנים. וכל מה
שיש לו הוא בפועל התמיד ולא יתחייב בו זה ולא ימציא
בו שישה עת ולא יעשה עת. ואין זה שנוי בחק הפועל
ולא יצאה מן הכח אל הפועל. מופת זה השכל
הפועל של דעת מריסטו והמשתפים מחרטו אשר הוזכר
בפרד. והוא יעשה עת אחת ולא יעשה עת אחרת. כי
שיאור מבוטר בשכל. שם אשר דבר זה
לשונו. אבל כי השכל הפועל לא
יעשה התיר אבל יעשה עת אחת ולא יעשה עת
אחרת. זהו לשונו. וזה מבואר. ועם היותו
כן לא יאמר שהשכל הפועל משתנה ולא היה פועל

נכח ועד בטעות כאשר עשה בשגת אחת מה שלא עשאו
מקודם כי אין ערך בין הקשרים ובין מה ששינו בעשה
ולא דמיון כשום פנים לא בשעת הטעות ולא בשעת ההעבר
בין הטעות ומיפנע יותר לתעלת העבירה הנעשותה
בחומריים ולפעלת הנעבד פעלה בשיתוף השם
ואפה לא יתחייב מיהיות הנעבד בלתי עשוי בשעת אחרת
הפועל אשר יעשהו אחר כן שיהיה ויעשו בין הכח אל
הפועל כמ שנבאר זה בעורות בפעלת החומריים ואיוה
חושב יחשוב שבזה המיחס הטעשה וזה כי השכל הטעל
חמיפנע התחייב שיעשה עם אחת ולא יעשה עם אחרת
לא מיפנע עשיין אחר בשעתו אבל מפני הכנת החומריים
חמיפנע הפועל מיפנע הוא הגיד לכל מוכן ואם היה שם
מועיל מהפועל הוא מיפנע החמיפנע החומריית לא מיפנע
השכל בשעתו וידוע זה החושב שכוונתינו אויה להגיד
הסבה אשר בעבורה עשה הבורא יתי בשעת אחת ולא עשה
בשעת אחרת ולא חייבנו בזה השכל ואם שכבר שהשכל
הפועל יעשה בשעת אחת ולא יעשה בשעת אחרת והוא
נתבר כן השם יתי לא מצדינו זה ולא חייבנוהו ואיך לו
עשינו זה היתה הטעלה אבל אשר חייבנוהו והוא חיוב
אמתי שהשכל הפועל אשר אינו נפך ולא כח בגוף ואיפפ
שעשה עם אחת ולא יעשה הפועל הזה עם אחרת היתה
סבת זה מי זה דבר שיהיה לא מאם כן שהוא מקום
אל הפועל ולא שהיה בשעתן אחרות ולא היה שריך
להיעיא ויציאתו מן הכח אל הפועל הנה כבר נפל
עלינו זה הספק הנדול אשר ספק שלט החומר בקדמות
העולם אחר שזכרנו ומאין שהוא יתי לא מן נפך ולא כח בנוף
ולמה לא יתחייב לו שיהי כשעשה אחר שלא עשה

הדרך השני

הוא אשר יחייב מן קדמות
העולם להעלות הפלוסופים

והמתחדשים והמועטים פחקו יתי והתירה זה הספק
בבדה והיו דקה מולד ושפעשה דעבי כל פועל
בעל רצון שיעשה מעשהו בעת אחד לבר אחד הוא בהכרח
יתחייב לו שיעשה עם אחת ולא יעשה עם אחרת מפני
שהנעבד הן מתחדשים דמיון זה שהשם על דרך
משל יראה שיהיה לו בית ולא ישבהו מפני שהנעבים וזה
כשלא היה החומר נמצא או יהיה ונמצא ולא יהיו לפני
העורה להעביר הכלים והנה יהיה החומר והכלים
נמצאים ולא יכנה להיותו בלתי רוצה לבנות מפני שאינו
עליך למחסה וכשיתחדשו מתחדשים כחפץ הוא כבר
יבינוהו לפקש המיענן הוא יראה לבנות הנה כבר
התבאר כי המתחדשים יחזקו הרצון והמועטים יעמידו
הנגד הרצון ולא יעשה בעבורם זה כולו כאשר היו הפעלות
מפני דבר אחד חוץ לנפך הרצון שהנה יפעל
הפועל מפני הבלית מאחר בשום פנים אלא היותו נעדר
אחר הרצון יהיה הרצון ההוא בלתי ערוך לפניאיפ
והראיה ההוא ואעפ שלא יהיו לו מועטים לא יתחייב
שיעשה העיד אחר שאין שם הבלית אחרת ולשות אשר
בנלה יעשה ויתחייב כשלא יהיו מועטים לעזוב הבלית
ההוא שיעשה כי הפועל הנה נמשך לרצון לבד
ואם יאמר מומר זה כולו אמת אמנם היותו רוצה עכ אחר
ולא יראה עם אחרת האין זה שינוי עמדי לו לא
שאמתה הרצון והיותו זה עניינה שיראה ולא יראה
ואם היה הרצון ההוא לפעל החומר עכ שיבקש נו הבלית
אחת ויעשה יהיה רצון משתנה לפי המועטים והמתחדשים
אמנם רצון הנפרד אשר אינו נמצא דבר אחר בשום פנים
אינו משתנה ולא היותו רוצה עתה דבר ואינו רוצה זולתו
אחר שינוי בעצמו ולא יבייא זה סבה אחרת כמ שהיותו
פועל ולא פועל אינו שינוי כמ שנאמרנו והנה יתבאר
כי רצונו ורצון הנפרד ממנו יאמר עליהם רצון פשוט
ואין דמיון בין שני הרצונים הנה כבר הותרה נפ
זאת הקושיא והתבאר שלא יתחייב לנו מן הדרך הזה
שקר וזה השתדלנו בו שיודעה

והדרך השלישי

הוא אשר יחייבו בו קדמות
העולם להיות כי

מה שחייבתהו החכמה שיעשו כפי יעדו וחכמתו קדמון
בעצמו יהיה המחחייב ממנה קדמון וזה חוזר חלוש

מאד. וזה שאומרת כי שכלו חכמתו מושר חייבה
שיקיז הבלגים השעה לא יותר ולא פחות ולא יותר ומספר הקוראים
גדולים ולא יותר קטנים כן נכסל חכמתו בהיותו מבלתי על פי תוך עקס עליו
הכל אחר שלא היה מזמן קרוב והכל נמשך אחר לא יתר ולא מקום
חכמתו ההגירה אשר אינה משהגה אלא שאומרת
נכסל סכלות בעורה לרך החכמה ההיא ומשפטה אחר
שהרעיון בה כן בדעתינו שמשך אחר החכמה והכל לבר
מזה לא עשינו וחכמתו שאומרת לא נאמין בהאריס
והוה תשמע בזה העניין הרבה כשנדבר בהשגחה
ובזולת הבחינה הכוללת ההרחקה. ואחלנה מה
שזכרו אריסטו מהסכים האילות בין העולם בשכון
המלאכים בשמים ועבודה הם בשמים וכן לא בנבואה
בין הכלי אין זה לראיה על הקלעות כי אי אפשר מכל
זה עמד לראיה על שהשמים יורונו על מציאות השכלים
הנפרדים והם הרוחניים והמלאכים. והם יורונו על
על מציאות השם והוא מציאם ומהניבה כי שנאמר
ועלה שאון שם ראיה הודנו על מציאות הפועל לפי
דעתנו כראייה השמים. והם יורונו גם על יחוד
התלוסופים כי שזכרנו על מציאות מציאם. ושהוא
לא נפל ולא נח בעולם. ואחר שנתבאר לך מאפשרות
דעתנו ושהיה חיבה מציאם כי שיחשוב לי שאות
בקדמה. אשוב ואבאר הכרעה דעתנו בעניין ואחזה
מה שיתחייב לדעתנו בין ההרחקה בפרקים הבאים.

פרק יט

כבר התבאר לך מדעת אריסטו
ומדעת כל מי שיאמר בקדמות
העולם שהוא ראיה שזה המציאות
היה נאמר הפוכו על כל החיוב. ושהוא יה עלה
וזה עולם. וכן התחייב. וכל שלא יאמר בן יתכן לזה
מציאם אז איך מציאם כן לא יוחד ובלתי בלי. כן לא
יאמר לעולם בבלתי למה מציאם או איך מציאם כן. כי
זה כולו מחוייב שמציאם כך העילה יעולה. ואי אפשר
שהם העדר כלל ולא שיהיו על מה שהם ועל כן יתחייב
מזה הדעת חיוב התמידת כל דבר על טבעו ועלה
שהנה בעוד מעט דבר מן הדברים משתנה. ולפי זה
הדעת יהיה שיהיו דבר מן המציאות מתבטל ונפטר
ולא יהיו אם כן מלו הדברים כולם בבטול ואחון בתר
זו אלה שיהיו כך. שאם היו בבטול אחון כבר היו בטול
ומציאות כן קודם שיהיו. ומחמת לפי דעתנו
מזה הענין מבואר שהם בבטול לא על ידי החיוב
ואיתבר שישב המצוין ולהיו ויכון בטול אחרת
אחרת לא כל בטול על להתר כי יש שבטל המציאות קודם
שיאתבר בעולם כמו שנתבאר. ובטול זה הפרד
לבאר לך בראיות הדיבות למופת שמציאותנו זה
יורנו על שהיו בלטול מצוין בהפרק מבלתי שיעלום
אלי מה שהרכיבהו המחברים מבטול ומציאות
והמאזר קחלק ובראיות הדיקדים בהתגדרה. וכל מה
שבארתי לך בשרשיהם ואשר מאנשי הפלוסופיה הלא עו
להפיגיע הביאור. ולא תתשוכ שהם זה כן
לא מורנו זה אשר אנו מחזקו שהם השתדלו
בזה שיתחייב בו מין בזה ספק. וכן זכרנו העניינים
אשר מזכרם והוו בהם הביאור מלא שיון הכרע מלא
כן התייחד זה הענין שהיו מבלתי הלכן או
בהלכות מבלתי הפילוסופיות. או התייחד השפעים בזה
שהם בין התכונה מבלתי הרבוע והשלוש וקיומן
התייחדות בהקדמותיהם אשר בבר ילעגם. ואנו
מביאים ההתייחדות בזה שלרך שיקוייב בו בהקדמות
הפילוסופיות לקוחות מטבע הפיזיקות. וזה הדרך
מבארתו לך מאחר שאות ההקדמה והיא שהחומר
ושהתנועה בין דברים משתנים מחותם השנוי
ושהתנועה בהכרח מבלתי סבה אחרת חוץ לחומר
ההוא המשתנה הוא אשר חייב היות קיומו בתחר
אחד וקיומו בהלאר מאחר. או סבות על לספרי המעונין
ואות ההקדמה הסכים עליה כי שיאמין
הקדמות ואי שיאמין החדוש. ואחר אלות ההקדמה

מהתחיל לבאר מה שכוונתי לבארו על עד השאלה
והמעשה על דעת מורים טו שחלק מורים
ואמרו לו כבר עשית לנו מופת על היות חומר כל
מה שתחת גלגל הירח חומר אחד משותף לכל ומה
עילת התחלק המיעד הנעדרים הנה ומה עילת
התחלק השלשה בשלשה בנה חמישי כל מין מהם
ועשית על זה בשאר עילת ההתחלפות שונני
ומזג המורכבות מן החומר ההוא וזה שהחומר הזה
המשותף קיבל תחלה מרכבת עורות וכל עורת מהם
נעשתה אחריה לזיווגות וכזיווגות ההם הי מרכבה
היו יסודות ומה שהורכב מהם וזה יתערבו תחלה
בתיעות הגלגל ואחר כך ויתיין ויתחדש ההתחלפות
המתערבות המורכבות מהם בשיעוריים מתחלפים
מן הקור והחום והלח והיבש והיו מהם כאלו המזגים
המתחלפים הכנות מתחלפות לקבלת עורות מתחלפות
ובעורות ההם יהיו מוכנות לקבלת עורות אחרות
וכן תמיד והעורה המיעטת האחרת יתלבש לחומר
שלה מקרה נדול בכמותה ומיוחדה ולפי המקרה
ההוא יתחלפו מיני המין כמו שיתבאר בחכמת הטבע
וזה כולו אמת מבואר למי שיסתכל הדין לפחות על
יונה שמתה אחר כן שאלתם מורים טו עוד
ואמרנו לך אחר שיהיה המיעטת היסודות הסיבה
בהזמנת החומריים לקבל העורות המתחלפות אי זה
דבר זמן החומר ההוא הראשון עד שקיבל העורה
עורת האש וקיבלו עורת האויר ומה שביניהם לקבל
עורתם המים והאויר וחומר הכל אחד משותף ומה
זה חומר האויר יותר ראוי בעורת האויר וחומר האש
יותר ראוי בעורת האש עשה מורים טו עוד זה
בשאר חייב זה התחלק המקומות כי הם חייבו לזה
החומר האחד הכנות מתחלפות וזה כי אומר סמך
לו המקיף יעשה בו דקות ומהירות הנועה ויקרב
לטבעו ויקבל בהכנה ההיא עורת האש וכל שהו
שירחק החומר מן המקיף אל עד המרכז היה יותר
עב ויותר רשה ויותר מעט אור והיה ארץ והיה
השלה בטיט ובאויר והיה זה הברחי כי מן
העקר שיהיה החומר הזה לו בתקום אלו יהיה המקיף
הוא המרכז והמרכז הוא המקיף וזה חייב התחלפות
בעורות מתחלפות לו ההכנה לקבלת עורות
מתחלפות אחר כן שאלתם ואמרנו עם זה
המקיף לו השפיע החומר שלו וחומר היסודות
אחת אם לאו אבל החומר ההוא אחר עורות
אחרות והנשאר עמו של אלו הנשפיע אשר יהנו
ועליהם בהשהתקו כמו שביארו הילוחרונים וכבר
ההבאור כל זה במופת והנה שנעיר לה
שאומר אותו יוצ לוהה המעיין אל מאמרי זה כבר
ידעת מופתי מורים טו שהתחלק הטעולות יתבזר
התחלפות העורות ואשר היתה הנועה הראשון
היסודות הורכבה ישרה והנועה הגלגל סבובית
וודע שהחומר ההוא בלתי החומר הזה וזה לומות
לפי העיון השבעי ואשר נמצאו לך אלו אשר
הנועתיהם ישרות מתחלפות העד מהם מה שיתנועע
לעולה ומהם מה שיתנועע למטה ונמצאו לך אשר
יתנועע ומהם מעד אחד קלתם יותר ומהר וקלתם
יותר מאחר נודע שהם מתחלפים בעורות ובזה
נודע כי היסודות מרבעה ועל זה העד מן
הראוי ביעמדו יתחייב לך שיהיה חומר הגלגלים
כולם אחד שכולם יתנועעו בסבוב ועורת כל גלגל
מתחלפת לעורת הגלגל האחר שזה יתנועע מן המזרח
למערב וזה האחר מן המערב למזרח ועד כי
הנועתהם מתחלפות בהיותם ובאיחור יתחייב
שישאל לך ואמר לו אחר שזה החומר משותף לכל
הגלגלים כבר התייחד כל גלם מהם בעורה אחת בלתי
עורת האחר כי היה מייחד אלו הנושאים ומכיר
לקבל עורות מתחלפות היש שם אחר הגלגל דבר

אחר ייותם לו זה ההתייחדות רק השפיה והענין
אשיריך על רחק מושגות מורים עו והפלגה השגתו ומיך
להיותו זיאות הקושיות בלא ספק והשתדל לתיאות מפני
בדברים לו עשרה התיבאות עליהם אומר שלו זכר
זאות הקושיות ובבל הדריות מפרושיהן שהוזו השב לפסדר
לנו פתיזות הגלגלים כפי שפסדר לנו פתיאות מה
שהחת הגלגל עד שיהיה הכל על עד החיוב הטבעי
לנו על עד כוונה מכוון כאשר רצה ויחוד מייחד
על מי זה תעניב שיוהב לנו נשלם לו זה ולא ישלם לעולם
וזה שהזו חשב להת עילה בהיות הגלגל מהנועיעין
המזרח ולא יתנועע מן המערב וישתדל להת העילה
בהיות קיהתה מפהר התנועה וקיהתה מיוחד ושזה
מחוייב לפסדר הפחתה מן הגלגל העליון וישתדל
להת העילה בהיות לכל כוכב מן השבעה גלגלים רבים
וזה כי המספר הגדול בגלגל אוחד זה כוון ישתדל
להת סבותיו עד שיפסדר לנו העניין סדור שכתב על עד
החיוב אולי שלא נשלם דבר מזה כי כל מה שהזו
לנו מזה שתהת גלגל הירח נמשך על פסדר מספרים
לתיאות מבזור השלות ומה שאר שיאומר
בו שהזו על עד החיוב מתנועע הגלגל ומבחותיו
מהעם כל מה שזכרו בענייני הגלגל לזו לא עלה
מבזורת ולא נמשך העניין בו על פסדר שיתבן לזה
בו החיוב שהוא עילה הגלגלים מהם מה שמהיה
ההנועה לפעלה מן המהיאחר ההנועה ומהם
מה שמאחר ההנועה לפעלה מן המהיאחר ההנועה
ומהם מי שהנועיהם שוות אומם שקיעתם לפעלה
מקיעתם ועניינם מאומים מאד בחומר
בחיבת היות העניין על עד החיוב והנה ניייחד
להם פרק מפרקי זה המאמר סוף לדבר שאומרו
בלא ספק כאשר ידע חושת מאמריו בעילת אולן
הלבריים והת סבותיהם הקדיים לפני התחיל באמן
החקירות לבריים וזה לשונו אמר עלה עתה
לחקור על שתי שאלות חקירה מספקת כי מן הראוי
שנחקור עליהם ואמר בהם כפי השגת שכלנו זה
וחכלתנו ודעתנו אולי שאין ראוי לאדם שיאמין
זה עליונו לעצות ושם לבב אבל ראוי שיתלה
מגזרי זותנו על הפילוסופות ובקשנו עליה וכשנבקש
השאלות המחלוקיות הנכבדות ונחזק להחזיר הדבר
חסד מיעט בדין על השומע שהחזק שמחתו וישיש
זה תורף לדבריו וכבר התבאר לך שהוא
ספק יודע לחושת המאמריים ההם וכל שכן בהיות
חכלת הלמודיים בזמננו לזו היתה שלמה ולזו נודע
בזמננו מהנועת הגלגלים כפי שנדע היום
וירחה לך כי אשר אמרו בספר מה שאחר הטבע
מהעם שכל נמרד לכל גלגל מאמת הוא שהנה זה
זה העניין בלי עד שיהיה לדבר יחד כל גלגל מהנועה
אחת והנה אמרו שהזו לא הרויח בזה
מאומה מאמת אמרו זה הלשון אשר היים לך
כפי השגת שכלנו וחכלתנו ודעתנו הנה מאמר
לך עניינו ולא רצויהנו לאחד מן המפרשים מאמת
אומרו לפנהנו הזו רוצה בו עד החיוב אשר הזו
המאמר בקדמות העולם ומאמת אומרו חכמתנו
לל העניין המבזור המוסכם עליו כי כל דבר מאזה
הדבריים אי אפשר לו מבלתי סבה ועילה וזיינו עניין
נכל כאשר הזדמן ואומרו שכלנו לל קיומנו
להת סבות לכיוצא באלו העניינים על כוונתם והבליהם
אולי שהזו חשב להת להם לדבר מניע וכן עשה כי
אשר זכרו מהתירות ההנועה הכוללת ומיחוד לגלגל
הכוכבים העומדים להיותו בחילוק היבר היו עילה
נבריה נפלאה ואמר שכן יתחייב כי כל מה שירחק
לגלגל מן השפיע יהיה יותר מהיר ההנועה אולי
זה לא ימשך כפי שבארתי לך ויותר נבזה מזה
שלגלגים לגי יתנועעו מן המזרח אל המערב למעלה
מן השמיע והיה האוי שיהיו יותר מהיריים ומה

שהרי ההסס מישר ותעשע כך מן המזרח אל המערב
ושיהיו חלק המתעשעים מן המזרח קרובים בתחילת
התנועה התשיעי. אבל כפי שהודיעתיך לא היתה
וכבית התכונה בזמנינו כפי שהיו היום. ודע כי
לפי דעתינו מוכח קצת המומרים בחילוש העולם
יקל זה כולו ויתפשך על שרטינו שאומרו נמי שיש
מיחד יחד כל גלגל בפני עצמו התנועה
ומהירותה אלא שאומרו נסכל אותם החכמים בהלמי
זה כך. ויתכן יותר מדיוסטי שיהיה הפלק
התנועה הגלגלים עם שיהיה זה על סדר העתקת
מקומות כפי שחשב היה זה נכון והיתה עליה הייחוד
בהתחלק התנועה היה כעולה התחלק היסודות
בהתחם בין המקיף והמרכז אלא שהוא יקר העניין
על הסדר כן כפי שביארתי לך. ויותר מבואר
מזה בתמיהות הייחוד בגלגל אשר לא יוכל אדם
שיתפיסו לו סבה מייחדת זולת כוונת המפטין הוא
ומעיות הכוכבים. וזה שהיות הגלגל מתנועע
הגיד והכוכב עומד תמיד מורה על שחומר הכוכבי
אינו חומר הגלגלים. וכבר זכר אבוטכר בהוספתו
על ספר השמע דבר. זה לשונו. אפ בין הגלגל והכ
והכוכבים הפרש. כי הגלגל ספרי והכוכבים גופים
ספריים. והסבה בזה כי בין שני החומרים ושתי
הצורות הפרש אבל מעט. זה תוכן דבריו.
אומנם אני ואיני אוכ מעט אבל מתחלק מאד מאד
שאני לא ראיתיך הראיה מן הסתירות אבל מן התנועות
ויתבאר לך. שאנו שלשה הפרים ושלש עורות ושמיים
חיים נעולם בעצמם והם נרמי הכוכבים ושמיים
מתנועעים נעולם והם נרמי הגלגלים. ושמיים יתנועע
ויגוחו והם היסודות. ואני תמיה מי זה דבר קבץ
בין שני החומרים המתחלפים האלה אפ הכלית
ההתחלפות כפי שיראה לך. או מאשר ביעקב התחלפות
פועל כפי שיזכור מבואר. ובי הוא המבין לזה
ההתיחדות. סוף דבר שני עניני מתחלפים הקוש
אחד משניהם בחוד בלתי מתעשב עמו אבל נבדל
במקום מהנו חיוחד שהוקף בו בחיין כוונת מכוון אחר
ויותר נפלא מזה אלו הכוכבים אשר
הרבים אשר בשמיים כולם פדומים קיעתם קטנם וקשם
גדולים כוכב הנה ואחר ברחוק ואמה בפי ראות העין
ועשרה מחלקים קביעה וחתבה גדולה מאד אין דבר
בה מה הסבה המייחדת לאות החתבה בעשרה כוכבים
והמייחדת לאחרת להעדר הכוכבים והוא שם הגלגל
כולו שם אחד פשוט אין חלוק בו. ואני זה סבה היה
זה החלק מן הגלגל יותר ראוי בזה הכוכב המפיעה בו מן
החלק האחר וזה כולו ובל מה שהוא מחיים מחבת ירחק
מאוד גם יקרב להמציאות כשיאמין שזה כולו בכוונת
מכוון עשה כן לזו יתחבר לזה הדעה דבר מן התימה
ולא רוחק כלל. ולא ישאר מחקירה אחר מה שמרמז
הסבה בכוונה זה. ואשר יוסיף על הכלל שזה כולו לעניין
לא נדעהו ואין זה חסר בטלה ולא כאשר הזדמן שאמר
דבר ידעה שבדי היש הכלב והחמור ועצבו לא עבדו
כאשר הזדמן ובאי זה שיעור שיזדמן ולזה היה זה הענד
עב ואחר דק ועצב מסתעף מעשיהם רבים ואחר לא
יסתעף כן. ואחר יורד ישר ואחר נברך בתקדה ושלמן
היה דבר מזה אלו הועלה כבר עודנו הכרח היותם
ואיך ידמה משכיל. ויהיו העתות אלו הכוכבים ושישרש
ומפסרת והנועה גלגליהם הזדמנות אלו עניין. אבל
כאשר הזדמן. אין ספק כי כל דבר מהם הכרחי לפי
כוונה החכון וסדור אלו העניינים על סדר החיוב לא
בכוונה עניין רחוק מן העניין אחר. ואין ראיה
אלא על הכוונה ולהר עדולה מהתחלפות הנועה
הגלגלים והיות הכוכב הקוע בגלגלים. ולזה הלגלו הנביאים
כולם כבר לקחו הגלגלים והכוכבים מופת על מציאות
השם בהכרח. וכאו בעניין אברהם מבחיבתו בכוכבים
מה שכבר התפרסם. ואפ ישעיהו מעורר על ידיעת
הראיה בהם שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה

וכן יראיהו אם עשה השמיש. ואם אדון הבית רוכב שמיש כו׳ וזאת
השמיש. ואם אדון הבית רוכב שמיש כו׳ וזאת הנ
והוא הטעם הראשון אשר נתן שם בו. והיינו זה כי כל
מה שהחזק הנעלם מן החלוטים ומעשה שהחומר שלהם
מחל כך שצורתו תכלל להשיש להם מיוחדים כוחות
נעלמים והנחות החומר מן הנעלם כך שלפרטו מורים על
מציאות החלוטים הנעשים בנעלם ובכוכבים מי הוא
מייחדם כי אם השם. ואם יאמר אומר השכלים העבריים
לא הרגיש בזה המאמר מאומה. ובחיוב זה כי השכלים
אינם נפשים שיהיה להם העזה מן הנעלם ולזה זה
יהנעשה זה הנעלם הנעשה התשוקיה לצד שכלו הנפרד
לצד המזרח ואחר למערב התרגזה זה השכל היחד
בצד המערב והיחד בצד המזרח והיות זה מאחר וזה
מאחר. ולא ימשך זה על ידם רוחק קיומם בקיומם כך
שילעג. ואי אפשר בהכרח מצד שיהיה שטבע זה הנעלם
ועצמו חייב שיתנועע לזה הצד ובזולת המקריות ושהמניה
מחייבת השוק הזה העניין כן. וכן יאמר אריסטו ובזה
יבאר. הנה כבר שבנו למה שהייטן בו תחלה ואיך
אחר שהיה החומר שלהם כולם אחד בשלמי זה לבד המיחד
זה בטבע מיוחד. טבע האחר והיתה בו התשוקה אחת
תחייב לו זה האחר מן התנועה מתחלפת להתשוקת אחר
שלא תחייבה לו מן התנועה אחרת מי אפשר מבלתי מייחד
בהכרח. הנה כבר הועמדנו זולת הקדימה אל
המחקר על שהיו שמיולות. אחת מיהן הקדמאות
זה ההתחלפות יתחייב שיהיה זה בכוונת מכוון בהכרח
לא על צד החיוב או לא יתחייב. והשאלה השנית
האם בהיות כל זה בכוונת מכוון ייחד זה היחוד
יתחייב שיהיה זה מחודש אחר העדר או לא יתחייב
זה אבל יהיה מציחדו לא סר כן שבבר אם זה כן
קיצת שיאמינו בקדמיות. והנה מתחיל בשרשי
השאלות האל ואמאר מה שעריך שיבואר בהם

בפרק ב

מהיסטון יבאר שהעשיה הטבעיה
כולם אינם נפעלים בפקרה. ומפני
על זה כך שזכר. וזה שהעשיים
הפקריים אינם הקבועים ולא מאודיים וכל מה
העשיים הם הקבועים או מאודיים. מפני השמיש
וכל אשר בהם הם הקבועים על עשיה לא ישתנו כך
שבורטו לא בעצמם ולא בשנות מקומותיהם. מפני
העשיים הטבעיים אשר תחת גלגל הירח מהם קבועים
ומהם מאודיים. והקבועים כחשבון הלוש ורדתהחמה
למעה. והמאודיים כצורת איש כל מיני ובעלותיו
וכל זה מבואר. ואם היו חלקיו לא בפקרה איך יהיה
כולו בפקרה. וזה הפרק דברי אריסטו בהשובה על מי
שחשב מן הראשונים שזה העולם נעשה בפקרה ושהיה
נעצמו בלא סבה. אם וכבר שמו מעשים
מחריס סבת אלו השמים והעולמות כולם מעצמם
שהם מאליהם כי בעצמן היה הסבוב והתנועה אשר
הכדילה והעבידה הכל על זה הסדר. ושזה עצמו מקום
מלא עיון לכל שיאמרו בבעלי חייב ובצמח שלא יהיו
ולא יתחדשו בהתמדם אלא יש להם סבה אם טבעם או
או שכל אולת זה מהיה שדומה לן. שלא יוכל אדם זה
דבר שיודפן מכל הרע או מכל שכבת זרע. אלא ממה
הזרע יהיה זית. ומזה השכבת יהיה לוז. ויאמרו
בשמים ובכשמים אשר הם מבין שאר הנעשים הנראים
להיות שמותם הון מעצמם ושאין להם סבה כל כך
איש לבעלי חיים ולצמחים. זה הפרק דבריו.
והתחיל בבאור זאת המחשבה אשר חשבוה בשאלה
יותר מן ראוי. הנה כבר התבאר לך שאריסטו
יאמין ויבאר בתמיה שאלו הנעשות כולם מושם
ומעצמות בפקרה. ושאר יסתור היותם בפקרה שיהיו
בשעם. כל שיש להם סבה מסובבת להיותם כן בהכרח
מבלי הסבה ההיא נעשיתו על מה שהם. זהו מושר
ההבאור בתמיה. והוא אשר יאמינהו אריסטו מהנה
שיתחייב להיותם לא מעצמם שהיו בכוונת מכוון

וראיון רוצה לומר ההבאר לי שאורסיטו יאמרין זה כי
הקבוץ בין המציאות על ער החיוב ובין החדוש
על ער הכוונה והרעון על שיהיו שני העניינים
מחר קרוב מעלי מקובץ בין שני ההפכיים כי עניין
חיוב משר יאמיתנו אריסיטו הוא שכל דבר מאולן
הנמציאות אשר אינם מלאכיות אי אפשר לו מ
מבלתי סבה מחייבת לדבר ההוא אשר הוותהו על
מה שהוא ולסבה הנייתו סבה שנית ולסבה השנית
שלישית כן על שיניעד לסבה ראשונה מבלתי
התחייב הכל להמנע ההשתלשלות אל לא הבליה תלוי
שהוא לא יאמרין על זה שחיוב מציאות העולם מהבורא
לא מהסבה הראשונה כהתחייב העל מהנשתי וכן
התחייב החוש מהאש או התחייב האור מהשמש כי
שיוכל עלינו כי שלא בין דברינו אבל יאמרין החיוב
ההוא כחיוב המושכל מהשכל כי השכל הוא פועל
המושכל ויעד היותו מושכל שהסבה הניתן הראשונה
ואיך אפשר הוא שכל בעלוה שבמדרגה המציאות
והשלימה שבהם ועל שזה שהוא רוצה בעצמו
שהתחייב ממנו ושמח בו ורוצה ואי אפשר שיוציא
חלוטי מהבורא ולא יאמר לזה כוונה ואין בו עניין
הכוונה כי האדם רוצה להיות בעל עריכה וידייש
ושמח בזה ורוצה בו ואי אפשר שיוציא
חלוטי אלין שלא היה זה האיש בעל שיטה וידיעה
בכוונה מהנו וייחוד זה התאר ואלו הפעולות
ואין עניין הכוונה ועניין הייחוד אלא לעניין עצמו
ואי אפשר מציאותו כמו שכון וייחד ואי אפשר שלא
יהיה כן. ולזה אדיב אמר אלו הלאחרונים הוכן להם
מדברי אלפסטו ומאמרו שאלו הדברים אי אפשר
להם מבלתי שתי סבות עניין הכוונה והייחוד וחשב
שלא ירחיק הקלמוק. ואחר מה שבארנו
אתחיל בדרוש אלו האחרונים

פרק נא

דע כי בין האחרונים בין הפילוסופים
האומרים בקדמות העולם מי
שאמר שהשם יתעל העולם
ויחוד מציאותו וכיוונו ומייחדו על פי שהוון אלו
בין השקר שיהיה זה כעת בלתי עת אבל כן היה
ויהיה תמיד. ואמרו שאמת חייב לנו שלא נעיר
שפועל פועל דבר אלא בשיקדם הפועל לפועל שפן
היותנו אומרים כן יתחייב לנו בפן שנעשהו להיות
כל פועל שיהיה תאמרו יש בו העבר אחד והיה פועל
בכח וכאשר פועל יצא אל הפעל אמנם הל יהיה
אשר אין העבר בו ולא דבר בכח כלל לא יקדם לפעל
אבל לפן סר היות פועל. וכפי שנעצמו בגדל לנעצמו
הגדל גדול כן יחס פעלו אלין נגדל ליחס פעליהן
אלינו שלך. וזה הקשי שנעצמו אמרו בייחוד ובראן
כי אין הפרש בין אומרך פועל או רוצה אין מכוין
אין בזאת בזה העניין אמרו בן השקר עוד שישתלה
פעלו אן ראינו כי שבארנו. הנה כבר התבאר לך
אותה הפעניין בדאמרי זה שאמרו שהוא החיוב
והשאירו עניניו מפני שהם כוונו לייחוס מלי עה
או להסיר הרחקה כי עניין היות זה המציאות מתחייב
לעלותו התמיד בהתמדתה והוא השם כמי מה שיחוד
אריסטו הוא עניין חומרים שהעולם מפועל הל או
בכוונתו וראונו ובחירתו וייחודו אלא שלא סר
היות כן ולא יסור כי שהחייבות השפע הוא פועל
ליוד בזאת סבות ואשר יקדם מחד מהם אל
האחר בזמן אין זה עניין הכוונה ואשר נכוונה ושמע
אבל נעשה בזה שהוא כל העולם חיבו מחוייב ממנו
יה חיוד העולם לעבלותו אשר אי אפשר המציאו מבלתי
ולא השתלשלותו אלא אם השתנה עולתו או ישתנה
עניין מעשיהן. וכשתבין העניין כן יוודע כי אין
השקר המאר בהיות העולם מחוייב מציאות הש
התחייבות העולל לעולתו ושהוא מפועל הל או חייבו
הנה כבר התבאר העניין והגיע המאמ אל החקירה של
זה החלק הנמצא בשמים אשר התבאר בפועה שאי
אפשר מבלתי סבה. האם סבה ההיון עולה לזה

החילוק וכן התחייב מצלאותה? או הסבה היא
היא הסבלת לזה החילוק המיוחדת לן על העד אשר
עזבין מעתנו המעשים אחר משמה רבי. ואמ בזה
אחר שקדים הקדמה והיא שנבאר ענין החיוב אשר
ואומר אריסטו עד שנביאהו ואז יתחיל לבאר לך
הכרעתו לשעת חידוש העולם בראיות עיונות מעולמויות
עקיות מן ההשגחה מאמרו שהשכל הראשון התחייב
מהשם. ושהשכל השני התחייב מן הראשון והשלישי
מן השני. וכן היותן רוצה שהגלגלים יתחילו מהשכלים
והסדר ההוא המפורסם אשר כבר ידעתו מהקומותיו
וכבר חברנו מפנו.

ומהנה נתחיל

מבואר הוא שלא יערב
בזה שזה לא היה ואחר כן
התחדש מפנו זה המתחייב

מפנו שהוא לא אמ בהתחדש דבר מחולן ולומנם יצא
בחיוב הסבה. טרם הוא אמ השכל הראשון סבת מציאות
השכל השני. והשני סבת מציאות השכל השלישי. עד
סופם. וכן הכדורים בגלגלים ובחומר הראשון. ולא קדם
דבר מאלו כלום לאחר ולא יפעה בלעדיו מעצמו.
ולמיין זה כאילו אמ אומר מן הציורות הראשונות
התחייבו החלקות. והכדוריות הקושי והרכות. והעובי
והספיקה. אשר לא יסופק אדם שאלו לא החוש והקור
והלחות והיובש הם המחדשים לאלו החלקות והכדו
רכות והשני והספיקה ומה שדומה להם. ומאולן
נמצא מציאות הראשונות יתחייבו אלן. ומעצם שיו
אחר שיפעלו נשם מבעל אלן הציורות הראשונות
עדוס מאלו הציורות השניות. על זה המשל בשאמן
יאמ אריסטו בציורות בכלל שזה יתחייב מזה עד
שיגיע לשפלה הראשונה כמ שיאמ הומן או השכל
הראשון או כמ שהציעה שהקריאתו בולטן אל התחלה
אחת נכון אלא שהוא יודיעך חיוב כל מה שזולתו מ
מבנין כמ שפרטתי לך. ומתחת עומ שכל אלו הדברי
הומן עשוים בכוונה ולשון לזה הנמצא אשר לא היה
נמצא ושב שהה נמצא לרצונו יתי. והנע
מתחיל בזכרון ציוותיו והכריע להיות העולם
מחודש כפי דעתו בפרקים הבאים.

פרק כב

גזירה

עומם כמ עליה
אריסטו ומכל
מי שהתפלסף

כי הדבר המבואר מי שיתחייב מהיות אלו
מבואר אחר. ואמ היה הדבר מעורכב יתחייבו
מהיות דברים כפסקר מה שבו מן המבוטים אשר
הורכב מהם. למיין זה כי החוש אשר בו
הרכבה שתי אריכויות החס ויתבע יתחייב מהיות
שיחוש בחומו ויבש בבת אחת. וכן הדבר המורכב
מחומר ועורה יתחייבו דברים מצר החומר שלון
ודברים מצר עורתו אמ היה רב ההרכבות. ולפי
זאת הגזירה אמ אריסטו שלא התחייב מהשם חיוב
ראשון אלא שכל אחד מבוטו לא דבר אחר.

גזירה שנית

כי לא יתחייב מי זה דבר
שיזדמן מאי זה דבר שיזדמן
אחר ממנו יהיה לעולם בין השלה ועולה קצת יחס
כהברח עד המקרים לא יתחייב מי זה מקרה שזדמן
מאי זה מקרה שיזדמן כמ שיתחייב מן האריכות
כבוה או מן הכמות אריכות. וכן לא יתחייב
מן החומר צורה אחת ולא מן הצורה חומר אחד.

גזירה שלישית

כי כל פועל שיפעל
בכוונה וראוי לא בטבע
יעשה מבוטות מתחלפות רבות.

גזירה רביעית

כי הכל המורכב מעצמיים
מתחלפים שכמ יותר ראויות בהרכבה מן הכלי
המורכב מעצמיים מתחלפים הרכבה המזגה.
דמיין זה כי העצם על דרך משל או הבשר או העצמים
או העצבים יותר מבוט מכל יד או הרגל המורכבים
מעצם ובשר ועצבים ועצם וזה מבואר מאד ש
שאין צריך להוסיף בו דברים. ואחר מורין
ההקדמות מומ שזה אשר יזכירהו אריסטו שהשכל

הראשון סבה לשני והשני סבה לשלישי וכן תמיד
היו מדרגות אלפים השכל האחרון מהם פשוט הוון
בלתי סתר ומהון עצמות ההרכבה העצמות בתורו
העצמות על עד החיוב כמ"ש ישחשוב מרסעו מוהנו
נודה לך כל מה שזכרנו שהשכלים כל מה שירחקו
יתחדש להם הרכבה עשירית אחר שמושכלי הם רבים
ועם הודאתנו לן בזאת המחשבה והסברה איך היו
השכלים סבה לחיוב הגלגלים מהם ומזי יחס בין
החומרי והנבדל אשר אין חומר כלל. יאמר לך שמונח
קבלנו שכל הגלל סתרו שכלו של העזרה הנמצרת מזהר
שהשכל ההוא יש בו הרכבה בהיותו משכיל עצמו וסבה
הוא מורכב משני דברים. אחד משני הדברים הם
יתחייב ממנו השכל האחר אשר התחתו. והעניין האחר
יתחייב ממנו הגלגל. ישמעאל ואמ"ש לו העניין האחר
הפשוט ההוא אשר יתחייב ממנו הגלגל והגלגל מורכב
משני חומריים ושהו צורות. חומר הגלגל וצורתו וחומר
הכוכב התקוע בגלגל וצורתו. וכשיהיה העניין על עד
החיוב מי אמרשר לנו בהכרח לזה המורכב מבלתי סבה
מורכבת יתחייב מחלקה האחד בם הגלגל ומחלקה
האחר בם הכוכביים זה אם יהיו הכוכביים כולם חומר
אחד. והוה יתכן שיהיה עצם המאיר מהם
עצם אחד. ועצם החשוכים עצם אחר. וכבר התבאר
לך שלא ימשכו אלו העניינים על עד החיוב אשר זכרנו
וכן עוד חלוק הגשמי הגלגלים לא ישמר יחס סדר
קרתם תחת קרתם עד שיאמ"ש בזה עד החיוב וכבר
זכרנו זה. והוה בם עניין סותר לכל מה שהוזכר
בעניינים הטבעיים כשיבחן עניין הגלגל. וזה שאם
היה חומר הגלגלים כולם אחד למה לא יתחייב שהעתק
צורת הגלגל לחומר האחד כמ"ש שיקרה מתחת גלגל הירח
מפני הזדווג החומר ומה התקייים זולת הצורה בזה
החומר המיוחד וחומר הכל מעשותך. הלהיים מה לזה
יאמ"ש אולי שכל גלגל החומר שלו בלתי חומר האחר ולזו
תהיה מה בן צורת התנועה מורה על החומר. וזה
סתירת השרשים כולם. ועוד הכוכביים אם החומר שהם
כולם אחד בגוה זה נבדלו מהיותם אם בצורות. ר"ל
במקריים. ועל אי זה משני התבים שיהיה יתחייב
שי שתקנו הצורות ההם או המקריים ההם ויבואו זה אחר
סור זה על כל אחד מהם שי שלא יבטל ההתדוננות.
ובזה יתבאר לך שמאמרנו חומר הגלגלים אין חומר
הכוכביים אין בו דבר מעניין זה החומר. ומעתה זה
שהוקשה בשם שכל מדבריו מן הקשיים ההם הגלגליים יש
עם מציאות שיתיחד כו ולא ישתוף בו זולתו. הוא כן בלא
זה ובל ההשתתפות בתנועה הגלגלים בסבוב אחד
ביעדית הכוכביים. אבל כשנאמין שזה כולו בכוונה
מבוון פעלן ויחדו כמ"ש שנזכרה תכמיתו אשר לא השכל
לזן יתחייב לנו דבר מאלו השאלות כולם. אבל נאמר
יתחייבנו למי שיאמ"ש שזה כולו על עד החיוב לא בראין
רוצה. והוא דעת לא ומשך עניין על סדר המאמרים
ולא עתה בו עילה ולא טענה מספקה ומשכנו מחרין
בם הכחקות עצומות מאוד. והם היות הם אשר יורה
כל מעשיהו בשלמותו לא יתחייל דבר בכל המציאות וחילו
בקש להאריך כעת אבוד אין לחסר רעל הולשה לא היה
יכול. אמנם מרסעו מאמ"ש שהוא לא ישתדל בזה ומן הסתר
עצמו שיראה בחלוק זה. ומין זה מלה שיוסיפהו שלמות
מאיזה אשר שהוא חסרון בקצה מן ההתלהטויות. וכלל
אומ"ש לך אעלה שתדע שהדבה מן ההתלהטויות יחסוב
ביולו המוחשיים אם לפי עניין הנטה דבריהם מן לעטיה
מהם בבוונה אולו אינו לזן ומכל זה תחשב מלאכה היה
שהשתהו והביטותיו על עניין קצוני. והכלל ההוא הוא
שכל מה שיחשבו מרסעו בכל העגלות אשר מתחת גלגל
הירח שי מרכז הארץ הוא אמת בלא ספק. ולזן יהיה מהם
אולו מי שלא יבינהו. אולו מי שקדמנו לן ישמה יראה
להשיב אחריהם. אין שי יגשלהו הדיעות ההם להכחיש
עניין לראות. שמעתי כל מה שידבר בו מרסעו מגלגל
הירח ומשלה הנה כולן כדמות מחשבה וסברה אולו

קצה לפרטים כל שכן בשה שיאמרהו בסדר השלישי
ולקצה אלו הדיעות הטהורות אשר יאמינם ובהם ההרחקות
העצמיות וההפסדים הגשמיים המבוארים בכל האומות
והתפשטותו ואין מוסיף לו עליהם ולא וקידך
היות קושר הספקות אשר התחייבו לדעתו והאמת
הספקות יבטל דעה או יתקייים סותרן חלקה כי הענין
אינו כן אלא תעשה נעשה עם זה הפילוסוף כפי ענינו
הנעשים מחדין וזה שאסכתיו כבר בדיבר שכל מה
שלא ישמיד עליו מוסיף ערוך שיוסרנו שני קצות הסותר
בעניין ההוא וירצה מה יתחייב לכל אחד משני הסותרים
מן הספקות ויאמין הטעם בזה ספקות. וכן מה שהסכים
שיעשך הענין בכל מה שיאמרהו אריסטו מן הדיעות
הלהיות אשר לו ויעמיד עליהם מופת כי כלפי שהתאחר
אחר אריסטו ימה אשר אמרו בהם אריסטו יותר מעט
ספקות מכל מה שיאמר שיאמר בן. וכן עשיטו מוסיף
באשר התצמר מעלת שזאת הישיבה והיא מה שהעמיד
הוויס אן קדמוס אין מוסיף על אחד משני הסותרים
בהם. ובמדע הספקות העתחייבות לכל אחד משני
הדיעות הראוים לך שדעת הקדמונים יותר רב ספקות
ויותר מיקיף בזה שראוי שיאמין בחק השם מחובר
אל היות החידוש דעה אבינו אברהם ובניאנו משה
עליהם השלום. ואחר שהכרתי בחינת הדיעות
בספקות העב ראוה שאמאר לך בזה מעט

פרק כב

דע כי ההקיש בין הספקות
המתחייבות לדיעה אחד ובין
הספקות המתחייבות לסותרו

והכרעה המעט שבהם ספקות אין הפחיתה בזה רב
מספר הספקות אבל בגדל הרחקתם וחלוק המציאות
עליהם ומי שיהיה ספק האחד יותר גדול
מאלף ספקות אחרות. ולא יתמיהך בן כן זה ההקש
אולי לפי ששם קצות הסותר לעלם על השוה אבל
כי שיתחר אחת משתי הדיעות מה שיבא יגדל
או להועלה אחת מן התועלות הזה יתעצר מן העבודה
כי העניין המופתי לא יוכל בעל התאוה שהתחלק
עליו נתשו ואמנם כוונתו בזה העניין
שיפשר לחלוק עליהם הרבה. הנה העבל אם הלה
שהתפשט מן התאוות והשלך התענוג והקשיב על העיון
לבד והתריע מה שיעתרך להכריעו אולי הצטרך בזה
אל העיון רב. התחלתם שתדע שיעשר טוב שבלך
ושלמות טבעך וזה יתבאר לך בהתלמדך בשאר
החכמות הלמודיות והטבעיות. והשם
ידיעה החכמות הטבעיות ואמיתם עד שתדע אל
הספקות על אמיתתם. והשלשי מדיעתך כי
כשיעיין האדם שעמו אין הכרע יתעצר בין שיהיה
זה בסבב או בקיצון נוטה אל התאוה וההנאות יוד
בוחר הכעס והקיצוף והעבירה הנה הכעסנים ושלח רסנו
הוא לעולה רחוק ויבטל פעולתך כי יבקש לשרך
יעשרוהו על מה שטעה נעלה אליו. ואמנם
העיירותך על זה שלא הגיעה שהעה מיפשר שיאמרך
להשוות אדם יוסף אחד בספק שיספקהו על חדוש
העולם והוסיף מהר כי בבלל זה הדעה סתירת יסוד
הדת והסרון בחק השם. והיה הגיד חושד שכלך בן
ומקבל מהנביאים אשר הם עבידי הקון מציאות הענין
האמתי. באמונותיו וקבועיו. ולא הגה מלעה חדוש
העולם כי אם בסופה וזה בלתי נמצא בסבב. ולא
ידקדק עוד הענין בזה המיוחד כשאמרתי זה הדבר
הסתור לסמוך בו הלחוש בחדוש העולם הנה אם
ראש הפילוסופים אריסטו בסופהות ספרין מאמריו
ספוריים יספרך בהם דעתו בקדמות העולם. ויאלמו
בזה נאום שאמת לא תהיה תורה שלמה שלם פשיחה
בטילה שלהם כשהיה הוא סופך דעתו בהזיות המוריס
איך לא נסמיכהו אנחנו בשאמ משה ומכתבו. ובבל
בה שיתחייב מזה. ובבר ידעתיך בברק מאמר לך
בן הספקות העצמות המתחייבות לפי שיחשוב שהקבל
בבר חכמתה האדם ידיעה סדר הנעשים והיותם

עשינוס עבעיס ועשכיס על משקע החיבב מבואות
הסדר והיחס והנע מבאר לך זה"

פרק כד

כבר ידעת מעשיב התבונה מה
שקראוהו שני והכיונה מזה
שכלל מאות ספר המבשטי ולא אורך

היכון להתחיל עתיך בשון אחר ואשר כבר ידעת
מהעשין כולן ימשך בסדור התנועות ושווי והלכי
הכוכבים למה שיראה על שני שרשים אם בלבד
הקף או בלבד יוצא חוץ למרכז או שיהיה יחד
והנע אשרך על היות אחד מבשני השרשים יוצא
חוץ להקף ופוק לבר חולק על כל מה שהתבאר
בהלמות הטבע תחלה זה העשיר בלבד הקרב
סובב על בלבד אחר ולא יהיה סובבו סביב מלבד
הבלבד ההוא הטשיעו לן כי שהונח זה בירח ובחמשה
כוכבים וזה יתחייב מפני הבלבד מהלוך בקרח והוא
שיהיה בלבד הקף מתבלבד מחליף בו מקומן וזהו
השקר אשר בדח מבנין שיהיה שם דבר יחלף מקומן
ולמה זכר אבו בכר בן אל עמיך בבדרו הענינו לן
בהבונה שמעיאות בלבד הקף שקר וזה זה החיוב
וזה ומחובר אל מה שיתחייב מפני לן השקר לכל
מעיאות בלבד הקף יתחייבו מפני שקרים אחרים
והנע מבאר לך שהם שיהיה הסבוב לא סביב
מרכז העולם ויסוד זה העולם כולן שהם
שהתנועה שלוש התנועה לן המשיעב והתנועה של
המשיעב והתנועה סביב המשיעב אם היה שם בלבד
הקף תהיה התנועה לא לן המשיעב ולא אלינו ולא
סביבנו ועוד שהעיעה מוסכם בחכמיה הטבעית
שאי אפשר בה בירח מבלתי דבר סיים סביבנו תהיה
התנועה ולמה התחייב שתהיה הארץ קיימת ואם
היה בלבד ההקף בפעמי תהיה זאת התנועה סבוב סביב
לא לדבר קיים וכבר שמעתי אבן בכר זכר שהוא
מעמיד הבונה לא יהיה בה בלבד הקף אחד כבלבדים יוצאים
חוץ למרכז לפי עולת זה וזה מה שלא שמעתיו מהלמידין
ואפי התבאר לן זה לא הדויח בזה ריוח ניכול לי לדעת
המרכז בי יש לן מן הידיעה מזה שנמצאו מדיים עם
לשורש מה שיוין להשקיף עליו וזה הערה לי והוא
שביעיאת המרכז בי כבר מעמיד התנועה הסבוביה
הבלבדית לפי סביב המשיעב אחד סביב עקידה נחשבת
יוצאה חוץ למרכז העולם והיא בי כן התעשה לא סביב
דבר קיים ואם יחשב מי שיוין לי מחכיה לן בהבונה
שיציאת המרכזים אחר שהעקידות ההם חוץ בלבד
הירח כי שיהיה בתחלת מחשבה היו התעשה סביב
המשיעב ואותנו עקל בו בהיותה סביב עקידה בלוש לן
כמויר שלא תהיה התעשה לן סביב דבר קיים
ובאיר לן שכבר התבארו שיעורי יציאות המרכזים
בספר המבשטי כפי מה שהונח שם וכאשר המחכובים
בהוספת הקשבים אשר אין ספק בו בהיה שיעורי יציאת
המרכזים ההם בחלי קוטר הארץ כפי שבארנו הרחקים
כולם והקשבים והתבאר שהעקודה היוצאה מהמרכז
העולם אשר יסוב סביבה השמש העקודה ההיא יהיה
חוץ לחלל בלבד הירח בהכרח והיא המנטה הנבדלת
בלבד כוכב חמה וכן העקודה אשר יסוב סביבה
עוטרים לל מרכז בלבד היוצא היא יוצאה חוץ לחלל
בלבד כוכב נוגה הנבדלת בלבד נוגה וכן מרכז
עדך היוצאי בם כן בזה הרוחק בשאמו לל כן בלבד כוכב
ועגה ומפני שמרכז בלבד היוצא יסוב בין בלבד
נוגה ועגה ומזה כמה פולן היוצא שם בין הרוחק
והעיניך הטבעי וזה כולן יהבאר לך כשתתבונן הרחקים
והקשתים אשר ידעת לכל בלבד כוכב ושיעור זה
פולן בחלי קוטר הארץ שר שהיה הכל מיחד מחד
בעצמו לא שיוחס יציאת כל בלבד בלבד ויותר מסוכן
שכל שני בלבדים מחד מהם חוץ האחר ודבק בו כמו
עי ומרכזים מהחלק שמיתבשר שיהבונעים הקטן הוא
הגדול

והגדול לא יתבטל ואי אפשר שיתבטל הגדול
על אי זה קטר שיזדמן ולא יתבטל הקטן. אלא
כשיתבטל הגדול יתבטל הקטן בתבטלתו בהברח
אלא יש כן היה התבטלה על הקטר העובר בין שני
המרכזים. ולפי זאת ההקדמה המופלגת ולפי מה
שיתבאר בעזרת השם ולפי מה שהוקדם מציאות המרכזים יתחייב כשיתבטלו העליון
יתבטל אשר תחתיו בתבטלתו וסביב מרכזו ולא מעצמו
העליון כן אבל מעצמו כל אחד מהם המקיף והמוקף
לא יתבטלו בתבטלת חבירו ולא על מרכזו ולא על
קטבו. אבל לכל אחת הנטיה מיוחדת לו ולזה הביאו
להברח להאמין שמים מחוברים מעשמי הגלגלים בין
כל שני הגלגלים. ומזה בזה הם בין הספקות אם
יהיה העליון כן. ואינה יותר מרכזי הנשמים ההם אשר
בין כל שני גלגלים. ותהיה לנשמים ההם הם הטבעה
מיוחדת. וכבר כיאר זה התכלית בפרוש יש לו
ועשה מופת על מה שאמרנוהו שהוי אפשר מבלתי
נשם גלגל בין כל שני גלגלים. זה כולל מחנה שנוי בחותו
לך בהקיאך עשי שלש אכלכל עליך מה שהיה כוונתי
להביאך אותו. ואמנם עכשין השוייה המסרת בעניין
נוגה וכוכב כבר באורתיו לך פעם בפעם והראיתיך
המעשן עוד מראות זה בפשטים. ובפלמיוס כבר
עלה הנאות בזה כמו שראית ואחר בזה הלשון. ולא
יחשוב אדם שאין הרשיש והרומה להם יכבד
היותם שישיש עיוע בעת שהמשלש בעשותו. אל מה
שיהיה מהדברים אשר ילקחו בתחבולה ודקות המלאכה
ויכבד הנחתם. וזה שאין ראוי שיוקש הדברים
הלהייש אל הדברים האנושיים. זה הוא לשון דבריו
כמו שידעת. וכבר הישרתיך אל המקומות
אשר הזמנת בהם כל מה שזכרתי לך ההתבוננות
אלו העקודות אשר הם מרכזי הגלגלים היוצאים חוצה
יחלו. שאם לא שמעת מלי שעם זה אל לבו תה
יתבאר לך גלילעה שיעור קטר כל גלגל וכמה בין
שני המרכזים בחלי קטר האדץ על מה שעשה
המופת הקבוץ בתוצרת המרחקים. שאתה בשתתבונן
המרחקים ההם יתבאר לך ממהתה מה שערכתיך
עליו. והתבונן לוב אלו הספקות כשיהיה
מה שזכרו מרסיו בחכמה הטבעית הוץ האומר
אם כן חוץ לגלגל הקף ולא חוץ למרכז וכולם יסבו
סביב מרכז האדץ. ואיך יתצורו לכוכבים את
הנעשית המתחלפות אל היש שם עד שיהבן עשנו
שהיה התנועה סביבו שוה שלימה וירחוה בה
מה שירחה אלא באחד משני שרשים או בשניהם יחד
וכל שכן בהיות כל מה שחבר בשלשים גלגל סבוב
הירח ונשותו לעד נקולה יוצאות חוץ למרכז השלם
וחוץ למרכזו היוצא ומעצו בו מה שיחבה כפי הנחה
השרשים ההם לא יחסר חלק אחד ויעיד על אמתתה
זה אמתת הלקויות הנמצאת בשרשים ההם הגיוד
ודקדק עתותה וזמני חשכה ושיעורו. ואיך יגיד
על שוב הכוכב עם שאר הנעשיתו ומבלתי גלגל הקף
ואי אפשר שיעויר היות שם גלגל או הנעה לא מרכז
עומד. והוי הבלבול באמת. וכבר באורתיו לך פעם
בפעם. שזה כלו לא יתחייב בעל התבוה שאין כוונתו
שיעיד לנו שרת מציאות הגלגלים איך היא אבל כוונתו
שיעיד התבוה יתכן בה שיהיו התנועות סבוביות
ושוות ומסכימות ואיך יתכן שיהיו הענינן כן
או לא יהיה. וכבר ידעת שאבל בבר מבן ב עניין
יספק בדבריו בטבעים הידוע מרסיטו מציאת מרכז
ושהוא מהנה והסתעקם בזה שיתחייב מן השוייה
להיות בעל מציאות למרכז אינו מוכרל מהנעל השוייה
או לא השיבוהו ולא שמעתם אליו כי הלמודים לא שלמו
בזמנו. ואילו שמעתם היה מבחיש אותו הבחישה נדולה
ואילו התבאר לו היה מעורבב בכל מה שהעתו בזה
המין ערבוב נדול. ואשר אמרהיו לפעם הוא אשר

משעבוד עבדה. והוא שכל מה שזכו מרעטו מהזרע
עלך הירח נשיש על הקש ובאו עשיעה ידועה העלה
מהחייב קיעתה לקיעתה ומקומות החכמה בהם והשלמה
העבעית עבוזרת עליה. ואומנם כל מה שבשמים
לא ידע האדם דבר ממנו אלא בזה השיעור הנאמר
הפעם ואותה ההאזה מה שבנו. ואנו אומר על ש
מלאה השיר השמים שמים לי והארץ נתן לבני
האדם. לא שהשם לבדו ידע אמיתה השמים
ובבנין ושעמם ועזרתם והנועתם וסבתה על
השלמות. ואומנם מה שתחת השמים עתן יכולת
לאדם לדעתו מתוך שהוא עליהן ובידו אשר ירד
בו והוא חלק מהנו. וזה הוא החכמה כי סבות הראיה
על השמים שנעשית מעלת בכרוחקו מהנו ועברן
בתקוב ובמעלה. ואולם בין הראיה הכוללת מהם על
מניעם הוא ענין לא יבעע שכל האדם לידיעתו.
והטריח המחשבות בזה שלא יבעע להשגתו ואין כלי
להם יניעם בו ומפני הוא חסרון דעת או מין מן
השגעון. אובל נעמוד אעל היכולת ונקבל העניין בזה
שלא יושך בהקש מפני שבאמתו השתבב הלוקי העשוש
עד שהיה רואי שנעומר עניו מה הוא מאדבר בו.
זה הכלית מה שאעלי בזאת השחלה ואיפשר שיהיה
הועל ונלמד מוסף יתבאר לו בו מהתה מה שסופך
עלי. והבליה בחיתך לאחת שאוש באמת והנעת
בלבוש באלו העניינים. ואנו לא שנעשה נוסף על
דבר מהם ולא ידעתיו.

פרק כה

דע כי אין בריחתנו מן המאוס
בילדות העולם מפני הסתבים
אשר באו בתורה בהיות העולם

מחודש כי אין הכתובים המוריים על חדוש העולם
יותר מן הכתובים המוריים על היות השם ישתי ולא
שערי הפירוש סתומים בסגנון ולא נמענים עליהם ב
בעניין חדוש העולם. אובל היה אפשר לנו לתרץ זה
כמו ששיבו בהרחקת הנשמות. ואולי זה היה יותר
קל הרבה. והיינו יכולים יותר לפרש התפוקים ההם
ולהעמיד קדמות העולם כמו שפירשנו הכתובים
והרחקנו היותו יתי ישם. ואומנם הביאונו שלא לעשות
זה ושלא נאמיניהו שתי סבות. האחת מהם
שהיות השם בלתי נפך יתבאר בסופה ויתחייב
בהכרח שיפרש כל מה שיחלוק על תשעה המופת
ויוולע שיש לו פירוש בהכרח. והקדמות העולם
לא התבאר בסופה. ואין ערוך שיודחו הכתובים
ויפרשו מפני הכרעה לעת ליתבאר להכריע סותרו
בפעם מן ההכרעה. וזה סבה אחת. והסבה
השנית כי האומתנו שהשם ישתי לא יסתור
נמן מיסודי התורה דבר ולא יכזב טענת כל נביא
ואין בו אלא מה שיחשבו הפתיים שזיה כנגד הכת
ואינו כנגדו כי שבאמת אובל הוא כוונה הפך. אובל
אמונת הקדמות על היא אשר יראה אותנו אורסטו שהוא
על פי החיוב ולא ישתנה שבוב כלל ולא יבא דבר חוץ
מהטבע הנה היא סותרת הדת מיסיקרה ומכזבת לכל
חות בהכרח ובבטלת לכל מה שתחל בו התורה או
תתחיל מפני הלהים. אלא אם יפרשו האותות בם כן
כמו שעשו בשני התוך מן הישמעאלים ויצא בזה למין
מן ההזיה. ואומנם אם יאמן הקדמות של הדעת
השני אשר באורנהו והוא דעת אפלטון והוא שהשמים
בם כן הווים ונפסדים הדעה ההוא לא יסתור יסודי
התורה ולא תמשך מחריבן הכזבת האותות אובל אלא
אפשרותה. ואפשר שיפרשו הכתובים עליו ויעלמו
לו דעותיו רבות בכתובי התורה וזולתה יתלה בזה
וגם יהיו לדעה אובל אין הכרח מביאו אותנו לזה
אלא אם התבאר הדעה ההוא במופת. ואומנם כל עת
שלא יתבאר לא זה הדעה נעה אליו ולא הדעה ההוא
גם כן נביט אליו. אובל נשוב הכתובים על תשעתה
ונאמר כי התורה הנידתנו עניין לא יבא בוחינו

להשקותו והאות מעיד על אמיתת טענותיהן. ודע
כי עם המצוה חדוש העולם יהיו האותות כולם אפשריות
והיה התורה מתפשרת והכול כל שלילה שהשתמל בזה
העניין על מס יאמר לומה שם השם עבודתו בזה ולא
בהנה לאמרו. ולמה נקן השם הורהו לאמרה מיוחדה
ולא בהנה ולאומה אחרת. ולמה בהנה בזה החזק ולא בהנה
לאחיו ולא לאחריו. ולמה אנה שהל המצוה והזהיר
מאלה המיוחדות. ולמה יחד העביר כולן העבודות
השפרות ולא היו זולתם. ומה כוונה השם בולן התורות
ולמה לא שם אלו העשיסם המיוחד בהם והמיוחד בהם
בטבעיו. אם היתה זה כוונתו יהיה מובנה אלו השלולת
כולם שיאמר קן רצה זו קן צריה חטבתו. כי כל שהמציא
העולם בריאה על אחת השורה ולא על יציר ועשר או חיוב
חטבתו ביחד שורתו וחמתו. קן לא על יציר ועשר או חיוב
חטבתו ביחד כל מה שקדמה השאלה עלינו. ואם יאמר
אחד שהעולם קן התחיב יתחיב שהרח שישאל השאלות
ההם כולם. ואין לענות מהם כי אם בשיעשם מענה יקבע
ההכזבה והביטול לכל תשובתי התורה אשר אין ספק שהם
למשכיל שהם על התשובתים ההם מובנ זה היא הבריחה
מזה הדעת. ולזה כלו יחי התשובתים ויכלו בחקירה על
זאת השאלה. שאלו יהבאר החדוש במופת ואחר על דעה
אחלגון. יחל כל מה שדברנו בו עליו הפילוסופים ואחר
אלו ההצאות להם מובה על הקדמותה על דעה מרים טוב
התול התורה בכללה ויעבק העניין לדעות אחרות.
וכבר באתי לך כי העניין כולו נלאה בזה המבוקש
ולעתו.

פרק נו

ואזהיר לך ליעשר הנדול לבריח
בתריסים המטרסמים העולמים
בתריסי ליעשר לא ראוי

מעלה יותר זריזה מהם בדברי חלום אן העשיסים אחר
הורת משה רבי. וזה שהוא אם לבר שמע לשוע. אם
שמים מאי זה מקום בבריאו מאור לבושו לקח ועשה כשלמה
והיו נתתיהן והולכין שן עשה אור כשלמה עטה שמים
כיריעה. הארץ מאי זה מקום בבריאת משלך שתחת
כסאו כבודו. לקח וזרק שן כי לשלך יאמר הוה ארץ
זה לשון זה המיוחד הנאמר שם. ואם הגיזה זה החכם
מה האחרון. אם האחרון שהוא מן השקר שיאמרו לבר לא
נדבר ואי אתפשר מבלתי חומר יתהווה מהינו מה שיתהווה
ולזה ביקש לשמים ולארץ מהיכן נבראו. ואם זה דבר
הגיע מזה הטענה יתחייב שיאמר לו ואור לבושו מהיכן
נברא. ושלך שתחת כסאו הכבוד מהיכן נברא. ואם
הכבוד עצמו מהיכן נברא. ואם יראה ביאור לבושו
דבר בלתי נברא. וכן כסאו הכבוד בלתי נברא יהיה רחוק
מאד בי יהיה מודה בקדמות העולם אלו שהוא על דעת
אחלגון. אחוב היות הכסאו מן הנבראים החכם בהבו זה
אבל על פנים ירצה. אומרו שהשו נברא קודם העולם. אחוב
כוונתי הסטרים לא זכרו בו בריאה כלל. וחב לול יי בשליש
הכין כסאו. והוא מאד יסבול הפי מאד. אומנם הטעות
בו היה כלך אחת ה' לעולם הצב בסאך לבור ולבור.
ואם היה ר' שיעשר מאחרין קדמות הכסאו אם קן יתאר לשם
לא קן נברא. ואיך אתפשר שיתהווה דבר מהאר. ויותר
נתלו מאומרו מאד לבושו. סוף דבר הוא דבר שלבל
על בעל הדת הידוע אומרתו מאד מאד. ולא התבאר לי
בו פירוש מספיק. ואומנם זכרתיו לך שלא הטעה בידי.
אלא שהוא על עניין כבר הועלנו בו הועלה ברוה שהשם
ביאר שחומר השליש בלתי חומר הארץ. ושהשם שנ חומרי
נבדלים מאד. האחד מיוחס לו יי למעלתו ונדולתו
והיו מאוד לבושו. והחומר האחר רחוק מאומרו יי ואחרו
והוא החומר התחתון. ושמהו משלך שתחת כסאו הכבוד.
וזהו אשר שמע שאתפרש מיוב התורה והחת רגליו כי
כמעשה לבנת הספיר שהם השיגו בבריאה העבודיה
ההיוא אשתתף החומר האלשון התחתון. כי אומרו שם
רגליו עשים את הכסאו כי שבאתי לך. וזה ביאור שלבן
ההוא שתחת הכסאו הוא חומר הארץ. וכבר שמר ה

פרק כז

כבר ביארתי לך שהמועדות חדוש העולם הוא יסוד התורה כולה שהרי ממנו הפסדו אחר שהתחדש והתהווה אי אפשר מעולם יסוד תהיה ולא יפסיד עליון דבר מאומותיו בהאומות ותמדתו ואותו הזמן הוא כבר התבאר שכל הווה נפסד ומה הוא התהווה הנה יפסד. ועכשיו זה לא יתחייב לנו שאמרנו שהתהווה כמשפט התהוות הדברים הטבעיים המתוייסים שלדד שבעב כי התהווה הזמן על המנהג הטבעי כי כמו שטבעו חייב שלא יהיה נמצא כן לעולם שכבר התבאר שזמת ההוויה בלתי מתחלת החיוב על לפי טבעינו אמנם לפי רעותי יתי' לא על פי החיוב לא יתחייב לנו לפי זה הדעת שהוא יתי' כאשר המציא דבר לא היה ולא שיפסיד הנמצא ההוא בהכרח אבל הנמצאים מלה ברצונו מפי מלה יפסידהו ואם ירצה ישמירהו. הן בדברים חכמתו הנה הוא אחפשר שישמירהו לנצח נצחים ויתמידהו בהתמדתו יתי'. כבר ידעת שכפתח הכבוד אשר כתבנו החכמי' בהיותו נברא שלא אמרו כלל שיעדר ולא נשמע כלל בדבר נברא ולא חכם שכפתח הכבוד יפסד חו יעדר אבל ההוכיח מורי בטעותו. וכן בתשובת החשובים הם על דעתנו נבראים ולא יעדרו כלל. ועל כיצד ראוי שישאל מחר תשובי המדרשות שנזכרתם גם כן יהיו כיוצאים הניד לנצח נצחים כאמרתם מי שהתפרסם בחכמתו בזמנו כן עבד. סוף דבר העניין יחייב שלא יתחייב הפסד העולם בהכרח ולא נשאר אלא עד העניות הנבחרים והחכמים זולת בזה ההנחה שזה העולם יפסד על כל פנים אם לא. כי רוב המוכיח יחשבו שזה בזה ההנחה גם זאת העולם יפסד כולו. והנה אחאר לך כי העניין הוא כן. אבל כתובים רבים בטעותו. וכל מלה שנא מתשובו יראוה עתה שיפסד העניין מבואר כן עתה שהוא בשלב כפי שאומר. ואם יתבאר זה אחד מהדברים תשובי הלבבים ואם שאי אפשר לן מבלתי שיתבאר הפסדו לא יחלק עלינו חלון עליך שיודיענו שהיו העולם מחודש ואחודש אבל יאמינו לפי דעתנו שהוכחנו והוא בטל והוא אשר נשיתהו הוא על תשובו ואין הפסד התורה בשום פנים

פרק כח

הדבה מאמנתי הורתנו חשבו כי שלמה עה יאמינו הקדמות וזה עלא איך יתכן בחדש שהוא עשות התורה עשה רבי שיאמינו בקדמות. ואם יחשוב אדם שזה כפירה מפני מדעת התורה חלילה אל להיות כך קבלו זה מרבי רוב הנביאים גם והחכמים ולא חלקו עליו בזה ולא נזהו אחר מהם כי שחייבוהו כנשיאים נבריות ואולם חמנם הביא לחשוב זה עליו מאד החכם קבלו לנטח ספר קהלת מפני שדברים נושנים לבדרי מי יעד וכן הוא העניין בלא ספק כל שבמשלו של ספר ההוא עבריים נושנים לאד דישנה זרות מדעות התורה אצורכו לפרוש ואין הקדמות מבלעם. ואין לו תסוק יורה על הקדמות ולא יפלאנו לן בשום פנים פסוק מבואר בקדמות העולם. ואמנם יש לו תסוקים עוזרים על נחמתו חשבו שהוא מאמין שהוא בלתי מחודש. ואין העניין כן חאמנה לשון בנחלות הוא אומתו והארץ לעולם עומדת. יבי שהודיעך מי שלא שיער בזה הסיפון שיזוד החלון הנעדר

וכן ואמרו באומרו יה עוד כל ימי הארץ שהוא
כל ימיה הנצריס לה ואם תמיד מה שיאמרו
בתורה דור יסד ארץ על מכונה בל תמוט עולם ועד
ואם יהיה גם כן אומרו עולם לא יחייב העתות
יהיה הלא אם כן יש לו מדה זמן מחת כי הכת בעתותו
יה מלך עולם ועד ואשר הדעתו שהעולם
לא יחייב הנעתות אלא בשיאמר בתוך אם תחלין
כאומרו עולם ועד או לתבון שיאמרו על עולם אם ק
מאמ שלמה לעולם עומדת למעלה מהאמ דור בל תמוט
עולם ועד וכבר ביאר דוד והלא נעתות השמים
והתבדת חוקיהם וכל מה שהסם על עניין לא ישתנה
ואם הלוי אותיי מן השמים וכולי כי הוא עזה ובריאן
ויעשה לעד לעולם חק נתן ולא יעבור לא שיאמר
החוקיה אשר חקקם לא ישתנו לנעתו כי זה החק רמז
לחוקות שהיס הקודס זכרם אלא שהוא כיאר שהסם
בראשיס אם כי הוא עזה ובריאן ואם ירמיהו עה
כותב שהסם לאור יומם חוקות ירח וכוכבים לאור לילה
וגן אם ישנו החוקים האלה מלבב נאם יי גם זרע ישר
ישבתו מהיות לפני כבר הלה בי שהסם אומרים שהיו בראשיס
לא אלו החוקים הס לא ישנו וכשיתקיים זה יתקיים
בזולת לבדו שלמה ובבר זכר גם כן שלמה שהוא
מעשי הס לא העולם ומה שהו שהיו עליהם על עבותם
לעתו ומשמם עשויים אם כי כל אשר יעשה האדם
הוא יהיה לעולם עליו אין להוסיף ומגע אין לגרוע
היה כבר הגיד בזה הפסוק שהעולם מיעשה הס
ושהוא הוחל ובגן העלה בם כן בעתותו והוא מומרו
עליו אין להוסיף ומגע אין לגריע שזהו עלה להיותו
לעולם מאמ אם כי הדבר אשר ישתנה אומנם ישתנה
מיבב חסרון שיש בו וישלם או תוספת בו יון עוקר
אליה ותחסר התוספת ההיא ומפנם פגימות השם אחר
שהס בהבלות השלמות אי אפשר התוספת בהם ולא
החסרון מהם אם כן הם יעבדו על מה שהם בהכרח
שאי אפשר לשנותם ואמיתי הוא בם עצם הבלות כוונה
למה שנתבאר או ההגעל על מה שישתנה בסוף הפסוק
בזמנו והלהים עשה שיראו מלפניו כל התחלט הנ
העבלאות ומומרו אחר כן מה שהיה כבר נקרא שמו
ואשר להיות כבר היה והלהים יבקש את נרדף שהוא
רומה יה התחלת השעבודות והמשך קיצתו אחר קיצתו
ומומנם זה אשר זכרו משלמות פעולת השם ושיון
עד אפשרות להוסיף עליהם ולא לחסר מהם הנה כבר
נלה בו אדון החכמ את הלוי הנמס פעולתו כל שתעולותיו
כולם כל בריאותיהן על הבלות השלמות ולא התיעדב
בהם חסרון כלל ומזון בהם מותר ולא דבר נלוי ערוך
אליו וכל מה שיצר לבריאות הסם ומהם כולו ערוך
ליוצר ומשוך מחר ערוך חכמה כמ שיתבאר בן עלה
בדקי זה האומר

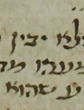

דעב כי מי שלמו יבין לשון
מלמ כשישמיענו מדבר הזה
בלוא ספקן ידע שהוא מדבר
אלוה שלמו ידע כוונתו ויותר ביאור מזה אחזור ואומר
מדברים נלות הס כפי לשון הדבר מיוחס על עניין
אחד ויזדמן בדקדוק שהלשה הפעלה ההיא בלשון ה
השומע מורה על שעניין הסך העניין ההוא אשר רצתה
הדבר ויחשוב השומע שהמדוברה יוצא הדבר
כהזדמנה מיעלו כאילו שמע שבר איש עברי אמ
אחבה יחשוב העובר שהוא מספר על איש שהוזדמן
אמם עניין אחד ומעט והעברי אומנם ירצה שהוא
ישר בעיני העניין ויצרני ובן יתבן להעיון בדברי
העבריים שזה בשונה קצה דבריהם לא יבין כלל אבל
כמ שאמ והתי לכם חכמה הכל כדברי הספר החכום
וקצתו יבין מעיני הספרי מי סותרו כמ שאמ והתרגם

דברי להיות חיים ודע כי לכל נביא דבר אחד
מיוחד כו כאיש הוא לשון האיש הזה כן הנביאות
ולכך הנבואה תמיוחדת בו למי שיבואנו ויחזר
זולת התקלמה הדע כי יעשיהו עמד נמשך בדברים
הרבה אחד ובדברי זולתו פעמים כי כשהניד על
עניינו עם אין מיתה אומה בבולה יספיר זה נמלת
שהכוכבים נתנו והשמים רצו והשמש קדרה והארץ
חרבה ועשה והרבה מכיוצא באלו ואמשלות
וזה כי שומע אתכל הערב למי שפעמים פעל בדול
עהפכו שניו על מרעו וכן כשיספר הקדמת
אומה בהתחדש העלחה יבוא זה בהיפסק אור
השמש וההתחדש שמים והתחדש ארץ וכיוצא בזה
ר׳ שהם כשיספרו מיהיה איש מן אומה או מדינה
ייחסו עניני כעם וחרון גדול לבורא עליהם
וכשיתפדו הקדמות עם ייחסו לשם עניני שמחה
ועהלה וימשלו בעניני הכעס עליהם יערך
וירד ושוכב והדעיב ושקץ קיצו והרבה כה זה
ומוגרו בה אזה ומזה ופעל ועשה וכיוצא בזה כה
שמספר וכן כשהניד הנביא באחדות אנשי מקום
אחד יחלק מקום אנשי המקום ההוא המיון כולן כה
שמש ישעיה ורחק ה׳ את האדם וכי תאדמת ישראל
ומה עתניהו בזה והכרית שה השמש ומשל עבד ה
הלוחמה ונשיהם ילדי על יהודה ודע עם זה כן
ומחר אשר השתקיע לך זה הלשון על הכלל אחלק
מחשבת זה ומיוחדיו אל ישעיהו כאש
שלחו השם להנביא שהעבץ מלכות בבל ואחדות סנחריב
ובוכר עבר הקם אחריו בהתפק מהלכותו והתחיל
לספר מחלקת בסוף מלכותם והיותה מנועתים ומה
שישוקם מן הרעות המשיגות לכל הגוים בורך
מהתקבורת החרב אמ כי מיכבדי השמים וכסיליהם
לא יהלו אורם ומשך השמש בעזותו ירח לא יגיה
אורו ואמ שה הסיפור בא על כן שמים
ארקיז והרעש האורץ מהקומה בעברת ה׳ בעזותה
ובזיום חרון אפו ואיכ חושב שאוש אחד
הנזע מעוט הסכלות והעוונות ומשך אחר בשוטי
ההשאלות והמאמרים וסיפוריים שיחשוב שכוכבי
השמים ואור השמש והירח נשתנו כשנעשה מלכות
בבל ושהארץ יעזה מתרכזה כה שזכר אבל זה
כולו סיפור ענין הנזעה שהוא בלא ספק ימלה על
אור שחרות וישלנו על מחוק מר וידמה האורץ הנר
בו והשמים עהפכים עלינו וכן כאשר התחיל לספר
מה שהנזע אלינו ענין שכל הלשון והכרעה כל
ימי סנחריב הרשע במשלנו על כל ערי יהודה
הבצורות ושבייה והעבדם והתכלף הערות עליהם
מארצם ואחדות ארץ ישראל כולה אז בילדו אמ אחד
ואחת ופח עליך יושב האורץ והיה הנם מקול הקול
יפול אל הפחה והעולה מתוך הפחה ילכד כפיח כי
ארובות ממרום נפתחו וירעשו מוסדי ארץ
רועה הנרועעה ארץ עור התבוררה ארץ מוט
התמוטטה האורץ נוע הנוע ארץ כשכור וגו׳
ובסוף זה ומאמר כשהתחיל לספר מה שיעשה ה׳
השם בסנחריב ואחדות מלכותו הרשה על ירושלם
ובישות ישישנו השם עליה אמ מושל והרבה הנבא
ובושה החמה כי מלך צבאות אמיטב יובשן כן
עניין פירש אלו הדברים פרוש נאה ואמ כי כשיבוא
לסנחריב מה שיקרה לירושלם אז ידעו עובדי הכוכב
שזה פועל לזולתי ויתעלמו ויבהלו אמ ובהתון יפלטו
לסיהרו ויתבטחו לסנחריב לשמשאו אחרי התגלות
מלכותו לו וגו׳ וכאשר התחיל בזה לספר אחר
תהיה מלוחת ישר אחד מות סנחריב לדעות אולם
וישובבו והעלות מלכותם על ידי חזקיהו אמ ומשל
שאור השמש והירח יסוף וישחם חושך בהתחבר
אל המעלה כן אורם יוסיף אעל המעלה ואהה

הגיעו זה הגיד שהאדם כשהתעלהו ירה ירושה יחשוב
עצמו ולא יוכל אור ראותו לעיה שיעביר הדיוח הרוחה מן
המותר העשוי והחושתו ומעשיו בא מן לרוב האיכל והקנין
העסק. ובהסך עם השמחה והתקשט העסק לחוץ וזוך
הרוח יראה האדם כאילו האור מסיף על מה שהיה.
וזה כי עם בצעון ישב וירשעלם בכל לא הבטח וגו׳.
וסוף הטוב והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה
יהיה שבעתים כאור שבעת הימים ביום חבוש ה׳
את שבר עמו ומחץ מכתו ירפא. כל הקיץ כשלוש
מיל סנחריב הרשע. ואומנם אומרו כאור שבעת
הימים. המפרשים אמרו רוצה בו הרבוי כי העבריים
ירבו בשבעה. ואחר יאמר לך שהוא רומז אל שבעת
הימים של חטבת הבית אשר היו בימי שלמה אשר
לא היתה מעשלה לאומה מימה והעלחה ושמחת הכל
כמ שהיתה בימים ההם. וזה שרומלותה והעלחתה
את יהיה כמ הימים ההם השבעה. וכאשר סיפר
מוקן אדום הרשעה אשר היו מעיקים לעשר את
וחלליהם יושלכו ופגריהם ישלה באשם ונסנו הריס
מהמם. ועתה כל עבדו השמים ונעלם כספר השמים
וכל עבאם יבול כנבול עלה מגפן וכנובלה מתאונה.
כי רותה בשמים חרבי הנה על אדום תרד וגו׳
והתבוננו יותם בעצם העניעה היש באלו הפסוקים
דברי ספקן או יביאו לחשוב בשהואו הזה עניין
שיש השמים. וזה זה כי אם משל להעתן מלכותם
וסור סתר הקם מהם ונפול נבבליהם והשכח שם
חשוב בגוליהם במהרה וקלות. וכאומלו זה כי
האויבים אשר היו כבוכבים בשמיים וברוממות מעלה
ורחק מן השעי נפלו במהרה כנבול עלה מגפן וכנבלה
מתאנה. וזה מבואר מאד אין ענין לאוכרו בזה
המאמר כל שכן להאריך בו אלא שהביאו ההכרח
אלינו להיות ההמון ומוקף מי שיחשוב בהם שהם מעלות
יביאו ראיה בזה הפסוק מבלתי בחינה נאה שבין
לפנינו ואחרינו ולא עיין בשני זה ענין אלא מיהו
הוא הגיה בחורה על כוונת השמים כמ שבאותנו
ההגדה שהיותם. ועוד כאשר התחיל ישעיהו
לבאר לישראל בשבידת סנחריב וכל האומות והמלכים
אשר עמו כמ שנתפרסם והעתיד בשבר השם לא
לבר אחר וזה מהם שנשל ולון אויך נאהבו השמים
ההם ושמלה הארץ ההיא ואותה מי שעליה ואותם
נעתידים. כאילו זה שהם אשר מלאון האדץ והיה
נאסף בהם העבידה והקיום כשמים עד הבלה
ואבדו מהר וכל בכלות העשן ועניעהם הקיימים
בהיאות הארץ. ואבדו העניעים ההם שבדרת הגבר
הלזה. התחלת זה העניין אמ כי נחם ה׳ עיון נחם
כל חורבותיה וגו׳. הקשיבו אלי עמי וגו׳. קרוב
צדקי יצא ישעי וגו׳. שאו למרום עיניכם והשאו
את הארץ מתחת כי שמים כעשן נמלחו והארץ
כבגד הבלה וישביה כמו כן ימותון וישועתי לעולם
תהיה וצדקתי לא תחת. וזה בשוב
מלכות ישראל וקיומו והתעדתו שהשם יחדש שמים
וארץ כי כבר בארך זה בדברינו שישיש מלכות הלך
כימים הוא העולה ליוחד לו כל שמיים וארץ. ואשר
התחיל בנחמות וזה לומר מנחמכם ואתה
שרכך בזה אמ ואשוב לדברי בתוך ובעל ידי כסיתיך
לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה.
וזה שהשאר המלכות לישר׳ וסודו כן הגדולים המפורסם
מים כי ההריס ימושו וגו׳. ואומ שהתעדת מלך המשיח
לא העתק מלכות ישרל אחרי כן אמ לא ימוט עולם
שמשך וגו׳. ועוד כי ישעיהו העתיק דבריו על אחת
ההשאלות הנמשכות לפי שיבין עניני הדברים וספר
עניני העולה והלהיכם. ואחר כן סיפר שוב המלכות
והמחות האיכל כולל אמ ומשל אמ אדאג שמים מחריב
וארץ ויחרב והשכח הישוה והשמחה זכרה. ומקר
כן ליאמר זה על הדקות המאמ וזה אושר מאמרתי

אברהם אבינו רואה בו שהוא משפיע עניני הדירה
וחדוה מעקרת האבל ההוא והצער לא יזכר האבל
ההוא הקדים ושמעו סדר העניינים להדבק המסתכלים
המוכים עליהם מיך בזה התחלת מתחיל זה העניין
אל חסדי י׳ אזכיר תהלות י׳ וגו׳ ואחר כן סיפר
חסדיו יה׳ עליו תחלה וישלם ויעשיר כל ימי עולה
וגו׳ והא שרתך בזה׳ ואחר כן סיפר מריבתו
והוא מרו ועצבו את רוח קדשו׳ והא שרבך בזה׳
ואחר כן סיפר מחשבת האויבים עליהם׳ שריב בנפשו
מקדשך הייתו מעולם׳ והא שרבך בזה׳ ואחר כן
התחיל בשבורתם׳ ואל אל הקצוק י׳ עד מאד׳ והא
שרבך בזה׳ ואחר כן זכר אחבת התחיבתם לאב
מה שהועילו בן שקרוהו בן האשה ולא עבדו אל
עדשתי לא שמעו וגו׳ ואחר כן ייעד בתחילה
וברחמיו׳ ואל כה אל כאשר יפעיל הגירוש וגו׳
והא שרבך בזה׳ ואחר כן ייעד רב לאשר
חמסונו׳ ואל הוה עבדי יאכלו ואתם תרעבו וגו׳
ואחר כן סיפר מה זכרון שזאת האומה יתקע אמונתה
והתהיה ברכה בארץ והשכח כל מה שקדם מהרעות
העניינים המתחלפים׳ ואל דבר זה לשוטט ולעברין
יקרא עם אחר אשר המתברך בארץ יתברך באלהי
אמן כי נשבחו בארץ ישבע באלהי אמן כי עשכחו הצרות
הראשונות וכי נסתרו מעיני׳ כי הנני בורא שמים
חדשים וארץ חדשה ולא תזכרנה הראשונות ולא תעלה
על לב׳ כי אם שישו וגילו עדי עד אשר אני עושה כי
הנני בורא את ירושלם גילה ועמה משוש׳ וגלתי בירושלם
וגו׳ הוא כבר התבאר לך העניין כולו ועלה
זה כי אשר אל כי הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה
פירש זה מיד ואל כי הנני בורא את ירושלם גילה ועמה
משוש׳ ואחר זאת ההקדמה אל יעניין השטועה
והשמחה האלה אשר יד עבדיו אל אשר אל כי שהם
עומדים הצדד כי השבועה בהיים והשמחה בשבועה
ההיא שם עבדיהם אי אפשר שיסורו ולא יהנו לעולם
מכל מי שהיו לו׳ ואל כי שעניני השבועה והשמחה
הם האלו אשר ידעבו שהם יאלאו הארץ הצדיקים ויירשו
כן יתצדד זרעכם ושמכם׳ והוא מוסרנו אחר זה כי
כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה
עומדים לפני וגו׳ שאיפשר שישאר הזרע ולא
ישאר השם כי שהמציא אומות רבות אין ספק שהם
מזרע פרס או יון אלא יוודע בשם מיוחד אבל
כלה אומה אומה לאחרת׳ וזה גם כן מאיני העניה על
נאמנות התורה אשר בעבורה יש לנו שם מיוחד
וכאשר באו אלה השאלות בישעיה הרבה מהעניני זה ודפקם
כולם׳ וכבר בא אלהם בדברי אולהו׳ אל ירמיהו
בספר חרבן ירושלם בעניות אחרותיו׳ ראיתי אל
הארץ והנה תהו׳ ואל יחזקאל בספר אחרת מלכות
מצריים ואיהה שריה על ידי עשור נצי אל וכסורי
בכבודך שמים והקדיחי את כוכביהם שחש בעבן
תכסנו ירח לא יגיה אורו׳ כל מאורי אור בשמים
אקדיר עליך וחתתי חשך על ארצך נאם ה׳׳ ואל
יואל כן סתום מאדבה העשוש אשר בא בישראל אל לעבדו
רעבה ארץ רעשו שמים וירח קדרו וכוכבים אספו
נגהם׳ ואל עמוס בספר חרבן שומרון אל והכיתי חביב
השמש בצהריים והחשכתי לארץ ביום אור והכיתי חגיכם
וגו׳ ואל מיכה בחרבת שומרון עשרון על המזמרים
הספרייים העתידים הידועים כי הוה יי׳ יצא ממקומו
וירד ודרך על במותי ארץ ונמסו ההרים וגו׳ ואל
חג נשפעת מלכות פרס ומדי ואת מדעיש את כל הגויים
ואת הארץ את היס ואת החרבה והרעשתי את כל הגויים
ובהכריח יואל לאדום אשר התחיל בספר איך
היתה חולשת האומה ושפלותה מלפניהם והיתה מבוצחת
נגפים ונעתר להושיעם עתה אל הרעשתי ארץ פתאום
רמז כשיתהוו האותות ויאכדו להיותם נשמעים על
ישועתו יי׳ לא על חרבנו וכוחנו כי שאל עם נושע בי

אפ על כן לא עזרו בהמיר ארץ ובפוט הריס בלב
ימים. וכן בסיפור שביעה המצריים ואוך נייה
יחילו מלך. ירגזו העמות. קול רשעך בקלקל וגו׳
רגזה והרעב הארץ. הבהריס חרה לי וגו׳ שלה
עשן באפו. וכן בשירת דבורה ארץ רעשה וגו׳
וכאן מזה הרבה. ומה שלא זכור מעבר עשו על
פה שזכרתי. ומעבר משה ואהל ומהתי מוסרתיה
בשמיה ובארץ לה ומש והיערות ישנן. השמע יהלך
לחושך והירח לבן לעבר בוש יום וי הגדול והנורא והיה
כל אשר יקרא בשם ה׳ ימלט כי בהר ציון ובירושלם תהיה
פליטה וגו׳. השוב אשוב שהוא מספר פיוהה סעריב על
ירושלם כימי המלך המשיח שם היותו בא כן בלתי זוכר
כזה העבין אלא רוב ההרג ושריפת המים וקשיי
העיורות. ואוב הצמר איך יקרא יום ה׳ הגדול
והנורא יום שיהיה סעריב בירושלם. הנה הנביא כי כל
יום שהיה בו ישועה גדולה או מכה גדולה הוא יקרא
יום ה׳ הגדול והנורא. כבר אי יואל זכר זה על יום בוא
המרבה עליהם. כי גדול יום ה׳ ונורא מאד ומי יכילנו.
והעבין אשר פניע אלינו כבר התבאר. והוא שהספר
זה העולה והשתיתו מיוחד שהוא עליו אין השתנות
דבר מעבעו והמשכו על השנוי. ההוא הוא דבר שלא
באע בזה דברי נביא ולא חכם עוד כי מוסרת שיהיו
מלחמי היו עלינו וחד חרוב הורה על השאר הזמן.
וזה עוד מאוד מבלבל והוא על עורה אחת. ואשר
הניעו לכל החכמי הגיד והוא יסוד יעשה מניע ראיה
כל אחד מחכמי משנה וחכמי התלמוד הוא מוסרו
אין כל חדש תחת השמש. ושאין שם התחדשות בשום
פנים ולא בשום סיבה עד שפי שלקח שמיה חדשים
וארץ חדשה על פה שיחשב אף שמיה שקן עתידין
להבריאות כבר נרואים ועתידים שלא עתידים לחבי.
יעברו לא יהיו אלא עוברים. והביא ראיה באומרו
יעברו לא יהיו אלא עוברים. ולא התחשת שזה
אין כל חדש תחת השמש. סוהר לפה שבאמרתיו אבל איתעך שהוא רוצה שהעביר
ההם היעודים הטבע המחייב להם אז מעשה. פי
בראשית הוא נברא זה אמתי. מעבע מאמרתי
שלא ישתנה דבר מעבעו ויפשך על השינוי. והוא
להשמר מן התלמוד כי אולם שהטרך הפעה לחת
ולהעבו המיים לים והיד הטהורה הנבדרת לבבה
מבלתי סבה טבעית מחייבת זה העניינים ההם
והדומה להם לא ימשכו ולא שבו טבע אחר אבל כפי
שאמרו אל עלה כמוהנו הולך. זהו דעתי. וזהו שערין
שיאמין. אולם שהחכמי אל כבר אמרו בתלמוד
דבריים אריס מאוד הנעמה מתובים בבראשית רבה
ובמדרש קהלת. והעבין ההוא הוא שהם רואים כי
התלמוד הם מעה שבטבעם כן על פי אחד. וזה
שהם אמרו כי כשברצו השם זה הפעולות והטבעים
על אלו הטבעים שם בטבעים ההם שיתחדש בהם כל
עת שיתחדש מן התלמוד בעת חדושם. ואות הנביא
שהודיענו השם בעת אשר יאמר בו מה שיאמר
ויפעל הדבר כפי שהם בטבעו בשורש מה שהוטבע
וזה אם הוא כפי שהרמבם מורה על הנבואה היות
קשה בטבעו מאוד שיהיה טבע אחר מעשה בראשית.
אין יתחדש ריצון אחר אחרי שהנחנו כן. וכאילו הודיע
יראה על דרך המשל שהוא שם בטבע הים שיבקע
ויבדו מלחמה בעזה הגיד כן בעת הדין שטבעם
בו הפעריים. והים ההם לבד הם שיחלקו
וכבר העירותיך על עקר זה המאמר ושזה כולו בניחה
שהתחדשות דבר שם מאמר ז׳ יונתן הפעיה הנה
הקבה עם הים שהאן קרע לפני ישראל. הדא הוא
וישב הים לפנות בקר לאיתנו. להעזו הראשון. מאמר
י׳ ירמיה כן אעזר לא עם הים בלבד התנה הקבה ויאמר
עם כל מה שנברא בששת ימי בראשית. הדא הוא
אני ידי נטו שמים וכל צבאם צויתי. עניתי אתה הים

שיקרע את האור שלא תזיק לחנניה מישאל ועזריה
את האריות שלא יזיקו לדניאל ואת הדג שתקיא
את יונה והוא ההקש בשאר הנה כבר התבאר
לך הענין ונגלה הדעת והוא שאנחנו נאות לארסטו
בחצי מדעתו ונאמין שזה המציאות לעולם חייב
על זה הטבע אשר רצהו יה לא ישתנה ממנו דבר
בשום פנים אלא בחלקיו על צד המופת אע"פ שיש
יכולת לו יה לשנותו כולו או להעדירו או להעדיר
אי זה טבע שירצה מטבעו אבל היה לו פתח ותחלה
שלא היה שם דבר נמצא כלל אלא שהשם וחכמתו
גזרה שימציא היצור בעת שהמציאו ושלא יעדר זה
אשר המציא ולא ישתנה לו טבע אלא במה שרצה
מחלקים ממה שכבר ידענוהו וממה שלא נדעהו
מאשר יבוא זהו דעתנו ויסוד תורתנו וארסטו
יראה שכ"ל שהוא נצחי ולא יפסד כן הוא קדמוני ולא
נתהוה וכבר אמרנו ובארנו שזה לא יסודר אלא
על דין החיוב ושהחיוב יש בו מן החסרון נחק השם
מה שכבר בארנוהו ואחר שהגיע המאמ"
אל זה נביא פרק שנזכור בו גם כן קצת הערות על
פסוקים באו במעשה בראשית כי הכוונה הראשונה
בזה המאמ"ר אמנם היתה לבאר מה שאפשר לבארו
ממעשה בראשית ומעשה מרכבה אחר שנקדים
שתי הקדמות כוללות

אחת מהם זאת ההקדמה

והיא שכל מה שזכר במעשה בראשית
בתורה אינו כולו על פשוטו על מה שידמו ממנו
ההמון שאילו היה הענין כן לא היו מסתרים אותו
אנשי החכמה ולא היו החכמי ממריצים מליצות
בהעלמו ומניעת הספר בו בפני ההמון כי הפשוטים
ההם מביאים אם להפסד גדול והדרכת דיעות רעות
בחק הא או לביטול גמור וכפירה ביסודי התורה
והנכון להניח בחינתם בדמיון לבד והנטיה מן החו
כמות ולא כ"ל שיעשו הדרשנים והמפרשים הענים
אשר יחשבו כי ידיעת פירוש המלות הוא החכמה
והרבות הדברים והאריכת תוספת אצלם בשלמות
ואמנם בחינתם באמתת השכל אחר השלמות בחכמות
המופתיות וידיעת הסודות הנבואיות הוא ראוי אבל
כל מי שידע דבר מזה אין ראוי לו לפרסמו כ"ל שאמרת
פעמים בפירושנו המשנה ובביאור אמרו מתחילת
הספר ועד כאן כבוד להיה הסתר דבר ואמרו זה
אחר שזכר בלם הששי הנה כבר התבאר מה שאמרנוהו
אלא כאשר חייב הענין הלוה בהכרח לכל מי שישיג
שלמות שישפיעהו על זולתו כ"ל שנבאר בפרקים
הבאים בנבואה אי אפשר לכל חכם שכלי להבין דבר
מאלו הסודות אם מעיונו או ממורה הורהו אותו אי
אפשר לו מבלתי שיאמר מעט והראות נמנע אבל
יראו מהם מעט וכבר באו מן הרמיזות וההערות
הרבה בדברי רבותי ז"ל ליחידים מהם גם כן אלא שהם
מעורבות בדברי אחרים ובדברים אחרים ולזה
תמצאני תמיד באלו הסתרים אזכור המאמ"ר האחד
אשר הוא פנת הדת ואניח השאר למי שראוי שיונח לו

ההקדמה השנית

שהנביאים כ"ל שאמרנו ידברו בשמות המשתתפים
ובשמות אין הכוונה בהם מה שיורו במשלם הראשון
אבל יזכור השם ההוא מפני וזירה אחת כ"ל מקל
שקד שילמד ממנו שוקד אני כ"ל שנבאר בפרקי
הנבואה ולפי זה הענין נאמ"ר במרכבה חשמל
כ"ל שבארנו וכן רגל עגל ונחושת קלל וזולת זה
וכן מאמ"ר זכריה והריס הרי נחשת וזולת זה ממה
שנאמ"ר ואחר שתי הקדמות אלה אביא פרק אשר
ידעתי בו

פרק

דע שיש הפרש בין הראשון זה
וההתחלה וזה שההתחלה היא
נמצאת במה שהיא לו התחלה
או עמו אע"פ שלא תקדם בו בזמן כ"ל שיאמ"ר שהלב

לבני ישראל. צוותי הטמים ואת הארץ, שיטתקו לפני משה שם. הקדמה השמים. צוותי את הטמים ואת הארץ שיטתקו לפני יהושע, שם שמא בנבעון דוס. צוותי את הטורבים שיטתקו את אליהו שם. והטורבים מביאי לו לחם. צוותי את הטמים שיטתקו לפני יחזקאל. שם. נפתלתו הטמים ראא ואראה. צוותי את

ההתחלה החי. והיסוד ההתחלה מה שהוא לון יסוד
וכבר יתחלט בם כן על זה העניין שהוא ראשון. חבר
הראשון קמעט יאמר על הקודם בשפון לבר. לבהה
שיהיה הקודם ההוא בזמן סבה לשאחר מחרין כמ
שיאמר ראשון מי שדרך בזה הבית עלון ואחריו עלוב.
ולא יאמר עלוב ההתחלה עלון. והילה אשר הזרה על
ראשון בלשונם הוא התחלה. התחלה דבר יג בהושע.
ואשר יורה על ההתחלה ראשית שהוא עקר מן ושט
אשר הוא התחלה החי לפי העתהו. והעילה לא נברא
בהתחלה זמינה כמ שנאמרנו כי הזמן מכלל הנבראות
ולזה אומ בראשית. והבית בבית ביום. ופקוש זב
הפסוק האומה כן. בהתחלה ברא השם השמים
והתחתונים. זהן הפירוש המסכים לחדוש. מכל מה
שהעתיקו כמ לקיטה החכמ מהעמיד זמן נעשו קודם
בריאת העולם מסופק מאוד כי זה הוא לעצה מרפנו
אשר בתורתו לך אשר אז ירצה שהזמן לנו ועוייר
לן התחלה מה רחוק. ואשר הביא האומרים מל זה
המאמ כאשר כתוב יום אחד ויום שנ. ונשנו לומר
זה המאמ העניין על תשנטו וחשב שאחר שלא היה
שם עלב מקיף ולא שמש בתוי זה לדבר שוער יום ראשון
ואומרו בזה הלשון יום ראשון. אמ ר יהודה בר סימון
מכאן שהיה סדר זמיכם קודם לכן. אמ ר אבהו
מכאן שהיה הקבה בונה עולמות ומחריבן. וזה
יותר רחוק מן הראשון. ואותה התבונן מיה שהקשה
עליהם והוא לתיאות זמן קודם מעשוק השמש והנה
יתבאר לך התרוץ זה אשר סופק על מעון השמש
בקדוש. השהים אמ לון ראינו מעון השמש לומ שאומתיר
מלהיות סדר זמינה קודם. וזהו אמתונה הקדמות. וכל
בעל הורה יבחן מיה. ומין זה המאמ מעלה מן כולם
בראמ ר לי אשר שמיש מהיכן נברחו. סוף דבר לית
הביט באלו המקומות למאמ אומ. כבר הודעתיך
שיסוד התורה כולה שהשם המציא העולה לון מדבר
בזולת התחלה זמינה אבל הזמן נברא כי הוא נמשך
להנעשה הנלקח ונבראי. ומזה תערוך
שהדעתו שמיכלה זות העמידת ביחודו זות השמיים
וזה הארץ כבר ביארנו החכמ במקומות רבים שהיא
בעצמה עם. וראינו בזה שהוא ברא עם השמיים נלה
שבשמיים ועם הארץ כל מה שבארץ. וכבר ידעת
בבורם כי השמיים והארץ נבראו יחד לעומדו קודם
לון מלהם ישמדו יחדיו. אמ כן הכל נברא יחד
ונבראו הדברים כולם ראשון ראשון שר שקש המשילן
זה לחריצה זרעים משהתעפל בארץ בשעה אחת ועצו
העלהם לוחר יום וקעקם לוחר שני ויציץ וקעלה לוחר
שלשה. והזריעה כולה היתה בשעה אחת. ונפי
זה הדעת הראשון בלשו ספק יותר הספק לשר חייבם
לך יהודה בר סימון שיאמ מה שאמ והקדיש עליון
בתוי זה דבר שוער יום ראשון ויום שנ ויום שלשי.
ובפירוש אמרו החכמ בבראשית רבה בשור הנזכר
בתורה שהוא נברא ביום ראשון ולא תלון על יום רבעי.
מוזורות שנבראו ביום ראשון ולא תלון על יום רבעי.
היה כבר בשור הכוונה. ומזה שהבין שהם עלהן
שאורך שם משוקף יאמ בבלי על כל מה שהתיק בלבל
הירח לל היסודות האחרבעה. ויאמ בתרע על היחוד
האחרון שלהם והוא הארץ. מורה זה שאומרו והארץ היתה
תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים מרחפת.
כבר קדמאמ כולם ארץ. וזה בם כן סור בדול כי כל מה
שהתפלאתם שיאמ ויקרא אלהים לבך ככה מעשה הוא
להבדלון מן העניין האחר אשר שהקשה בתהלה בו זה
השם. ומזה תבישה לך בהתחלה ברא השם העליונים
והתחתונים. ויהיה ארץ המאמ התחלה הוא התחתונים לל
היסודות האחרבעה. והנאמ עליה ויקרא אלהים ליבשה
ארץ היא הארץ. הנה כבר התבאר זה. ומזה
שתבין שהתבאר לי היסודות האחרבעה נאמרו התחלה לאחר
השמיים אשר מאמרנו שהשם ארץ הראשון יורה עליהם

שהוא יסוד ארץ ומים ורוח וחושך · הוא האש היסודי
לא החשוב זולתי זה · אף ודברים שמעתה מתוך האוש
ורוח כשמעבה אותה הקול מתוך החושך · ואף כל חשך
טמון לעתונו התאכלהו אש לא נוסף · ואומנם עקימה
האש היסודית בלה האש להיותה בלתי מאירה אבל
ספירית · שאולם היה האש היסודית מאירה היתה
רומיה האויר כולו בלילה מהלהב אש · וכבר זכרה
כתי התורתם הטבעית · הארץ ועליה המים והאויר
דבק במים והאש למעלה מן האויר · כי בייחדו האויר
על פני המים · יהיה החשך אשר על פני התהום למעלה
מן האויר בלתי סמוך · ואשר חייב שיאמר רוח אלהים
בעבור שאמנה מהתנועעת לא מרחפת · והתנועה
הרוח לעולם מיוחסת לשם · ורוח נשוע מאת ה' · ושפה
ברוחך · ויהפך לי רוח יה · וזה הדבה · ומאשר היה
החשך העמוד תחלה אשר הוא החושך התחתון במאויר
והתבריאו מאשר הוא החושך קרוב לאלה על מה שמאחריו ·
הנה כבר התבאר זה · ומהנה שצריך שתדע עתה
שאומרו ויבדל בין המים אינו הבדל מיוחס שיהיה
זה למעלה ובעבור אחד · אומנם מיחוסו שהוא הבדל
בטבעים בהבדל הטבעי לא בעורה ושם זה אשר קרוי
מים תחלה בדבר אחד בעורה טבעית הלבישן ושם
קיבלו בעורה מוחרת והוא המים · ולזה אמר עתה ומקוה
המים יקרא ימים · הנה כבר עלה שזה המים הראשון
העמוד בו על פני המים אינו זה אשר במים אחרי
קיבלו בדבר באורה אחת למעלה מן האויר · וקיבלו הוא
זה המים · ויהיה אומרו ויבדל בין המים אשר מעל
לרקיע וגו · לאומרו ויבדל להיות בין האויר ובין החשך
אשר בהבדל בעורה אחרי · והרקיע שעמדו מן המים
והתהום · כי שאומרו הוקדה טיהה האומנעת · אמר
גם כן ויקרא להיה לרקיע שמים על מה שבארתי לך
בבאר שיחסך השם · ושאין השמים העמוד התחתון
באומרו את השמים ואת הארץ הם אלו אשר נקראו
שמים · וחזק זה העניין באומרו על פני רקיע השמים ·
לבאר שהרקיע בלתי השמים · ומפני זה השיתוף בשם
יקרא גם כן השמים האומרו רקיע · כי שנקרא הרקיע
האומרו שמים · והוא אומרו ויתן אותם אלהים ברקיע
השמים · ויהבאיר גם כן בזה האמר מה שכבר הקדמו
במופתי מהיות הכוכבים כולם והשמש והירח הקושרת
בגלגל שמיני רקוח בעולם ואינם על עשח גלגל בפני
עצמו ההלוך באומרו ברקיע השמים ולא אמר על
רקיע השמים · הנה כבר התבאר שחומר אחד היה
משותף וקראו מים · ואחר כן הובדל בשלש עורות
והיה לבר מעוגל יחיד · והיה דבר מעוגל רקיע ·
והיה לבר על הרקיע ההוא · וזה כולו חוץ לארץ · וכבר
נקח בעניין דרך אחרת לסורות עצמות · אחרנם
שזה אשר אומר למעלה מן הרקיע נקראו מים בשם לבד ·
לא שהוא אותו המים המיעיד · הנה כבר אמרתו
חבל על גם כן · אמרו מרדעה ובשנו לפרדם וכל
אמר להם · עקידה כשאותה מנעיצה לאבוב שיש
עהור אל האמרו ומים מים · שכן כתי דובר שקריים
לא יכון לנגד עיני · וההבוץ אמר הנה מעושי
ההתבוננות כפנה בזאר בזה השאר ואיך עלה העניין
כולו · כשהשלכל בו והבין כל מה שהתבאר בשופטי
בספר הדרים העליונים והשקיף על כל מה שאמרו
האנשים בכל דבר מהם · ומהנה שצריך שתדעהו
והתעורר עליו העלה אשר בעבורה לא נמנע בינך ובין
כי טוב · וכבר ידעה מאמרי החכם על אשר
אמרו בזה על דרך הטוב שבהם אומרם לפי
שלא שלמה מלאכת המים · ובלתי זה גם כן מועיל
מבאורה מאד · וזה כל אשר יכוון עיניך מעניין
המעשיות המתחדשים העשויים על ההמשך
המהמדיים הנחיים אף בזה כי טוב · וזה הלקיע
והדבר אשר עליו אשר נקראו מים השניים בו מן

ההסתר כפי שתראה הן. וזה שאמר ויקח על משוטו בעמוד
העין יהיה העניין כלפי ויעמוד כלפי שאין שם עין. אחר
כלפי היסודות בינתם ובין השמיים התחתונים. ואין שם
מים למעלה מן האויר. כי שכן שילדה מדעתה שזה
הרקיע ומה שעלו הוא למעלה מן השמיים יהיה העניין
יותר נעלם ויותר רחוק משיושג. ואם יקח לפי שמדע
ומה שעשיה בו הוא יותר נעלם. שהוא עריך שיהיה מן
הסודות החתומים עד שלא ידעהו ההמון. ועניין הוא
כי אין ראוי שיאמר בו כי טוב. ואמנם עניין טוב
עלה ההועלה ומבואר במעשיות זה המעשיות והתולדות.
אבל הדבר עלה העניין אשר משותו בלתי נמצא כך אי
זה הועלה בו כפי עשייה לבני אדם עד שיאמר בו כי טוב
ואי אפשר לי מבלתי שאוסיף ביאור. והוא שזה
ואם הוא חלק גדול מאד מן המעשות אמנם הבלתי
מכוונה להמשך המעשות שיאמר בו כי טוב. מבלי
בהכרח התחייב ש כדי שתעלה הארץ והבן זה.
ומה שעריך שהדעהו שהחכם כבר ביארו
שהעשביה והאילנות אשר העמיחה השם מן הארץ
ומנעה העמיחה מאחר שהשעיר עליהם. שאומרו ואל
יעלה מן הארץ וע"כ אומנם הוא סיעור העניין הראשון
אשר היה קודם תרשנו הארץ לשאת. ולזה תירגם
ועננה הוה סגיך מן מרעיא. ומבואר הוא זה מן
הכתוב לאומרו וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ. הנה
כבר התבאר זה. וכבר ידעת אותה המעיין
כי רוב סבות ההוייה וההפסד אחר הכוחות ש
הנעלמות האור והחשך למה שיתמשך מהריהם מן
החום והקור. ובהתנועה הנעלם. והעדבו היסודות
ובאור ובחשך ישתנו מחנהם. והתחלת המיזוגים
שיתחדש מהם שם הגופים אשר הם התחלת סבות
הדרכים העליונים אשר העטר מהם והם הם סבות
הקרויים. ואחר כן הרכבת העמיחים. ואחר העמיחים
בעלי החייים. וההרכבה האחרונה היה האדם. שהחשך
הוא טבע מעיות העולם התחתון כולו. והאור מאויר
עליו. הלא תראה שהעדר האור. שאור העניין הנה.
וכן בזו הכתה במעשה בראשית על זה הסדר בישוה
לא חסר דבר מזה. ומעלה שעריך שהדעהו
אומרם כל מעשה בראשית בקומתן נבראו בדעת
נבראו. בעציון נבראו. ימה כי כל מה שנברא אחש
נבראו על שלמות בחיותו ועל שלמות עוריתו. ובעזה
שבמקרין. והוא אומרו בעציון נבראו אין עבי היא
לכל האילנות. ודע זה הם כן שהוא שורש גדול בכר
התבאר. ומעלה שעריך שהתבוננהו מאד
זכרו בריאת האדם בששת ימי בראשית. ומה זכר
ונקבה בראם. וחתם הבריאה כולה ואח ויכולו את
השמים והארץ וכל צבאם. ויתתם פתח אחל חוה
מאותם. וזכר עץ החייים ועץ הדעת. ודבר הנחש
והעניין ההוא. וזכר שזה כולו היה מאחר שהושם
אדם בגן עדן. וכל החכם כולם מסכימים שזה
העניין כולו היה יום ששי. שלפי שהתה עניין בשוש
פתם שאחר ששת ימי בראשית. ולזה לא ירוחק דבר
מאמת העניין הם כפי שאמרנו. שעד עתה לא היה
עבוד אח. ועם זה כבר זכרו עניינם אשר אשמיענו
לך מלוקטים מפוקפסים. ואעירך בם כן על דבריו
כפי שהעירו הם אל. ואיך כי אעל הדברים
אשר אזכרם לך מדברי החכם אומנם הם דברים
שהם נהבלות השלמות מבוארים הפירוש עשור
זכרוס לן מהוקלים מאד. ולזה לא אראה בפירושם
ולא אשיתה תשושים שלפי שהיה מעלה טוד. מבלי
אחסור אותם בקצת סדר. ובהערה מעטה יספיק
בקבלתה לפיענוח בך. ולזה אומרם אדם וחוה
בגרון כאחד. מהמחריש בב לבב ושהוא שחלב
אלף הנעדיו רוצה בו אחד מחלקין והבינה רמיה מלעב
המשכן אשר הרגו לסטר משבטיו. וכן מלפרו מסטרוי.
והבן היך היה. הביאור שהם שם אחד.

כב שמא עשה משעבדי ובשר מפשרי והוסף זה חזוק
בשומרו שהשם על שהשם יחל אחר אשה כי מאיש עלה
זאת. ואחק היוקף אחד ואח וידבק באשתו והיו לבשר
אחד. ומה ענין סבלות בני שלא יבין שזה כולל לעניין
בהכרח. הנה כבר התבאר זה. ומפה שעריך
שהרעה מה שבאמרותו במדרש. וזה שהם זכרו שהנחש
ערום ושהוא היה כשיעור נמל ושרובבו. הוא אשר השיגו
חוה ושהרובב היה סמל וזה השם הם יהוידוהו על השטן
הידוע מוערים בשקוטות רבים שהשטן רעה להכשיל
מבוראם לחביב עד שלא מצאה להקריב יצחק. וכן רעה
שיכשיל יצחק שלא ומשך אחר רצון מביו. מכרן עוד נעשין
הוה בעקידה. בין סמל אשר מביט מבוראם אל מה סמל
הובית לבך ובגל. הנה כבר התבאר לך שסמל הוא
השטן. וזה השם הם כן נעשין כי שמה הנחש לעניין
ואח בבואו להשיא חוה היה סמל רובב עליו והקבה שוחק
על נמל ורובבו. ומפה שעריך שהשיגהו והתעורר
עליו. היות הנחש לא קרב לאדם ולא דבר עמו. ומפנם
היה השהדלותו וקרבו לחוה ובאמצעות חוה ניזק אדם
והמיתו הנחש. והשנאה השלמה מפנם קיימת היא בין
הנחש וחוה ובין זרעו ובין זרעה. ויש סמק שזרעה הוא
זרע אחד. ויותר זר מזה הקל הנחש בחוה לא זרע
בדרעה ראש ועקב והיותה מעצחת לו בראש והוא מנצח
לה בעקב. וזה מבואר הם כן. ומהמאמרים הם כן
הנמלאים אשר משוטטים בהבלות הנעות. ובשובע פרקי
זה המאמר הבנה טובה הכלה מחכמה זה המשל והסכימו
לעניותם. והוא מוסדת מבטח נחש על חוה הטיל בה
זוהמתו. ושרש שעוקבו על הר סיני לא פסקה זוהמתן. נייס
שלא עמדו על הר סיני לא פסקה זוהמתן. והטיל זה
הם כן. ומפה שעריך שהרעה מוסדת על החיים
מהלך חמש מאות שנה וכל מיני בריאות מהתלבים
החתיני. ובאמרו כן כי הכוונה בזה הסיעור הוא עבד
נפש לא המשך עבדיו. מאמרו לא סוף דבר נפש חיה
קוראהו מהלך חמש מאות שנה. ומיוחד קוראהו עבד עם
העולם. וזאת ההשלמה מהם להשלמת מיוחד העניין
ובאמרו. הנה כבר התבאר זה. ומפה שעריך
שהרעה הם כן מוסדת עכן הדעה לא עלה הקבה מוחו
אוכן לאדם ולא עמד לעולמו וזה מאת שהבנו המשלות
כן חייב. ומפה שעריך שהרעה מוסדת
ניקח לי להיום את האדם עלה אותו ויניחהו בגן עדן.
הבח לן לא מאמרו זה הלשון להעלותו מפקום ולהניחו
בפקום. אלא העלות מדרגה מעלותו בראו העבד עודנו
ההוות העפסדות. והניחו על עבדין לאחר
ומפה שעריך שהרעה הם כן והתעורר עליו אותם
החכמה בקדימת בני אדם קין והבל והיות קין ההורג להבל
בשדה ושהם יחד אמרו. אולי שנפחל לרוחו ושלח
הקקיים המבואות אלא לשת כי שת לו היום זרע אחר.
הנה כבר התבאר זה. ומפה שעריך שהרעה
והתעורר עליו אומרו ויקדרו האדם שמות וכן. למדנו
שהלשונות הסכמיות לא טבעיות כב שכבר חשבו זה.
ומפה שעריך שהתבונן בו חלו האורבעה מלות
אשר ברא אלהים בשרך השמים לשם. והם ברא. ועשה. וקנה.
וכן. את ברא אלהים את השמים ואת הארץ. ואת
ביום עשות יי אלהים ארץ ושמים. ואת קונה שמים
וארץ. ואת כל צבאם. ואת אלהי השמים ואלהי הארץ
אשר עמו כושר כוונה. וטפחה שמים. ונטה שמים
כל אחד בלשון עשה. אבל מלת ברא אמרה לא זולת כי
ידוע לך שיאמרה אמנם עפלה על עשות עזרה והצור
או מקרה בן המקריים האחריים הם כן. כי הלשון והוצר
הם כן מקרה. ולזה אח יוצר אחד ומבנה שהוא מקרה. ויוצר
הויה מהאמרם. וכן ויצר יי אלהים וגו'. אמנם זה
המאמר הכיוחד בבעל העולם אשר הוא השמים והארץ
והוצר עליו מלת ברא שהוא מעלת המציאה מהעדר. ואח
הוצר עליו מלת עשה לאמרותיו הטבעיות אשר עתה לא טבעתה
הם כן עשה למשלת יי עליהם כמשול האדון על עבדיו
ולזה נקרא אדון כל הארץ והאדון. ובמאמר לא

כשין הבל נקל מאד.

1721

יהיה אדון לא בשיהיה לו קיבין וזה נוטה לדעת האומרת קדמיות
חומר אחר מה דהם מלת ברוא ועשה . ואומרם להני השמים
וכן ל עשה הוא בבחינת שלמיותה יה ושלמותה שהוא להיות
כלום שופט והם נשפטים לא בענין המשלשת שזהו עניין
קיום . ואומרם הוא בעניין בחינת חלקו יה במציאות וחלקם
שהוא הל לא הם הל השמים . ודע זה . ואל השיעורין
הנה עם מה שקדם ועם מה שיבוא בזה העניין מספיקין
בחלי כוונה הראשה ולחי המעיין בו .

פרק לא

אולי בבר ההבדלה לך העלה בחוזק
תורת השבת והיותה בסיקילה וחלון
הנביאים הרב עליה והיא שלישית
למציאות השם והרחקת השניות כי ההזהרה מעבודה זולתו
מחוקק הוא להודיע הייחוד . וכבר ידע מדברי שהדיעה
אם לא יהיו להם מעשים יעמידום ויפרסמום ויחזקום בהמון
לא ישתרו . ולזה יצוה בתורה הנגיל זה היום עד שיעשה
יסוד חדוש העולם ויתפרסם במציאות כשישבתו בו אדם
כולם כיום אחד . וכשישתול מה עולה זה יהיה הפעמה כי
ששת ימים . וכבר נתבאר בזה התורה שתי עילות מתחלפות
מחייב שהם לשם עולים ומתחלפים . וזה שהוא אם בעילת
הנגיל השבת בעשר הדברות הראשונות אם כי ששת ימים
עשה וגו' וכו' . ואם בעילה התירה ואמרה כי עבד היית
במצרים וכול' על כן צוך וגו' . וזה אמת כי העולם
במאמר הראשון הוא כפול היום והנגילו כמו שאם על כן ברך
וגו' את יום השבת וגו' . זה העולם הנמשך נעלה כי ששת
ימים וגו' . אומרם תהו לא תורת השבת ועוד מחוץ לשמו
הוא עולם נמשך לנעלת היותנו עבדים במצרים אשר לא
היינו עובדים פרעונו ובעת שחפצנו ולא היינו יכולים לעשות
ועוד בתורה השניה והמעלה לקבץ שם העניינים האומרת
דעת אמתי והוא חדוש העולם העורה על המציאות השם בתחלת
מחשבה ובעיון הקל . וזכור חסדי השם עליהם בהכחת מתחה
סבלות מצרים . וכאילו הוא חסר פולל בדעה האמתי השוני
והתקון העניין הנשמי .

פרק לב

דעות בני האדם בעבודה בדעתם
בקדמות העולם וחדושו . אחר ועה בזה
כי כבר שמי שהתבאר מעולם מציאותה
הלא יש להם שלש דעות בקדמות העולם וחדושו כמו שהארנו
כן הדעות עוד בעבודה שלשה . ולא אפשר לדעה מהקדמים
שהוא לא יאמין עבודה אמתם מהזון שכרון דעות מאמין לא
לעבודה .

הדעת הראשון

והוא דעת המון הפלוסופים
מפני שיאמין בעבודה וקיבה
עפני אנשי התורתינו גם כן יאמינהו . והוא שהשם יתברך
מי שיראה מבני אדם וישרה בו העבודה וישלחהו אין הפרש
בין זיהיה החיש והוא אעלם חכם או סכל רב השגם או
עשיר השגם אלא שהם יתנו בו גם כן קצת עוב והקון מדות
כי בני אדם עד עתה לא אמרו שישרה השם שכינתו עליהם
רע אלא בשיחסרהו למוטב תחלה לכן זה הדעת .

והדעת השני

דעת הפילוסופים והוא שהעבודה
שלמות אחד בעבע היותם . והשלמות
ההוא לא יבע למיש מבני אדם אלא אחר לעולך יועיל מה
שבבח האין לחעלך מה לא יועיל מה שנוגע מיעך הוא סבה
אחת מחוץ במשפטו כל שלמות שיפשר מציאותו בין אחר
כי לא יהבן מציאות השלמות ההוא עד הכלותו וסופו בכל מיש
מציאי האין ההוא מבל באיש אחד . ואי אפשר מבלתי זה
בהכרח . ואם היה השלמות ההוא מעה שישוך בהנעדתו
למציאו אי אפשר מבלתי מציאו . ולחי זה הדעת אי אפשר
מבלתי מציאו . ולחי זה הדעת אי אפשר שיבא הספכל ולא
יהיה האדם מלין בלתי נבא ומשפים נבא כמי שיפעלה
מציאה מבל העניין כן . והוא שהמיש המעולה השלם בדבריהו
ומדותיו כשיהיה כוחו המדמה על מה שאיפשר להיות מן
השלמות ויהיה מחזון החזעה אשר השיגעה הוא יתנבא
בהכרח שזה השלמות הוא לו בוודאי ולא יקבל לחי זה
הדעת שיהיה איש ראוי לנבואה ויכין עצמו לה ולא יתנבא .
כי אין אפשר שיחון אדם בריא המזג בחזון טוב ולא יוולד
מן החזון ההוא דם עוב ומה שדומה לזה .

והדעת השלישי

והוא דעת הנרתנו ויסוד דתינו

הוא כמו זה הדעה הפילוסופי בעצמו. אלא בדבר אחד
וזה שאומרים עומדין שראוי לנביאות המכין עצמו לה
אפשר שלא יהנבא וזה בריק אחד והוא לעולם הוא נדמות
הנפלאות כולם ומשיך כמעשהם שהשגיח הטבעי כלפי
שראוי לפי בריאתו ויהלאתו לפי גדול ולפחות שיהנבא
והנבואה הזה אמתם הוא כפי שנשיגו מהנביא. ידין
כיוצאים או נמשכו הראות כמחוק מלך אדם בעניין
אשר אלישע ומשם היותו יסודיו ההכנה והשלמות
בגדולה ובדרגות על כל פנים הוא מופלא מין הלי
הנבואה שהוא אלא על חכם גבור ועשיר וכבד שארע
זה בפרוש המשנה ובחבור הגדול והנשתי בהיות בני
הנביאים מהתשקים תמיד בהכנה אבל היות המין
עצמו נמשך ולא יעבור הוה הדיב זה מעניין דרוך
בן עזיה שהיו הלך אחר ירמיהו ובדרו והכינו
והיה מקוה להתנבאות ומשנב כמ שאמר יעשתי לה
בצוותיך ומנוחה לא מצאתי. ואמר לו על ידי ירמיהו
כה אמר ה' וגו' כה תאמר אליו ואחרי הכתוב לך בדולות
אל תבקש. והנה יסבל שאמר ש בשנה בימות
שהנבואה בחק בדרך בדולות וכן יאמר שאמר גם
נביאיה לא מצאו חזון מה' וגו'. מפני היותם בעלות
כמ שנאמר. אלא נמצא כתובים רבים מהם כתובי
הספרים ומהם דברי חכמים כולם והולכים על זה
היסוד. והוא שהשם יברא להנביא מי שירצה מתי
שירצה. אמנם לשלם המעלה בתכלית. אבל הפחיתים
מעניני המדרג מי שאפשר זה אלא לו שינבא אחד
מהם אלא כמחשבות הנבואו חמור או עמדרגה. זה
יסודכן שלי אפשר מבלתי ההכנה והשלמות ואז
יהיה האפשרות הנמצא בו נמדת השכל ולא יתנבא
אומרו כפרש מערך בבטן ידעתיך ובפרש הצפית
מרחק הקדשתיך. כי זה עניין כל נביא מי שאפשר
לו מבחינת הכנה טבעית בעיקר. ערתיו כמ שהזכיר
כבר. ידעה קריאת העבריים יוסף הצדיק נער והוא
בן שלשים. וקרוא יהושוע נער והוא קרוב לשלשים
והזא אומרו בעת ההיא נעבד ומשרתו יהושוע
בן נון נער וגו'. ומשה רבינו אז בן מאה ושמונים
וכלב שבן מאה ועשרים ואיה יהושע ארבע עשרה
שנה ושב יהושע מאה ועשר הנה כבר התבאר
שיהושע אז בן שבעים והמשיך שנה לתחות וקרוא
נער. ולא יטעך גם כן מה שכתוב בדברים אומרו
אשפוך רוחי על כל בשר ונבאו בניכם ובנותיכם
כי כבר פרש זה והעיד מה היה הנבואה והם
זקניכם חלומות יחלומון בחוריכם חזיונות יראו כי
כל נביא בעולם מעבר הקסם והוא כח בנפש יביר
בו העתידות מבלי נבואה ומבר השגיאה יהיה זה
ואז מיעבר נבואה שרקה הוא יקרא גם כן נביון ושם
יקראו נביאי הבעל ונביאי האשרה נבואים הלא
הנראה אומרו יה כי יקום בקרבך נביא או חולם
חלום. ואמנם מעופר הי סיני ומשעיר שהיו רואים
כולם הוש הנדולה שנעשתה הקולות הנוראות
המפחידות על ידי המלא לא הניע לבדרגה הנבואה
אלא הראוי. ועל מדרגות גם כן. הלוא הדבה אומרו
עלה אל ה' אתה ואהרן נדב ואביהוא וגו' עלה
בדרגה העליונה כמ שאמר ונגש משה לבדו אל
ה' וגו'. ואהרן לחטה מחוץ. ועל ואבינדבו לחטה
מאהרן ושבעים זקנים לחטה מנדב ואביהוא ושאר
האדם לחטה מהם לפי שלחייתהם. ואמר כתבו
החכם משה מחיצה בפני עצמה ואהרן מחיצה
בפני עצמה. ואחר שהשלים לנו זכר המעמד
הי סיני נעבר על מה שיתבאר מן הפסוקים על
ההשתבלות המה מדברי החכם מהמעמד ההוא
איך היה בפרק נעבר.

פרק לג

יהבאיר לו שמעתיה הר סיני לא היה
קול המגיע למשה מגיע לכל ישראל

אבל הדבור למשה לבדו עשה ושה בזה ספור עשר הדבורת
כולו ספור היחיד העבד והוא עשה יוד להתחיל הדר
ויגיד לבני אדם מה שמעו. מורה התורה אנכי עמהר
בזה כי ובזיעתם ואם גם כן משה ידבר והאלהים יעננו
בקול. ובביאור במכילתא כי כל דבור ודבור היה משיבו
להם כפי שמעתם. ולשון התורה גם כן בעבור שמעתם
וגו' מורה כי הספור היה ע"ז והם ישמעו הקול העצום לא
הבדל דבריה ועל שמעו הקול ההוא העצום אמ כשמעתם
את הקול. ואמ קול דבריה אתם שומעים וגו'. ולא אמ
דבריה אתם שומעים. וכל מה שבני משמיע הדבריה
אומרה הגיעה בו שמע הקול ומשה הוא אשר ישמע
הדבריה ויספרם להם זה הוא הטעמה בן התורה ומדוב
דברי חכמי כל אלא יש להם גם כן מעות בהירה
מיקומות בין המדרשות והוא בהתעוד גם כן והוא
מוסרם מובי ולא יהיה מפי הנבואה שמעתם. רומיה
בזה שהם הגיעו אלהים כמו שהגיעו למשה רבינו
ולא היה משה רבי מגיעם אלהים. וזה שהוא אלו הדרשים
כל מעשות הם והיותו אחד מהנם יושב בעיון המעשי
וכל מה שיודיע בשפתה משפטי הנביאו בו וכל מי
שיבעהו שוה אין יתרון ולא נודע שם השלישי
האלה מבני הנבואה לבד. מורה התורה שהיה הרמיה
לדעה וגו'. מהנם שאר הדבורות הם מכת המיסדי
סמויה והמקובלות לא מכת המושכלות. ועם כה
שזכרו גם כן מזה הטה משר יגעשו בו הסתבים ודברי
החכמ זהן שלא שמעו כל ישראל כמגעמד ההוא אלא
קול אחד לבד פעם אחת והוא המאמ אשר הביא
ועשה וכל ישראל ושמע אנכי ולא יהיה לך והשמיעם
מעשה זה בדרכו בהדבל אותיות נשמיעות וכבר זכרו
החכמ זה וסלטהו לשומעו אחת דבר אלהים שהם זו
שמעתי. ובראש מדרש חזית שהם לא שמעו
אלא מאמ אחד שמוע יה. ולשון התורה קול ולא
יסף. ואחר שמוע זה הקול זכר לה שזכר עלני ומיחמם
מה שעיין יפחדם הגדול ומה שספר מאמרם ותאמרו
הן הראנו ה' אלהינו וגו'. ועתה למה נמות וגו'
קרב אתה וגו'. ובא הוא הנכבד מכל טוב שכרה
וקיבל שאר הדבורות אחת אחת וירד למשה להר
וישמיעם אותם במראה ההוא הגדול והם ירואו את
וישמעו הקולות אשר הם קולות וברקים ברעש וקול
שופר חזק. וכל מה שהמשיכו מזכרון שמיעת הקולות
רבים כמ שמ וכל העם רואים את הקולות וגו'.
אמשם הוא קול השופר ורעש וכיוצא בהם מענין הדבור לא שמעתם
אלא קול אחד לבד כמ שמורה התורה. וכבר ביאר
החכמ פעם אחת שהוא השריתך עליו והוא המאמ אשר
יראה ישמעתן בשמיעה כן שזה הדבורות הראשונות
ודע שזה הקול גם כן אין נודע אותם בו שזה עם
מדרעת משה רבי. ומזה מעירך שב זה הסוד ויודיעך
שהוא יתברך יקובל בהומה ידוע אחד מחכמיהם וזה
שכל מה שהתנבא בו וידבר ה' אל משה לאמר יתרבה
מזה ואמר ה' וכן מעשו וידבר אלהים את כל הדברים
האלה ואמר ה' וכל כה מהתנבאיות המולין מזה
מדרש. ה' אל משה ואל ידבר עמו אלהים תרגמו ואל
יתנבא עמו מן קדם ה'. היה כבר בזה עוד
על הכלל אשר הבדלנוהו. וחלו העבירם התלמידים
הנביאים כבר ידעת שמזקיהו קבלם מחגי זכריה ו
יהושיע אשר הם החכמ שבישראל כמ שכתבו. ודע
זה ומהרהו שזה מאמר שיקדים אדם לתפלתו הר סיני
ביותר מזה השיעור אשר זכרנוהו שהוא מכלל סתרי
התורה ומופלאותיה הנשגבה ההיאו ואיך היה העניין גם עצמו

מפני שמחד כי לא קדם כמותו ולא יהפשר ויעבדנו

פרק לד

זה הכתוב מישר בא בתורה והוא מוסרין הנה אנכי שולח מלאך לפניך וגו׳ עניין זה הכתוב הוא אשר התביישו במשנה התורה שהשם יתברך במעשה העגל היה סיוע נביאו מקיש להם וגו׳ ומפני זה מוסרנו בזה המלאך השמר מפניו ושמע בקולו וגו׳ ואין ספק שזכות העמידה אמנם היא להעין בפנים והעין בפנים חזקה להם המלאך ולא יעזוב ולא יקחיש שר שיעזו שלא ימרוהו ומפני עניין זה המשל שהוא יתי הודיעם שיש נביא בהם יבוזהו המלאך ידברהו ויצוהו ויזהירהו והזהירנו השם מפרשות המלאך ההוא אשר יקיע לו הנביא דברנו כי שבוד במשנה תורה ואת אלו השמיענו ואת והיה האיש אשר לא ישמע אל דברי הנביא אשר ידבר בשמי והנה בחור מוסרנו הנה כי שמי בקרבו ומפני זה כוון להודיענו שזה המדרגה הגדול אשר נאותם אותו לו מפעניך הר סיני אומן ומניד עמכם ולא יהיה בעדיד כמותו ולא יהיה העיד ומפני יכבוש לכם הארצות ויזמן לכם הקרן ויורי עבד מה שהעשותו מלאך אשלחנו לפניכם ולשמרך מה שעתיד לעשותו ואך שראוי להשמר מפניו. וזה ענין היסוד אשר לא סרתי מעל פניהם הניד והוא שכל נביא בלתי משה רבינו הנבואה הנבואה על ידי מלאך ודעבו.

פרק לה

פנר בארתי לפני זה כולם המרבעה חלוקים אשר נפרלה בהם נבואות

משה רבי מנבואות שאר הנביאים והביאתי הסיבה על זה וגלויה בפרוש המשנה ובמשנה תורה ואין עורך להשיבנו ואיזו מעניין המאמר ואשר אמרתיך בו כי כל דבר שאומו נבואה בפרקי זה המאמר אמנם הוא בצורת נבואה כל הנביאים אשר לפני משה ואשר יבואו אחריו. אמנם נבואת משה רבי לא אחדבר בה באלו הפרקים לא בבאור ולא בראייה. וזה ששם נביא אמנם יאמר מעלי על משה ועל זולתו בסתק וכן העניין רועלי עוד בעפלאותיו ובפלאות זולתו כי אומרתיו חיוב מכח המופתים שאר הנביאים אמנם האמינה התורה עד היות נבואתו נפרלה מכל מי שקדמני הוא שאמרו ואמרו אל תוסיפו וגו׳ ושמי יי׳ לא נודעתי להם הנה כבר הודיעו שהשעבוד רויה בהשגה הגבוהה מוכל יותר גדולה כל שכן השגת זולתם ממי שקדם ומפני מנבואת כל מי שיתאחר הוא מוסרם על עד הקדמה ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו יי׳ פנים אל פנים. הנה כבר התבאר שהשגתו נפרלה מהשגת כל מי שיתאחר מאחריו בישראל אשר הם ממלכת בהנים וגו׳ קדוש ובתוכם יי׳. כל שכן בשאר האומות. ומפני הבדל מופתיו על הכלל מופתיו כל נביא על הכלל כי כל הנפלאות אשר עשאום הנביאים זולתו נעשו להם הניחוי בהם ביחידים מבני אדם בחותות שיהיו להם העידו בהם ולא בשלם ישראל הנה הקדוש ברוך הוא אמר בחוקי ילכו אשר עשה ישראל. ויהי אוש וגו׳ ויאמר ביחזי אדבר השלך זאת האשה אחה בנה אשר החיה ישראל. וכן אותות כל הנביאים חלוקים משה רבי. ולזה נתיחס בסמך בו של עד ההניה בה קם שלא יקום נביא לעולם שיעשה חותות כמראהם. כנגד הנעות לו והחולק עליו כי שעשה משה והוא אומרו ולא קם נביא עוד בישראל כמשה וגו׳. לכל האותות והמופתים וגו׳. לעיני כל ישראל. שהוא קשר הנה שם עניני שם אחד שלא יקום מי שישיג כהשגתו ולא מי שיעשה כמעשיו. ואחר כן ביאר שהאותות היו

בפרוש ל שלא נגלע ומפרש הכל חלוקים. והם כי כל הנביאים בנבואה מיוחדת על ידי מלאך. כל הנביאים בנבואה בחלום או במראה ומשה רבי לא על ידי מלאך. כל הנביאים נתנבאו ומשה רבי אמרו כן כל הנביאים אומם מתנבאים בכל שנה. ומשה רבי בכל שנה.

לחרישה ולכל עבדיו ולכל מרעה החולקים עליו והיינו
כי בחנם כל ישראל המשפטים אחריו לעשות כל ישראל וזה
לבד שלמה נפרעו לבניו אחריו וכבר קדמה הבדיתו
העודקה שלא יהיה לחולתו ולא ישתך מה שבמו ה
ועבדיהם השפחה ליהושע השעה ההם ואחר לעשות
ישראל כי לא אחר לעשות כל ישראל כמו שבמו ובן
בשיהיו נדרים בתוך הכרמל בריבו בתוך מעשים מעשים
ואחרים מוסרים לך ל השעות מפני שיריות לו למומו
כיוס הנישם שהוא כיוס הגיוע שיהיה כי מוסרין ומיים
כמיון אם שהיוס ההוא היה מעשה בשבעים לעזון שנתי
הקין שם ואחר שהבדיל לו בשכלך נבואות משר
ומופתיו שהפלגה ההשעה היה בהפלגה הפעולה
והאמתין שזאת המדרגה עקר להשיגה על אמיתתה
והשפעת ומאמרי באלו הפלגים כולם בנבואה ובמדרגה
הנביאים זה פלוני לאחר זאת המדרגה וזה היה
עשין זה הפרק

פרק לו

דע כי אמתת הנבואה ומהותה
הוא שפעת שופע מהשם יתברך
באמצעות השכל הפועל על הפס

הדברי תחלה ואחר כן על הכח המדמה ואות היא
המדרגה העליונה שלמדע והמלות השלמות אשר
אי אפשר שישיגו למיט והעניין ההוא הוא הנבואי ה
שלמות הכח המדמה וזה עניין אי אפשר אין בשום
פנים ואיט עניין יניע אלא בשלמות בחפמדרה
העליונה והטבת המדות עד שיהיו כולם בתכלית
מה שיוכלו להיות מן הטוב והעשה שבהם אחר
שיחובר אל זה שלמות הכח המדמה בשיקר היקרה
על הכלית מה שאי אפשר וכבר ידעת ששלמות
אלו הכחות הנפשיות אשר מכללם הכח המדמה אינם
נמשך לטוב שבמעלם שיהיה לאדם ההוין העשר
וכח ההוין ולטוב שבשערם שיהיה לו ולמה שבלחות
שהיה לו וזה עניין אי אפשר שיתמלא חסרונו
בה והעה בשום פנים כי האדם שמקבל רע בשורש היי
היכירה הכלית ההעה המשוה לו שיעשיהו על
העת ברישות לא שיחזירהו למעלה שבהכוונתיו
אמנם אי יהיה חלוי בשיעורו או בהעתיו או בעלמי
כל ענין החומרי אשר עהיה ממנו זה מה שיהיה
הקבולה בו ואותה יודעת כולו ואון הקשה והמליך
בביאורו וכבר ידעת עוד פעולות זה הכח
המדמה מזכור המוחשים והרכבתם והחלוי אשר
בטבעו ושהנבואה שבתעלותיו והעבדות שבהם מוסם
יהיה בנוח החושים ובבטולם מפעולותיהם אז ישפע
עליו קנה שפעב כפי ההכנה והוא הסבה בחלומות
הנבואיות והוא בעצמו סבת הנבואה ומומנו יתחלק
בדרך זו בחלום כבר ידעת המשך מומרים חלום חוזר
מושמים בנבואה ולא יפול השיעור בין שני דברים
מוחלפים בחין חין ריוחי שיאמר שלמות היודע כך
וכך בפעל משלמות הסוס וכבר השיבו זה עניין בראשית
רבה ומומרו נובלת נבואה חלום וזה דמוי נבלת
וזה כי נובלת הוא הפרי בעצמו ואישו חלוי שנפעל
היודע שלמותו וקודם שיבטל כן פעל הכח המדמה
בעניין השיגה הוא פעולתו בעניין הנבואה אלא שיש
בו קצוי ולא הגיע אל תכליתו ולמה מודיעך
זה מדברי הס ונעת כתובי התורה אם יהיה נביאכם
ה במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו הנה כבר
הגיד לנו שהאמתת הנבואה והמהותה והודיענו שהוא
שלמות יבוא בחלום או במראה ומראה נעדר מן ראה
והוין שיגיע לכח המדמה משלמות הפעל עד שיהיה
הדבר נראלו הוא מחוץ ויהיה העניין חושי ראהו
כראות בא לו על דרך ההרגשה הזולת ואלו שם
החלקים בהם מדרגות הנבואה כולם בב שיתבחר על
במראה או בחלום וכבר נודע שהעניין אשר יהיה
האדם בעתה יקיצתו והשתמש חושיו משתמש בו

מחד עשה מותר נכשל לו הוא ושער יעשה הכרך
המדמה כו בעניין השיטה בהשפיע השכל עליו כמי
הנעטו וההשגל בזה והדבות המשפ בן עזהו שזה
העניין מבואר כבר ידעהו כל אדם משלותי הדעת.

ואחר יתן ההקדמות ונדע כי כשיהיה חוש
מן החושים עצם מוחו בעקר בריאתו על הכלירה
שוויו בזכות חמרו ומזגו המיוחד בבל חלק מחלקיו
ובטיעורו והטהרו ולא יתבעדו מהעניים ליניים מפני
אחר. ואחר כן היוש ההוא לבד והתחבר עם
שיעור מן הכח אל הפעל והיה לו שכל מושלי ער
שלמותו ותמותו ומדות מושלות שהורות שוות ויהיו
השוקיותיו כולם לדעת פעודות זה המעי אות וידיעת
סבותיו. ומחשבתו לעולם נשקפת לעשיעם נבדיים
והשגתו אמתם היו בידיעה הל ובחיית פעולותיו
ומה שצריך שיחסן בזה. ויהיה מי שכבר ההבשלה
מחשבתו והשוקתו לעניינים ההמיים לא בחירת
העניין המאכל והמשתה והמשגל ובכלל החוש המשמש
אשר בזה מרוסטו במדות בשזה החוש חרפה לפי.
ומה עוד מה שאמר כי בושה הוא חרפה מפני שאין
לו מאשר מתחנו בעלי חייב לא דבר מחר כשמר
ההתמות ויון בו דבר מעניין המופשות. רומנכ
שזה ההשגעם החושיים פריח והשמע והראות
הם ומעלם שהם בעלי חייב הנה יתבעו בהם עת מחת
העשון למדם מאשר הוא מדם כמ שבזר זה מרוסטו.
וכבר התבאר בנו המאמר בזה שמיטת מן העניין מלא
שהוא צריך אלינו כי רוב מחשבות הנכריים מחשבי ך
החכמה נשרדות בהשות זה החוש ונכפבות אלינו
ויפלאו שם זה איך לא יגבאו אם תהיה הנבואה ממה
שבטבע. וכן ראוי שר שיהיה זה החוש כבר ההבשלה
מחשבתו והשוקתו לחושיה שהוא מתביים לא הנמוח
או הבדיל העם לו והמשיך כבודם אלינו ועבודתם אותו
לזה לבדו יהיה האנושי טולם כפי עניינהם אשר
הם בלא ספק בבהמות לעניין ההוא עד אשר לא יחשב
המיחד מם כן בהם אלא בצד ההנעל מהזה המזיה
מהם כשיזדמן לו שיהם ההשתתפות. או לקבל תושלת
בזה שיקובל בו תועלת מהם אם יצטרך בזה לצורך
מיצרכיו. והאיש אשר זה תאר אין ספק כשיעשה
כוונו המדמה אשר הוא עלת הבלית השלמות וישפע
עליו מן השכל כפי שלמותו השיעור שלו. ושיהיה
מעניינם שהייה זכים מאד ולא יהיה זולת לפעם ומחכו
ולא ישאר ולא תהיה לו ידיעה אלא בעניינם הם דעת
אמתיות והנהוג כוללות לתיקון בני אדם לקחתם עם הקצר
וידוע שאלו השלשה עניינם אשר כללנם הם שלמות
הכח הדברי בלמוד ושלמות הכח המדמה ביצירה
ושלמות המדות בכי טול המחשבה בכל העניינים
הנפשיים והסיר התשוקה לניע ההבדלת הסכלירי
הקרוב שהם בין השלשה יתרון רב זה על זה מאד
ולפי זה היתרון בכל עניין משלשת העניינם ויהיו
יהיה יתרון מדרגות הנביאים כולם זו על זו. וכבר
ידעת כי כל כח נפשי יחלש ויפלה ויפסד עת אחת
ויבראו עת אחרת. וזה הכח המדמה כח נפשי בלח
ספק. ולזה תמצאו הנביאים התבטל נבואתם עכם
האבל או עם הכעס וכיוצא בהם כבר ידעת מומרם
אין הנבואה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות
ושיעקב אביע לא באתהו נבואה כל ימי אבלו להתעסק
כחו המדמה בהפקד יוסף. ושמעה שה לא בחזקתו
הנבואה כבואה מקודם מאחר נבואת המרגלים.
שבעב דור המדבר בכללם בעבור שהיה קשה שלין
על עניינם לרוב האנשים אותם ואעפ שהוא עם לא
היה לכח המדמה כו מבוא אבל שפע השכל עליו
מבלתי אמצעותו כמ שזכרנו פעמים שהוא לא
יתנבא במשל כשאר הנביאים. והנה יתבאר זה
ואין זה עניין הפרק. וכן עוד תמצא קצת הנביאי
נבואו מדת זמן אחת ואחר כן נפסקה מהם הנבואה
ולא היה זה מתמיד למקרה ההתחדש ואות היה הפסה

פרק לז

בשום פנים ואמר הגיעו לרעות גדולות על זה רמ
ירמיהו עה כי כשהגיעו מבזיון המוריס הכוחרים ה
אשר היו בזמנו חשב לחתוך נבואתו ולא יקראת
הזמנת אשר מאסוה ולא היה יכול לסבול זה אמר כי דבר
יי לי לחרפה ולקלס כל היום ואמרתי לא אזכרנו ולא אדבר
עוד בשמו ויהי בלבי כאש בוערת עצור בעצמותי ולאיתי
כלכל ולא אוכל. וזהו עניין מאמר הנביא האחרון יי לחיים
דבר מי לא יכבה ודע זה.

פרק לח

דע כי בכל אדם כח גבורה בהכרח
ולולי זה לא התנועע במחשבת לדחות
לא מה שיזיקהו וזה הכח בכוחות
הנפשיות אצלי כדמות הכח הדוחה בכוחות הטבעיות וכח
הגבורה הזה יתחלף בכח ובחולשה כשאר הכוחות עד שאתה
תמצא מן האנשים מי שיתגבר על האריה ומהם מי שיברח
מן העכבר. ותמצא האחר אשר יתגבר על המחנה וילחם
עמו. ותמצא מי אשר אם תזעק אשה עליו ירעד ויפחד
ואי אפשר גם כן בלתי היות שם הכנה מזגית בעיקר
היצירה ויוסיף ויצא מה שבכח בהוצאה ולפי דעת אחת
וכן יחסר גם כן במיעוט העשייה וכפי דעת אחת. ומשני
הנערות יתבאר לך בנערים יתרון אלו הכוחות בהם אי
חולשתם. וכן כח המשער הזה הוא נמצא ברוב האנשים
ויתחלף במעט וברב וכל שכן בעניינים אשר לאדם בהם
השגחה גדולה ומחשבתו משוטטת בהם עד שאתה תמצא
בעצמך שפלו כבר אמר כך יוו עשה כך בעניין הפלוני
ויהיה העניין כן. ותמצא מבני אדם מי שדמיונו
ומשערו חזק מאד נכון עד שאיפשר שלא ידמה שעניין
יהיה לא שיהיה כמה שידמה או יהיה קצתו. וסבות זה
רבות מעניינים רבתו קודמים ומתאחרים והוויה אלה
שמכוו זה המשער יעבור השכל מ׳ על ההקדמות ההם
כולם ויוליד מהם בזמן מועט עד שיחשב שזה בלא זמן
ובזה הכח הגידו קצת האנשים עתידות עלומות ואי אפשר
מדלת היות שתי הכוחות האלו בנביאים חזקות מאד
רל כח הגבורה וכח המשער. ובהשפיע השכל עליהם
יחזקו שני הכוחות האלה מאד עד שהגיע זה לזה שידעת
והוא שהתגבר איש אחד במקלו על המלך הן ולא לה
אותה מרחת עבודתו ולא פחד ולא יראו כי אמר
כי אהיה עמך. וזה עניין יתחלק גם כן בהם לא שאי
מבלעדיו כמה שנ׳ לידמיהו אל תירא מפניהם. הנה
עתתיך היום לעיר מבצר וגו׳ ויחזקם ואמר אל תירא
מהם ומדבריהם. וכן תמצאם כולם עה היתה בהם
גבורה גדולה. ובהיתרון כח המשער יגידו בעתידות
במהרה ויתחלף זה גם כן בהם כמה שידעת. ודע
כי הנביאים האמתיים יגיעו להם השגות עוניות בלתי
חפץ לא יוכל האדם בעיון לבד להשיג הסבות אשר
יתחייב מהם הידוע ההוא ודומה לזה הגידם בדברים
לא יוכל האדם בחברה ומשער שיגיד בהם שהשגת
והוא בעצמו אשר שיגע על הכח הדמיוני עד שהשלימו
עד שהגיע מפעולתו שיגיד בחלה שיהיה וישיגהו כחיינו
הם עניינים כבר הרגישו בהם החושים ורגיעו אל זה הכח
המדמה מצד החושים הוא גם כן ישלים פעל הכח הדברי
עד שיגיע מפעולתו שידע עניינים עומני המציאות
ויגיד לו זאת ההשגה כאילו השיגה מהקדמות עוניות
זהו האמת אשר יאמינהו מי שיבחר להודות באמת כן
הדברים כולם יעידו קצתם על קצתם ויוריו קצתם על
קצתם. וזה צריך שיהיה בכח הדברי יותר שאמתת שפע
השכל הפועל אמנם הוא עליו והוא יוליאהו לפועל. ומן
הכח המדבר יגיע שלמות השפע לכח המדמה ואיך יגיע
שלמות הכח המדמה זה השיעור והוא השגת מה שיהיה
הגיע אליו מן החושים ולא ישיג כמה זה לכח הדברי והוא
השגת מה שלא השיגהו בהקדמות והולדה ומחשבה. וזהו
אמתת עניין הנבואה. והדיעות ההם אשר יוחד בהם
למוד הנבואה אמנם הגיעו בהם במאמרי הנביאים
האמתיים בעבוד שאנצל מאנשי המין השלמים אשר
אין דברים להם בלל ולא חכמה אלא דמיונות ומחשבות
לבד ויוולי הם עוד רל הם אשר ישיגים האנשים ההם
אמנם הם דיעות היו להם ונשארו עניינים חקוקים
בדמיונם עם כל מה שבכח המדמה ובחשר בטלו
דמיונות רבות והשיבותם נשארו מקומות הדיעות

פרק לט

והנה מבאר קלוקה בחוקת מעל השלחנים ליתר תוקף
מה יי להיך שואל מעשיך וגו׳ ומה הענבר הירקי
לישראל מלמד זה כולו בייחס לתשובים ומאוסים
חושבי העול והחוטים וההתבדות המסיק מן הדברים
מעלה והקשה שנהגם שיהיה שם שופט ומעבר התנבות
וכן בעבי התשובה והיעד הפרוטים הקשה
שבדברים מעלה מנוע לכתם בשרירות לבם בזנות
ולקחת הדין מעשהו וכן כל חסר יהוה
שלמעשה הריע מאשר יסחריהו לפי נטות רוע מדותיו
טורח בדול ואין להקיש קלות התורה וקשיה לפי חמות
כל רע פחות בעל מדות מעונות ומאוסים יסחן השלמות
בשלם מבני אדם אשר כוונה זאת התורה שיהיו בני
אדם כולם כמוהו זאת התורה לבד היא חשר
עקרוה הורה שהית ומאוסי זולתה כעין ההתבדל
המדיניות כמעשים היוצע והחיות המדרים וזולתם כל
זה מפעולות אנשים מתחילע לא נבראים כל שבחות
פעמיים

פרק מ

בבר התבאר בקליה הבחור כי
היולד מדיב פעבע וטבעו שיהיה
מתקבץ ומינו בשיור בעלי חייב

חשר אין לו הכירה להתקבץ ולרוב ההרכבה בזה המין
הפעל שהוא המורכב האחרון בב שלישית היה ההבדל
רב בין אנשי עד שאי אפשר שלא הבעיא שע מושיב
מסתלים בחין מהביב המדות בב שלא הדמוה עליהם
הנראות שוות ושלה זה התחלק המין ויתחלפו בם
בן הפרים הנמשכים אחר הצורה כי לכל צורה טבעית
קיצת לפרים מיוחדים נמשכים לה בטבע הפרטים
הנמשכים לחומר ואין כיוצא בזה ההתחלפות הנמשי
הגדול נמצא בדבר מהביב בעל חייב אבל התחלפות
בין אנשי כל מין מתקרב אולי הארם שאתה הבינשוש
מיליים מהמנו כאילו הם משנע מיעב בבל מדה עד
שהמצא מכזריות איש הבע עד שאחט עשרי יוב
הפעם ואחר יחפול על הירקה כמה או קולעת ירך נבו
מזה וכן ברוב הפרים וכאשר היה לטבעם ירך
בהכרח ההתקבץ אי אפשר בשום פנים שישלם הקבוץ
אלא בהיותם בהכרח ישער פעולותיהם ויהלאו המחסר
ויחעבים בין המרבה ויחוק פעולות ומדות יעשוב כוח
על חוק אחד הבהיד עד שיעשלם ההתחלפות השבעי
ברוב החכמה ההנחית ויסודר הקבוץ ולזה חוק שהתורה
אומרת שיהיה טבעית יש לה מבוא בעניין הטבעי והיה
מחכמות הלהיים בה עמיד זה המין לומה שרצה מניחותן
ששם טבעי שיהיה לאישין כח הנהגה ושם אי שהיה
לו כח לעשות מה שעזוה הנביא הזה והמשך מחרבין
והויעיאו לפועל והוא המלך העקח העמוס ההוא ומוה
הנבואה ויקח בתורת הנביא אם כולה זון מקרהה יהיה
להיחק הקיצת והנח הקיצת אם בעבור שזה היה יותר
קל יעלו או בעבור שיחשבו שאולי העשיבה לו מזו בן
בנבואה ואיזן נמשך בהם מחר זולתו על בד הקיצה
בבלי שיטבע בעיניו שלמות מחד ויעבד לו ויתקדהו
ירצה שידעו בו בב הדם שאינו השלמות ההוא ואעפ
שהוא יודע שאין באמת שלמות בב שהתורה רבים
יאמרו שיר זולתם ויאמרו שהם עשהוהו וכן עשתה
קיצת חבודי אנשי החכמה ובחלק חכמות רבות יחול
לכל איש מקצתו מהבשל לבד חידשו זולתו וירחב שהח
חד שהו בן הרה בזה השלמות של נבואה בם בן
שיוחנו בעלי חונעים יאמרו הנמשה ויאמרו מה שהח
ביהה בו נבואה מאת השם יום טוב כעבדייה בן בעבוה
ועשרה אנשים יאמרו הנבואה ואף לבדים יאמרו
השם בולו יסבר לו שהם בחו בנבואה מבל זולתם
ויחנעה בן עזור ויאמרו שהם נבחו והחדינו בהם
וידיעה זה כולו והבריתו מבואר מאד ואעפ
מאמר לך זה עד שאלא יפוסק עליך העניין ויהיה חשוך
הבחל הבחיר בו בין הנהגות הנמוסים המולחים ובין
והנהגות בי שיקח לבד מהאמרי הנבחיים ויאמרו
ויאמר שהיו אומרו אמנם הנמוסים לשון עילה
משיהם בהם שהם עמוסים שהם מחשבתם
יעטרך לדמיה כי עם הודאת בעל הדיב

לעניים. ומאמצם מראה להודיעך ההנהגה משרה
ויחזי להם שהם נבואות ומהיות כל ענייניהם
ניסיות ומהם שיאמר מוטב שהוא מראה מלבו
ולא יחם מזולתו וכשיתקיים מה שבוטח כולם ובוודאי
ראשם אשר שם משלוחיהם מאמין הוון סדר המדינה
ועניניה ולהסיר העול והחמס מעונה ולא יהיה בהם הבזה
בשום פנים לעניינים עניינים ולא השגחה להשליח הכח
הדברי ולא יקנא להם על הדישת יהיו בריאות או עלולת
אבל הכוונה כולה סדר עניינים בני אדם כמי זה פעם שיהיה
ושיניע להם קיצת השלחה כפי דעת ראוי אותו הראש
ההוא לזה כי התורה ההיא בהנהגות ומשרתה בה שתכנע
הוא משושי המין האנושי כל השלמים כפי המדרגה לבד.
וכשתתעלה תורה שכל הנמצאים מעניינה בעה
שקדם מיהקיון העניינים. הנמצאים ובהיקיון האמונה בה
והעיוש חזוקה עתה דישות אלהיות בשפ יה תחלה ובשלמים
והתקיד חלקית בני אדם והבים והעברה על שיהיה
הנמצאות כולו על עורת האומות הרצי שזאת ההנהגה תמת
מיותו יה. ושהתורה ההיא לזהיה. ושאיר שהדע אם
מופרה הוא השלם אשר נמדרה ון בנבואה הון הוא חוש
מוסף בחיצה
מה המיוחדים להם וענבם מזולתו.
זה הוא בחיצה שלמות האיש ההוא והדיוק מעשלתו לה
ולהשתכל בעדותו והבדל שבמיפתהן הנשה ההנענים
הקיימים ובזות שהם שלמות החלת מדרגת אנשי החכמה
כל שכן הנביאים. וכל שכן החוש אשר הוא חרפה לנו
כה שאר חריסים טו. וכל שכן משוש השמע מהם ולזה
הקדים השם בהם כל מהפיר להתבאר האומות לשומעים
ולא יתבע ולא יעשו. הלא הראיה עקיהו בן מנשיה ומואב
בן קולה איך אמרו הנבואה ונבשלו מחריהם בני חולם
ואמרו דברי נבואה מחרוב זולתם והתחילוה בפחיות
העבוך השפע על שזנו בנשי חבריהם והעשיהם
אחרי הם על שפרסמם השם כה שהבדיל זולתם ושרתם
קלך בבל כה שבאמר ירמיהו ואה ונקח מהם קללה וכל
בלות יהודה אשר בבבל לאמר ישימך יי כצדקיהו וכאחאב
אשר קלם מלך בבל בנוש וגו. ויומתם אה בשלי רעהם
ודבר דבר וגו. והקץ דמות הכוונה.

פרק מא

מיוק עניך למאור
החלוש מה הון מחשב
המדריגה והון מזומנו
בנמרה זולון מהקודש והיו אשר הקדימו מראה הנבואה
והקדמו בם כי יד. והיו בם כן הקדמו מחזה. הוון עבין
מלחיוך מיהלו מחובר לעבדיו בשעת היקיצה כה שהתבאר
בדעת מזומנו ומראיה זות המחזה הנבוך הזה ולא נאמר
בו כח. ומוך ומוב היותי נדלם על פני ופני מרצה.
ומאמנם לדבר המלאך והעבידו לן כל זה בחלוקה
הנבואה. ובכל זה העניין יתבטלו החושים בם כן מתעלומתם
ויבין השמע ההוא לכח הדברי וישמע מפיו על הכרח
המדרגה וישלם ויעשה מעשלתו. והוא התחיל
הנבואה בראיה הנבואה. ואחר כן ירבה הרוקת ההוון
הנבואה והפעולות החק העשוך לשלמות מעשלת המדרגה. ויוה
תבוא הנבואה. כה שבא בשדרתם אשר בו בהתחלה
הנבואה היהיו היה דבר יי אל אנשים בשחזה. ומוקם
ותרגמה על נפלה על מבדש וגו. ואחר כן ויאמר לאנשים
וגו. ודע כי כל מי שאחר מן הנביאים שבאותן
הנבואה יש מהם מי שייחס זה לשם מעלה שהיה על
ידי מלאך בלה סמך כבר כתבו החכם זל על זה ואמרו
ויאמר יי אה על ידי מלאך. ודע כי כל מה שבא
בתוך שדבר עמו מלאך אן באחוך אן בראיה הנבואה וכבר
יהיה בשום פנים אלא בחלוק אן בראיה הנבואה וכבר
ביאה ההגדה על הדבר הקודם לנביאים על פה שבא בו
ספור בספרי הנביאים על אורבע צורות.

הצורה הראשונה

יגלה הנביא שהדבור
ההוון היה ממלאך

והצורה השנית

בחלוק אן בראיה.
שיזכר דברי המלאך
ון לבד ולא יבאר שזה היה בחלוק אן בראיה מפני
שהוון סמוך על מה שכבר נודע שאין נבואה מלא
על מחד משש הפנים בראיה אלא אתודע בחלוק
מדבר בו. והצורה השלישית היה משר
מלאך כלו
אבל מחד המחשבה לשם יתי שהוון מחברו ון אלא יגלה

שבזהו הדבר ההוזן בחלום או בחלום ..

והצורה הרביעית שיאמר הנביא מאת יהוה שהשם דברו אן וחוא כך

עשה זה או אמור זה מבלתי ביאור או בזכרון תורה
ולא בזכרון חלום מפני השעבד על פה שכבר נודע
וקשרש שלא הבטו נבואה ולא חזון בחלום או
במראות ועל ידי מלאך ואמנם פה
שבאו על העורה הראשונה ליומרו ויאמר מלאך
האלהים בחלום ויאמר אליהם בחלום וחאמר
מה שבאו על העורה השניה כאומרו ויאמר אליהם זול
יעקב קום עלה בית־אל ויאמר לו אליהם שמך יעקב
ויקרא מלאך יי אל אברהם שנית מן השמים ויאמר
אליהם לנח וחאמר פה שבאו על העורה השלישית
כאומרו היה דבר יי אל אברם במחזה ואן וחאמר
על העורה הרביעית כאומרו ויאמר יי אל אברם
ויאמר יי אל יעקב שוב ויאמר יי אל יהושפט
ויאמר יי אל נביאיו וכן פאמר רובם ויאמר
יי אלי ויהי דבר יי אלי דבר יי היה
והנה לבר יי אלינו היה היה דבר יי החלת
דבר יי בהושע היתה על יד יי וזה הוא
הרבה מאוד וכל מה שיבאו שאלה האחדע עתוך
הוא נבואה ומאמרו נביא אחאמר פה שיאמרו בן
ויבא אליהם אל פלן בחלום הלילה חיינו נבואה כלל
ולא האיש ההוזן נביא כי ענייני שבאמה הערה פתאם
השם לאיש ההוא ואחר כן ביאר לנו שההערה ההיתה
היתה בחלום כי כך שיסבב השם התגלותנו זה האיש
להיעיל איש אחר או להמיתו כן סבב חלוש עניינים
ראוי להחשב בחלום לילה שאותנו לא נספק שבן
האדם ישען עמיר עובד עלי ענר ואכילתך אוכלך שהיה
איש טוב בעיני כבר אך מובדים מביא על ארצו ועל
מעלכתו רק מין ירושת אליהם בעקוב הזה וכן בכל אחד
משעשה הל בכן ואכילתך ויבא אליהם אל בן הארמי
בחלום הלילה ויבא אליהם אל אבימלך בחלום הלילה
ודע זה וההבדל ההכרחי בין מאמרו ויבא
אליהם ובין מאמרו ויאמר אליהם ובין מאמרו ויבא
הלילה ובין מאמרו בחלום הלילה ובא ישקב
ויאמר אליהם לישראל במראות הלילה ובלבן האדמי
ויבא אליהם אל בחלום הלילה ולזה הבדילו אומרם
והיתה מיראי בין קדם יי ולא אמר בשעתם והתרבה
יי ודע שהנה יאמר ויאמר יי לאליוט ולא היה זה
לאליוט ולא באחד חיזון כלל אבל אמר לו זה על ידי נביא
כך שבא הכתי ותלך לקדוש אחד יי ואמרו בכיוצא
בזה מדרשו של עבד והנה עבה אוזנה ונעזר
בעבורו ויאמר יי לה ואוזנך שומעת לה עבד ויאמר
יי לה על ידי מלאך יתורש בזה שהיה עבד הנודע
המלאך שהנביא לבר נקרא מלאך כך שבארנו או
יהיה רומז למלאך אשר בא אל עבר בזולת הנבואה
או יהיה זה לבאר כי בכל מקום שהבטיחו לבר ליוחנן
לשם מוחלט שהוא על ידי מלאך בשאר הנביאים
כך שבארנו

פרק מב

כבר ביארנו כי כל מקום שתביא
ראייה מלאך או דבורו שחה
מובנה הוא בבר־אה הנבואה

או בחלום כיוצא בזה או לא יבאר הכל שוה כך שהדבר
ודעהו והבינהו מאד מאד ומין הפרש
בין שיכתוב החלה שהוא ראה המלאך או יהיה הענייה
מן המאמר התחלה שהוא חשבו איש מבבל לורש ואחר
כן בסוף הענין הבבאר לו שהוא מלאך אחר שהמציא
הענייני כי זה אשר ראה ובבר היה מלאך תיבע והמחלת
שהתחלת הענייני היה מראה הנבואה או חלום או נבואה
וזה שבמראה הנבואה או בחלום או נבואה הנה ירחה
הנביא השם אליבר עמו כך שנבואר והנה יבוא מלאך
ובבר עמי והנה ישמע מי שיבבר עמו ואחר כן יתבאר
לו שזה המבבר מלאך ובבאו זה המין הנבואה
יזכר שהוא ראוי איש ועשה אז ואמר ואחר זה יבוא
שהוא מלאך ולזה העיקר הגדול נשוב אחר כן החכם
ונבול הנבואותם והוא יי חייה הנביא בלשון התורה כך
ויהוא אלהי יי בלשון יי כי כאשר הקדימים כך
והוא שהשם ברואה אלהי התחיל לבאר איזה היתה

והחריב ומגילת יחזקאל וחומת חנך אשר ראה עמוס
והחיות אשר ראה דניאל ופיר עמוס אשר ראה ירמיה
וזה שלושה לזה אשר הרעה בהם מה שיעבר עליו הדבר
ירחו עוד לדבר הרעה בהם מה שיעבר עליו שם הדבר
ההוא הנבואה מיד הצירה או השיהוק בשם ושחיל תעל
הכח העדפה להראות לדבר יש לו שם לשוהק יורק וזהר
מעשיהו על עשין אחר שזה עוד בין ההשתל כראש
ירמיהו מקל שקד והיה הכוונה להודות משתוק שקד
וזה כי שקד וק"ו לא מעשין המקל ולא מעשין השקדים
וכן בעמוס ראייה כלוב קיץ להודות מעטו על שלשלות
עדת הזמן וזה בא הקץ ויותר נפלא מזה שהיה
הרעה בשם אחד מוהיות השם להוא הם מוהיות שם
מחר בשנות סדורם ומ"ש שחזין שם צדוק בין שני
השמות הם ולא שתוק עשין כיוצא בשם פנים כמ
שמעינו במשל זכריה בעלקחו המקלות לרעות העזן
כמראות הנבואה וקראו האחד נועם והאחד חובלים
והיתה הכוונה בזה המשל שהחומה תחלת עניינה
היתה בנועם ה' והוא אשר הניעה והישירה והיתה
שמחה בעבודת השם בישועת לה והשם רוצה חומתה
ואוהבה כמ שאמ' מה ה' האמרת היום וה' המאמירך
היום וק"ו ומניעה ומישירה מז משה ומי שחסרין
מן הנביאים ואחר כן עשתק עניינה עד שמשמשה
עבודת השם ומאסה השם ושם מעניינה חובלים
כיוצא בזה ומעשה הנה זאת לפי הגזרה חובלים מן מחבלה
ברמים ואחר כן הורה מזה כן כל משם חובלים על
מאסם בתורה ומאס השם אותם וזה העניין לפי ענין
מחובלים אלא בהבלה סדר הח והב והל ומשמ בעבין
המאוס והבעילה מזה המשל ותקיצר נפשי בהם וגם נפשם
בחלה בי והיתק הידה חבל ושמהו בחל ושאו לפי
זה הדרך עניינים זריס מאד הם עוד סדורות כמוזכר
במראכבה מחשת קלע ורצל וחשמל ובקרמוניות זולת זה
כשותחמשם בבל לעקוס יתבארו לך מעניין הדברים

אחר זאת הרעה

פרק מד

הנבואה זומעם ההיה בחרורה
אין בחלוס כמ שבאמרנו מעניים
ולא נשיב זה תעיד ואחר עזה

כי בשיעבד הנביא היה ירחה משל כמ שבאמרנו מעניים
ומיחשר שירחה השם יתי בהנבואה הנבואה ידברהו כמ
שאמ' ישעיהו ומשמיע מחקול מי אומר מזה מי אשלח
ומי ילך לנו ומי ישמיע מלאך מי והוא מדבר עמנו וא
וירחהו וזה הדבה מאד כמ שאמ' ויאמר אל
המלאך וק"ו ויאמר אלי הלא ידעת מה המה אלה
ויען המלאך הדובר בי וק"ו ומשמיעה אחר קדוש מדבר
וזה הרבה מאוין מספר והנה ירחה הנביא איש
הנבוע אחרם מדבר עמו כמ שאמ' ביחזקאל והנה איש
מראהו כמראה הנחשת וק"ו וידבר אלי האיש וק"ו
אחר שפתח הנבואה היתה עלי יל' והנה לא ירחה
הנביא זרה כלל אלא ישמיע דבר לבד בחרורה הנבואה
יקדחהו כמ שאמ' דעם ומשמיע קול אדם בין אוב
וכמ שאמ' יחזקאל עוד ומשמיע אחת מדבר אלי כי אין
העניין הזה אשר השיג בחרורה הנבואה הוא אשר
דברו אבל הדביל העניין הזה הנפלא הזר אשר בזר
שהוא השיני והתחיל בעניין הנבואה ועזרתה ואמ ומשמיע
את מדבר אלי ואחר זה שהקדמתהו מאמת
החלוקה אשר העירנו בה המסוקים אומ שזה הדבר
אשר ישמיעהו הנביא בחרורה הנבואה היה ירחה לו
גם כן שהוא בהכלית העופע כמ שיחלום האיש שהוא
שמיע רעש גדול או רוח רעש או זועה והרבה עוד
שיחלום זה והנה ישמיע זה הדבר אשר ישמיעהו בחרורה
הנבואה כדבר הדביל הנודע על אשר לא ירחיק מאת
דבר יהנביא לך זה מעניין שתוק הנביא כי כאשר
קראהו השם יתי בשעת הנבואה חשב שעלי הכהן
קראהו פעם אחר פעם שלשה פעמים אחר כן בזר
הנתן עליה זה אמ' כי אשר חשב ע"ז שהוא חושב
שהוא עלי כאשר לא היה יודע לא שדבר השם לנביאים
יהיה בשעת הנבואה ולא קבלה ע"ז הסור ואמ בשלשה זה
ושמואל שמע ידב אמ' י' וכמ רועה בן שהוא לא היה

יודע ולא נגלה לו שכן הוא דבר ה׳ ואמונם אומרו טרם ידע את ה׳ רוצה כו שלא קדמה לו נבואה כי אשר יתנבא כבר נתן לו בתורה אלו ותודיעך ויהיה לך העסוק לתי עניני כן תהיה שורת הנבואה ודע זה׳

פרק מה

ואחר הוא שקדם מבואך ומהותה הנבואה לתי מה שחייבו לו העיון נגלה שההכרחי שהוציאו הוא עניך שיחזקו לך מדרגת הנבואה לתי שני השגישים האלה וזה אשר ומקומם מדרגות הנבואה לתי שאין כל מי שהוא במדרגה ההסי הזו נביא אבל המדרגה הראשונה והשניה הם מדרגת נביאים ואלו הוא מה שהניע למדרגה משהיקן נביא מהלל הכשיים אשר קדמו הכבירים בהם ואם יקראו בקצת העניים נביא הוא לקצת כללות להיותו קרוב לנביאים מאוד ואלו יטעך מאלו המדרגות היותך מעיין בספרי הנבואה נביא לאותה הנבואה בעורת לחה חלון המדרגת ויתבאר בנביא ההוא בעצמו שאותה הנבואה בעורת מדרגה אחרת וזה שאלו המדרגות אשר אזכרם הוא פשר שיהיה קצת נבואת הנביא ההוא אלו לתי בעורת אחת בלבד והנבואה נבואה אחרת בעזת אחרת לתי מדרגה למעלה מהדרגה הנבואה הראשונה כי כל שהנביא לא יכיר כל ימיו שהדבקות אבל יתנבא עד והתבדד מהיות הנבואה עמהם כן יכיר עד אחת בעורת מדרגה עליונה ואחר כן יכיר עד אחרת בעורת מדרגה למעלה מהעד או אולי לא יכיר למדרגה העליונה ההיא אלא פעם אחת בכל ימיו ואחר כן השלם מעט ואולי ישאר על מדרגה למטה מהעליונה אל עד הפסק נבואתו ואמי אפשר מבלתי הפסק הנבואה משאר הנביאים קודם מותו אם בזמן מועט או ברול כמו שהתבאר בירמיה באומרו למלות דבר ה׳ לתי ירמיהו וכמו שהתבאר בדוד באומרו ואלה דברי דוד האחרונים והוא ההקש בכל ואחר הקדמתי אלה ההקדמה והעזרה אתחיל בזכרון המדרגות הנמנים אומרים׳

המדרגה הראשונה

התחלת מדרגת הנבואה שילווה למשיג עשר לתי

שיש עבו ויזרזהו למעשה טוב ברול כמו עלת קהל חשוב מהקהל רעים או העיל חשוב ברול או הלא השמיטו שוב על אנשים רבים וימצאו בעצמו לזה מניע וקורא למעשה וזאת הקדמת רוח ה׳ והמשיג אשר עלוה אלו זה העשיר יאמר עשו שלחה עלי רוח ה׳ או לבשה אותו רוח ה׳ או נחה עלי רוח ה׳ או היה עמו רוח ה׳ וכיון עד נחלו השלות וזאת היא מדרגת שופטי ישראל כולם אשר נאמר עליהם ויקם ה׳ להם שופטים והיה ה׳ עם השופט והושיעם וזאת גם כן מדרגת יועצי ישראל החשובים כולם והתבאר זה בספרי נקעת השופטים והמלכים והנה על יפתח רוח ה׳ ועמד בשמשון ותצלח עליו רוח ה׳ ועלה רוח אלהים על שאול כשומעו את הדברים וכן נאמר בעשרה מאשר הניחו רוח הקדש לעמוד אחר דוד ורוח לבשה את זכריהו בן יהוידע ודע שכבר זה הכח לא נפרד מהנביא אלא בשלשה דברים לעצור להרון את המלכי ולהודיע כל עד שיחרי תחלתו ושרשו לעניין והוא כי ירא מאשר ראה בנבואה הן העיוני לא ימצא בעצמו התסידו ולא יגיע לסופו כי אחר כשיגיע עד הסוף ויודיעו׳

וכן נאמר על דוד מהיות רוח ה׳ הולכו ועולה ולזה התבאר אל היותי והדוד והתפלותיו וכתיבו ברוח ה׳ החזות לא הנבואה אחד אחלו לדבר בדבר אחד בלבד הבלתי זה הכח להעיר זה היתרון לפועל אחד ולא לתי זה פועל מיוחד אלא לעמוד עשוק אחד מהם אחד גדול או קהל או לזה שנביא לזה׳

וכבר שחייב כל מי שראוה אלו עשר לדבר אחד מי זה דבר שנזדמן בקנות ממון או הניע לעניין מיוחד לו ואם עליו שהתחבלה על רוח ה׳ או מי עניני ואמנם נאמר זה בני שיש לו פועל טוב ברול ואו לה שמכיר לזה כה עלתה יוסף בבית המצרי אשר היתה סבה ואשתו לעניים גדולים התחדשו אחר כן כי שהבטיח׳

המדרגה השניה

האיש שיאמינו האדם כמיהו על עניין אחד על עניו

וכה אחר התחדש עליו וישמיעהו לדבר וידבר
בחוכמות וזו בהושפחות אז ברבדי הזהרה מועילים
אז בשמיעה הנעלמים אז להיים וזה כולו בענין
היקיצה והשתדלות חושיו על מיהביהם וזה הוא אשר
יאמר עליו שהוא מדבר ברוח הקודש וזה הפיון
ענרוח הקדש חיבר דוד תהלים וחיבר שלמה משל
וקהלת ושיר השירים וכן דעת וחיוב ודברי היפאס
ושאר הכתובים כזה הפיון מרוח הקדש חובנו ולזה
יקרהוס הכתובים כל שהם כתובים ברוח הקודש ויאור
אחרו בתלמוד אפתר ברוח הקודש שחרית ועל כיוצא
ברוח הקודש אמר דוד רוח ה׳ דבר בי ומלתו על לשוני
כל שהיה הכיוונתו לדבר באלו הדברים ומזה הכת
הין שבעים זקנים הגדם בהם ויהי כנוח עליהם הרוח
ויתנבאו ולא יספו וכן מילדד ומידד וכן כל
כהן גדול הנשאל באורים ותומים אזה הכת כל שאר
שזכרו שהיה שורה עליו ומדבר ברוח הקודש
וכן יחזקאל בן זכריהו אזה הכת והוא העולה ערלין
בלבדי הימים היתה עליו אמר רוח ה׳ בתוך הקהל ואמר
הקשיבו כול יהודה וישבי ירושלם וגו׳ לפס וגו׳
וכן זכריהו בן יהוידע הכהן אזה הכת שהיה אמר בן
ורוח אלהים לבשה את זכריה בן יהוידע הכהן ויעמד
מעל לעם ויאמר להם כה אמר האלהים
עזריהו בן עזרל אשר נביא בן ושמייהו בן עזרל
היתה רוח אלהים ולא לחבי יאסיאו וגו׳ וכן כל
שאתה מוצא זה והיע שבלעם היה בן אזה
הכת שעת שהיה טוב וזה העיון רואה באומרו ויפס
ה׳ דבר בפי בלעם כאילו הוא אומר שבזוח הפס
ידבר אזה העיון אמר הוא על עצמו שומע אמרי
ל וגו׳ ואתה שצריך שנעזיר עליו שדוד
ודעת הם אזה הכת ואינם מכת ישעיהו וירמיהו ושאר
הנביאים וחניה עשיעוס וחבריהם שאלו כל דוד ושלמה
ודעת אומנם אמרו אזכרו מה שזכרו ברוח הקודש
ואומנם אמר דוד ואמר להי ישראל לי דבר צור
ישראל שהוליו ישעו טוב יד נביא אם נתן או זולתו
כמו ויאמר ה׳ לה וכן ואמר ה׳ לשלמה יען אשר
היתה זאת עמך ולא שמרת בריתי ואשר זה בלשון פשק
ויעד רע לו על יד נביא השיעוע או זולתו וכן
אמרו בשלמה בנבואת עזוה ה׳ אל שלמה בחלום הלילה
ויאמר אלהים וגו׳ אין זו נבואה גמורה לו כמו היה
דבר ה׳ אל אוריס בחזקיה ויאמר ולא כמו ויאמר אלהים
לישראל במראות הלילה ולא בנבואות ישעיהו וירמיהו
כי כל אחד מהם אומר שנתהוו הנבואה בחלום הנביא
ההוא ולדיעתו שהיא נבואה ושלמה לו הנבואה וזה
העיון של שלמה אמר בסופו ויקץ שלמה והנה חלום
וכן בעזיון השם אמר בו וילמו ה׳ אל שלמה שנית
כאשר נגלה אליו בגבעון אשר התאמר שהוא חלום
וזאת הוראה למטה מהודעה העומד עליה בחלום מדבר
בו כי אשר יבואו בחלום לא יקראו זה חלום בשום פנם
אחר הענין הנבואה להם בחלום אלא יתפסקו לעצמו בשזה
בנבואה כמו שאמר יעקב אבינו כאשר התעורר מחלום
הנבואה ההוא לא אמר אחה חלום אכל פסק ואמר אכן
יש ה׳ במקום הזה וגו׳ ואמר ג שדי עשה אתי
כלוץ בארץ כנען ופסק שזה נבואה ומאנם
כשלמה אמר ויקץ שלמה והנה חלום וכן דעתאל
הנעזאהו בהיר העומד שהם חלומות ומראות שהיה נגלה
בהם המלאך וישמעו דברו ויקראם חלומות ואקי אחבר
לי שהם הוא שהיה אמר מדעין בחזוני לילה ויזה
עוד בשדעין חלומות שהנה הויה בחזוי
עם לילה וגו׳ וחזוי ריסי ובהלועב ואמר ואשקופה
על המרומה וחין מבין ואין ספק שזאת מדרגה
למטה ומדרגת אשר אמר בהם בחלום אדבר בו
וזאת הסכימה היומרה לספר דעת מכלי הנהנים
ואו מן הנעזיים וזאת העיוהך שזה המין
הנבואה אשר בו לדעת ושלמה אומנם שהיו נבואה בחלום
בחלום הם לא מיעוט כעצמם שהיו נבואה בחלום אבל
חלום יודיע שהוא עניינם והוא מכת מי שידבר
ברוח הקודש וזאת היא המדרגה השניה וכן

בספר תהלים הקדוש לא שמו הפרש בין משלי וקהלת
ושיר השירים ומגילת רות ומגילת איכה וספר הבל ברוך
הקדוש בתהלים ואלו הן הן כולם עקידין עבריים בבבל

המדרגה השלישית

והיא התחלה
מדרגת הנביאים

ויהי דבר ה' אל לאמר והוא שנטה הן הלשונות
אל זה העניין הוא שירמה הנביא משל בתחלה ובתמידים
הוה כולם אשר קדמו במחשבתה הנבואה ובקיאה החלום
ההוא של נבואה יהפכהו על עניין המשל ההוא אל זה
לפי ראיה בו ברוב משלי יפריה כולם

המדרגה הרביעית

שישמע דבר בחלום
שלנבואה מתורגם

מבואר ולא ירחה מזולתו כמו שקדמו שמוע בתחלת
נבואה שכולה חלום על מה שבארנו מעשיהם

המדרגה החמישית

הוא שידברהו איש
בחלום כמו שמוע

בקצת נבואות יחזקאל וידבר אלי האיש בן אדם וגו'

המדרגה הששית

שידבר לו מלאך בחלום
וזה עניין רוב הנביאים

כאומרו ויאמר אלי מלאך האלהים בחלום וגו'

המדרגה השביעית

שיראה בחלום שלנבואה
כולו הוא ית' ידבר

עמנו בהמשך ישביהן ומראה אלהים וגו' ויאמר
אלהים אלי משלח ידי ילך נא וכתוב בן יכיהו בן
יהואל ראמת אלהים וגו'

המדרגה השמינית

שידבוהו חזון בשראה
הנבואה וירמה משליך

כאברהם בן הבתריים פי המשליך ההם היו בחלום
כיוסף כמו שהתבאר

המדרגה התשיעית

שישמע דברים
בשראה כמו שפתח

כאברהם וזה דבר ה' אלינו לאמר לא ירשך זה וגו'

המדרגה העשירית

שיראה איש ידבר
עמו בשראה הנבואה

כאברהם וגו בן בחלום מתורגם ויכוהו שע בריחן וגו'

המדרגה האחת עשרה

שיראה המלאך
ידבר עמו בשראה

כאברהם בשעת העקידה וזה יועל העליונה שבמדרגות
הנביאים אשר העידו הספריים בעבינם אחר התעיד
מזה שהודיע בשלמות דבריות הנשיא על מה שיחייבהו
קיומן ואחר ההתעות בשעה רביעי מובל חסר
אי בשר שירמה הנביא עליו במדרגה השבעית לאיזן
קשת ידבר עמו הוא רחוק מועלו ולא יניע פעל הכרח
הקדמה לזה ולא מעמע זה העניין בשאר הנביאים
ולזה ביאר בהורה ואל בשראה אלינו מהודע בחלום
אי דבר בו שם הדבור בחלום לבד ושם למדרגה
הראשית השכל והשפעתו והוא מומרו אלינו מהודע
שהוא ההמשל בן ידע ולא ביאר שבשראה שמע
דבר מהשם וכאשר מעמתי הכתובים יעידו בדבר
שמע הנביא וביאר שזה בשראה מחדתי עליו עד
הענין שבה שמיפשר שיהיה זה הדבר אשר ישמע
בחלום ולא יהבן כמותו בשראה הוא שיהיה השם יתה
בן שהוא ידבר עמנו זה כלו על עד העשך אחר הט
ואיפשר שיאמר האות שכל שראה שהמציא בשמוע
לבוד יהיה העניין ההוא שראה ואחר כן הגיע להשתקיע
ושב בחלום כמו שפתח בתחלה ותרדמה שלוח עליך
מכרש ואמרם זו הרדמה של נבואה ויהיה כל דבור
שישמע על אי זה עד שישמע מהנביא היה בחלום כמו
שבא הכתוב בחלום מדבר בו חוץ בשראה הנבואה
לא יפסק בו אלא משליך או השעות שכליות שביאו להגיע
אל עניינים חכמיות בזה שיגיע בן העין כמו שהתרגם
והוא מומרו בשראה אלינו מהודע ולפי הכיוצא
באחרון יהיה מדרגת הנבואה שמונה מדרגות והעליונה
שבהם והשלמה שיהתנבא בשראה בכל ואפי דבר
עמנו אי אפשר כמו אזכר ואולי הקשה על ואפי
כבר מנה במדרגות הנבואה שיהיה הנביא שומע
הדבור מהשם ידבר עמו כשעשהו ואיכיהו ואיך

יהיה זה ויסודתן שכל נביא ונביא ומעמד ישמיע
הלכות הדבור בהתנבאות מלאכי ה' משה רבינו אשר נתן
בו פה אל פה מדבר בו לפי כי השכינה כן ושהמלאך
היה הוא הכתוב המדבר שהוא מעמד ומשמיע מהשכל
לדבר בחלום של נבואה ומשה רבינו מעמד הכשרות
מכיון שע הכרובים מבלתי השקפת הכח המדמה
וכבר בארנו בפרוש התורה חלוקי הנבואה היתרונות
עניין פה אל פה וכאשר ידבר איש אל רעהו וזולת זה
והקדמתו משפט ואין ענין להאריך בזה שכבר נתבאר
פרק כו
מן האיש האחד הלקח ראוי על
כל איש המין ויודע שזה טורח
כל איש מבינו ואשר מרשתו נזה
המאמר מן הטורח המוכח מבטלות הנבואה הלקח
ראוי על כל הנבואות אשר בפרק ההוא ואחר זמת
קהלעגה הדעת כי כל שיהיה האדם בחלום שכבר הלך
לארץ הפלוטות ונשתה שם ועמד זמן ונולד לו בן וקראו
פלוני והיה מעמיד בן אלו המשלים הנבואיים מטרו
יראו אז יעשו בפרוזה הנבואה בלה שיורה המשל והמדת
מעשה מן המעשים ודבריה יפעל מוהם העבור ומדת
זמנים יזכרו בין פעל ופעל על כל המשל ומשיעורך
הדרוש מלקוח ומקוח כל זה הוא בפרוזה הנבואה לרוץ
שהוא מעשה המעמיד לחושיש הנעריות ויבואו זכרם
בספרי הנבואה קעקב מוחלטים שאחר שהודיע שזה
כולו בפרוזה הנבואה לא הוערך להשיב בזכר כל חלק
וחלק מן המשל שיהיה בפרוזה הנבואה כי שומה הלבוש
ויאמר לי אל ולא יעטרך לאמר שזה היה בחלום
ויחשבו ההמון שהפעולות ההם והנפשעות והשחיטות
והמיעוכים זה כולו היה בעיני השגת החושים לא בפרוזה
הנבואה ואחר אזכור לך מזה מה שלפי מסופק
אדם בן ואחבר בזה קיצור מה שהיה מתחיל מן
הקיצור ההוא יתבאר לך מה שלא זכרתיו ומה שהורה
מבוזר ולא יספק לזכר בן ואמר וחזקת אחי ישוב
בביתי וחקני יקולה לפני וגו' והנשא אותה רוח בת הש
השפיט ובין הארץ והבטן נוהי ירושלים בפרזות שהיה
כן מוצרו ומקום ומושבו של הבקעה אחינה היה בפרזות
להיות כי שלום בביתיהם ויודע מוהו החומה וזה היה
בפרזות להיות כן לומרו ויחיו יי בתוך הבקעה יחמנה היה
בפרזות להיות ואחר יחזקל בפרזות היתה לומר הנה
הוא ירושלם אמ דבר זה לשונו ואראה והנה
חור אחד ויאמר אלי בן אדם חתור נא בקיר ואחתור
בקיר והנה פתח אחד וגו' וכי שהוא ראה בפרזות
להיות שיהיה חתור בקיר עד שיכנס וירחה מה הם
יעשים שם וחתר כי שנאמר בפרזות להיות ונכנס מן
החור וראה את שראה ואל זה בפרזות כן מוצרו לו
ואתה קח לך לבנה וגו' ואתה שכב על צדך השמאלי
וגו' ואתה קח לך חיטים ושעורים וגו' וכן מוצרו
והעברת השן על ראשך ועל זקנך כל זה בפרזות
הנבואה ואל יהרהו עליה המעשה ההם מאשר יורה
לעשותם ויהיה השם שהיה נביאינו יודעים לשוטים
ולשכורים ויעוד לעשות מעשה השגעון לחכמי הדור
הנביאה בחרי שהוא היה קהן וחייב שני לחיין על כל
פנים זקן רון פנות ראש והוא הנקרא היה זה כולו בפרזות
הנבואה כן מוצרו כאשר הלך עבדי ישעיהו
ערום ויחף מהעשה זה היה בפרזות להיות ומוצרו
יחשבו חלשי הסברה בזה כולו היותה הנביא הספר
שהוא עזה לעשות כך ועזה וכן יספר שהוא עזה
החזר בקיר בית הביה והוא בירושלם וכבר
שחפרו בי שחת בחזר בקיר וכבר בית שזה
היה בפרזות להיות וכי שהוא בפרזות היה דבר יחזל
מוצרם בפיחה למחר ומחר בפרזות הנבואה ההוא
ויוצא הוהו החומה וגו' ויאמר הבט עת השמיטה
וספור הכוכבים וזה מבואר שהוא פרזות נבואה
היה רוחה שהוציאו מביתו היה בו עד שרוחה זה כי
ויזכר כן מה לו וספור הכוכבים וכבר ספור זה כי
שהרחיקו וכן חוק כשעין חשר עזה בו יראיקו אל
עיטפון האזור בערוה ושפתו ופקדו אחר אדון גדול
ומאחו כבר ההשפטל ונספר כל אלה המשלים
בפרזות הנבואה ולא יצא יראיקו מגזרת ישראל ובבל

ולא ראוי סרה וכן אומרו להושיבך לך אשה
זנונים וילדי זנונים והעניין ההוא כולו מלידה
הבעל וקרותיך פלו וכל זה בקריאה הנבואה
כי אחר הכיאור בהיותם משלים לו נשאר העניין
מיותר שהיה לדבר מזה מעיקרו אלא כך שמעו
בנו והלך לכל חקות הכל כדברי הספר החוקר וגו׳
וכן יראה לי שהעניין בעצמו ואותה אומנם
היה זה בקריאה הנבואה ולא מקריאתו מראה נבואה
ואמור שהעניין לא הגיע למדרגה הנביאים כל שכן
למדרגת המופתים והכליות פשוטני ישראל
וכבר הזכרנו מהלך עולם כמ שכתבנו
ואומנם זה כולו כחלום לבן ואכימלך כמ
שזכרנו כן היה זכריהו ומראה את עיני ההרבה
וגו׳ והעניין על סודו ומבקש השכר בעתיד ולקח
השכר ואינה הכסף והשדכו בביתה היוצ כל זה
ראה במראה הנבואה שהוא עזה בשנותו ושהיו
במראה הנבואה אין שנותו של נבואה וזה לבד שלא
יסופק בן ולא יספק אותו אלא מי שיתעצבו
האפשריות בעצמותו ואמנה שזכרתי הביאו מאיזה
על מה שלא זכרתי הכל בין מחד ודרך מחד הכל
מראה נבואה וכל מה שיזכר במראה ההוא שהוא
עשה בן או שהביאו אלו או נבעם או אחר מן עמו
בן או עשה או יעשה או עשה או יעד או הלך במדבר
או שמואל או שאול הכל במראה הנבואה ואפ אותו
המעשים המסופרים ועקירו בשניים ובמיעוטים
נרמז אליהם ובקיאותה אחר שיזכיר לך שהמעשה
ההוא ממשל דע שישה מחלוקת שהיה במראה

פרק מז

אין ספק כי כבר התבאר
ועלה ברוב נבואות הנביאים
במשלים שהכלי בזה יאות
לפעולתו לא הכח המדמה וכן עניך שיוודע שני
מעניין ההשאלות וההתלבות מעט שהנה ישנו זה
מעניין ספרי הנבואה וכשיבואו זה על דקדוק ולא
יוודע שהוא משאל יחדל מעניינו ומרוקיים וכבר
ביארו ואמרו דברה תורה לשון הבני לא הגזרות ה
והכיאו ראיה מהשאל עניים בגדולות ובעניות וזה
לזולת.
ובכלה להפלגה אמרו כי עשה השניים
יולך מה הקול ומפי זה נמשל כעשה מרחים
וכהנו וגו׳ וזה תמצא מעניין הרבה בדברי הנביאים
לא עמיקים נחמדו על הגזמות והתלבות לא על
על ההבלה והדקדוק ואין לזה הכת מה שכתבה
התורה בשבת הנה עשרו עשר בניאל וגו׳ שעשר הוא
המעוט אף עשרת רעתה ואין מעשה כל אדם
כשיעורו בשוה שיעיק בכל יפלשהו שכל המעט
תהיה לעולם יותר קילה מן האיש הישן עליה והעבוד
קילוע היותה יותר מרובה מן האיש כשיעור שלשים
אורכו ואם היה אורך המטה הזאת העשר מאורך
יהיה אורך הישן עליה לפי הנהון בערך המטות שש
אמות או יותר מעט ואומרו באמת איש רועה
בו פחמת האיש מעט לא משאר האדם לא שהיה
זה סיבות שעב כי כל איש הוא בערך האיברים ער
הרוב ואם שאורך עוגה היה קטן אורך האיש משאר
האדם או פחות מעט וזה כלו סיפק וגזרות מישני
הדין יחלו שיהיו נמצא בשוה בפעם אחת מה
שסתבה התורה מהקדוק יותר ראוי שיהיה הכח חוץ
שלא היה היותם הכח אלא האיש ההוא עבדו ואותם
שאר האדם חיו היותם הטבעיים הטועים והיותה
הזרות בחוש ההוא אם לסבות רבות למזוט
והתהפכו או על דרך המיפה ונהפך מהנו ולא יספל
שיתפרש בזה אחת זה וכן עוד יהיה
שיתכבוש תואר העניינים הנמצאים על ענין ההשאלה
מהם מה שהוא מבואר בעלה לא יסופק על אחרים
כיוצרו ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רנה וכל
עצי השדה ימחאו כף שזה מבואר ההשאלה
וכן מוצרים ברושים שמחו בך וגו׳ הירבה
יוצרך בי עניים חוץ שלטון חמיא לך עבריו ונפסין
שהנה בשער משל חמאלה בקר וחלב יאכל וגו׳
וחלו הרשאלות רבות מזה בספרי הנבואה
מהם מה שירבה ההמון בהיותם מושמלים ומהם

פרק מח

פרס ומדי בכשדים וגו׳ ושלחתי לבבל זרים וזרוה׳
וכעניין שיהיו זלל כאשר סבב לו השם פרעהו
נאום לו צויתיך אם חשה אומנה לכלכך וחוק
יוסף העדיך לא אוסיף שלחתך חוזק הנה כי הכהיסם
ומאס כבוד שהיה שפתנו רעון בעל חייסם
והתעצרו בערבי חיין ויאמר ה׳ לבן ׳ וחר שהשם
הזהו אשר העיר לו הרעון ההוזן לא שהוזל שמהנו נביא
והשרה עלינו עבויה וכן נאום בעורבה אשר כזו ביפי
יום לא כתוב כי עצלם עשה לברו וכן
עוד אומר בשעת החיות על ארץ חדוש בערב
חורבנה בימי סנחריב והזו הפיל להם גורל וירו
חלקתה להם בקו ואומר שלא יזר הנה לשון אמיתה
ולא עיוני ולא שליחה אלא עניין זה הכיא מבואר
על מה שדומה לאמת המדה עד מן המאומר לבר
ואם בעניינים המקריים מקרה נמוך
אם בעניין רבקה והתי אשה לבן אדוניך כאשר
דבר ׳׳ ובעניין דוד ויהונתן אומר כי שלחך
׳׳ ובעניין יוסף ׳׳ שלחני אלהים לפניכם
והנה כבר התבאר לך איך יסופר ענין
האדמין הסבות על אי זה דרך שהזדמנו יהיו
סבות בעצם או במקרה או בכחירה אן
כריעין הכל בשוה כאלו החמשה לשונות והם
ציווי אמירה דיבור שליחה קריאה
ודעיה והתבינהו בכל מקום פחי עניינן ויוסרו
רבים והתבאר לך מאשתה העניין אשר יביאו
להשוב כי שהוא רחוק מן החמת וזה תבנית
אל המאמר כי בעניין הנבואה ומשלה ולשונותיה
וזה כלל מה שאזכירהו לך ויזה
העניין ותחיל בעניינם
מחריס בעזרת
שדי׳׳

כשלם זה החלק השני יבוא מחריו החלק השלישי
ברוך רחמנא דסייען הוא יסייען על מה דהוא שתמר

הקדמה

החלק השלישי בפתרון מורה הנבוכים

הנה כבר ביארנו בפנים רבות שעקר הכוונה
היא בזה המיעוד לבאר מה שאפשר לבארו מהעצה
בדמיונות ומעשה מרכבה ככי מה שחיבר ע׳ זה
הנושא וכבר ביארנו שאלו הדברים הם מכלל סתרי
התורה וידעת גם כן מיך המאימרו דבוקי זל
מי שמגלה רזותם וביארו זל שאסור מעניים סתרי
הורה הלכותיה והגלויים לבעלי העיון עכ״פ מאד
אם בסוף תסחיים על מה שכתי לושרים לתבי
ר׳ יהיה סחרה לאכול לשבעה ולמכסה עתיק יאתיו
למכסה עתיק לכויים שבעק שתיק יוחייש ואלו ניתו
סתרי תורה הבן שיעור מה שהישירו אל מלין
אם יש בלבך תבונה והנה כחרנו עומק
מעשה מרכבה והיותו דחוק מלהשיגה ההמון והתבאר
שאסר מה שיתבאר מהלכו מי שחבנו השם תבונה
אסרה תורה ללמדו אלא מעט בסתים לפי שיש לו התמות
הנזכרות ודון מוסיפין לו מעט אלא ראוי מרחיק לב
ואזהר הרי הסכנה בהפסק ידיעתו מן האומרה לנמרי
עד שלגו שיעיא מעט לבר לזול מן דבר קטן ואלו היה
להעשות בו כך כי לו נעשה מקבל מהכבר
ולא יזכר בו ספר כלל ואחר שהזהיר מן אילך יש

תחבולה להעדר על מה שמיפשר שעודנו לי והבאר
חלי בלתו ספק בזה שהביעתיו מזה חבל המעט
מחבר לבר בלה שנודע לו בו עד שיהיה מובדל
בובלי ישאר מי מיפשר מכלוברין היה בעיני מועמד
בדולה בחלק וחוק כל נשוך וכמילו היה. עשוק המומת
מן הראוי ע. מן קניות המוריש ביורש על ידושהו
ושהיסה מדות מיקנוטת. ואמנם פיאור לבדרין בבר
זכרנו מה שיש בו מהזכרת ההברה מלוקף ליהן
שנוהג חוזק השכל ומחובר אל היותי בם כן בעבר
סבירה בזה שנודע לי מעט. ולא כתובב בו עבודה
שהית להודישבי שכן עתבון בעניין. ולא קבלת מה
שמומיתיהו בו מפלתר. חבל הורע הכתוב בספרי
הנבואה ודברי החכם עם מה שחיבלי מן העיון
מהקדמות עיונות שהעניין בן בלתו ספק ומיפשר
שיהיה העניין חילופו והיה הכוונה דבר מחד.
והנה עוררתני בו המחשבה המיושרת ושער
לזהי אל עניין שאספרהו. והוא שמע מפרש לך מה
שומרו יחזקך הנביא עה על דרך שיחשוב כלמי
שישמע פירוש. שמע לא מחורתי אלא דבר נוסף
על מה שיורה עליו הכתוב. אבל כאלו אמר מתרבה
מילות מלוין אל עניין. מן מבאר מקלרה עניין דבריס
נלויים וכשיסתבל בו מי שחובר לו זה המאמר ויתבונן
בתוכיון כולם בה שבחה שלימה יתבאר לו העניין טוב
אשר התבשיל לי ונעלה עד שלא יעלם מעיני דבר
וזהו הכלית היכולת לקבץ פה התועלת לכל אדם
ובין מיועדת הכיוון כלימור דבר מזה העניין כי
שנויך. ואחר הקדימה זאת ההקדמה שיש
לנו לפרקים הבאים בזה העניין הנכבד והיקר
הגדול אשר הוא יתך שהכל הלוי בו. ועמיוד שהכל
נשתק עליו.

פרק א

ידוע שמכבד אדם מושגים שלמות
פעולה דומה לעורת ראוה ומשמר
בעלי חיים עד שפרוזה חיוב בחיי

פעמו דומין לפני אריה. ואחר כאילו פעמו כפני שור
וכיוצא בהם. וכפי אלו העורות הנעותות אל עורוך
שאר בעלי חיים מגבעים פני אדם. כן מה שיאמר
פני שור ופני אריה ופני נשר הם כולם פני אדם
נעותות אל אלו העורות של אלו המינים. ויש לך
בזה שתי רמיות. האחת מהם לומרו בחיות בכלל
וזה מן מיהם דמות אדם להעד. ואחר כן הבר כל חיה
מהם שיש להם פני אדם ופני שור ופני אריה ופני
נשר. והרמיה השניה מה שכיאר בהרכבה
השניה חשר הביא לומרו לבאר ענייניס שלא הוזכרו
בהרכבה הראשונה. או בהרכבה השניה.
ואדבקה פעמי לאחד פני האחד פני הכרוב ופני השני
פני אדם והשלישי פני אריה והרביעי פני נשר.
הנה בזאר שמה שמו עליו פני שור הוא פני הכרוב.
וכרוב היה העשיר לרמיס מפני אדם. והוא הקרוב בטבע
הנעשה. ואמנם נתלת פני שור להעיד
גם כן קצת מיש לזיוה כמ שנתבאר בו. ואי מוכשר
שיאמר אולי זאת ההשגה עורות אחרות מפני שהוזכרו
אז בסוף זה הסיפור השני היא החיה אשר ראיתי
בעבר כלר. כבר התבאר מה שהחלטנו לכאורו.

פרק ב

זכר שראוי מרכבת חיות ט
חיות מהם בעלת ארבעה
פנים. ובעלת מרבעה בנפיים

ובעלת שתי ידים. וכלן עורות כל חיה עורות אדם כמ
שאר דמות אדם להעד. וכן לבר שהזכירם ידי אדם
שהוא ידוע שידי האדם אומנם הם עם העורה שהם
לעשות בהם כל מלאכת מחשבת בלא ספק. ומחרין
זכר שרגליהם ישרים לא שיאין בהם פרקים הנועשין
לומרו רגל. שרה כפשוטו של דבר. וכן אומ ורגליהם רגל
ישרה. מלמוד שאין שיבה בעבלה. והבין זה גם כן
ומחרי כן זכר שבכות הרגלים אשר הם כלי ההלוכה
אינם כרגלי אדם אבל הידיים ידי אדם. ואומנם
הרגלים עגלות בכף רגל עגל. ומחרי כן זכר שאלו
הארבע חיות יין בינהם הפרש ולא מיקום חבני חלק

כל מחת מחוברת לחברתה · אף חוברות חשה
אל אחותה · ואחרי כן זכר שעם היותם מחוברות
פעמים וכעבותם פרודות מלבועלה · והסהבל חומרו
מלבועלה כי העשתה מחוברות אחוכם פעמים וכעמים
היו פרודות אחכל ולמעלה · ואחר כן זכר שהם
זכות כעין נחושת קלל · ואחר כן שהם עם כן מחוברות
אף מחזיקין כעחלי איש · ואחר כן התחיל להאר
העשה אלו החיות איך הם וזכר בהם מה שהשלימו
אף שהנעשה החיות אין בהם כפיסה ולא עצוכה
ולא עקמימיות אכל הנעשה זוחה · והוא חומרו לא
יסכו בלבכם · ואחר כן זכר שכל חיה מהן הלך
לנוכח פניה · והוא חומרו איש אל עבר פניו ילכו ·

הנה התכאור שכל חיה הלך אל עבר פניה ·

ואוב הנמיה למי זה פנים והיא כעלת פנים רבים ·
סוף דבר אין הליכת אוכעתם לכל אחד ט אילא
היה כן היה לייחד לכל אחת הנעשה ולא היה חוף
איש אל עבר פניו ילכו · ואחר כן זכר שאילו החיות
הכאות הנעשה פרועה והם חוזרות חלילה כמרוצה
כם כן · והוא חומרו והחיות רצוא ושוב · כי רצוא
מקור מרץ · ושוב מקור משב · לא אף הלוך ובחן
אכל אף שהנעשה היא פרועה וחוזרת חלילה ·
וכיאור כזה המשל אף כמראה הכשק · ובחן שם
הכרק · אף כדמות הברק אשר תראה הנעשה
המלהכת שכתנשה וכחילו הוא נמשך מלהכ רץ
מפרקוס מוחר ואחר כן יסוב אחור ויתקבץ וישוב
אל המקום אשר התנעשב מפיע כמהירות ההיות
כעצמה פעם אחרי פעם · ופירש יוסף בן עזיזל
עה רצוא ושוב חזרן וקפץ ית עלמא ותיבן כריה
חדיך וקלילן כחיזו כרקא · ואחר כן זכר שהתנעשב
אלו החיה הנעשה המרועה והחזרה ההיו אין הנעשה
מעצמה אכל כעבור אחר מחר זולתה לא הכעשה
הלהיה שהתנעשב אלו החיה ההתנעשב התנעשה
ההיו המלהכת אשר היו הלוא ושוב · והוא חומרו
בחיות אל אשר יהיה שמה הרוח ילכו ילכו לרוח
יסכו בלבכם · ורוח הנה אויה רוח המנשבת אוכל
הוא כוונה · כי שביארנו בשיתוף רוח · יוף שהלך
אשר תהיה הכוונה הלוהית שהלך אלו החיה בעבר
ההוא הרוץ החיה אלו · וכן מלשו יונה בן עזיזל עה
אף אל מלך לשכם להיות הלך רעיוני למיכל חיזק לא
מיתחזק כמיזלקין · ופלשו היה נראה מתשוטי
לכביו כחומרו אל אשר יהיה שמה הרוח ילכו ·
ילכו · שפעמים יראה השם בעתיד שהלך החיה
בעבר אחר והלך בעבר ההוא · ופעמים יראה שהלך
לעבר אחר בעלי והלך · שב וביאור זה הסתק אף
שאיין העניין כן ושהיה הנסתר בפסוק עניני היה ·
וזה נראה בעברי הרבה · ושכבר התיחל ושויים
לעבר אשר ראה השם שהלך אלו החיה · ובעבר ההוא
שכבר ראה השם שהלך החיה בו הלך והראון קיים
בעבר ההוא · אף כביאור זה העניין והשלמתיך
הלהוך בו בפסוק אחר · על אשר יהיה שם הרוח
ילכו · ילכו שמה הרוח לעבר · והכן זה הביאור
המוכלאו · וזה גם כן מה שסיפר מלוהת הנעשה
התרבעב חיות אחר סיפור עורתם · ואחר כן
התחיל בסיפור אחר ואף שהוא ראוי לקף אחר החת
החיות מחוכר בהם והנקף ההוא מחוכר בארץ והוא
גם כן אורבעה פנים · והוא גם כן כעל ארבעה פנים
לא תמיד להם עורה כעל כמ עורת מדם ולא זולתו
מעורות שוור בעלי חיים · אכל זכר שהם פנים
נבואים נוראים מבהיליה · ולא תמיר להם עורה כלל
וזכר שכל נפיהם מלאים עינים · ואף הם שמחם
מוסבים · אף ומראה החיות והנה חוקן אחד
בארץ אצל החיות לארבעת פניו · הנה בארץ
שזה נקף אחר קראתו אצל החיות וקראתו בארץ וש
מראה החופנים ומעשיהם כעין תרשיש ודמות
אחד לארבעתם ומעשיהן כמוכלל מוקן למוחרין
ארבעה ·

כבר נתבאר שחלבונה מעכב מפני שהוא מן
הארבעה האופטים. אחר כן זכר שצורת
הארבעה האופטים צורת אחת והוא אדם ורמות
לאחד לארבעתם. ואחר כן הודיע בדמות
האופנים שהם מורכבים קצתם בקצתם והודיע
מראיהם ומעשיהם כאשר יהיה האופן
בתוך האופן. וזה אמר שלא ימשו בחיות. לא
אמר בחיות אלא הוך אבל קצתם מחובר בקצתם
כמו שאמר חוברות אשה אל אחותה. ואומנם
האופנים לפי שקצתם מרוכב בקצתם יהיה
האופן בתוך האופן. אבל כל צד האופנים
אשר זכר שהוא אחד עניני אשר שריעה בן
אחד עניני אחד. ואשר שהיה בעל אחוים
רביש. ושינו כשין הכרובים. ואשר שיהיה
דמיונות כפי שנאמרו בדברי קדמונינו כשין
שנאב כשין שנאל. רוצה בו כדמות אה שנאב
כדמות אה שנאל. או יהיה עניני והתרגום
שופט. אולי ירמוז לי בעיני. ר"ל זקן מלא
שופר מהבונת האופנים. ואחרי הגעתה הלא
האופנים אמר בהם. שאין בהגעתם לא שקימות
ולא עקלתון אבל הגעת ישרות שלא יתחלפו
והוא אומרו על ארבעת רבשיהן בלכתם. ולכן לא
יסבו בלכתם. ואחר כן זכר שאלו הארבעה
אופנים אינם מתגעגעים בלכתם כחיות. ואין
הגעה להם בעצמם כלל אלא בהגיע זולתם
אותם. והפליג להשיב זה העניין וחזקו קשה. ושם
גגיע האופנים החיות שר שיהיה על ראש המשל
עניין האופן עם החיה כמו שקשר נוף דומם כל
בעל חייב או צרעה שכל אשר יתגעגע החי ההוא
יתגעגע הכנף ההוא או האבן ההיא העקרת
בחבר החי ההוא. אמר ובלכת החיות. לכן האופנים
מיעלים ובהשאן החיות מעל הארץ ינשאו האופנים
ואמר והאופנים ינשאו לעומתם. ובזאת הסיבה בזה
אמר כי רוח החיה באופנים. והשיב זה העניין לחזק
ולהוסיף ביאור. אמר בלכתם ילכו ובעמדם
יעמדו ובהנשאם מעל הארץ ינשאו האופנים
לעומתם כי רוח החיה באופנים. ויהיה הסדר
באלה התגעגעות כן מי זה שתהיה הכוונה
השניה שיתגעגעו החיות אלינו אל הגלגל הוא
יתגעגעו החיות. ובהתגעגע החיות יתגעגע האופן
על ידי ההמשך מחלקיהם בקשירה לא שהאופנים
יתגעגעו מעצמם לבד החיות. וסדר זה הסדר
ואמר על אשר יהיה שמה הרוח ילכת. לכן אמר
הרוח ילכת והאופנים ינשאו לעומתם כי רוח החיה
באופנים. וכבר הודיענו הרמב"ם יונה בן עזיז עה
אמר אחר ליהודי הנזן ויעזיא לאדזל ון. ובאמרו השניה
מיסוד החיות ערוכה והגעגעתם וזכר האופנים אשר
תחת החיות והקשרם בהם והתגעגעם בהתגעגעם
התחיל בהשגחה השניה שהשיג אומרו ושב עסיטו
מחלק והוזן מה שעל החיות. ואמר שעל מרכבת החיות
רקיע. ועל הרקיע דמות כסא ועל הכסא דמות
כמראה אדם. זה כלל מה שסיפרו בהשגחה אשר
בשני אומרו התחלה בנהר כבר.

פרק ג

כאשר זכר יחזקאל עה מתאמר
המרכבה מה שסיפר בתחלה הספר בצפה ע
ההשגחה ההיא בשבעה פעם שנית כנשא במלוכה
הנבואה בירושלם וביאר לנו דברים שלא התבארו
בתחלה מהם שהעתיקנו מפלה חיות למלה כרובים
והודיענו שהחיות הנזכרות בתחלה הם גם כן
מלאכים ויש עוד הכרובים. אמר ובלכת הכרובים

ואלו המופתים מעלה ולשלמה הכרובים מה
כעפיהם לרום מעל הארון לא יסבו המופתים
גם הם מעלה וחזק הקשר שהי התנועה
כך שמכרעו ואחר כן מה היה החיה אשר
ראויה תחת אלהי ישראל בנהר כבר ואדע כי
כרובים המה והשיב העורות ובייאר התנועה
בעצמם ובייאר שהחיות הם הכרובים והכרוב
הם החיות ואחר כן בייאר בזה הסיפור
השני ענין אחר והוא שהמופתים הם הנקראים
מה המופתים קודם הנעלם באוהל ואחר כן
בייאר ענין שלישי באופנים מה בהם כי
הקיום אשר יפנה הדעת אחריו יהיו לא יסבו
בלכתם הנה בייאר שהתנועה המופתים ההכרחית
אמנם היא בשכלת על הקיום אשר יפנה
הדעת שבייאר שהיו נמשך אל אשר יהיה
שהוא הרוח לכלכל ואחר כן הוסיף ענין
רביעי באופנים ואם והמופתים מלמעלה
ענינם סביב לארבעתם ופרשם ולא זכר
זה הענין התחלה ואחר כן מה באופנים בזולת
ההשוה האחרונה בשרש ובביהם וילדיהם
וכנפיהם ולא זכר המופתים התחלה לא בשר
ולא ילדים ולא כנפיים אבל שהם נתפים לבד
ונשר באחרונה לאחר בשר וילדים
וכנפיים אבל לא זכר להם עורה כלל
ואחר כן בייאר מה כן בזולת ההשוה השנית
שבל מופן יחסם לכרוב אם מופן אחד
אצל הכרוב ואחד ומופן אחד אצל הכרוב אחר
ואחר כן בייאר הנה שהמרכבה חיונה הם חיה
להלפך קדמונה בקצתה אם היא החיה אשר
ראויה תחת אלהי ישראל בנהר כבר והמופתים
גם כן מהם קרוב מופן אחד בארץ אמנם
שהיו מרכבה מופתים כך שנאמר להלפך קצתם
בקצתם והיותם פנים לפנות אחד לארבעתם
זה מה שהוסיף לנו כן הבייאור בתשובות החיות
והמופתים בהשגה הזאת השבית.

פרק ד

צריך להעלות על ענין אחד שנטה אלו יוצר
בן עזיאל עה והוא כאשר ראוי מאד הנביא
מבייאר למופתים הם הקשתים והדמים כל
גזר אומר שהמופתים הם הקשתים והדמים כל
מופן בפלא וכל מופתים בפלאיו ומין ספק
אצלי שמה שחזק אילנו זה הדיבור הוא מאת
יחזקאל במופתים שהלך כשלן הדשיש ומה מדיוק
מיוחס לשמיני כך שהיות מהדיבים כאשר מלא
הכתוב ואדמת החיות והנה מופן אחד בארץ שיורה
בלא ספק שהמופתים בארץ היה קשה עליו עד
הפי ההוא ונמשך אחר כך לכיבוש מאמרו הנה
ארץ שטח השמים שהוא מרץ בעבור למה שעל
הקשת ההוא והילך מופן אחד בארץ מגדיל
לכוס שמיה; והבן פירושו איך הוא ואשר
יראה לך כי מה שהכתיבו לזה הדיבור הוא
חשבון עה שבלבל שם ומשון עשמים ויראה
לי שאין הדבר אמת כן והוא שהגלגל שמה
בלבל ונגלהיך מן הסלעים ויבל מה האופן ומפני זה אם
ישעיה וכלבל
למפני זה נקליות הדמות בלבלת כן להיותה לפני שופה להתגלגל
שעלה מפני שכל כדור מתגלגל במהירה ונקרא
כל דבר כדורי גלגל ולזה נקראו השמים גלגלים
מפני שעלם כל להיותה כדוריים ואמרו גלגל
הוא שחזור וקוראים גם הגלגלים הקטנים
והגדולים

של עין השעולים ולבל' אם כן מאמרו למושבים
להם קודם הגלגל באיזה היה לעולם הכוכבים
כי לא נזכר להם הבוזה ולא הגיד לנו להם שמם
ולעלים אבל מאמרו בהם בשנן הרשיעי ותרנגל
יועה בן שחין עם בשנן אבן טבעת והנה
ידיעת שבחה הלשון בעצמו הירך מועיל בפעמה
לבעל הספיר ואם כשעבר אבן טבעת ואם כן
אין הכתוב בין מאמרו בשנן אבן הרשיעי ובין
אומרו בפעמה לבעל הספיר והכן זה ולרוץ
הרחיק מי יועה בן שחין עם ופירוש פירוש
זולתו שאותה מלעגו הרבה מן החכמים וגם כן
המפרשים חולקים על פירושו בקיצור מילות
ובעניינים רבים מעניני הנביאים ואין לנו
יהיה כן באמת העמוקות. ועוד שאנו אינו
מכריע פירוש אחד הבן אהה פירושו כולו
מאשר הפירושים והשם יודע בזאת זה משנה
הפירושים הוא הנאות לאמת שנראה

פרק ה

אמנם שעריך שתתעורר עליו לומרו מרוחות
להים ולא אם מראה לשון יחיד מפני שהם
השעות וצות חלוקות בפיטהם. כל ג' השעות
השעת האופנים והשעת האדם אשר למעלה
מן החיות. ובכל השעה מהם אם ומרע והוא
שבה שעת החיות אם ומרע החיות והנה רוח
סערה וגו' ובהשעת האופנים אם ומרע החיות
והנה גלגל בארץ. ובהשעת העשין אשר
אדם למעלה מן החיות שבידה ובסדר אם
ומרע כעין חשמל וגו' מראותם מהעין וגו' ולא
קשיב מילה ומרע כל בסיפור המרכבה רק
בשלשה פעמים האלה. וכבר ביארנו חכמי ה'
המעשה זה העשין והם העירוב עלין והוא אדם
ששת ההשעות הראשונות כל השעת החיות
והאופנים לבד מותר לעמדה. ובהשעה השלישי
שהיא החשמל ואמה שנדבק בו מין מלאכין ממנו
אלא ראשי פרקים. ודע הקדוש חושב שהשלש
ההשעות כולם קראות מעשה מרכבה ומין מלאכין
מהם אלא ראשי הפרקים. ולשונם בזה הוא של
היכן מעשה מרכבה כי אם שם ומרע עד חשמל.
כי יחק אם עד חשמל. מאומרו עד חשמל
מלמדינו. מיכן ואילך מסריון ראשי ה'
פרקים. אומרו ראשי פרקים. מיכן ואילך אם היה חכם
מסריון ראשי מין אלא לא. הנה התבאר לך
מדבריהם שהם השעות חלוקות. והמעיר עליהם
ומרע ומרע ומרע ושהם מרכבת. וההשעה
האחרונה מהם והוא האדם עליה ומרע כעין חשמל.
כל עוברת האדם החלוקה אשר שם בן מלאכים
מהעין ומהגלגל ומהחיות ומהעלה היא
סוף ההשעות והעליונה שבהם. ושם מחלוקת
גם כן אצל החכמים אם מותר למעלה בלמטה
בשום דבר. כל בפסירת ראשי פרקים. אז אין
מותר כלל למעלה ולמטה בלמעלה זולת ההשעה
השלישית ואמה בראשי פרקים. ואבן מי שהוציא
חכם יבין מדעתו. וכן שם יש מחלוקת בין
הסכם כי שהגיאה בשתי ההשעות הראשונות
גם כן כל החיות והאופנים אם מותר למעלה

שבניהם בבימור. או אינן מועיל אלא בדמיזות
וחידות בראשי פרקים. ועריך שתעשיר בם ק על
סדור אלו ההשגות השנים. ואם שהוא הקדיש השנה
החיות מפני שהם קודמות במעלה ובטבילה כב
שזכר כי רוח החיה באופנים. ובזולתה זה בן.
ואחר החיות האופנים שהם למעלה מן החיות כ
במעלה ובסדר ובזולת זה. ואחר האופנים
ההשגה השלישית אשר היא שנוגעת במרכבה מן
החיות כב שהתבאר. ופיבה זה שאלו ההשגות
הקודמות שלמדנו בהכרח להשגה השלישית והם
מוכרות עליה.

פרק ו

דע שזה העניין העמוד הגדול
אשר התחיל יחזקאל עה׳ להודיענו
אותו מפיעור המרכבה בהשגת
הנבואה אשר שרצתה להודיענו אותו הוא העניין
בעצמו שלמדנו ישעיה שה׳ בכבל ולא היעטרך
בזה הסבל והוא אומרו ומרכבה אות ה׳ יושב על
כסא רם ונשוא ושולי מלאים את ההיכל שרפים
עומדים ממעל לו. כבר ביארנו לפנ המחכמים
קל כל זה והעירנו אותנו על זה העניין ואמרנו
שהשגה אשר השיגה יחזקאל היא ההשגה בעצמה
אשר השיגה ישעיה. והמשילנו בזה משל לשם
אנשים שראו את המלך בשעת רכבו. האחד מהם
מבני כרך. והשני מבני כפר. כי בן הכרך לראות
שאנשי העיר תבונה רכיבת המלך מבן מספר תבונה
רכיבתו. אבל אולי ראיתי את המלך לבד. והאחר מפני
היותו רועה לספר לאנשי הכפר אשר אינם יודעים
דבר מהבונתו. מבן להם תבונה רכיבתו איך היא.
והיאך נקיון וחיילותיו ומשרתיו ועשה דברי
ומעשותיו. וכזה השיעור מהערוך הושלות בדומה
מאוד. והוא אומרים בחבקוק כל דבר שהוא יחזקאל
ראוי שישיגהו אנחנו ישעיהו ומיכה לבן כפר שראוי את
המלך. יחזקאל ומיכה לבן כפר שראוי את המלך.
ואולי הלבדיים מיקשר שיתורש להם מה שזכרתי
בחיבור. והוא שישעיהו לא היו בבל ומיכה לירושלים
לבאר להם הבבל ההוא אבל הפקיק להם מומרו
ומראה אות ה׳. ובבל הגולה היו יחזקאל לבבל
היה. ומפני שהאומה הזה חשב שישעיהו יותר שלם
ביחזקאל. ושההשגה שנתגלה אליה יחזקאל והיתה
נוראה בשבילו היתה יכולה שישעיהו יגישה שלא
היה ראוי להסרה על דרך חידוש להיותה עניין יתוש
מאל השלמים.

פרק ז

ונכלל מזה שראוי לחקור עליו קשרו
השגת המרכבה בשנה ובחודש וביום
וחברה בחיקוש שזה מה שראוי לבקש ע עניין ולפי
התשובה שהוא דבר מן עניין בו. ומה שראוי להסתכל
בו והוא מיוחד הכל אומרו שהתחיל השמים. וזה
שראוי מיוחד בדברי הנביאים לא זולתי השאול
הסתכלות ופתיחת השערים גם כן. פתחו שערים.
ולולתי שמים פתח. ושאול פתחי שלש. פתחו לי שערי
צדק. וזה הרבה. ומפני שראוי שהתעורר עליו היות
זה הסיפור כולו ומעלת שהיה בראיה הנבואה בלא
ספק. כב שאמר ותהי עליו שם יה׳. אחל עם כלה
נשוטה הלשון על חלקי הסיפור ההוא שיהי בדול והוא
כי כאשר זכר החיות ואת דמות מרכבת חיות ואת אה
מרכבת חיות לבד. וכן את ודמות על ראשי החיות
רקיע. וכן ואת כמראה אבן ספיר דמות כסא. וכן
את דמות כמראה אדם עליו. כל אחד מאלה בהם דמות
אבל האופנים לא אמר בהם דמות אופן ולא דמות
אופנים.

ואבל הנדה מוחלטת בהיאר נפשו על מה שהם עליו
ולא ישער מומרו למות אחד לארבעתם שאינם
בזה הסידור ולא כפי העניין הזמון אלינו. ובזה
בהשגה לחברוה וחזק זה העניין ובימרון וזכר הדקדוק
שהם כאשר התחיל לזכרו בתורת ואם ומרוה והוא
על הדקדוק אשר על ראש הכרובים כשכן ספר
כמרוה למות כשהוא עליהם. ואם הוא דקדוק
שהם ולא מה למות דקדוק. כמו שהיה כשהוא חבר
לראשי לשלות החיות. ואמנם הכשהוא מה למות כשהוא
עליהן להורות על הקדמות השגה הדקדוק תחילה
ואחר כן ענינה לו עליו למות כשהוא. והביטהו
ומזה שיעריך שהתעורר עליו שיהיה בהשגה
הראשונה שהחיות בעשות כעתים וידי אדם יחד.
ובהשגה השנית אשר ביאור זה שהחיות הם כרובים
השיך התלה כעביהם לבד ואחר כן חודשו להם ידי
אדם וסידרם תחת כעביהם. והבן זה. והסתכל
אחר ביאור במאמר המורכבים בעמתם ואיבר שלהן
הראשון בעורה אם גם כן כמראה הקשת אשר יהיה
בענן ביום הגשם כן מראה הענה סביב הוא מראה
דמות כבוד ה'. חומר הקשת המבואר ומומרתו
ידוע וזה עתלו בדמיון ובהמשלה מאוד והוא כלו
מפרק בכח הבדוקה. והביטהו. ומזה שעריך
שהתעורר עליו חלק למות אדם אשר על הכסא.
והעליון שבו כעין חשמל. והתחתון כמראה אש.
ומאוד סביבות חשמל ביאורו שהיא מורכבת משש
עניינים חשמל כללי המהיות המורך עליו חש.
והמסך המורה שלו אל. הכוונה התחבר שש
עניינים חלוקים בבחינת שש עבדים עליון ותחתון
על דרך הלימוני. וכבר השרוע העבודה שעת
ואמרו שהוא נעבר מן הדיבור והשחקה. ואמרו
בעבר חשות פעמי המלאכות. וזהו השחקה מן החלוקה
המעולם העבודה על שש עניינים בדיבור בכל קול.
ומין סתם שאומרים בעבר חשות פעמי המלאכות
מהמסך הזה על דבר עברת. ומזה מיך בשאמרו לפני
שזה לבוש אדם שעל הכסא החלוק אינו משל על דבר עברת.
אבל הדמות עליו יהגה בשל המרכבה אבל משל על דבר עברת.
וכן אמר הנביא הוא מראה דמות כבוד ה'. וכבוד ה'
איש ה' דבר שבאמרת בעברת. וכל מה שהמשיל
באלו ההשגות כולם הם כבוד ה'. כל המרכבה לא
הרוכב כי לא משיעהו יה'. והבן זה. הנה נתבר
לך גם כן בזה הסדק מראשי הכרובים שאם השלים
הראשיים בא מהם כלל מושל בזה העניין. וכשהשיבל
כל מה שאמרנהו בסדקי זה המאמר עד זה הסדק
יתבאר לך מזה העניין רובו או כולו מלבד חלקים
מעטים וכפל לדברים שנשלם עניינם ומולי עם
ההשתבלות המופלג. וזה ולא יעלם מעט דבר.
ולא הקווה ולא תוחל לשמוע מעט אחר זה הסדק
אשר לבד אחד בזה העניין לא בביאור ולא בדליות
כי כבר שם כל מה שאפשר לאומרו. וגם לא יערבו
הנאר ודחקהו. ואתחיל בעניינים אחרים מכלל
העניינים שאנו נקוה לבאר אותם בזה המאמר.

פרק ח

כל הנשמים ההווים
העסדים לא ישיק ההפסד
רק מעט החומר שלהם

לא זולת זה. אבל מעט הלזה בבחינת שעם הלזה
לא ישיק ההפסד רק הם עשלמים. הלזו תחלה הלזות
המיוחדות כולם מהבלי דוק עשלמות. ואומנם ישיק
ההפסד לעורה בסדקה כל מיכני ההתחברה לחומר
ועבע החומר ומהותהו לעולם לא ישלם ויחברהן
ההעדרי. ומהבט זה לא תתקייים בו עורה. וחבר

כהשקבו אם וירא
לכרובים הבשת יי
אדם תחת כנפיהם
ומידו הבשת באו
כיוצא בזה

יתעייב עורה ולבש אחרת תביאך · ומה נתלוי מזה
שלזה בחכמתו ובמזמתו החומר בעושה איש זונה
כי לא יתעצל החומר מלבוש עורה כלל אם היא אשת
איש לעולם לא תפעלנו מהיות · ולא תתעצל כנגייה כלל
ועם היותה אשת איש היא מתקשטת איש אחר תביאך
בו לעולם בשלה הבתולה והמשלהו בכל עת שיוכל
משנה היא שהשכל בעלה זהו עניין החומר והוא שאי
זו עורה שתהיה בו העורה תהיה הביטהו לקבל עורה
אחרת ולא יסור מהתלבש זאת העורה ·
שעמנו ולהפיח אחרת · וכעניין הזה בעשמון ועשה
אחר בוא הערב האחרת · הנה טבר ההבאור
שכל השחתה והשחר אין חסרון אמיתי הוא גופי
החומר · ובזיווגה בארם עליך משל כמי
כי עור עורתו יעזות אי בזין ויטבעם וכן חולשת
כל פעולותיהן אן בטולם מן בלבולם אין הפרש
בין היות כל זה בתחלה היצירה או מתחדש עליו
אין זה כולו נמשך אלא אחר החומר שלו העשוי
לא אחר עורתו · וכן כל בעל חיים אמיתי ·
ויחלה מפני החומר שלו לא מפני עורתו · וכל
כשש ארם וחטאיו אמיתים הם נמשכים אחר
החומר שלו לא אחר עורתו · ומעשותיו הולם נופים
ונעשים רק אחר עורתו · והמשל בן שהשער הארם
אחר בורמו ועייריו כל מושכל והעיון הצוותיו וכעשו
והשהכלי בחה שעריך לבחור בו ובחה שעריך לרקק
כל זה נמשך אחר עורתו · אבל משכלו ומשלתיו
ומשלתו ונוב הצוותיו בהם וכן כעשו וכל מדה רעה
שהמציא לו הכל נמשך אחר החומר שלו · וכאשר
ההבאור שהעניין כן ולא היה אימצר בעניך החכמה
הלוהיה שיתעצל חומר מלבלתי עורה ולא תבעורה
עורה מאילו העורות מבלתי חומר והתחייב הקשר
אחת העורה הראשונה הנעבדת מאד אשר ביומנו
שהיא עלם אלהים ולמיותו בזה החומר העברי החשוך
המביא אותו לכל חסרון והמשל נתן לך לא לעורה
המנושית · יכולה של החומר ומשלה ושלטון של
שהבריחהו והמשוב תאוותיו והעשידם אל מה שיותר
רק היושר והשווי · ומהנה נתלון מדרגת בני
אדם כי יש מבני אדם מושים שכל השתדלותם
המיד לבחור הנכבר ולבקש העשידה הלהמדרך
כפי קצירת עזרתו הנכבדת ולא יחשוב רק בעיור
מושכל והשגת דעת אמיתי · בכל דבר והלבך בזכל
הראשי השוקבב עליו מאד מפני מעלות העורה
ההיא · וכל אשר ביומנו ערכי החומר ותאוותיו
ולכלוכיו וחרפתו המסרסרה · יעטש על מה שנשקע
בן ויכלם ליה שנעבד בו וישתדל למועט מן החרפה
ההיא בכל יכולתו ולהשחית מעוה בכל עז שיוכל
שכעם עליו המלך ועיותו לבנות אבל מתקוף למקוף
לפזותו · שהאדם ההוא ישתדל בכל יכולתו להסתיר
בעת ההיוון ההוא ואולי יפעה דבר מועט למקוף
קרוב כמי שלא יתלבלבו ידיו ולא בקביו ושלוו יהיה
אדם בן יישעה מי שהוא בן חורין · חמנם העבד
ראוי בזה ויראה שלא עמוסו עליו עורת ועול ושלוך
כל ענני שבל ההוא ולבלך תבנו וידיו ויפעה בפרסיא
והוא ישחק וישמח · בן עניין בני אדם · כי מבני
אדם מאשים כי שאפרנו שכל עניני החומר מעיש
חרפה וגנות וחסרון התחייבו בהכרח ובלבר חוב
הפשוש מאשר היא חרפה עליו כי שזכל מה שיסבול
אשר בעבורה עהאוה להיכל ולמשרה ולמשתה כי
עליך למשפיל למעש מה שמפסיד ולקפיד
מהם ולהעשיר בעשותם אותה · ושלא ילבר בהם
ולא ירחיב בהם מאומה ולא יעשו חבורות למלה
הלבריס אבל מה יהיה הלודם מושל על אלו התאוות

כולם לקיבר בהם כפי יכולתו ולא יעשה בהם אחת
מה שיראה בשר זולתו וישים הכליות הקליות המדמם
מאשר הוא מהם והוא עיקר המשכנות לא זולתה
אשר החזק והעבה שבהם השוכב השם והמלוכלך
ושאר מעלותיו כפי היכולת ואולי האושיב הם עם
השם הקדיר והם אשר נמצא להם להיות מבוקש ובעל
עליון כולכם. וזהו המבוקש מן האדם לכל שזולת
היא הכליותו. אמנם האחריים הנבדלים מהשם
והם הפחזים הסכלים הם שהפך זה בטלו כל מחשבה
והשתכלות במושכל ושימו כל הכליותם החוש המוזג
אשר הוא מרכיבת הנפילה. כל חוש המשוש ולא
יחשבו ולא יתבעו רק במאכל ובמשגל לא בדבר
אחר כפי שאנו ברשעם שהיותם שוטפים במאכל
ובמשתה ובמשגל אנו ושעה ואם אולי בין מעט
ובשכר העם. ואנו ושעה כי כל שולחנות מלאו
קיא עזובה וע. ואנו ושעה ושעיהו ושאיש משלו בן. הקן
מה שבקש מהם שהחלת היקירה ואל תשכח
השוקקך והוזן ומשגל בך. וסיבי חוזק המזוזה
בם כן ואנו וראיהו אישראל רעהו יעהלו. ואנו
וראיהו כי כולם מעופשים. וזה הטעין שם שלמה
בשלו כולו להזהיר מן הזנות ומן המשתה המשכר
שבשנו אלו ושטפו שולמי השם הרחוקים מאלהו
מאשר אנו בהם וראיהו כי לא לפי המה. ואנו
וראיהו שלח מעל חלי ועיניו. ומאמם זולתו ממלא
אשה חיל מי ימצא המשל ההוא כולו מבואר. כי
כשיזדמן לאיש אחד חומר טוב שוות שלוה עסר
עליו ולא מכסיל סדרו היא אהבה להיות טוף לדבר
החומר הנאות יקל להבעיט בם שיכרנו. ואם אם
בלתי שוות אינו נמצא עם הם המהבלות לבבוש
אותו. מכאן זה הוכיח שלמה המוסרים ההם כולם
הנו וזולתו ומעוות הדרך ומזהיריהה אמנם הם
לבבוש הנאות החומר כולם. ועליך לפי שיחשר
להיות האדם באמת לא בהמה בהתאחד האדם ובמחותו
שיעשים כל השהלויהן לחסר כל ענפי החומר
מאכל ומשתה ומשגל וכעס ושאר המדות הפחי
הנמשכות אחר התאווה והכעס ושפטם ויבוש מהם
ויעשים להם מדרגה לנפשו. אמנם מה שמיוסדר
מבלעדין במאכל ומשתה יסתפק מהם בתעלולים
עניך הסרנסה לו לפי ההעזה ומעט הדברים בן
בם כן והקיבוץ עליו. כבר ידעת מאמם סעולה
שאינה שלמעלה ושהשם יסתפק בם כן מאיר
נאו אוכל כל עם מדש והשתחל רבי הקרוש לשאול
נאו ואנו עשה. ואמנם הקבוץ עם השתיה המשברת
האיש ויהיה אינך יותר חרפה עה תקבץ בין מעשים
ערופים מגלי הערוות נמעם ומתעלים בזוב
בבית אחד. ובאמור זה כי היא מאה עשרין הכרתי
אין לאדם התבונה ליחותו. והשברות הוא מעשה
האיש הרע בבחירתו. וקנוה הערוה מפורסם בין
מושכל והפסד השכל והנף מרוחק לשכל ולזה
עניך לפי שרוצה להיות אדם שיתחק זה ואנו ידבק
בו. ואמנם המשגל אינו עניך לנו בו יותר פחה
שאמרתיו כפי רחבות ממה שנצטו בתורתינו החכמה
הטהורה מגאלוס בו ומסור זכרו אנו לבבר בו כלל.
ואנו לשום סיבה. וכבר ידעת אומרם על מלשע
עה חומה עקרו קדוש מפני שנא היה חושב בו ש
שנא היה רואה קלי. וכבל ידעת אומרם על שקר
עה שנא יצא ממנו שכבת זרע קודש ויובן אל
כולם ענינם מקובלים בחמת לאדם מעות אנשים
כבר ידעת אומרם הדהוי עבירה קשין מעבירה.
שהגוף ולי בחירושו לה נפלא מאד. והוא שיאמרה
יורה מעד המקריב הנמשכים מעד החומר שלו כי
שבאמרתי שהאדם לא יעשה מדי רק בבהמיותו.

אבל המחשבה היא מסעלות האדם הנשמטים מחר
ערתה. וכשיחשוב במרי ובעצבות ימיה בעבד
שבשע חלקין. ואין חטאו בפני שעבד
והעביר עבד מכל כחטאו לי שהעביד בן חורין
חשוב כי זאת העבורה האומשית וכל מעשיה
וכאותה חין צריך להשתמש בהם אולו במה שהין
ראויין לן להדבק בעליונים לא לירות להשיג השפע.
וכבר ירעת נדול החיסור שבזה מעשינו בעבודת
השם. וזה שם כן מחייב. שזה הדיבור הזון מטעלות
בני אדם ועובה נמילה השם לאדם להכריל בה
משאר בעלי חיים. כי שזה לי שם שה לאדם.
ואם ישעה ה' להיות עתק לי לשון לאמרים. ואין
צריך שנשתמש בעובה ההיות אשר נתנה לנו
לשלמות לאמור ולמעד בעבודה שבחסרונות
ובחרפה השלמה עד שנאמר מה שיזמרוהו העיס
הסכלים הזונים בשיריהם ובזריהם העמוקים בהם
אולו כמי שנאמר בהם ומתם תהיו לי ממלכת כהנים
וגוי קדוש. וכל מי שישמש במחשבתו
בדברו בדבר מעניני החוש הזון אשר היו חרפה
לנו עד שיחשוב במשהה או במשנב ביותר מן
הצריך לן. מן יאמר בו שהיה כבר לקח הטובה
אשר נתנו השם אותה והשתמש בה ועבד בה
בכחי ה עמל אותו ועבוד על מעוותיו ויהיה כמי
שנאמר בהם וכסף הרבית לה וזהב עשו לבעל.
ולי שם כן טעמה וסיבה בקריאת לשונינו זה לשון
הקולש ולא תקשוב שהוא הפלגה מבעל אות טעת
אבל הוא אמת מתוב שזה הלשון הקדש לא הוזה בו
שם בעל לכל המשתל לא מן הלועזים ולא מן העיס
ולא לעסק המעשה המשיח להוליד ולא לזה ש.
ולא לשכב ולא לשומה. אלא הדברים כולם לא הוזו
להם שם בלשון כלל בלשון העברי אלא ידבר
בהם בשעות מיוחדים ובמיוחד. והיתה הכוונה
בזה שאולי הדברים אין ראוי לזוכרם שיושם להם
שמות אבל הם עניינים שצריך לשתוק בהם וכשיבוין
הזוכר לזוכרם. יעזה לו התבולה בכינויים ממלות
אחרות כאשר נסתר מעשותם בעת הצריך בכל
יכולתנו. ואולם הכלי מן המיוש קראוהו ביד
והוא שם על שם יד הדמיון שמומרים ויד ברזל
ערפך. וקראוהו נב שהבה מיד פעלתו. והכלי
מן העקבה לוכרה וקבה שם האשה שומכת. אבל
רחם הוא שם האבר מבני המעים שיעשה בו העבר
והצוואה נב נערת מנערת יצוא. ושם השתן מימי
רגליים. ושם הזרע שכבת זרע. ונפף הפעולה
המכיאה להועד אין לה שם כלל מכינין ווותו בפעל
אן. שהבב אין יקח אן יבא עבוה לא זולתה. ומל
יעיך ישנל שהחשבה שם לחשבה אינו כן. כי שנל
שם העשרה המוכנת למשנל בני. נעבה שנל
ליעיך וב. ואמרו ישנלה לפי הכת יקחה לעשרה
נזה העניין. והנה יעמוד בכלל הסרך מכוונה
המאוה אל דברי מדות ועניני דעות בם כן אולו
שהם אוצר שאינם כולם מכוונות זה המאמר סדר

הדברים הבניא אלינו.

פרק ט

החומר מחייבה ביולה ומשך מונע
מהשתנק השכל הנפרד בפי לזה
שהוא לאומי היה החומר זך ובבר

כל אומי חומר הנלעיים כל שכן זה החומר החשוך
העבוה אשר הוא החומר שלנו. ומפני זה כל אחד
משהנלל דישתנע שכליו והשיגו השם או מחד מן
הדיעות. ומעצו מחייבה ומשך מדבריל בינו לבינך
ואל זה היה הרמז בכל ספרי הנביאים שיש עליהם
משך מדבריל בינינו ובין השם. והוא נאמר בלשון
בעלך הוא בחושך אל בעבעל או בעב ובעיבה
בעולל הדמיונות להיותם מקבלים לקויר יד שכליהם
מהשיג מופלג החומר. ומאת היא הכוונה בזאתה

ענין וערפלי סביבותיו להעיר על היות המשפט עפ"י עדות
שמועת לו שהוא יתב"ש בעל שיקיף בו עב או ענן
או חושך ויתעטף מראותיו על מה שיראוה מפעולותי
מילות המשל. וכבר נכתב זה המשל עוד אחר. ואת
חושך סתרו. וכן הנעלותו יתי בעב הענן חושך ענן
וערפל היה בו כן בלעדיו אומנם זה העניין. כי כל
דבר שישיג במראה הנבואה אומנם הוא במשל
לעניין אחד. והמראה העשוי היותו ואעפ"כ שהיה
גדול מכל מראות הנבואה ויותר מכל היקש לא
היה לפי עניין כל הנעלותו יתי בעב הענן אבל היה
להעיר שהשגת אמיתתו ופעולותיו לפי מקום החומר
החשוך המקיף בעל וזה בו יתי שהוא יתי מיוצ
בעל. וידוע בם כן באומרו שיום מעשה הרשיט
היה יום עב וענן ומטר מועט. אמ"ש בעזרא
משעיר בעלותך משדה אדום ארץ רעשה גם
שמים נזלו. והיה בם כן היא הכוונה באומרו
חושך ענן וערפל וגם שהוא יתי יקיף בו חשך
כי אין חושך ואפלה אלא היותר החזק המתעלם
אשר השפעל השופע ומאותו הגדיר כל חושך
כך באמרם במשלי העבודה והארץ האירה מכבודו.

פרק י

אלו המדברים כמו שהזכרתיך
לא ידעו העדר אלא העדר
הגמור ואמנם העדריי הקטיעה כולם לא יחשבו
בהם שהם העדרים. ויחשבו שכל העדר וקטיון
ליקוי הוא שם המשותף לעוורון וכרתות והאורך
והחיוב. והם אינם כך החוש והקור. ואף
אותו סתם שהעדר לא יעתיק לפועל ואמנם
התעלה היא שיעריכה פועל שהכרח זה זולת
מעד אחד. ועם היותם אומרים שהעדר לא
יעתיק לפועל. יאמרו כמי שרשם שהשם ופעלו
ויחדשו ויעתיק המתנועע כי אין ההעדרים אלא
עניינים נפעלים. ועדיין שאודיעך. נדשתנו
אותנו בו כמי מה שיקדימו העיון שלפעמים
והוא שיודע. שמסיר המונע הוא מניע
ביניהם אחד כמי שהסיר עמוד מתחת קורה
ועבה בכבידותה הטבעי שאותנו שומר כמי
מסיר העמוד הניע הקורה. כבר נבאר זה שסיר העיון
השמוע. וזה הענין בם שמ"ש כי מי שהסיר העיון
אחד שהוא עשה ההעדר ואעפ"כ שהעדר
אינו לדבר ומניע. כי כן שמ"ש בדבי שכבה
בר בלילה שהוא חדש החושך החלבש בן שמ"ש
בדבי שהפסיד הרשות שעשה העוורון ואעפ"כ
שהחושך והעוורון העדריים ומניעים עדיכבר
לפועל. ולפי זה הפירוש יתבאר מאמ"ש ושעיה
יגע אור ועורו חושך עשה שלום ובורא רע.
מפני שהחושך והרע העדריים. והשהכל אינך
לא אמ"ש עשה חושך ועשה רע מפני שאינם
דברים נפעלים בם שהתלה בהם עשייה
ואמנם אמ"ש על שעיקם בורא שהיא ותלה שיש
לה ההעדות בהעדרי בלשון העברי כי שמ"ש
בראשית ברא אלהים את השמים. שהוא מהעדר
ודרך יחס. ההעדר לפעולת הפועל הוא שלילה
לפי מה שזכרנו. ועל זה העד בם הכתוב חזה
מי עשה פה לחדש או מי ישוב פלס או חרש
או פקח או עוור. ואמתשער לפרש בו שיחדש
אחר והוא שיאמר מי הוא אשר ברא את הקודם
מלבד או יבראלוהו עבדי הלוי בעבור הלעיג
חומר שלוקח מקבל לקיון ההוא אי זה קיון

שיהיה כי אשר הרעיון חומר מחד בלתי מתפרד
ומקנין מהקניינים. אפי עליו שהוא עשה הרעיר
ההוא. כמו שיכול להעביר אויש מן המות ושלא
מהעלות שהוא הרעיר הנה התביאו לך שעל כל אחד
מן הדיעות לא תתלה משלה פועל בהרעיר
כמו שיאמרו. אבל הדבר שיעשהו הקונה
בעצם הוא דבר נמצא בהכרח אי זה פועל
שיהיה. ואפילו תתלה פעולתו בנמצא ואחר
זאת ההצעה עשוי לזכור מה שכבר התבאר
במותה והיות הרעיות אפשר הם ויעשה
פעולה על דבר מחד וכל מה שהוא רע בחד
מהמינים מן המציאות הרע ההוא השני הדבר
ההוא או הרעיר עצמן טוב מעשינו ומפני
זה אומרו ומיוק מוחלטת שהרעות כולם
הרעיות והמשל בו כאדם שמותו רע והוא
הרעיון וכן חלין או עניו או פחלוחו והם
רעות בחלק וכולם הרעיר הקונים כשתחפש
וכשתתבל בכל פרטי זאות ההנדה הכללית
תמצאם שלא יחסר מהם אחד אלא אי אפשר
בדרך כלל הרעיר והקנין וכן שב ההתבים
או מי שלא ידע טבע הענינים כולם כמי
שלא ידע שהפרוזות בפעל הוא שווי אחד והוא
משוער המעצרף ושהעדי הערך ההוא הוא
החולי בכללות המות הוא הרעיר הגזרה בחוק
כל חי. וכל מה שיפסד משאר הנמצאות הפסדו
הוא הרעיר עצמו. ואחר אלו ההקדמות יורה
באמרו שהשם יתי לא יאמר עליו שהוא רע
עשה רע בעצם כלל לא שיכון כוונה ראשונה
לעשות רע זה לא יתכן אבל פעולותיו כולם
הן טוב נמור שהוא אינו עושה זולת מציאות
וכל המציאות טוב. והרעות כולם הם הרעיים
ולזה תתלה בהם פעולה זולת בעד מאשר בזמנינו
שהמציאו חומר על הטבע הזה אשר הוא עליו
והוא היותו מחובר להרעיר לעולם כפי שכבר
נודע ומפני זה הוא סיבה לכל הכשר וכל רע
ולזה כל מה שלא המציאו לו השם זולת החומר
אין יפסד ולזה תשיגהו רעה מן הרעות והיה
אפשר מן מחיתת פעולת השם כולן טוב מאחר שהוא
מציאות. ולזה סיים הספר אשר החזיר מחשבי
עולם ואמר וירא אלהים את כל אשר עשה והנה
טוב מאוד. ענין שהמציאות זה העולם השפל לפי
מה שהוא מחיבור ההרעיר המחייב למות והרעות
כולם כל זה נכלל להתמדת ההוויה והמשך
המציאות בכללו זה מאחר סור זה. ועשה חיי עולם
מאיר והנה טוב מאד והנה טוב הוא לענין
אשר הנערוב עליו. וזכור מה שאמרתי לך בזה
הפרק והבינהו יתברר לך כל מה שיאמרוהו
הנכיאים והחכמים. שהשוב כולו מפעולת
השם בעצמו ולעולם בראשית רצה אין דבר לפניו
יורד מלפעלה.

פרק יא

אלו הרעות הנמצאות הנפעלות
בין בבע מרוע מקצתם על
הצעתם לפי הכוונות והתמונות והדעות והאמונות
לולם גם כן נמשכות אחר ההרעיר מלבד שהם

פרק יב

ושל עד זרות ואם יתגבר המתגבר ולא יאמרו
של עד זרות הוא מעיד מאד ואינן לא חלק מאחד
ולא חלק מאלף מן הנזקין בתחלת השלשית.
והמינן השני מן הרשת הוא פה שיאמרו
לבני אדם מקצתם לקצתם שהתגבר
קצתם את קצתם ואחר הרשת יותר מרשת הפנין
הראשון וסיבותיה רבות וידושת והכ בא ממנו שלא
שמין נעשית בהם החבולה ועפ זה אי אפשר שהמזיק
שהמציאו בעולם כולו לא ימציא בין אנשי המדינה
ההיא זה המין מן הרע מתחדש מאיר כולו חבל
מעשיות עם כן מעשה באיש שיתגבל איש להורג
מן הגבוה מחוץ בעלה ואמעט יכולין זה הפנין מן
הרע מאנשים ליפים בשחמיות גדולות וזה בא איך
ברוב מה שבישוב. והמינן השלישי מן
הרשת הוא מה שיעלה כל אחד מבני
אדם מחשבתו בעצמו וזהו הרוב ואלו הרשת
יותר מרשת המין הקשה הרבה ומרשת זה המין
יעשקו בני אדם כופס וזהו אשר לא יתעצמו מי
שלא יחטא על עצמו כי אולי מעט. וזהו אשר
לא יתעצמו שראוי לבנות בעל המאורע על פרד
שיורע לו במות ויאבד לו כסף שאב מחופי
מידכם היתה זאת. ועל זה אמר ונשלי משחית
נפשו הוא ועשנה. ועל זה המין מן הרשת אמר
שלמה חוות אדם תשלק דרכו ועל לבו יזעף לבו
וכבר ביארנו בזה המין מן הרשת אשר הוא
תושב האדם בעצמו. והוא אומרו לבד ויזה זה
מצאתי אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה
בקשו חשבונות רבים. והחשבונות הם אשר הכניסו עליו מן הרשת. ועל זה המין עוד בפסוק
כי לא יזכר מעמדי מן ומאחרים לא ישמח עמהם
ואחרי כן בימור מיד שהאדם הוא אשר יתגלגל
זה המין מן הרע. אמר כי אדם לעמל יולד. זה
המין הוא הנמשך אחר תגדות בקנינות הולם. לב
רוב התגדות במאכל ובמשתה ובמשגל ובקישוט
ביתיהם כמות. הו בהקשר סדר מיכות המדינה
ויהיה סיבה לכל החולאים והמכות הנמשכות
והנמשכות. אמנם חולי הנפש מכל חולי הנפש הוא
הרוחק מהן השיטי המשוגע לעתיד בהרחק
מחצי שיני הנפש מאשר הוא טוב
נעשני כפי שבפני אמר שמלות הנתעב נעשכות
מחר מעשך הנפש. והיצר השני הוא
היות הנתעב מרגלה בדברים
שאינם הכרחיים וישוב לה טביעת חזק להשתוקקה
למוק שמיני הכרחי לו בהשאר האיש ולא בהשאר
הפנין. וזאת התשוקה הוא עניין מין הבלות על
אומנם ההכרחיים כמו הם מתי מספר בעבור
הבלית אחד המותר אין הבלית. והוא שאמר
התאוה להיות כלך מכסף והלא היותה מהבל
יותר נזה. ואחר עשאם מסתיר ואומר
שיעשו בא מעמך מן מאומדם מכל מה שיחשבו
למועלו. ולא יסור על מכל רע המחשבה
מהיותו בעצר ומנחה על אשר לא יעיין לעשות
מה שיעשה מעל פני המותרות. ובזה יכנים
עצמו בשכנות שעמות ביבה הים ועבודת
המלכים והבלית כוונתו בזה להשיג מה אין

המוהרות שאינם הכרחיות. ובשאינם א
המאורעות בדרכים ההם אשר לך שם יהרגם
פרעה השם ומשפטיו ויהיה לעולם הזכרון ויפנה
מרעיעי לילן איך לא עזרו להגיע אל מחוז
לבול שיקנה בו יין הרבה על שהתבר בו הגליד
והילכשים רבות מקרעלות בגיני הכשיטי יהב
ואבנים טובות עד שיערורוהו לשלל ביותר
מאשר יוכלתו בעבור שיהיה שאון הגליד
המעיאות אומנם הוא העלות זה הקחות לבני עד
כה הגיע טעות ההמון עד שהעלו הצורה בזה
הפעיאות אשר המעיאו שזה העבוב המחייב לאלו
הרעות הגדולות לחי רמיעם להיות הטבע ההוא
בלתי עזר כל פועל מידה רעה להשיג אל רעתו
עד שישיג בעבור הרעה הבלית הלוותה אשר
אין הבלית לה כח שבאמת. אמנם החשובים
החכמים כבר ידעו חכמת זה המעיאות והבינהו
כח שכיאר לוד עה ומה כל אורחות ה׳ חסד
ואמת לנוצרי בריתו ועדותיו. אמ זהם אשר
שמרו טבע המעיאות ומעות היתרה וידעו
הבלותם התבאר והם עד החסד והקיומה בכל
ולזה שמו הבלותם מה שבוון בהם למעשה הם
אדם. והיא ההשגה. ומפני קברח הנוף יבקשו
ערכיו ההפרחיים לקח ליפול ובנך לנבוש מבלה
מהתך. וזה דבר קל ויבנעו אליו במלעב שורין
כשיפיק להם ההכרחי. וכל מה שתראהו מקושי
זה העניין וכבדותו עשינו הוא מפני המותרות
בבקשת מה שמיע הכרחי. ויעשה מפני פעיאות ההכרחי: כי כל
ההכרחי. ועריך שתבחן עשינו במעיאות כי אשר יהיה מלוה הכרחי
על משר העניין יותר ערוך לבטל חיים הוא עלול יותר בעניין יותר כבד.
יותר ויותר בחיים. וכל מה שיפעשה ערכו עוך וכל הפרחות ומקריבים
הכרחי הוא נפעל יותר פעשה והוא יקר מאד ובמה שהוא הכרחי
כי העניין ההכרחי לאדם על דרך מה הוא
האויר והמים והמזון. אמנם ערוך האויר
יותר חזק שאם יתקדהו קלקל שעה יפעות. אבל
המים ועליו בעבריו יום או יומים. והאויר
יותר נפעל ויותר בזול בלא ספק. וערוך המים
יותר מערוך המזון כי בבני שתה ולא יאכל יעברו
קלעה בע אחד אחרבעה ימים וחמשה מבלתי
מזון. ואתה המעלה המים בכל ודיעה. ויתר
נפעל ויותר בזול. וכן ימשך העניין בשוטרה.
מה שהוא עריך יותר הוא נפעל יותר והוא יותר
בזול בשוק ההוא מפני שאינו תמיד צרוך
הכרחי. אמנם המושך והעגבר והאוכף והברקת
אינו חושב שאחד מפעלותי הדעת יחשוב שיש
לו ערוך גדול לפרש אלא לפעיאה והנה יעשה
במקומם ובמקום החומים להם הרבה מן העגבים
והעגבים. זהו פרפוס לעיעלת חסדי השם
יה למעיאותיו וטובו ומשפטיו בחוך זה החי החלב.
ואמנם פרפוס ישרו והשוותו בניהם מבואר
מאוד כי אין בהוייה ובהפסד הטבע מיש
מוכל שאינו בעל חיים שיהיה בכרח
שיוחד בו או באבדו נוסף על איש מחד מופת
מבל הסוחות כולם הטבעיות והנפשיות
והחיונות והמדבריים הנמעאים בזה הישוב

הם נמצאים באחר בעצם ואם יש באחד מהם
חסרון הוא במקרה מעניין מתחדש ממה שאינו
בטבע וזה מעט כמ׳ שבארט אין יתרון כלל בין
האישים ההולכים לפי מנהג הטבע אלא מה שהוא
מחוייב מצד התחלף הכנת החומרים אשר הוא
הכרחי חומר לטבע המין ההוא לא כוון בו איש
מבלתי איש. אמנם היות זה אצלו כיסי מור
דרור רבים ובגדים מוזהבים וזה חסר זה המותר
מן הפרנסה אין עול בו ולא חמס ולא מי שהגיע
אל זה המותר שלט בדבר מוסף בעצמו. ואמנם
הגיע לדמיון מכזב או לשחוק ולא זה החסר
מותר הפרנסה חסר דבר מחוייב לא העדיף
המרבה והממעיט לא החסיר איש לפי אוכלו
לקטו. זהו על הרוב בכל זמן ובכל מקום ולא
הביט לזר כמ׳ שבארט. ולפי שהם הבחינה
האלו יתבאר לך חסדי השם יתע׳ על ברואיו
בהמציאו ההכרחי על הסדר והשוותו בין אישי
המין בבריאתם ולפי זאת הבחינה האמתית
אמ׳ אדון החכמי כי כל דרכיו משפט. ואמ׳ דוד
כל אורחות יי׳ וגו׳ כמ׳ שבארט. ובבאור אמ׳
דוד טוב יי׳ לכל ורחמיו על כל מעשיו כי הכ׳
המצאתיו הוא הטוב הגדול הגמור כמ׳ שבא׳.
ובריאות הכח המנהיג לבעלי חיים היא הרחמי
עליו כמ׳ שבארט.

פרק יג׳

הרבה נבוכו השלמים בבקשת
הכלית זה המציאות מה היא
והנני מבאר לך איך הבטל זאת השאילה לכל
אחת מן הדעות. ואומ׳ כל פועל שיעשה דבר
בכוונה אי אפשר לדבר ההוא אשר עשה מבלתי
הכלית בגללה עשה וזה מבואר. לא יצטרך למופת
לפי העיון הפילוסופי וכן הוא מבואר גם כן ש
שהדבר אשר נעשה בכוונה הוא דבר מחודש
אחר שלא היה. וממה שהוא מבואר גם ומוסכם
עליו שהמחוייב המציאות אשר לא נעדר כלל
ולא יעדר לא יצטרך לפועל וכבר בארנוהו.
ולהיותו בלתי פועל בטלה עליו בקשת התכלית
ולזה לא יאמ׳ מה הכלית מציאות הבורא יתעל
אחר שאינו דבר נברא הנה כבר התבאר לפי
אלו ההקדמות שהתכלית אמנם יבוקש לכל
מחודש שנעשה בכוונה התחלת שכל ר״ל למה
שיש לו התחלה שכלית מתחייב בהכרח שתבוקש
סיבת התכלית מה היא. אמנם הדבר שאינו
מחודש לא יבוקש לו תכלית כמ׳ שזכרנו. ואחר
זאת ההצעה דע שאין דרך לבקש תכלית לכלל
המציאות לא על דעתינו האומרים בחידוש
העולם ולא לפי דעת אריסטוטלוס בקדמותו וזה
שלפי דעתו בקדמות העולם לא יבקש תכלית
אחרונה לחלק מחלקי העולם בו לא יתכן על דעתו
שיאמר מה תכלית מציאות השמים ולמה היו בזה
השיעור וזה המניין. ולא למה היה החומר כך.
ולא מה תכלית זה המין מבעלי חיים או מן
הצמחים כי הכל אצלו על צד החיוב הנצחי
אשר לא סר ולא יסור. ואע״פ שהחכמה
הטבעית תחקור על תכלית כל נמצא טבעי.
אבל אינה תכלית האחרונה אשר דברנו בזה
הפרק

ה מפני שמבואר הוא בחכמה הטבעית שאי
אפשר לכל נמצא טבעי מבלתי תכלית אחת
וזאת הסיבה התכליית והיא הנכבדת שבסיבות
הארבע ונעלם מרוב המינים. ואריסטוטל
אומ׳ תמיד בפירוש שהטבע לא יעשה דבר
לבטלה ר״ל כל פועל טבעי אי אפשר מבלתי
תכלית אחד. וכבר ביאר אריסטו שהצמחים
נבראו בעבור בעלי חיים וכן ביאר בקצרה
הנמצאות שזה מפני זה. וכל שכן באיברי בעלי
חיים. ודע שמציאות זאת התכלית בעניינים
הטבעיים הביא הפילוסופים בהכרח להאמין
התחלה אחרת זולת הטבע. הוא אשר יקראה
אריסטו התחלה שכלית או אלהית ואשר יעשה
זה מפני זה. ודע כי הגדולה שבראיות על
חידוש העולם למי שמודה על האמת הוא מה
שיעמוד עליו המופת בנמצאות הטבעיות כי
לכל דבר מהם תכלית אחת ושזה מפני זה והיא
ראייה על כוונת מכוון ולא יצוייר כוונת רק עם
התחדשות מחדש. ואשוב אל כוונת הפרק
והיא הדברים בתכלית. אומ׳ כבר ביאר אריסטו
שבעניינים הטבעיים יהיה הפועל והצורה
והתכלית אחד. ר״ל אחד במין. והוא שצורת ראובן
על דרך משל היא העושה לצורת חנוך בנו.
והדבר אשר עשתה היא נתינת צורה ממינה
לחומר חנוך. והתכלית חנוך שיהיה בו צורה נעשית
וכן אצלו כל איש מאישי המינים הטבעיים
הצריכים להולדה כי השלם סיבות בהם ממין
אחד וזה כולו הוא תכלית הראשונה. ואמנם
מציאות תכלית אחרונה לכל מין חשב כל מדבר בטבע
שאי אפשר מבלעדיה. אמנם ידיעתה דבר
כבר מאד כל שכן תכלית המציאות בכללו. ואשר יראה
לי מדברי אריסטו שהתכלית האחרונה לאלו המינים
הוא בהתמדת ההוייה וההפסד אשר אי אפשר
מבלעדיהם בעבור המשך ההוייה וההפסד בזה החומר
אשר אי אפשר עמידת אישיו ושיתהווה ממנו
תכלית מה שאיפשר להתהוות ר״ל השלם שאיפשר
להתהוות ממנו כי הכוונה האחרונה הוא הגיע
השלמות ומבואר הוא שהשלם שאיפשר
מציאותו מזה החומר הוא האדם והוא סוף אלו
המורכבות והשלם שבהם עד אם יאמר כי כל
הנמצאות מתחת גלגל הירח הם בעבורו יהיה
אמת מזה הצד ר״ל להיות תעות המשתנה מפני
ההוייה להגיע השלם שאיפשר להיות אם כן לא
יתחייב אריסטו שישאל מה תכלית מציאות
האדם לפי דעתו בקדמות כי התכלית הראשונה
אצלו לכל איש מחודש שלמות הצורה המינית ההיא
אם כן כל איש שנשלמו בו הפעולות המחוייבות
לצורה ההיא כבר הגיעה תכליתו בשלמות ובתמימות
והתכלית האחרונה למין התמדת זאת הצורה
בהמשך ההוייה וההפסד עד שלא תסור הוייה
שיתהווה להמצא בה השלם שאיפשר להיות וכאילו
הענין מבואר כי לפי דעת הקדמות תבטל לאלתר
שאלת התכלית האחרונה למציאות בכללו. אמנם
לפי דעתינו בחידוש העולם בכללו אחר ההעדר
יש חושבים שזאת השאלה מחוייבת ר״ל בקשת
התכלית לכל זה המציאות. וכן יחשבו שהתכלית

ואחר שלא ועבר מכל מקום שיהיה מזה החומר לא
עולה זה. וכשתעבור מעיגולו לעיגול הגלגלים
כל אחד לעיגולו השכלים הנפרדים יהיה פחות
משוה מזה. אבל אלפתי הן בעברי לא יאמין
והגלאוכין ישים תהלה. אף שזכה בתי חומר אשר
בעבר יסודם. ודע שבעברי הגוף בזה הפסוק
מיתן כמין אדם כלי ורמזת זה אמרו אף זוכה
בתי חומר אשר בעבר יסודם. אבל עבר——ין

השכלים בזה הפסוק הם הגלגלים בלא ספק
הנה ביאר זה העניין בעצמו. והשיבו ליפת בגושה
האחר בלשון אחר ואמר הן בירדושי לא יאמין
ושמיים לא זכו בעיניו. אף כי עתעב ועולה אדם
שוחה כמים עולה. הנה התבאר שקדושיו הם
עבדיו ושאינן מין האדם והגלאוכין הרמזון אליהם
בפסוק הזה הם שמיים. ועניין תהלה הזה שאין
לא זכו בעיני לא היותם בעלי חומר ואמנם שהוא
היוק שבחומריים ואשר אורו יותר עצום. אמנם
בערך אל הקדושת הנפרדות הוא חושך עבור
בעבי זך. אמרו על הגלאוכים הן בעבריו לא יאמין
עבין שאין חזק מעיגולו להם אחר שהם שניים
לחי דעתיו. וגם לגיעת האומרים בקדמות הכוכבים
עלולים. אם כן חלקם בעיגולות אינו חזק בערך
אלו יתבע הפלוויב המעיגולות לעבדי. ואומרו אף כי
עתעב ועולה הוא כאומרו אף שוכנו בתי חומרי
כאילו אף עוף העתעב והעולה האדם אשר
העשוה והעבות מתעבב בו ומתפשט בכל חלקיו לא
התפשטות הקשר ושוה הוא העבות. בערך עבותות
ועגול. ואומרו איש מאומרו אדם. כי פעמים יקרא
האיש איש. פחה איש ואת. כן עניך שיחמן
שהאדם בשידע עצמו ולא יטעה בו ויבין כל נפלא
בפי מה שהוק יעוח ולא יתבלבל מחשבותיו לבקש
הבלית אחר לפה שאין לו התבלית ההיא ומן לבקש
הבלית לפה שאין הבלית לו אלא בעיגולות הנו——
עלה בראיון האלהים. ואם תראה אומר בחכמה——

הפרוש.

פרק יד

מועה שעריך נב שיתבונן
בן האדם עד שידע מחשבת

בחשון ולא יתשה הוא מה שהתפאר משעער
הגלגלים והכוכבים ושיעור הרחקים אחר ביניהן
בגשם. והוא כי כאשר התבארו שיעור וחק הנועה
ונועל מהעם יהיו הרחקים כולם ידועים והתבאר
בגמטה שהרחק בין מרכז הארץ ובין העליון
שבגלגל שבתי מהלך שמונת אלפים שנה ושבע
מאות שנה בקירוב. וכל שנה משלש מאות ושש
וחמשה ימים. ועיהיה המהלך שבעים וחמשה
מיל מן המיליס שלתורה אשר כל מיל אלפים
אמה בקומת האלוהה והשתכל זה הדוחק הנכבד
הנעול והוא בפי שכל הלוא שמיים ורוח רחש
כוכבים כי רבו. יאמר הלוא מעבה שמיים העבוד
הראויה על דוחק השתינו השם כי מחר שיחמץ
ברוחק מזה הנשם על מאות הקפלק הנעולה והוק
נבדל מהעם בקוקים זה ההבדל ושנשם מהעם עצמו
ורוב פעולותיו כל שכן השנת פעמו שאינו נשם
וזה הרוחק הנעול אשר התבאר בפועת אומנם הוא
לפי הפחות שאי אפשר כלל שיהיה בין מרכז הארץ
ובין חלל הגוב הרקיעות בעבי הכוכבים הקיימים
פחות מזה השיעור. ואפשר שיהיה יותר מזה

MTA AKADE

כפלגיים רצים כי עבדי גרמי הגלגלים לפי התבור
בפולכא אלא על התמות שאין שר כח שיתבאר
באגרות הרחוקים וכן הגרמים שאין בין כח גלגל
וגלגל כח שיחייב ההקש כאשר זכר אריסטו להיות
עובדים בהקלוק מחר שאין בהם מופבים שעמוד
בהם אמנם עבדי גלגל הכוכבים הקיימים המעש
שיהיה עובדו מהלך מרובה שנים יודעה משיעור
רוחק כוכבין אשר בם על כדור הכוכב והם כשיעור כחור
הירוק השעים פסג ועוד שיהיה עובדו גרמו יותר
ומופש הגלגל התבעי הקיף הכל התנועה היומיה
לפי יודע לן שיעור כלל אחר בשאין בו כוכב אין התחלה
לן לדעת גדלו והשתבל אלו הנשאות הנשפיות ו
פה שעוב שיעורם ופה חוב משפרם ואם היורק כולה
אין שיעור לה כנגד גלגל הכוכבים פיהו ערך מין האדם
לכל אלו הנבראות ואיך ידמה אחד מפונע שהם בעבורו
וכגלגל שהם כלים לן יהן עשין הקש הנשמיים כלשון
בשתעשין מעשאות השכלים וויש לשאול לפי דעה
התילוסופים בזה העשין לשאר מין ספק שאין מתרת
שהבלית אלו הגלגלים הנהגת אויב מבני אדם או
אנשים רבים על דרך משל היה זה שקר לפי העשין
התילוסופי אבל בהיותה חושבים שהבלית הנהגת
מין האדם אין הריחקת בהיות אלו הגרמים העלומים
האישים מעשאות אישי מינים אשר עליהי לעתים מין
הבלית למסתרק לעולם ואין השפל בזה אלא משל
אומרן שעשיה כלים שמשקלם כבד בריאל לעשות מחט
רשן שמשקלו קצר ואיל היה בעבורי מחט אחר
ליה זה מהפסד ההנהגה לפי שעשו בם כן אף היה
ההנהגה לפני אבל אחר שהוא עשוי במאל הכלים
הכבדים מחט אחר מחט וכן כבדים רבים מהמחטים
יהיה מעשה הכלים חכמה והתיקון הנהגה על כלפעם
וכן יהיה הבלית הגלגלים המשך וההוויה והתפסד
והבלית ההוויה והתפסד מעשאות מין האדם כמשך
האב בבר ומשאי כתובים ודברים עשויים לזה הדמיון
והתילוסוף מתרץ זו הקושיא ואומר אולי אף היה החלוק
בין הגרמים הגלגלים ובין אישי הגרמים ההווים העפלים
אלא בצלות ובקטנות היה אחפשר שיאמר זה
אפשר מאשר ההפרש ביניהם מפעלת השעם הוא
רחוק מאוד שיהיה המעשה לפי מעשאות הפחות
השפל סוף דבר שמעשה השמועה יעזוב בה בפה
שמעשה מחידוש העשם ורוב פה שבוונתי בזה
הפרק היה זה העשין וגם היום שומעים תמיד מבני
אדם שידברו לפי מחפצת התבונה שהוא חושב לעשות
פה שאפריהו החפץ אל מין הריחקים שהם אמרו שעבי
כל גלגל חפש מאות שנה ובין כל גלגל וגלגל מהלך
חפש מאות שנה והם שבעה גלגלים יהיה רוחק גלגל
השביעי לל בבריאתו מפרכז הארץ ומהלך שבעת
אלפים שנה ויחשוב כלפי שישמעך זה שיש בדבריהם
עניני גדולי ושלא יניח התרחק אליהם תשיעי
ומראה שהתשאר בריחקים בשותפתו יודיע לך שהרוחק
בין מרכז הארץ וקרקעית שבתו והוא הגלגל השביעי
מהלך שבעת אלפים שנה ומרובע ושבעים שנה
בריבוע אבל הרוחק אשר זכרנהו והוא מהלך שבעים
אלפים שנה ושבע מאות שנה הוא עד תל הגלגל
הראשון. וזה אשר התיעצו אולאיים בין גלגל וגלגל
ריחק כך. עשיתי עבדי הגרם אשר בין הגלגלים לפי
שש שם ריחות. ומי הקדש מעבר שיסכים כלמה
שזכרנוהו מעניין התבונה למה שהעניין שלנו נמצא
כי החוכמות הילוסופיות הין בזמעט הדם חשיורות
ולא דברו בהם אלא על דרך קבלה מן הנביאים אבל

סלה קדוש הוא כי השיעור התחתון העשוי בקובה השלישים

מאשר הם חכמי הלוגיות ההם בעניינים ההם אין
באשר שמועה מחכמי הלוגיות ההם ולא מחבר
זה דברים שמעתי להם שהם מכחישים
למציאת שהם בלתי אפשריות או נמצא במציאה מבל
מה שמיתאר לחברי האדם על שיסכימו
בעניינות אשר ההכרח בהיותן במציאת הוא ת
יותר רחוי בעניינים המעולה המדוה על האחרים

פרק טו

לעשותו

לעמוד טבעיים
חיוב עומד אוכן
מחשבות חולשאופשר

להשתנותו כלל. ומפני זה לא יהיה השם ביכולת
עליו. ואין חולק על זה אחד מאנשי העיון כלל ולא
יסכל זה אלא מי שלא יבין המושגות. ומפני
מקום המחלוקת בין בעלי העיון הוא הרמז
אל מין אחד מן המדומים כי קצת מאנשי העיון יומרו
שזה ביכלת הנמנע אשר לא יהיה השם ביכולת
לשנותו. ויאמרו אחרים שהוא מבלת האפשר
אשר נקרא יכולת השם בהמציאותו כאשר ירצה.
והמשל בו התקבץ שני התפכים ברגע ובשני אחר
והתהפך הראשון על עוד העצם מבריה ומחדשה
עצם. או מציאות עצם ומתי מבלתי מבריה בו
כל זה מבלת הנמנע לדעת כל מאנשי העיון. כן היות
השם מחדש כמותו או מושיב עצמו להיות
אין שיתקבץ מן שיהיה כל זה מבלת הנמנע
ולא יתואר השם ביכולת על דבר מבלל אל. אמנם
אם ומציאו מחדה לדרי לא בעצם יש כת מבנה
העיון והם שחושבים שהוא מאפשר. ואחרים הערבי לה
חולקין שהוא משיעך הנמנע. ואעפ שהאומרים
בשניות מחדה לא בעצמו אין הכיאותי מה העיון
לבד אבל שמידת שניהם הדיים לחייב העיון לחן
נמוך ומנלטן בזה המאמר. כן המציא לדבר המנמס לא
מחוסר כלל הוא מבלת האפשר מעצמו. ומבלת הנמנע
מעל המילוסופים. וכן יאמרו המילוסופים שהמציא
מחדש נמנע בעצמו או זוית משולשת
שיקיפו בה מרבע זוויות משלות נעבות וכיוצא
בהם כל אלו מבלת הנמנע. וקצת מי שיסכל חכמות
הפילוסופים ולא ידע מאלו העניינים רק המשלות בלבד
ואין איור עיניו יחשבם אפשריים. ואין הפירוש
אם זה השער פתוח ומותר לכל מדם שיאמר בזה
שהוא אפשרי. ואפלו תאחר שהוא
נמנע בעצמו. שבעל העיון או יש דבר שיסעיר זה השער
ושמדמהו על שיקצור הדעת ויתפוק שזה נמנע בעצמו
ומה בחיית זה העיון או מציאתו בכח המדמה או
בשכל. ובמי זה דבר יובדל בין המדומה והמושכל
שפעמים שיחלוק אדם על חבירו או התלוק שני
אנשים בעיון אחד הוא אומר מעלו בעצמו ויאמר
החולק זה האפשרות מפני שהמיון לא בחינת
השכל. ואם יש גם דבר שנבדיל בו בין הכח המדמה
ובין השכל. ואם לדבר חוץ לשניהם יחל. או בשכל
עצמו מבדילים בין המושכל והמולמה אלו כולם
צריך לחקור אותם תאר. ומין זאת כוונת הפרק.

הנה התבאר לנו כל מאחת מן הדיעות. יש לדברי
הנמנעים ושמציאותם מן השקר ולא יהואר השם
ביכולת עליהם ומין לאומר בחלקו ולא מיעט יכולת
בהיותו משנה. אלא מן הם שוללים על עצמם ומין
מפעולתם תושג. הנה כבר התבאר שהמחלוקת
המחלוקת הוא בדברים שיודעם מאי זה בחינה הם
אלו מבלת הנמנע. או מבלת האפשרי. וכבן זה.

פרק יז

דעתן הפילוסופים על השם יתב

בירושלים בכל אשר זולתו סרה בדולה מזרע וכשלון
בבשלון אין הקפה לשם פעמון ולא לפי שנמשך אחריהם
ברעש ההוא. ואע"פ שמשמיענו אחר זה הספיקורא
והשיבושים אשר היו בבגד סרה בעניין ההוא.
ואשמיענו שזה לשעת הדחק בזמן התחלק עליהם
כהני עזהם הדיעות המבוטלות בעניין ידיעת השעה.
ורוב מה שהביאם אל העניין ההוא מה שיראה
בהתחלת מחשבה מהעבדי מידור עניני בני אדם
והיות קצת החפצים בחייהם רעים מכאיבים
וקצת מהנעשים רעים בחייהם טובים ומביאים
זאת החלוקה אשר השמיענו עתה. והיא שהם
אמרו לא ימלט העניין מאחד משלשה חלקים. או
שיהיה השם בלתי יודע ושלא העניין המשייך
לו הפרטיים ובלתי מושיך אותם. או יהיה מושיך
אותם ויודעם. וזאת חלוקה הכרחית. ואחר כן
לפרנו. ואם כן הוא שיהיה יודעם. לא ימלט
העניין מאחד מב' חלקים. או שיסדרם
ויהיה מידור טוב ושלם והפכי. או יהיה
בהפכי ומאחד לסדרים אין יכולת לשלחם. או
יודע ויכול לסדר ולהשיב הסדר הראוי הטובים
ואלו שהוא ישמחם וישכחם על ערך היותם נבזים
ושפלים ומחוייבים בשבילו. או לא על הקשה
כך שנמציאנו מביני מדעים יכול לחזק טוב
לאיש אחר והוא יודע ערוך האיש ההוא להשיב
אל טובו אלא שהוא לרוב עֲבֵרָיו ורשעו וקשיות
לבבו בו על זה ולא יחננו הטוב ההוא. ואחת
חלוקה הכרחית מהפרידה בם כל שכל יודע
בעניין אחד לזה מבלי מהיותו מושגח להשיב
שידע. אין יעצבהו כפי שיעמוד המדע ושכחת
בביתו החכמים על דרך משל שהוא יותר ערוך
בפקס. ואשר יש לו השגחה בעניין פעמים יגונח
ויאות להשיב. ואעפ"כ שהוא רואה להשיב. וכאשר
חלקו החלוקה הזאת פסקו וקצרו בדיבור ואמרו ששני
החלקים מהשלשה חלקים המחוייבים לכל פי
שידע בעניינם בחק השם יתע' והוא שלא יוכל או
יוכל ולא ישמח מפני שישחתם מדות ויעות או לאותה
וחלוה לשם מפעמים. אם כן לא ישאר כן החלקה
כולה אלא או שלא ידע דבר מאותו העניין כל
אין ידעם וסדרים סידור הטוב. ואחרונו שיאמר
בלתי מסודרים ולא מחוייבים להקדש ולא מכוונים
לפי מה שעריך. אם כן בזה ראויה על היותם
בלתי יודע אותם בשום על ולא לשום סיבה. זה
העניין אשר הביאום לדבר הסרה הגדולה הזאת
והמבעלי כל מה שבארתיו לך מחלקותם והערתם ובזה
שזה מקום שעמדתם מתורץ בנמוסי חלפסופים
המבדילים אשר חיבר בהשגה. ובזה ובמה זולת
מהלו בדומה רב מאוד שבחרו מפניך ומזולת מכלו
העניין אשר היו מעיניך אותן עליו ומתרשים
לא אותו הפניך. מפני שלא בדומה רב מאוד
שבחרו מפניו הוא היותם מרחיק מיחס לשם
מעשיה ושכחה ועזבה מהקון עליו מסכלות והיות
כל מה שבזה העולם התחתון שהוא מפניו לא
משיגהו. ומפני סכלותם בפניה שהיו מעיניהם
אותה הפיל הוא בהיותם בוחנים המציאות
בעניין מושיש מבני אדם אשר מהם הרע. אין
מהכרח שבב החומר כפי מה שאומרים הפיל
ומבאריש. וכבר בזיורנו מזה מה שיראין
וכאשר יסדרו הפיה הזאת המשובחת בכל פינת

עובדה המפרשת הוא כל דעת האומרים התחיל אחר
כך נגזרה וחשבו שידיעת אלו הדברים נמנעת
בחוק השם מתנים רבים. מהם שהחלקים מפוזם
ושאין בחושים לא בשכל והשם לא ישיג בחוש ומהם
שהחלקים אין להם תכלית וידיעה היאו עניין
מקיף ובולל. ומזה שאין לו תכלית לא יקיפהו
מדע ולא יכלהו. ומהם שהידיעה בחידושים
והם הפרטיים בלא סמך תחייב לו קיצה שינוי ומהם
שהיא התחלשות ידיעה אחר ידיעה. ולפי
טענתינו מוכחת קדמת המחזיקים בהפרה
שהזמן ידיעת קודם היותם וחייבו עליהם שם
הרחקות. האחת מהם התלות הידיעה
בהשלים הנמור. והשניה היותו בפועל דבר אחד
וכבר הכלינו לחשוב לנשואה רע. שכל שמפרו
קצתם שהזמן יולד הדברים לבד. לא האישים.
ואם העלה שהזמן יולד דבר קודם עצמנו בשם ש
כלי שלא יהא רצוני ידיעתי לפי מחשבתנו. ומן
המילוסופים מי שיאמין באמונתנו שהזמן יתחדש
כל דבר ולא יתעלם ממנו העשוה כלל. והם מעשים
גדולים קודם מריסטו כבר זכרם בספרו
במאמר ההוא אלא שהזמן אינו נודע כדעתם ואם
שהגלגל בדברים הסובבים אותם הזמן ומה שנגיעו
לעין מרעות יזמון לטובים וטובות יגיע לרעים.
סוף דבר כבר התבאר לך שהם כולם אין
מעמדו עמידת דבר אחד מסולדים כפי מה שירצה
להמון שהזמן סדר לו היו נמשכים בדבר מזה הענין
כולו. ולא היו הורסים אלו. אבל המביאו הראשון שה
השגון הזה בחיוב עמידת דבר אחד הטובים שבהם
והיותם בחיי שבתם בלתי מסולדים כי
שומרו מכליון ולא יתק את דרך פי. ואחרי
כאורי. שהדברים בידיעה ובהשגחה עליונה
קצתם בקיצתם אהדאל לבאר לדעת הענינים
בהשגחה ואחר כן אהתאיל בעניין מה שתסקו
בן רושד לידיעת ידיעת השם בחלקים.

פרק יז

לידעת דבר אחד בהשגחה
חמשה דיעות והם כולם
מלוקות לו שהם דיעות

נשמעון מזמן הנביאים מעשה העגלה התורה האמיתית
המאירה לאלו המחשבים כולם.

הדעה הראשון

הוא מאמר מי שחשב
שאין השגחה כלל

בדבר מן הדברים בכלל זה המציאות ולא מה שהוא
מן השמים ומה שבתוכה נופל במקרה ואשר יזדקן
ואין שם כלל לא מסדר ולא מהנהג ולא משגיח בדבר
וזהו דעת אפיקורוס. והוא לב אומר בחלקים וזומה
שהם מתערבים כאשר יזדמן ויתהווה מהם מה שיקרה
וכבר אמרו זה הדעת הכופרים מישראל והם המומר
עליהם כחשו בו' ואמרו לו הוא. וכבר בארו
מריסטו בספרו שקדמת זה הדעת. ושהדברים כולם
מי מחשיר היותם במקרה אבל יש להם מנהיג ומסדר
וכבר זכרנו מזה מעט במה שקדם.

הדעת השני

דעת מי שיחשוב שקצת
הדברים יש להם השגחה והם כהשגחה
מנהיג וסדר מסדר. וקצתם נעשה ומונח אל המקרה
חהו דעת מריסטו. ואין אומר לך דעתו בהשגחה
הוא דומה שהשם יתי משגיח בגלגלים ומה שבהם
ומעבר זה התמידו מהשיהם כפי מה שבהם. וכבר
כתב מלבים עליו ואל שדעת מריסטו שהשגחת השם
תפלה והבסיק בגלגל הירח וזה פעמים משתנה בקדמת
העלם שהוא חושב שההשגחה היאו כפי טבע הלבנה

אם כן אין הקפדה ואפילו שהתחיל אחר חבירו
רשאי להתחיל שאין ההשגחה בזה הוא התחלתם
על עסקיהן שלנו שהרי ואפילו שהתחייב בשעותם
בשעות דבריהם מחברים מין אישיהם בהתחילו
הבעיות אבל מיניהם שמצב בן בין ההשגחה
תהיו אלא שחייב שאחר המניעה וההתחלתה ואין
רואין השאר אישיהם ולפי עשבון בב אישי כל
מין עסיבה בעורה אבל כל מה שמזדכך ונוקה
בין החומר ההוא עד שקיבל צורה העמיחה שלמה
בו כוחות שישמרוהו כמין קיום ומשכון אלו מה
שיוונתן לו וילחו מעלו מה שאין הנשמה בו בו
ואפילו שנשלכך מפיטן יותר מן הראשון עד שקיבל
צורה ההרכבה הנשמה בו כוחות אחרים שישמרו
ולפטרו והנשמה לן יכולת אחרת להתנועע לכוון
אל מה שיאות לו ולברוח ממה שהוא נכבדו ואחר
כן עיין לכל איש כפי מה שיצטרך לו הגין ההוא
ואפילו שנשלכך יותר עד שקיבל צורת השכל שהוא
לו כח אחר יעניין בו ויחשוב ויסתכל בדבר שאפשר
בו ענייל אישו ושלמות מיוחד כפי שלמות האיש
הקיוו אומנם שאר הנעשות הנושלות בשאר
אישי הקיימים נפעלות בטבעיה ואין זה מצד מיוחד
בהנהגה מיוחדת אלא בסידור הכללי והמשלבן
אם נשבה הרוח סוער או בלתי סוער אין ספק
שיחיל קצת עשה זה האויר ושאר טעמים מאין
אחר ושלוך מכן מהבל של אדמה ועשה עשב על
עשבים ויתפילם ויסעד הגיס והטבעי ספיגה
שהיתה שם ויטבעו כל מי שבה או קצתה ואין
התבש אעפ כין נפילת העשה ההוא או השקן אין
טבעיות החסידים החשובים ההם אשר הין בספינה
כן אלו יחליש בין שור שהטיל רעי עליו הנמלים
ואתו או בניין שנהרסו שתותיו ונפל על מי שפתחו
מן המהתפללים ומתו ואין השרש אשמן בין חתול
שנשתמן לו שבבר ונהרסו חון שנכנים שטוף
קלוב או מריח שרעב ונכנס בעבים ונהרסו
סוף דבר עקר דעתנו שכל מה שיאהנו ומשך
לא יפסל ולא ישתנה לן מנהגן כלל בעשיהם
והדקיעשים או ומשך על הסדר ואו יעבירו מפנו
דבר מן אלה לעשותם לחוקים ועל דרך זרות בעשיהם
הטבעיים הוא אומר שהוא בהנהגה כללי שההשגחה
השהית מחוברת מלין וכל שיראהו בלתי נמשך
על הדש ולא שוקד על סדר בעשיהם מישני כל מין
הבעלחים ובעלי חיים מקבריהם ושלשתם מדבריהם
ואמרי שהמה בשקרה לפי שהנהגת מנהיגם לא שאלא
החובר אלין השבחה שהיית והנה ויוויו בלי שחיבור
ההשבחה בחלק העשיהם נפעל וזה נמשך מחבר
לדעתו בקלקלת העולם ושכל מה שמביאין בזה
הבעיאות חילופן נפעל ואישר האויניו זה הדעה
מפני שלפי מיכל הנראה הם האומרים עפר מן את

והדעת השלישי המוכיח

השש והוא הפך זה הדעה

שרואה שאין בכל הפעולות לדבר בשקרה כלל לא
סדרי ולא כלל אבל הכל בדעתן וכוונה והנהגה
ובבואר הוא שכל מה שהניע בכבר ידוע ומאת היוו כח
האשגחיה מין הי שמעולים והחשיבו לזה הדעה
הרחקות עצומות ופפלגלים והקבלו אותם והוא שחח
ידון עוריסטו מה שיחשבהו בלהסתפק בין נבילת
העלה ואוות האיש מחברו כן הוא אבל לו עשה הרוח
בשקרה אבל השש הנעשה ולא הרוח הפילה העלים
אבל כל עלה ועל בשבירה מן השש והוא מאשר הניע
שהה בזה המקום ואי אפשר שיתחבר זמן נפילתו
מן יקדום ואי אפשר נפילתו בזולת זה המקום כיוצא

כולן נגזר מקודש והתחייב להם לפי זה הדעת שיהיו
הנושעות בעצי חייהם ומנוחותיהן נשברות ושהדולפ אין
יכולת בידו בעל עשות דבר או להניח עשותו ויתחייב
בזה הדעת בך כן שיהיה טבעי האפשר בטל בארבו
העבירה ושיהיו אלו הדברים כולם אם מחוייבים
או נמנעים וקבלו זה ואמרו שאלו אשר נקרחים
מחשבייהם בעבילות האובן וכמו שמשנין הם מחשבייהם
בעבר אלינו אחפצם בשיעבדנו נפש יתי אין אחפצר
בהם כלל אבל מחוייב או נמנע ויתחייב מזה
הדעת בך שיהיו עשין התורות בלתי מועיל כלל אחר
שהאדם משר ו עתנה לתורה לא יוכל לעשות לבב
לא עקייב בזה שעזוה בו או להזהר מה שהזהר ממנו
ואמרה זו הכת שהמוח יתכן רעה שישלח ויזהיר
ויעבר וירא ואעפב שאין יכולת בידינו יתכן שיעשים
עלינו לעשות הנמנעות ואיפשר שעקיים הדעה
ונעשה ונעבר אותה ונמלט טוב ויתחייב בזה זה
הדעת בך שלא תהיה הבלית כוונה לתעלותינו יתבר
וסבלן טובי אלו ההרחקות כולם בעבור שיאמלט להם
הדעת ההוא עד בשנאמר איש קומנו אן מעורע
אשר לא נוכל לומר שקדם לו חטא שהתחייב בו זה
נאמר שכן רעה השם ואין בשנראה החסיל העבר
שיהרוג בייסורים נאמר כן רעה השם ואין עול בזה ט
ראוי מעלם בחק השם יתי שיישר בייסורין מי שלא
חטון ובגדול טוב לחוטא ומאמריהם בזול הדברים
המיתרסים מיש

והדעת הרביעי

דעת מי שיחשוב
שלאדם יכולת ובזה ישלך מה שבא בתורה כן
המצוה והאזהרה והנמול והעונש לפי דעת אלו על
סדר וירצון שתעלית השם כולם נמשכים אחר החסדו
ושלא יתכן בן עזול ושלא יעשה בטוב והשעתיה
בך הם של הדעת ומעלת שיכולת האדם מיוה אלם
בעזרה שחלטת והם בך יאמרו שהוזו יתבי ורע
בעבלות העשות והתחייבו לזה הדעת בך הרחקות
והדברים סותרים זה את זה אומנם ההרחקה היית
היות קיים לשני בני אדם נולד בעל מום והזו לו חטא
מורו שהזו נשלך אחר חכמתו וזהו הטוב לזה הזה
שיהיה כך משיהיה בריא ומונחת נפשכל ההענה הריא
ואין זה על העונש על אבל על ההשבה אליו וכן
ועוד שהדרך החסיל שהזו להרבות נמיול לעולם השם
על שהניעו באלו שעשה להם ולפי ישר השם משתעזו
באדם ולא ישרש בזולתו ובאלו זה חטא נשחט אחי הזה
בעבור מדבר ומבלן אין ההרחקה שאמרו שזה היה העוב
ן על שיגמלהו השם לעולם הבאי עד שהדרעה הסדעה
והכוונה יתחייב שיהיה להם בעול משות השם וכן העבר
בעבר אשר ערכו חתול או עץ מאחרו בזרה שכן בזרה
חכמתו בחק זה העבר והזו יגמלהו על פיה שקרה מזה
בעולם הבא ואין ואוי אחפי לדעת אחד מהשני
אלו השלש הכיתות שהשבה כי כל אחד מהם הבאיהו
הכיח בזול לפי שאיפשו אריסטו נפשך מחר הנעשה
מעבנו המיעיות ובת המשעביה ברחו מיחס לשם
שכלות בדבר ולא יתכן מעלב שיזוב ידעזה הסבע או
זה החלק וסבל את זה והתחייבו להרחקות הזה וסבלם
ובת הדעת בך ברחו מיחס לו יתע עזואין
ובך לו ושר מעלב להחיש השכל העברו עם האדם על
שיאב שהכאבת בי שאין חטא עלו אין עזוב ולפי שר
מעלם בך שיהיה שלחות העבירים בולם ומבנת התורה
לא עלין מושבל ובסבל בך בזה שם בבלתו מן ההרחקות
הזה והתחייב להם הסתירה כל דברים סותרים זה את
זה מפני שהם ומאמינים שהזו יתע יודע כל דבר
ושהאדם בעל יכולת וזה יביא לזה שהתבאר בעשר
התבונות שהיית סתירה

והדעת החמישי

והזו ומבנת כל
דעת תורתנו

ואומר אודיעך מה שאתה צריך ואמרי אין בו
והוא אשר אמרתי הנה חכמתי ואתה לך אחר כן עשך
מה שיאמרו לו קיצה החרופים ושבעתי ואודיעך
לך כמה שאמרתי אתן לו כן ומשה רבינו הורה
למשה רבינו עליו השלום שעשרך אחריה היה שהאדם
בעל יגיעה בתורה מוחלשת לו שהוא בטרדת ובבחיית
וברעות יעשה כל מה שיוכל לעשותו מבלתי
שיברא לו דבר מהחדש בלב כן כל מיני בעלי חייב
שאינם מדברים יהנושים ברעותם וכן ראה לו שמלמד
הקדוש מאין תחלה שיהיה כל בעל חיים מהנושבים עתה
שיהיה האדם בעל יגיעה על מה שיזיעהו או ינחרהו
מעפה שיוכל עליו חה תיעה לא נשתלש כלל באומתנו
ובאומתי תורתנו חולק עליה וכן מבלל פרעה תורת
משה רבינו עה שהאדון יתע לא יהבן עליו העשת בשום
צד מן העדלים ושכל מה שיעמוד לפרש מן המכות
והמופתות או ישיבך מן העובות לאיש אחד מן בלהה
הכל על פי הדין והיותו ראוי בפשטי הישר אשר אין
בו עוול כלל ואפי אם נבנם קוץ בזד אדם והושיאו
מיד היה לך העושה לו ואיש השיון לפעש העשה
היה נפעל לו וכל זה בדין והוא אומרו עליו יתע כי
כל דרכיו משפט מלא שאתה נפכל את פני הדין
הקוץ הנה כבר הקבירו לך אל הדיעת והוא
שכל מה שתראה מעשיו בני אדם המתהפכים
יחשוב אריפעל שהם צדקה וצדוק ויחשבו
האושעריה שהוון נפשך לעבוד ותחשוב
מה המהפזילה שהוון נפשך לחכמה ותחשוב
אתתן שהוון נפשך אחר הלאון נאדם בני מעלתו
ואתה זה הוון אפשר אעל כת האשעריאה שייסר
השם בייסורין החסיד הטוב בעולם הזה וישפילהו
עולמית כאשר אמר בעולם הבזו ויוסף שכן רעה
השם ויהיה הקיומה לה שהוא עגל ושזה אשר
הוכח בפוכחוב ואתה הנביא כה שזכרתי לך וש לה
לעגל והיות זה מוכח ומיוסר עד שיעגל נפשך אחר
חקמתו ואתתן נאומין שכל אלו העשיטם האנושים
הם כפי הדין הנלה לו מעולם לא יעגש אחד מהנו
אלא המחוייב והרחוק לעגש זהו הכתוב בתורת משה
רבי עה כי הכל נפשך אחר הדין ועל זה הדעת
נפשכו המון חכמיט שאתה המעמיד מומרים בזיאות
אין מיתה בלתי חטא ואין ייסורים בלא עון
ואומרו בתירה שאדם מולד בה מידדין לו זה לאון
הקשה וביארו בכל מקום שהמשפט מחוייב
בהכרח בחקון יה והוא שיצטוה העובד על כל מה
שיעשה מהעשה הטבוד והיותר ואעפ שלא יוזיר
בו על נביון ושי ענש על כל מעשה רע
שיעשהו האיש ואעפ שלא הוזהר מתחלה על זה בזיא
אחר שהוא דבר שהשכל מחייב מתחלה לא ההזהרה
מן העשב והחטים אמרו אין הקבלה מקפח שכר
כל בריה ואמרו כל האוב קולשון בריך הוא ותתן
הולן יוותרין מעשהי אלא תאריך אפיה וצביה דיפה
ואמרו איט לומה מ עזוה ועשה ואפי שאיט
מעזוה ועשה ובזמרו שהוא ואעפ שלא עזוה
ונהנין לו שכרו ועל זה העקר נמשפו כל דבריהם
ודבר בהדרי חכם ותוספת מחכ שלא כתוב בתיה
שכתב בתורה והוא מאוה קעתם ייסודים שלאהבה
והיון שלפי זה הדעת איט בשר שיחוון באדם מכות
ולאו משב הוקם אבל להדנות נפוע והוו לב דעתה
כה המעלתיה ואין פסוק בתורה לפי העניין ואין
ישתך עשיט הנפיון והבלהים נסה את אבהם
ומומרו ויעך וירעיבך כי הנה השמיע אחר זה
הדברים בו ולא בכתה הוריתו כלל אלא בעשיט
בני אדם אמנם עשין זה הקעוד בשבתי חייב
שאיט מדבר לא נשמע כלל באומרתנו לתפש ונם
חפצי ההלמוד לא זכרוהו כלל אבל קעת אחרונים

כאומרתנו

ודקי חסידים ואנשי מעשה ואחרוקים מאהבת המקום
שיקדה שיעשה ומיון שם מה שישתדל ויבוא בהשלמה
בהלוך בחושך שיין סתק שיפעל. ושוב בהשלמה על
החסידים וכן כן שומר כל עשמיותיו וכן עשה
עליקים וכן. יהללוהו ואעשהו. והתפוקים אשר בזה
העניין רבו מלספור כל בהשלמה שלבבי אדם כתי טיעד
שלאורכם וחסילותם וכבר זכרו התילוסופים כי זה
העניין. אם מבוטל בהתחיית פירושו שלשתי פיהולמו
כתב. לחריסטו ואומנם מי שיש להם יכולת להעמיד
נפשותיהם בהלידה אל הלידה הם אשר אם מבלעון להם
שהשלחת השם עליהם יותר. ובבה השתכל מיין הוציאת
זה הפיין כן הכחיבה לריעה אחיתה מה שהבטיחו
העבירים כולם עם כן ההשלמה האישית המיוחדת מיש
איש כתי עלבחירתו ואיך זה מחוייב מיעד העיון כשהגיה
ההשלמה נפשנה אחר השכל כי שזכרנו ולא יתכן שתהא
שהשלמה פיעלת על אישות כי שהתפרסם מדעת
דיעות הפילוסופים אחר שאין שם נפשי חוץ לשכל בלת
האישים. ובאמת האישים נפשי השכל הלוחי אם כן ההשלמה
מחוייב היות באישים האלה. והשתבל בזה הענין ההשתכלות
הראוי לו וישלמו לך פיעלת התורה כולם ויאותו לך לריעות
עיונות פילוסופיות ויסודי ההרחקות ותתבשיל לך עצות
ההשלמה איך היית.

ומאחר שהיה זה הענין כמו שזכרנו מהריעה
בשני השיגת ההשלמה והתועלת השם נשתדל איך היית
לך שתקדים כן כן לריעה מושי העיונים בריעות השם ודעים
שיש לך מה

פרק יט

מושכל ומשון
הוא בשני סמכים שהשם יתעלה עיין
שיפעלנו כל כל השלמיות וירוחקנו מפעלנו כל ההפסדות
ובפיעל שהוא מושכל ומשון שהפסדות שמי זה לדבר
שיהיה הוא חסרון. ושהוא יתעלה לא יסכל לדבר מפלה
שהכיון קיעת חופש העיון כי שזכרת לך להתעלות והתעלם
מה יפעלה ומה יפעל זה הוא מה שרמזהו והעדר סידוד
עיניך כל אולה אשר רוב עיניהם מיופי עיניהם מבעים
לבר שכל עשכיב כן כן להיות האדם בעל יכולת והשתבלות
וכבר זכרו הקבוראים שהמייחד הרשע בטובה ועשה ושלה
ושזה מביא הופיד העיניך לחשוב כי פוגע אלהטוב ומה
שפובל בעבורו מן הפעל להתקומם זולתו ל מיון מועיל.
ומאחר כך זכר הנביא שמחשבתו שוטטה בזה עני שהתאוי
ל שהדבריים אל לעיון והשתכל בהם ריק בשוקם לא
בהחלתם וזהו סיתנו בשדר אל העיני עם כולם.
ומזה ראוי שיכה ידע ל ומה דיעה בעיון. הנה אלו ישעה
ושלו עשה השני חיל. אך ריק זכותי לבבי ומרחץ בתקיון
כתי. ומזה המאמר ומחשבה לריעת זולת עשל הייל
בעיני. עד מאבוא אל מקדשי אביטה באחריתם. אוך
בחלקות תשית למו וכן. אוך היו לשמה כרגע. ואולה
העניינים בעצמם יזכרם מלאכי. מזמרו חזקו עבדי
דבריכם מה כן. מעבדתם שוא עבוד שהיל ומה בעד
כי שומרו משמרתו וכי הלבנו קדושתה מפני. עבאות
ועבה אוהיו מושרים זולם וכן. חז נלבבו ירמי מה וכן.
ושבתם ורשיתם וכן. וכבר ביאר דוד כל פירושו זה
הריעות במזמור ומה שחייב ומה שהקיבל בעל מדם לחטוא
ולעשוק ריעהו את קין עשם. והרחיל לטעון לבעל זה
הריעות ולהגיד שהוא יתעלה יודע כל זה. אם אולה וכן
יהרוג ויתפרים יראתו ואומרו לא יראה יה ולא יבין אלהי
יעקב. כיוצא בזעים וכסילים מפני השכיחו לעשות
מוסר הלבו ושמעתם יועד עיון הלא יביט. והנה מאמרו
לך עניין אל הטעות אחר רוב הבטת ההורסים לתכלי
הנביאים וזה השחוד אומרו לו זה לך שעשה מפעלים מלבד
מופתיהם הרומזים עליהם שהם הפיהים לבי הקשו זה שבורא הפה
יאמר אם כן היה מדבר יעצב וכן כשאר מיקרים. והשתבל
אחרי השלמת השתכל בשאומרו זה כאלה ריחקו מן הנבואה בהפעת
זולת הטעבה. ושמוע עניינה. מבואר האין שכל פועל
כלי מן הכלים לולי שהפועל העשוה בכלי החיה מעויין אעילו
לא היה כלי ועשות לו כלי. והשתבל בו אחר לא היה

ידע
הענין עניין התחילה ואיזה אותה שלא היה עושה
המחט של הכוונה ולאות אשר לא תשוב התשובה אז
וכן שאר הכלים וכאשר תשב כי שחשב בין המילמה
שהשם לא ישים אל התרשיש מעשיהם מעשיך החושים
והשם יתברך ישים בחוש הזכר השערה שלשת טעמים
בשיעורות החושים ואם היה העשין השערה הראות
עצם מהשם ולא ידעהו איך הוא הכלי המיכון
והשערה הראות התרשיה שבשבילה היה מתחדש ליחס
אחת זכה והתחיה ליחה אחרת כך והתחיה מחיעה
אחת והזדמן שנקב בה נקב ושוה כנקב הנקב מאלה
זכה השה תוך לצד אחת העין ומחיעתו ועצביו אשר
בהם בין ההיקון מה שנדע ולכן בבוא הבלית זה
המעשה האדם יניר משכיל שזה עם בשבילה לכן אתל
הוא בטבעה בין הטבע בהכרח בכ שבאדם על היותו
פילוסוף ואין הטבע נעשה שכל והעבה וזה מסכים בין
הפילוסופ כולם אבל אחת ההנהגה הלושך למלאכת
מחשבת הבא לכי לעשה הפילוסופ מהתחלה שכלית אלא
והוא מלאכות בשכל השכל לכי לעשיה והוא אשר
הטבעי עם אלו הכוחות בשכל מה שיעשו בו כח טבעי אלו
השכל ההוא לא ישיג זה העשין ולא ידעהו איך הנעשין
או הנעשה אלמה לכי הדעת ההוא שבשכל שיבון אל זה
העשין אשר אין ידיעתו לו. ובאותה הראשה בעשיה וכפיה
ואחר כך התחיל לבאר שזה חסרון בהשגתיו ושהשם
יתעל אשר נתן לנו זה השכל אשר בו נשיג ומעט הענין
להשיגו מאותנו יתעל התחדשו לנו אלו הספקות העלומות
וכדע זה החסרון בנו ושמחשבתנו ואמת המציאות אין
להשגתו לאחי שהיא בתה ומן הראיה אחד הפילוסופים
אלם לענות לי יודע מחשבות אדם וכוונתי פולה
היתה בזה הפרק לבאר שזה עניין קלוש לגיד לא מה
שיאמרו הספנים מהעבדי השגת השם מפני היות עשיני
בני אדם המפשרייב בטבעם בלתי מסודריב אוד ויחסרו
בני ישראל דברים אשר לא כן עלי. ובמדרש מה
אמרו העמוד הזה מיין ומיין שומע ואין מדבר.
רומיה בו לדמותו שהשם בלתי משיג אלו העניינים ולא
הקבה שאתו לא מעזה ולא מחתיה לנבואיה וסיברת
הפילוסופים כיון והראייה עליו ולאיזהן מאלה היות עשינו
בני אדם בלתי נעשיהם לפי מה שיאמה כל אחים מהעניין
שכן ראוי שיהיה וכשראוי שיהיו העשיהם כאשר יהיו
מאמרו אין לי רומה אותנו. ואומ להניח על האומרים
בלבבם לא ייטיב ה' ולא ירע. ואומנם מה שראוי שיהיה
יהיה בעשיהם פולם הנה אומנם לך אחר זה לעתה בו אחר
שאוביר העניינים הקודמים כפי אשר לנו ובכל בעת
שכל האדם מדבר מהם פרק ב שהתחדש
עליו שהוא יתעל מדבר אותם
לו ידיעה על שידע עצמה מה שלא ידעה מקדם ולא
לכל שיהיו לידיעת רבות ואפי לדעת מי שיקדים והאחרים
ואשר הדברים זה בפופת נאמ אחיהם הכל מושלי קהילה
שבלידעה האחת ידעו הדברים הרבה ולא בהתחלה הידועים
והחלפו הידיעות בחקרו ויגיע כפ שהוא בחקירה וכן מאמ
שכל מלה הדברים והתחדשים ידעם מקדם לידתם ולא כך
מהיותו יודע אותם ולזה לא יתחדש לו מלעבד כי ידיעתו
שהיה הוא עבה נעדר ומלאה בעת התגבר ויתחדש בעיניו
זמן כך ואחר כך יעזבו כשיעזבו הקוש ההוא כפ שהקדמה
וידיעה בו לו נוספה שם ידיעה ולא התחדש מה שלא
היה נודע אליו אבל התחדש מה שהיה ידוע מקודם
שיתחדש בפו מה שנאמ. ויתחייב לכי יאות האמיתה
שיקיה המלא עלה בהעדר ויקוף בשה שאין לו
הבנה. והאמתנו זה ואמרנו כי ההעדר אשר הדבה
בידיעתו המלאותו והוא יכול להתקיים לא שנעדר הידיעה בו. אמנם מה שנאמ בכל הוא ההעדר
הקודם בשה ידיעתו אשר לא התלה ידיעתו בו כפ שלא
התלה ידיעתנו אותה בשה שהוא נגלה מעלתנו. ואמנם
ההקדמה שהוא מאין הבלית לו יש בו ספק ונעה קצה בעל
העיון לאמר שהידיעה הבלית במין ולהתמידות על שאר

מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי נאם ה׳ כי גבהו
שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם וכו׳ הענין
אשר מאחר שהוא בקדושה כי כמו שאין נשיג מציאותה
עצמו ועם כל זה ידענו שמציאותו שלימה מכל מציאות
ולא יהנצב עמה חסרון ולא שני ולא התעלות כמו כן
עם היותנו בלתי יודעים מהותו ידיעתו מחייב שהוא
עצמות נעלה שהוא לנו ושום דבר וסכל מחרת לו שיהיו
והתחדש לו מדעת כל ולא יהנה ולא יניע להתנועה ולא
ועלם מוטל לדבר מן המציאות כלם ולא יכול ידיעתו
אותם שנשתנה. אבל האחדשר שאור עם שנוי התחדשות
וכל מי שיראה בכולל אלו הדברים מסתיר הוא ולא
בחיית מלעיג אשר לא ישתקף עם מדעת ל מה
בעם לבד. כן הכוונה תראה על מה שנכוונתו אחת
ועל מה שיאמר שהוא יתע כשיתקף וכן
התשובה ומאמרת כשיתקף על מה שישאל אותנו
עליו ועל מה שיאמר שהוא יתע ישאל עליו והתשובה
כן שעיקר התשובה ועיקר הידיעה ועיקר הכוונה
הלוחסות אליו בלתי עיקר הלוחסות התם אלו
וכשלקחו שתי התשובות או שתי הידיעות או שתי
הכוונות עד שיקבעם עיקר אחד יבואו הסתקורות
הסכרות וכשיולד ש שכל מה שיוקשה אלו יתבאר
הזמות. וכבר הניד הנביא בין אלו הלוחסים אלו
ובין הלוחסים אליו באומרו ולא דרכיכם דרכי
כמ״ש שקלים לע זכרו״

השעה

פרק נא

התדע בזמן ש בין ידיעת בורא
שעשה וידיעת יולדו בעשותו ההוא
וזה שהדבר העשוי אם נעשה עתה לידיעה עושהו
יקדם מעשה עשהו אם כן למה שעשה ונעשך לידיעתו
ואולם שאר בני אדם המתבוננים בעשוי ההוא וידעהו
ידיעה מקבלת תהיה ידיעתם נמשכת לאחר העשוי
והמשל בו שהחומן שעשה זה המדן אשר יתבוננו
בו משקלים בשיעלת הכמים ויורו על מה שיעבר בין הכוס
אזן בין הלילה בין השעות כל מה שיקר בו בין הכוס ושעי
התבונה הנקיה וכל אחו שישתך ועל זה הלמך הכלאו בך
ידוע מעל העשה אורתם ואם ידיע התבונות הכס מקבי
התבונע בתבונות המתחדשות שבה אבל העניין בהיפך
והוא שהתבונות הכס המתחדשות מועם התחדשו
כפי הסכמות ידיעתו ואם כן הוא המתבונן כל אשר
ירצה התבונה אחת התחדש ע ידיעה וכלאשר ירצה
להתבונן יוסיפו ידיעתו ויתחדשו ראשון ראשון ש
יתבונן מהם וידע כל הכלי ומיון חשבת שהתבונות
הכלי מין לכס ובלית לא יוכל המתבונן להקיף ידיעה
בכס לעולם. ואי אפשר למתבונן בי שידע התבונה
בין התבונות הכס קודם התחדשה מאחר שמיעדע
מה שידע אלא מעת שנתחדש. וכן הענין בכל
הנמצאו ויחסו אל ידיעתנו ידיעתו יתע והוא אשר
שאנחנו יודעים ש בידיעתו התבונות בנמצאות
ומכאן זה לנו נוכל לדעת מה שעתיד להיות. ולא מה
שאין הכלות לו וידיעתנו מתחדשת מתרבות כפי
הדברים אשר מהם הנשך ידיעתנו. והוא ית מיע בין
בין שלא ידע הדברים מעולם ועד שלא יהיו הדברי
והתחדשות. אבל הדברים הכס נמשכים מאחו ידיעתו
הקדמת המציאות אותם כפי מה שהם בעצמות
נעלה. וזו מציאות אינ נעל חומר כיים. וזו מציאות
בעל חומר מתעתה הוא שיהיה נמשך מאחר סדר לא
יפסד ולא יאחה. ומכאן זה לנו יהיה מעלה הדבר
ידיעת ולא התחדשות ושנוי ידיעה שהוא דרעתו
מהיותה עצמו אשר לא תשתנה ידיע כלמה שיתחייב
להמציאותו כולם. והיותנו משתלמים לעשות איך הוא
זה כאשר השתלמנו שנהיה מאחו הוא והשגתנו
השגתו. אם כן למציאות המורה על האמת שיאמרו
שהוא יתע יעלם ומודע דבר כלל מאבל הכל עלוי

אלינו כאבל כל מה שיוחס

מה שיתבונן

בכלי הדוחו מאבל המתבונן

ליל שבתו משר היו עשין. ושהיו נזין ההוא מן ההשבר
מן השקר שבעבור הוא שבת כלל. ולא ידעתי מיך היה לנו
לשכל הקול משר בו יותר זה הענין מן ההשבה. וזה דבר
שלא ידעתי בשביאות אלא ע"י הש"י והוא עצמו. והבן
זה שהוא אומר שהיו מתלמדים מאד ודעת חומרת שהיו מלמדים
אחריהן. לא הבינו בן דבר מן השעות ולא מן ההשעיה
ולא משיעורי היחסות. ולא יותם בן אל השם יתברך
שלמדו העבריים הנכבדים העצומים לא הבינו עליהם
מועטת כלל. לפי דעתי לפי מושגי התורות. ולפי לפי
דעת הפילוסופים. על דרך ההחלטה והתחלקה בשמות
הראולה. וכל השאלות משר אין מופת על היה ערך
שיתמשך חלש בהם מחר הדרך החזות משר ומשבש
מחשבת מחריה לעמות השאלה. לך שאלת ידיעת
השם בכלמשר זולתו. והבינהו.

פרק נב

עשין חיוב הנפלאים היו מפרש
מה שאומרת כן. לפי שהוא משל

לכאורה ידיעת בני אדם שהשחה. וכבר ידעה באדם
ומהות קיומם חיוב לפי היה ולא נברחו אלהים להשלחיה.
ומשר חשבו שהיה ונברא ושהוא עשין שמוציא לפי
ידיעת זמן ולא מקום. אלא העזת החכם אומרו שהיה
הגן בימי הנובות. וקיומם אז שהיה בימי משה וקיבב
אז שהיה בימי דוד. וקיומם אז שהיה מקושל בבל.
וזה מפרה שיחזק מאמר אמי שהוא לפי היה ולא נברא
סוף דבר בין היה בין לפי היה לכאורו עשינו הנעשים
ובוכו כל המעשים עם מנני אדם יעב שהוא בידי עבה
השם ובהשגחתו ומה שכבר זכרתי לך. לפי היות האדם
העולם השלם ובמעשיו ישר הירח מאד מן החטאים
יחזול בו ערות ונדלות ותכופות בשמיעת ובבעו ובנעט
עלי חשון. ולפי מה שהוא יחייבנו העבירין ההוא שהוא
הדיעה. לפי אם היה או לא היה הדברים ההם משר
בפתיחת הספר לפי מאמר השטן ומאמר השם לאיוב
ומשר איוב בידו כל זה משל בלבן ספר לכבשל לעבר.
אלא שהוא משל לפי כשאר המשלים אלפי משל שהוא
בו מלאות ודברים שהם כפשוט של עלמם. והתבארו
בו סתקות ברורות ועלי מעט מתחקק שמין בהשלה
מהם. ועוד אזכור לך מה שאתשר לתוכרו ואזכור לך
דברי החכמים. לפי המעברים איוב לכל מה שהכיעותיו
מן הקשל ההוא הנעול. והחלת מה שהשתכל בו
רוונדרו איוב היה בארץ עוץ. קבוצו שם מעשרק והוא
ענין כי הוא שם איוב את ענין בפורי. והוא יכוון
בישעה ובהנהגה. עזנו עצה. ובאיוב יאמר לך השתכל
בזה הקשל והתבונן בו ותעלה בידך שבינת והבי נהו
וראה הדעת האמתית מה היא. ומחר כך זכר שבעב
הקהיש באו להתיצב על ה' ובא השטן בתוכם ובכללם
כי לפי אמר ויבואו בני האלהים להתיצב על ה' שאין היה
דומה שמציאות הכל על יחס אחד ועל ערך אחד. אבל
אמר ויבואו בני האלהים להתיצב על ה' ויבוא גם השטן
בתוכם. וכיוצא בזה הענין לפי שאלו נמנה שבא
בלתי מכוון ולא מבוקש לעצמו. אבל כאשר פתח מני
שכוון בו מתוך בזה בתוך הבריות. ומחר כך זכר
שזה השטן הוא משוטט בארץ ומתהלך בה. ואין בינ
ובין השוטט יחס כלל ואין לו עסק מהלכים הוא מולכו
משוט בארץ ומתהלך בה. כלומר שהוא והתהלכן לפי היה
בין בארץ. ואחר כך זכר אזה התם וקישר ביה
ונאסר עליו השטן היה ושכל מה שחל עליו מן המכות
והמקריים כמשוט ובבעו ובנעט היתה סיבתו השטן.
וכאשר יושב זה העניין התחיל להתיצב דברי העניין
בן. וזכר דעה אחת ויחסן לאיוב ודעת אחרונה
לחברים. ואיך אשתלי שך מוכח אחר כן בשאור לפי
הדעת ההם אשר בעבורים התלוצן לת שוב רעה בזה
העניין אשר היה כל סבתו השטן. וחשבו איוב וחבריו
שהשם עשה אותו בעצמו ולפי מאמר השטן.
והתחלת בזה העניין הזה שלפי התיצב איוב בתחלה

ולא יוכל איש חכם לומר מדוע משכיל מצד הסדר
במשלות הללו ויותר מעולות. שאולי היה חכם לא היה
מסופק עליו ענייני שהתבאר עליו מאחר זה ועוד שקרן
על שרך לישעת בני אדם כי מצינו אדם מי שלא יתן
לבבו לעבודת הבורא ויהיה נקל בעיניו אבל עשיתו ס"א ידשרהו
דבר אות הבעש ויתיתהו הלילה. ומצינו אדם בן מי
שיסבול ולא יבהל ולא ילאה אחיב לעבודת הבעש ואולם
סבל המצוכבים אין יכולת לאדם עליו. וכל בני אדם
על הרוב אולם עליהם הסבל בלשונתם ויתאוננו ביותר
ובפרישות החסד בעת העליחה ובקשותם אין בעת עבר
שיוכלו לסובלו. אבל בשיבוחו אלו הערות הנזכרות
בפרוש מהם מי שיכעיר ויחרון מיעוט הסדר בפלגות
כולו בפרוד פעמונו. ומהם מי שיצטער על אחרונת
הקושר והסדר אחר עשר עשר מבידת הפעמון אבל בפלגש
בפוברת הבעש לא יסבול. ומהם מי שיסבול ולא
הבחבל על יחידותו אחר עשר מבידת הבעש.
עם מכיוון הענף אין אחד ומהם שיסבול אלא יתלון
ויעשק חמש אל בלשונו אל בלבבו. ומזה מופרש
בבני הלויים להתייצב על פתח המשכן ושניים
אבל השטן חושב בשלם ובתוכם בתעם הרישונה
ושניה לא מה בן בראשונה להתייצב עליו. ובשניה
מה ויבא גם השטן בתוכם להתייצב עליו. והכן זה
העניין והשרבל מה מאוד נתלו ומזה איך עלו בלבי
אלה העניי עם כרשות עבודה. והוא שהעניין להתייצב
על פי הורה של היותם מעוברים במלחמה
ועשותם מה שיראה. הבין זה מאמר זכריה
באמרו מרכבות ירכותי. לומר ויען המלאך ויאמר
אלי אלה מוצאי רוחות השמים יוצאות מהתייצב על
אדון כל הארץ. ומאמר הוא שטן יחס בני הלהים
ויחס השטן במעילות יחס אחד מבני הלהים
ויותר קייס ויותר מהתייצב. והוא בי יש לו חלק במעילות
למעלה מהם. ומהעלמות זה השטן הוא שאמר
זכר שוא השטן בארץ בלבד ועשותו המעשים הרע
באמר שהוא מעונב מהשלוח של הנחש ועל שהוא לו שלטון
על אלו הדברים הארציים כולם ובשלכיהן ומן
הנעדר כולו שלא נתן לו רשות עליה. והוא מומלו
אך את נפשו שמור. וכבר בימותינו שהוקם זה
נפש בלשונו ושהוציו גיסב על הדבר הנעשה מן האדם
מאחר הפעות. והוא הדבר אשר מן השטן שלטון עלינו.
ואחרי זכרי פה שזכרתי שמלת זה המלוה
הנעשה אשר זכרוהו החכמי שרשונים להקרוא מכמי
באמות. אשר באור כל מסופק ונעלה כל מלוסה והוא
רוב סברי הנרה. והוא מומרש בהלכות יסוד התורה
בן לקיש הוא שטן הוא יצר הרע הוא מלאך המות
כבר ביאור כל מה שזכרנוהו ביאור שלא יסופק על
פעל שכל. וכבר התבאר לך שעניין אחד בשלשתן
וכונה בשלשה השמות האלה. ושכל המעשים
והמיוחסות לכל אחד משלש השלשה הם כולם פועל
דבר אחד. וכן עוד מאמרי חכמי המשנה הקדמונים
מאמרי תנא ירד ומתעה עולה ומשחית נוטל רשות
ונוטל עשרה. הנה התבאר לך שיושר ראיה דוד
במראיה הנבואית בעת המלחמה וחרבו שלופה בידו
נטויה על ירושלם לא הראהו זה אלא להראותו על
העניין ההוא בעצמו הנאמר עליו בו במראיה הנבואית
בחוק מרי בב יהושע הכהן הגדול והשטן עומד על
ימינו לשטנו. ומאחר כן ביאור רחקו מאותו שלא נאמרו
בעניי בן השטן ונעשר בן הנזכר בירושלם. והוא
אשר ראה בלעם בן במראיה הנבואית בדרך בחוזה
לו הנה אנכי יצאתי לשטן. ודע כי שטן עומד
מלשון מעלה ועבוי. כל שהוא מעניין העשייה
וסור מהדבר אשר שהוא הפוך מדרך הנזכר
בלא ספק ויורד בדרך הטבעית והשגיות. ועל העניין
הזה בן שמה כי יצר לב האדם רע מנעוריו. וכבר
ידעת פירוש זה הדעת בהוכחת כל יצר טוב

לויב רע. והוסרם בשני יעריך. וכבר אמרו שיקר
רע. יתחלש בבן מאד בעת לידתו. לתחת חטאות רובן.
וכפי שאומרה התורה מעשרין. ויעיער טוב מאוצר
ומאוצר לן אחר שלמות שכלו. ואמה אחרון נקרון יער
רע. לך נדול ונקרון יער טוב. יר מספון יחלם בחשל
העשוי לעוף בן מאד והחלוף כוחותיו בשומרו יער
קטנה ואנשיש בה מעט. כל אלה הדברים פתוחים
לכל מתבוננים. ואחר שכאמרו לע יעיר רע הוסיף
השטן והוא מלאך בלשו ספק לו שהוזן בך. יקראו בלשון
ומעט שהוא בעל הלהים. ויהיה לך יער טוב ומלאך
באמתו. אם כן זה העניין המלחמה בדברי החכמים
לך שכל אחד נשו אחד שני מלאכים אחד מיטיבין ואחד
משטאנאל הם יער טוב ויער הרע. ובבאור בגמרת
שבת שני המלאכים אמרו אחד טוב ואחד רע. ואמה
כאיה נילה לנו זה המאמר מתלמות וכאמה הסיר
מדעיונות בלתי אמתיות. ואיך רואה עיניהם אחד
שכבר בארתי ופרשתי שעניין מיוב ועל אחריתו
והבליהו. אובל אני רוצה לבאר לך המליצה לשונם
והדעת הכיונם לבל יחד מחבירו. מה הוא בדמיות
לקטרתיה מכל אחד מזה. ולא תביט זה לזולת זה מן
המאמרים אשר חיובם סדר הדברים כפי שבי אחרי
לך בראש זה המאמר.

פרק כב

כאשר הוצרך זה העניין שלמיוב
תחלה מה שהיה העניין
מוסכם עליו מן החבורה. כל מיוב וחבריו שכל מה
שחל מיוב ילוע אעלה. יתע. ושהשם הטיל עליו אלו
הצוכות וכולם מסכימים בך שהוא אין לתבון עולה
ולא יוחס לו חמס הבעתו אלו העניינים בך בדברי
מיוב. וכשיתבונן בדברי החבורה בעת מחלוקתם
בעצם שהבעלו הדברים שהמרום האחד מהם שהמרום
כולם ובכלל העניינים והעשרה ובכלם בתוכם סיפור
מיוב ובאי מכיאוביו ויהוהי עם מיוב. וישרו וסיפור
עדקתו ורשיבות עבדנו ושוב פעלו נכנם בדברי חבריו
לך העברה על השכל והחוות דעתם לשכח עצמו וכי ראוי
לו להתרנק ושלא ישלח יסן לעוזן כאיוב שיריב עם אל.
אבל יכתב למשפטי השם וישתוק שהוא אוב שחוקק
מכאובנו מעשהו לסבול ולהתיישב ולאמר כיה שאמרו.
וחבריו כולם הסכימו שכל עושה טוב יגמל טוב וכל
עושה רע יענש. וכשהתאיה ישע ואיוב מרי נהעלמה
דעכי בשחריתו יהפך עליו העניין ויאות הוזו ויחזו
בו ובביתו ובזרע עדות. וכשהתאיה עובדי השם
בעבה ואיוב שרשע ומבלי שיריעו מחץ מכתו. זה העניין
התשיאהו עבחל בדברי אליפז ובלדד ועופר. ושלשתם
מסכימים על זה הדעת. ואין זה המכוון בזה העניין
כולו. אבל המכוון מה שנבדל בו כל אחד מהם וידיעת
דעתו בזה העניין והוא חולי הנדול שבמכאובים והחוק
שבהם שהם שנאנשים ובישר שבהם בהתבוננו יישר
והיה דעת מיוב בו בזה העניין רחוקה על השוות השלים
והרשע אעלם יתע. על דרך בזיון בפתי האדם. והוא
אומרו בבלי דברין אחת היא על כן אמרתי תם ורשע
הוא מכלה. אם שוע יביא תחלות למסת עקיים לעצב.
אפ אוב יבוא השוע תהלה ויפיח כל מי שיקבץ ושאנו
למסת העקיים לעצב. ואחר כך חיזק זה הדעת באומרו
זה ימות בעצם הולו כולו שלוון ושלון. עניינו מלאו
חלב. וזה ימות בעצם מרה ולא אכל בטובה. יחד
על עפר ישכבו ורימה תכסה עליהם. וכן התחיל
להכניע רחיוב בטוב עניני הרשע והעלתם. והרחיב
המאמר בזה מאוד. אפ אם זכרתי ונבהלתי ואחז
בשרי פלצות. נדרוש בעניני עתקו בדברו חול.
זרעם נכון לפניהם. ואחר ספרו יאות הה העלתה
התחיל עפ לעחפים עליו. אם הוא העניין כפי שתחשבו
שבני זה הכותב המעלים. ומוהנן בעני אחריו ומחתך
שמא מה יעיקו לזה המעלים. מה שיחול באחרי

מוסב כי מה תפצנו בפיהן אחרין ומספר חדשי החולי
ואחר כן התחיל לדבר שניין הקוה אחר הניחות אוסן כן
עשרה הנחלת אלו שזה עשיבה ושטחה והתחיל לתלוי
איך לא עשב לבריאת בן אדם וברך אותו ועשב השדה
ואוכלו כחלב תחליבו וכבניה תקשיאני וזולת
היין לחות בין הדישה הנאורות בהשקעה ואשת
האפיונה קנית העשיבה וכבר ידענו שאת החכמי
שזה הדעת שלאיוב הוא בתכלית הכפירה אולי עתרו
בתוכחיה לאיוב ואומרו בדק איוב להסך את הקשיב
על פיה ואמרו איוב כופר בהשגחת האלים היה
ואמרו כך עשו התחיל בחרף ובגדף אבל אוב יתע
בלבבו וריעיו כי לא דברתם אל עבוה כעבדי איוב
אמרו החכם שהתנצלות בין הדברים ההם אין אדם
עהם על עצמו לא שלא נחשב חטאו לחוזק מכאוביו
וזה הענין בין הדברים אינו מעניין זה המשל
ואפשר סיבתו מה שאמר לך עתה והוא שובו בזק
הלשון אחר הוא בהכלית הטעות והביאו מוכחת על
טעייתו בו ואפשר שזה הוא העולה על הדעת והנראה
ואנו התלה וכל שכן למי שיחוש עליו בעצמו והוא
יודע בעצמו שלא חטאו זה כיצד שאין מחלוקת בו
ולזה יחסו זה הדעת לאיוב אולי שהוא אות כל עשר
שלא היה לו חכמה ולא ידע השם אולי בהקבלה כפי
שיעשהו הענין אנשי התורה אבל כשיעיין השם
ויראה מאיזיותיו הולה שהעלתה מובטחת מאיזיותיו
אשר היין יודיעת השם ונוכחת בלתי ספק לכל מי
שיקיף עהבד יעבד כה על אדם עבה מאלף הקרות מובטחת כלא ספק
כולם ואפשר היה איוב מדמה אולי שיחטאו בניו ביד כל מי שעלתה
הקרבנות לפי ההבלות בבריאות והעשר והבנים ביום ואי אפשר לו
שהיה יודע השם על דרך הנבה ושיתור לא על דרך שהאבר מלטו
ענוך ומפני זה היה במבוכות ההם ומה המיאדים
ההם וזקנו עשיין אומרו לשמעון אוזן שמעתך
ועתה עינ ראתך על כן אמאס ונחמתי על עפר
ואפר פוונת הדברים כפי הענין על כן אמאס
כל אשר הייתי מקוה ונחמתי על היות פתך
עפר ואפר כי שהוציאני מבטני והוא יושב בתוך
האפר ומכתב זה הפוך המחרון המורה על
הקשבה האמתית עוד בו אחר כן כי לא דברתם
אלי כנוה כעבדי איוב ואפשר לענות אולי כי
בזה המאורע הזה לך מחת כן הדישה הקאמרות
בהשגחה וזה שהזכו אוב על מה שחל באיוב היה
חולן בדין כי היו לן חטאים היה היוני בעלם לפה
שחל בו והזכו אוב לאיוב הלזו ישתבח רבה ומין
קץ לשוטטתיך אחר כן התחיל לאמיר לאיוב שלא
אשר אתה חושב אותו ועשין עלזו מיושר הפעולות
ולכת בדרכים הפעולים אוע עשין מחייב שהתהה
שלם אעל השם עד שלא תיעשה חק בעבדיו לא
יאפין ובמלאכיו ישים תהלה אלף שופך כמי חומר
אשר בעפר יסודם ולפי פור אליפז מלכת בזה
הדרך לא האמיט כל כה שיעיין האדם שהוא
בשלמות וחסרונותיו כולם אשר נתחייב בעבודה
העולם העלם מהיות השגתם ואיבד התחייבנו
לעשות בעבודתם אחר דעת בלתי השוחי בזמן
השאלה הזו אחרונה התעבורה ובגבול וזה שהוא ה
אוב לאיוב שאול הקרות הנעשות אם אתה עלי
ואין לך חטאו סבתם הגיל הגבול ואוב לך הטובה
שבהתלוות וזה כולו טוב לך בעבור הטובה משיר
הגיעך אליה בעולם הבא אחרי לאיוב אם כן ואי
אתה כי שתה ישר שלך ושלם עתה עיקך והיה
ראשיתך מצער ואחריתך ישגיא מאוד ובכבר
ידעת מדרכוס זה הדעת בעצמן ההשגחה ובכבר
באר אותו ואפשר לעתה עוכר הענינות הוא
דעת מי שרוצה שקבל בעצמן לריעין נבד ולזו יבקש
בעצמו הוא סיבה כלל ולזה אוב לעתה זה ולעתה
עוד עשה זה ואחרת זה לא יבקש דרך היושר ועוד

פרק נד

פרק כה

פרק כו

וכל מי שיודיע עצמו לרבו סבה לבר מאלו החלקים
הוא כעבד משוחרר שעשוי חרוץ ואינו מסיר בזה הרחקה
אך מוסיף הרחקות. ולפי שידלמה שאמר יש להם סבה
רחוק מן האמת. כפי שידלמה שהמעשה טוב היא עצה
הנעלה מעצמה. וז"ש שהחכמה חייבה. ואפ הרעה מועלת
שהעניך מביאו להיות שם חלקים שאין להם סבה וכאילו
הוא רחל ומכש בחק התורה שלא יהיה לה דבר מזה הטב.
ואפשר העמידה בו שאומרך למה היה כאב ולא היה אחל
השאלה היא בעצמה היתה מתחייבת אחל שאל
בקוס שאי אפשר מבלתי אין מחר. וכן למה היו שבעה
כבשים ולא היו שמונה. כן היו שואלים אם היו שמונה או
עשרה או עשרים. שאי אפשר מבלתי מספר מהכרח.
ומאחל יראה זה לשבע. האפשר אשר אי אפשר מבלתי
היות האחד בלי האפשרי"ם כי זאת השאלה התחייב. ואין ראוי לשאול
אחל היה העליונה האפשר האחד מקום זה. ולשעך למה היה זה
העניין והביטוי. ואשר אמרו בו תמיד מהיות לכל
מעה סבה. ואשר ידע מהם שלמה היא קושיית המעה
ההיאו בטל לא חלקיה כל חלקיה. ואחר שהעניין כן
אין ראוי לחלוק השש מאות ושלש עשרה מצות לשלש
רשם. ויהיה כל כלל מצות רשות שהם מבלי אחר
או קדושים מעשיים ואנחנו לך סיבה כל כלל מהם ומהיה
תועלתו אשר אין סתר בה ולא מיחה. ואחר כן מעשה
לכל מעה בחב שעשה מהמצוות ההם אשר יכלה הכל
ההוא ואומר לך סבה עב. ולא. ושאר מהם רק קיטה
מצות מועשות שאף הם אשר לא התשורה לך סבתם
עב היום. וכן ההבאר לך בך קיטת חלקי מצוות
והבני קיטתם מעה שאפשר לתת סבתו והעה השמע.
אחר כן כל זה. ואי אפשר לי לבאר לך אלו הסבות כלם
אלא אחר שאקדים לך פרקים רשם אוסכל בהם הקדמות
מועילות העצה לזה העניין אשר כיוונתי. והם אלו
הפרקים אשר אתחיל בהם עתה.

פרק כז

סוגת כל התורה שש לדברים והם
התקון העשיי והתקון הגלוי. וחופנה תיקון העשיי הוא
שיתבונן להגיע לידיעת אמתיות כפי יכולתם. ומפני זה
יהיה קיומם בפרוש וקיומם בשכל. שאין בשכל ההגיון
לשכל השלם העליון ההוא כפי מה שהוא. ומפנים
התקון הגלוי יהיה התיקון עניני מחייבם עם קיומם
וזה העניין. שלם בשכל לדברים. הלוחל מהם
להסיר החלם ומחתיהם והוא שלא. יעשה
כלאים מכל אלם היאר בשעטנז וכרעוע וכפי יכוונו
אבל יעשה כל אחד מהם מה שבו השלמת הכל. וקשט
לחלק כל חוש מבשי אלם מיוחדים לו.

ומהכרח עב שיסודר עניין המליצה. וחכב שיהיה
הכוונת האלה האחת שלהם שלא ספק קודמת במעלה
והוא התקון העשיי לכל מצות. מעלת האמתיות. והשנית
קודמת בשכל וכזאת כל התקון הגלוי והוא ההגבלים
למדיניה ותיקון עניני מושיבה כפי היכולת. וכן ראוי
היעשות היות קיומיכה יותר והיא אשר הכליב להקדים בה
להקדים בחלקיה כולם מפני שאין להגיע אל הכוונה
הראשונה אלא אחר שיגיע אל השנית הזאת. והוא
שפבר ההבאר בסופות שהלומד יש לו שתי שלמיות
שלמות ראשון והוא שלמות הגלוי. ושלמות אחרון והוא
שלמות העשיי. ושלמיות הראשון הוא שיהיה בריון
על הטוב שבמעשיו הנשמעיים וזה לא יתכן אלא במלמוד
עריכין בבל שם אשר יבקשם וקס מיונותיו ושאר
הנה בקבלה מדויקה ומרוחק ומולתם. וזה לא יהיה לאיש
אחד בזמן כלל. אי אפשר להגיע כל אדם מלאה השיעור
אלא בקיבוץ רבים שנדע שהאדם מדיע בשכל.
ושלמות האחרון הוא שיהיה מפעיל בשכל
כל שיהיה לו שכל בשלמות. והוא שיודע כל מה שיש בידות
היודע לו מכל המציאות כפי שלמות האחרון אין בו מעשיים ולא
מדות ומפני הנה דיעות לבד. וכבר הביא אלהים

העיון וחיישנה אחת מהם החקירה והכוונה הוא בשני
שזה השלמות האחרון הנכסף או אפשר להגיע אליו
אלא אחר הגיע השלמות הראשון כי הקדים או יאחר
לו שיעיין בעצמו ומה שיראהו אליו שיתעורר לו
בעצמו בשכל שיש בו כאב או רשב חזק או שיהיה
אז חוק לו לקי חזק אבל אחר הגיע השלמות האחרון
אפשר להגיע אל השלמות האחרון אשר הוא הנכסף
בלא ספק והוא החיים המתמידים לא זולתו והתורה
המוסכמת אשר ביאורנו שהיא אחת ואין זולתה
והיא התורת משה רבינו עליו אמונו שמה להתת לנו שתי
השלמיות יחל לו תקון שנייה בכל מדם קיומה עם
קיומה בהסיר העול והקטנות המדות הטובות המעולות
עד שיהבן שמירת הארץ והתמדתה על סדר אחד
להגיע בכל אחד מהם אל שלמותו הראשון והקיום הא
האמונות ועשיות לעשות מעשיות כאשר יגיע השלמות
האחרון וכבר כתבה התורה שני השלמיות
והגבילה אלינו שהמצות אלו התורות כולם היו להגיע
אותם אמר יתע ויעשו לי מקדש ושכנתי בתוכם הנה
האלה ליראה אותי כל הימים לטוב לנו כל הימים
לחיותנו כיום הזה והקדים הנה השלמות האחרון
והוא לפי שעלתה כמו שביארנו שהוא התכלית
האחרון והוא אומרו לטוב לנו כל הימים הנה
ידעתי אשר כל אשר יאמרו יהיה לטוב ייטב לך
והאורכת ימים אומרו לטוב ייטב לך לעולם שכולו
טוב והאורכת ימים לעולם שכולו ארוך כך אמרו
הנה לטוב לנו כל הימים הכוונה העיון ההוא בעצמו
לא להגיע אל עולם שכולו טוב וארוך והיא העמידה
המתמדת ואומרו לחיותנו כיום הזה ראוי העמידה
הנפשית הראשונה הנמשכת קיום הזה זאת העמידה
ומיוחד מלאו בקיבוץ המדיני כמו שביארנו

פרק כח

מפני שעריך שתתעורר עלינו
הוא שתגיע השלמיות האחרון
אשר בהם יגיע השלמות האחרון אמנם עשתה
התורה מהם קבוציתה ועויתה להאמין בהם בכלל והוא
ובמיאות השם יתע ויחודו וידיעתו ויכולתו ורצונו
וקדמיותו ואלו כולם הכליות אחרונות לא יתבארו
בתורה מובלות אלא אחר ידיעת ידיעות רבות
ושל עויתה התורה להאמין קיצת האמונות שאמונתם
הכרחית שתקון עניני המדינה כמאמונתנו שהוא
יתע יחר אפו בעמי שיחרה ולפה ראוי שישראל ויפחדו
ממנו ואמונת יאחר הדיעות האמתיות בכל זה
המציאות אשר הם החכמיות העיונות כולם כמו רוב
ידיעתם אשר בהם יתאמתו הדיעות ההם אשר הם
ההכליות האחרון מעט שלא עויתה התורה עליהם
בכלל כמו שעויה על האמונות אבל עויה עליהם בכלל
והוא מופת להתכלית ההוא וכבר ידעת מה שהבאנו
בחוזק המעוה בהתבונן בכל לבבך ובכל נפשך ובכל
מאדך וכבר ביארנו במעוה הנזכר שקיום ההתבונה
לא יתכון אלא בהשגת המציאות כולו מה שהוא ובידיעת
חכמתו בו וזכרנו בם שם הישרת החכמיי על זה העיון
והשגתה שידיעת מכלל שהקדימו עתה זה העיון
הוא שכל מעוה אין הפרש בין שהגיה מעוה עשה אם
מעוות לא העשה איהיה עשייתה להסיר העיון או להעיר
על מדה טובה מהמדות או עזובה לעת אמתי
שראוי להאמינו אם לפי העיון בעצמו או בהיותו
הכרחי בהסיר העול או בלמוד מדות טובות שהמעוה
הזה מבוארת עליות התועלת ואין במעוות הזה
לשאול הכליתה כי לא נבוך אדם כלל ולא שאל למה
שעשה שהשם אחד או למה הזיהרנו מהר עיחה
והעבדה או מן הנקמה וגמולה קדם או למה עצוה
בהתבדת קיצתנו אל קיצתנו אבל אשר נבוכו בהם
בני אדם ונחלקו הדיעות על שאמרו קיצתם שאין בהם
הועלת כלל אלא מצוה בלבד ואמרו שאחרים שיש

פרק נט

וכבר זכר זה אמנם בכלל בתי השבוע
ולזה האחרון העבודה כולם קדושת העולם שהשפיע
אלקים לה הלוה. וחשבון שאדם אוכל עליו מאכל
ועקבה כשאור בני אדם אלא שהם מקריבים אותו
ואומרים שהיה נבילה ושחוטה לכלבים
לעבודת הלבנה ושיש לו חברים בעבודת האדמה.
וכן חורבן הבית שנה עובד אלילה היה ושלח היה
רועה בעבודת הכוכבים. ולזה הטעם העבודה כולם
מקובצים עם ומחמרו שלא נעבד עליה אלי וכן זכרון
בפתיחתם שהוזכר והושם בבית הסוכר בפתי שהיה
עושה השם. ופירוש הענין הזה שפירש וחשבו שאת
חלק על אדם לפני בעבודתו הירח ויכיבו כוכבים
מקיימים לעשות מולים על חסרון ירחו ועל
היוקם ורחוקים מן התיקוסיות פירוש ושהיו בהבלית
הסכלות. מחלוקו על אדם כי באשר יעיר אלקים
השלם הקרוב להודו ונכנס לפיקלים בכל הביאו עשין
פלאות מהם מיכן שלאחב עומדת בעוד עליים ושעתים
ואולי שלאמצן כך. והטוענו עליה שלאולי לח שלאשרתהו
הלשם. והנעל על אולי שתשפך על עשרת מלכים אויש
מרכז הקומת קלודם והביאו לעמו שהם עליה כל עלה
היו מתבטלים בו זוג מושלם. ויגידו מאלה ההבלים פלאות
ואותו הגויה מלאכים שיחשבו שהעולם קדמון ומאמינים
שם זה מלאיות אלו הנעשות בעבור לפני שידיעה העולם
הטבעי. וכוונתם בזכרון אדם וכל מה שמייחסים אליו
הולו לחוק דיבורם קדמיות העולם עב אשר יחשוב
אחר זה שהכוכבים והגלגלים הם הלוה. וכאשר אלו
עיונו שהעולם והתמידו לו שיש לזה מבדיל לפי בעל
ולא כח בעצם ושכל אלו הגלגלים והכוכבים מעשיהם
והנין שקרות ההבלים הזה אשר בעל עליהם התחיל
להתור ימותם ולשיקר העולם ופירוש כוונתם וקריאת
בשם זה על שלם. קריאה שהולה מציאות הלוה והתחדש
העולם מאותו. ולפי הדעת הזה העבודות העמידו
העלמים לכוכבים עפני הזהב ושאר ועפני הכסף
לירח. וחלקו המועדים והאקלימים לכוכבים ואמרו
שהאקלים החלוש להיות הכוכב התלוי ובזה ההיכוך
ושמו בזה העלמים וחשבו שכוחות הכוכבים שופעות
על העלמים הזה וידברו העלמים הזה ויביע וישכיל
וישיגו בני אדם להנבא וידיעת לבני אדם העתידים
וכן אמרו באולמות אשר הם בחלק הכוכבים הזה
כשיתיחד החיל ההוא לכוכב ההוא וייטיבהו ישמח
ויעשה לו וכן כך וכך השתעבדו חיל הכוכב ההוא על
החיל ההוא וידבר עם בני אדם על דרך נבואה וינבאו
וידבר עמהם בענין הטינה הקבלה זה כתוב כולו בספריהם
מאשר אזערך עליהם. ואלו הדברי נביאי הבעל ונביאי
האשרה הנסרים מעלם אשר התחזקו בלבבי אלו הדעות
עד שעשו אותם בעל עצמו. כל זה לחיזוק
הדעות הזה והתפשט הסכלות והתרבה השגעון בעולם
אח בזה הסיון מן הדמיונות ונולדו בהם דיעות והיה מהם
הגעגע והנחש ומכשף וחובר חבר ושואל אוב וידעוני
ודורש אל המתים. וכבר בישרנו בחבורינו
הגדול משנה התורה שאברהם אבי עה התחיל לחזור
אלו הדעות בדעתו וקריאה חלשה בבוים כוב אדם
ומשך לעבוד לעבודת השם בהשיבו לפם עד שנתברר
אדון הנביאים והשלים הכוונה ויצוה להורות הכותרים
ההל ומחות זכרם ושרשם מעורך קיים מזכחותיהם
התועים וגו. ומכוב מהכשך אחר דרכיהם ואם תלכו
בחקותי הגי. וכבר ידעת שלשון התורה במקומות
רבים שהכוונה הראשונה מן התורה טלה היתה להסיר
עכ ומחות זכרה וכל העלה בה עכ לזכרה וכל מה
שנצטו לדבר מהם ומשחת ומכשף וחובר חבר ודורש אל המתים
וקוסם ומנחש ומכשף וחובר חבר ודורש אל המתים
והזהיר מהדיעות בדבר מהעשיהם אלו וכל שכן המשך
מחריבה. ואל בתורה בכל מה שמצוהו עבודה
לאלהים והתקדשות אלו הוא הדבר המיוחד עם הנביאים אל

פרק לב

פרק לג

פרק לד

פרק לה

פרק לז

הלכה

פרק לט

ואחר שיודיע הנושה הקטנה שאפי' לא יהרבה
ביתו הרי הוא יהרבנו שיש לו להרוג באומרה
ובר דמי ואפי' לא יהרבנו הרי הוא נהרג הדם יהרבנו
ויעריס עד שיהרבנו עליו להורגו הנה כבר התפאר
שהעלה עלה ערוכה היא בפרק ההורג וחיזק
זה העניין בהיות הפקוח אשר הישרף בו העלה
ולא יעבד בו ולא יזרע לעולם שבעל הארץ יעשה
כל התחבולה ויחקור עד שיודיע ההורג כדי שלא תישרף
העלה ולא תיאסר מרעיו ועניו לעולם

פרק נ"א

הכנעה אשר כל אחת
הכלב השני קם לקחת

הלין בין החוטא והעלה בכלל ידועה וכבר
זכרנוה אפשר פרטיהם ודין כל חלק שבזה מהם
שמע מזה שם עונש כל חוטא לחלקו בכלל שיעשה
בו כמו שעשה בשוה אפי הזיק בקנה יזיק בקנה ואם
הזיק במאוס יזיק במאוס ויש לבעל המחלוקת
אפשר ההורג לבעל לחזק המזוקן מזין מרפלין לו כלל ולא
יקח לו כותב ואורג לא יכופר הדם אשר יחתך בה כי
אם בדם שופכו ומתני זה אילו חזה הנהרג שעה אחת
יפיס והוא מדבר ושכב טוב ויאמר הניחו ההורג הנה
מחלתי וסלחתי לו אין שומעין לו אלא נפש בנפש בהכרח
בהשוות הקטן לגדול והעבד לבן חורין והסכל לחכם
שאין בכל חטאת האדם יותר גדול מזה ואפי שחסר
אחר יחוסר אבר באשר יתן תוס בארש כן יתן בו
ולא העריד רשונך שהיותכן עונשים הנה במאמן כי
הכוונה הנה לתת סיבת הפסוקים לא סיבת דברי התלמוד
ועם כל זה יש לו בזה שומא בו בתלמוד ישמע פרטי
פרטים והמכות שאלו אפשר לעשות כיוצא בם בשוה
דיבר בהשלמין רק שיהיו יהן ורפא ירפא ואפי אחרים
במאמן יזקק בשיעור הכוונו בשוה אשר ירשיעון
להיות ישלם שוה לרעהו הדבר אשר לקח ולקח מהניזק
כיוצא בו ודע כי כל אשר יהיה בין ב' בעלי
החטאת יותר נפגיעת ויותר קיבוץ להיעשות ביניו שיהיה
עשרון יותר קשה כפי שיתעצם בחבירו והעניין שאותו
נפגיעת יק מעצמו עשרון יותר קל ומתני זה הוא השלמת
נזק כפל בשלומי שאר המטלטלין גד השלומי חרגנה
וכתנאי שהוציאה מתחת ידו במכר אין משחטה מתני
שנגבתה היתה על הרוב המיד להיותה בשלות ומי אפשר
לשומרים כמו ששומרים הלבנים שהם בתוך המלאכה
ומתני זה מעורך הנושה אותם שיחזרו לבוכרא על שלח
יודיע אותם או לשחוט אותם בעבור שישתנה בדמיהם
ומתני זה היה העניין הנראה יותר נכון והשלומי
בעבד הנזק הוסף בו אחר מתני שנגבתה הלה יותר כי
העניין ירצע מקופיטם ומי אפשר לרועה לשומרם ויותר
מזה שאפשר לגונבם הוא בלילה מפני הנזק ירצע
מקוזרים מאוד כבר נזכר זה בספר העבודה ומי אפשר
לרועה לשומרם והרבה בהם הקנסה כן דין עבדים זוממין
שיעשה בהם כפי שחשבו לעשותו בשוה אם חשבו להרוג
יהרגו ואם חשבו להכות יוכו אם חשבו לחייב מאתן
יחויבו במאתן בשוה הכוונה בכלל זה להשוות העונש
והעבירה וזהו העניין היות המשפטים עניינים בכל כן
ואפשר היות הנזק לא יתחייב דבר נוסף על עד הקנס
שהחזיקו אינן רק כפרה על שבועת שוא אחד על גניבתו
ר מפקיד כלום והוא מכחיש מיעוט מפקיד הנזק ששק
הגניבה יותר מעיתו מן הנזק שהגניבה אפשר בכל מקום
והנזק אי אפשר בהלוכה אחת מקושי לעזר
שהגניבה אי אפשר בדברים הנזקיים ולדברים המועטים
והנזק אי אפשר אלא בגניבה ואי אפשר להשמר מן
הנזק ולעשות כנגדו ואי אפשר כן עם הגנב ושנך
שהנזק ידוע ויבוקש וישתדל להועיל מידו מה שלקח

והקנה אינו יכול ומכניס את הסיכות כולם חייבין הקנה
קנס ולא חייבו הנזק קנס

הקדמה דע

שנודע העושה וחזק עשרה וקטנותו
וקלות שכלו יהיה בחיות ארבעה דברים

הראשון נזק החטא שהתעללות שיבוא מהם
המסד נזק עושה נזק והמעשים

והשני אשר המשרש מועט עושים מועט
רוב המיעוט שהדבר שהוא נמצא
יותר יותר רוחני שיפעל בעושה חזק מהנפ
שיפעל מועט במעשה מן העושה אם פיעל המיעוט
מספיק בפועלו **והשלישי** רוב ההסתה בדבר
שהדבר משחק בו ליהוק הקלקול שהוא מועט מאד
אין דרוב ההקל אין חייב בהיזקו ובזול

והרביעי קלות העושה הפעושה ההוגן כסתם ונהעלם
מאד שלא יבינו בעניין בן שלשתן כי
פיעל זה אי אפשר אלא בידיעת עושה נזק וחזק
ואחר זמות ההקלקה דע שסדר העושה
לדברי התורה מרבה בעשות מעשה חיוב פיתה.
בד' ומעשה חיוב כרת והוא ההכאה בריעוה עם
האמונה שזה החטא מן החטאים הנזונים ומעשת
המלחמות ולא יאמרו בחושבי ההוא שהוא מן החטאים
הנזונים מאכל הוא לו לבד או פיתה בידי שמים
ומעשה לא העשה שאין בה מלקות והוא כל לאו שאין
בו מעשה חוץ מבעשה שבת לפה שהוא חייב להאמינו
בהנחלת השם יתע' ומחבה מכבד שלא יבזוה
בקריבנות המיוחסות לשם יה' ומקלל את חבירו
בשמו בלשון קללה להמין יותר גדולה מהיזק
שנעשה בגוף וחולת אחד מהאוין שאין בהם מעשה
ההסד שבא מאותם הוא מעט ומי אפשר לו להעשר
ממנו מכבד שקם לפני שיב וראוי היה בו מלקות לא
היה נמנע המזיק מהכאת נבזו כל ולא יצויר בהם
התראה לב' וכמספר ההכאות לב' יש חכמה מכבד
שיש להבליתה קצבה ואנשים אין קצבה כי לא יכו כל
איש אלא כשיעור סבול והבלית ההכאה אר בנים
ואתה סובל מאה אמנם חיוב פיתה בל לא תמלא
אותו בדבר מן המאכלות האסורות מכבד שאין בהם
הסד נזוק ואין אדם נשפע בה מאכל כאשר הם נשתיה
בהשאת המשקל וקצת המאכל כרת בהם נרוב התאותם
ומדיוקם לאוכלו בזמן ההוא למין מהמינו עד כי שהתאר
בטפשם מכבד זה לא בו החיזוק הנזול וכן בחלב
יש בו כרת לפה שיהנה בו בני אדם וכבר כבר בן
הקיבון להקיש וכן הכרת בחלב בהסד ומוכל בזה
העוף לפה שיש בו העכבר ולפה שמביא אליו מן
האמונה שהם מעשים יחזקו לישעת שהם מינת הרעה
בן אימת מלריבה ומלאותה ואמונת התשובה כי בזה
הוא יכבר עליכם וכן חייב כרת בעתר ומיגול
ולטמא שאכל קודש כפ שחייב בשכיבת החלב הכתוב
להקיל עניין הקיבון כפ שיתבאר אבל פיתה בל'
הפעמים בעניני כפ הנזונים או בהסד האמונה או בחטא
נזול בל בעש ובעלי עבירות ושפיכות דמים ובל מה
שאבאר לזה ולשבת להיותו מקייב האמונה חידוש
העולם ובטול השתר וזקן ממרה לרוב ההסד הבא מהם
ומכה אבא ומקלל אביו לרוב העזות שיש בו ויורד
מהסיל סדר הביה אשר הוא החלק הראשון מן המדיעה
אבל בן סורר ומורה בעבור מה שיגיע אחיו עליו
מהם שהוא עתיד להרוג על כל פנים ונגע נפש
מהם שהוא מביא אותו להריגה וכן הבא בהתראת
אחד מהם עצמו להרוג כפ שבארתי בל' ואת השלשה
בל בן סורר ומורה ונגע נפש ומכה והבא בהתראת
יחידו שהם לחיים בסוף לא המעשה מיתה בית דין

ההם שהשווה בהם בין שוגג למזיד הוא שלוקה המזיד
בקלות להיותם דברים שבלבו ואין בהם מעשה לא
שלוקה העדות ושבועת הפקדון וכן שתהא חרופה
ויקל מעשה לרוב מעשיותו מפני שהיא משלחת בהקני
שחייבה לא שתהא קטורת ולא קרחין קטורה ולא אשת
איש בקורה כי שכיאה הקבלה שבדרש זאת התורה

ובכל מעשה בית רשלה הוא המזיד שיעשה קצתו
ויעבור בהתראה אזהר אינו עובר להאכיל לבד ולא
לעשות מלה שבמעשה הקורה לעשותו לרוב מדרשו לבד
מבל לחלק על התורה ולעשלל כאבלה. ויתכן זה לפי את
כי הוא מבקש והוא יהרג בלא ספק. ולא יעשה זה אלא
מתוך כי שלשלה בלבו דעת מחמת לחלק בו על התורה.
ויתכן זה בלא הקדושל המקובל בפי הכתוב מדבר מתוך
שהוא חולק על מיבות התורה כי לא עבדי אדם כופר כלל
אלא כי שהמתין בן הקדמות כמ שבימרנן בחי בורנט
פעמים. וכן הוא הלין אילי בכל עבודה שיראה
מהעה מהברית התורה אל המחלוקת כנאמר מפי
אכל אדם מישראל בשר בחלב או בשר שעשאן או החיך
פאה חשש לביזיון התורה מתוך הדעה שיתבאר מעניני
שאינו מאמין שהות התורה אמתת הוא מאלהי העתיד
עליו אות כי הוא מבקש וייחרש מיהה בחירה לא מיהה
עונש כאשר שר הנחתת שיחרש מיהת בחירה
ולא מיהה עונש. ואף מפעמים בשריפה ואוש לוקין שיהם
כשאר הרוב בלי. וכן אנו אומרים בעבדה מישראל
שחזו לעבור על אחת זה מעבה שתהיה ועשו בית
רפה יחרבו כולם. וראייה לדבר עניין בבן בן ובת
המוכן שבאו מהם ויאמרו כל העבה לעבות עבדהם
לעבדו ואחר כך בעשות ההתראה שהם בבר בתרן
בהסכימם על העבירה ההיא ובפרו בהתורה כולה והוא
אומרים להם לעבוד הנם אלהיכם וכי. והשיבו הם גם כן
בעשותם ואמרה שבעל אותו גם כן ספר שותפים לאחות
זיכר עשלך שבפני שיעשה האיש האחד ואני שהעשה
הפשחה האחת או האומה האחת בעבור שישפעו
ויידעו ולא יקבל בהסכמה כי יאמרו שמא יעשה בעל
פה שנעשה בבית חלוט עד שאם יוולד בהם אוש
ישער מפקיד אשר לא יחוש לרעה נתנו ולא שהבל
ברוב משר ישעותו ולא יפיעו עוזר מפשחתן שהם
שיעבדוהו על דעתיהו אשר יראה לעשותם
עשלך אשר התחיל להלחם בסיף את למחות זכרו
בסיף. ועבין ושוזב שעשו מה שיעשו דרך כילות
נבחו הזק בעבדה עשעשו להרחיקם מן התחנון
ושיתרחק האדם מן את בהם לא לבד אחד כל אומן
העשי עם שיעור שלוחי לעשותם שלא יהיה בו לא
העסק ולא חסרון אמת כמ שבאור יתב כדי ושעתו
ואה שכלל אותו זה הספר התקנת יל ויתב כדי
לכוונה זאת התורה כמ שהוא עתיד התקיון והזהר
מן הלבלוכין והמזומנין ושלו יהיה האדם כהתמות
וכזאת העיעה בך כן חיזוק העונעה העלהים באלו
הקנעניים שהשפיעה שורה בישראל כמ שאמ בספיה
זה כי אם לתהלך בדרכי ובלבל עמיך
אחר ואמ ולא ירצה בך עניות לבד ושב מאחריך
להזהיר ולהתחיד מפני שהוא יודע מדעות מעשי
החיל בתחנה כשיוריך. ועבדתם תוך לתהיהם. ויעוע
יה בתעלות שיזכירו אותה שהעביעה שורה
בהנסיון מתוך שנעשל מן המעשים הם ואם והיה
חיחפך קדוש ולא ירצה בך עניות לבד. עד שנעשל
כדי עניה להוציאו מן התחנה עד שיעביד שמשון
ואחר יבוא מל התחנה עד שיהיה בלב כל אדם
שהתחנה בהקלש מי. ושמואל בתחנות הנביים

להפסד ועבדוהו והיזק ונקחת מפונם לא
לדבר אחר. אבל כוונתו לומר שישיב בע
מקח לעבודת השם ושדר עניניהם כבר הודענוך
שאנו אומרים לזקן סיפת העריכה בין הכהן ומשיח
שכולן אומרים זה הספר לין יפת תואר וידעת אומרים
לא דברה התורה אלא כנגד יצר הרע ועם זה יש
בכלל זאת המצוה בין המלות הטובות שיעיד
שיהנהג בהם החושבים לה שאינו עליו והוא מעלה
טובה יעבו ולא יוכל למכול ולכוף את יצרו עליך
שיחלה בחלוקי נפשך והוא אומרו אל תוך ביתך
והוא מוהר לו שיחלענה בחלחלה כמ שבארנו
שמין מוהר לו לבעל אוהבה תגעג עליה עד שינוח
אבלה והשקיע דעתה והוא מובטח מהתאבל
ומן הכבי ולא מהמעט בין הרחיצה כמ שכתוב
ובכתה את אביה. כי לבעל המובל מנוחה בבכיה
ושורר אבלם עד שיחלטו כוחותה הנפטרות
מסבל המקרה ההוא הנפשי כמ שלבעל השמחה
מנוחה במיני השחוק. פתב זה חילה התורה עליה
ושם הרשות בידה מכלל זה עד שהלמה מן הבכי
ומן האבל. וכבר ידעת שהוא בעלה בעליהה. וכן
כל השלשים יש התחיק בתורתה בבהכ"ס ואסר
בעם ולא יחלקו עליה במחלוקת עד הזמן ההוא ועם
זה אם לא ישיבנה אל חוקי התורה לא תשיבה לו ולא
יעבוד בה. הנה שהורה התורה קרבת המשגל
ואוסר שהיה בקרבה מרי לב היוהה את עיניה ועם זה
אומר לא תתעשיר בה תחת אשר עיניתה. הנה
התבאר מה שהתבאר המצוות מן המלות הטובות
והתבארו סיבותם כל מצוותם זה הספר.

פרק מב

המצוות אשר כלל אותם
הכלל השביעי והם לו
מחלוקת אשר ספרנום

בקצת ספר המשפטים וקצת ספר קנין וסיבתם
מבוארת. וזה שהם שיעור משפטי ישר בעסקים
התובעם בין בע מדם בהכרח ויעזרו העסקים זה
את זה להועיל כל אחד את חבירו לא שיכוון האחד
מעשה העסקים לעצמו חלקו בכל ושהיה הנזק המרויח
בכל על החילת זה שלמו יהיה שם מוועזה במוכר מן
הרמוז הנהוג הילוע. והנה בהם הענינים שיתקיים
בהם המכר. והזהיר מהם מהטעות לדבריהם בם שנלע
ואחר כך מן אחבעה שופריש. ומפני הישר בין
מבעלי. והוא שעומד חנם אשר אין העושה לו כלל
בזה העשין. ומפני הוא נוהל אחד הוא מעות
מן הכל וכל נזק שמיזע הוא מכים בעל העמון
ושומר שהועלת לזה שלו ובעל המנון הזה הנעל אותו
חייב בכל וכל הנזקים הפתחלפים הוא מכים השומר
אבל נעשו שכר והשומר כל אחד משניהם לל השומר
ובעל המנון משתתפין בהועלת. ולזה נחלקו הנזקים
בין שנהם פה שיבוא מנזק מפני מיעוט שמירתו
הוא רצים השומר והיא עבדך ואמתך. כי הנעבד ואמה
באה מפני שלא שמר שמירה מעולה. והנזקים שאין
החבלה למועטם והיא שבורה ושבוייה ומתה הוא בלים
בעל המנון. ואחר כך התליך בחבלת השכויים לעניים
ואפי לאחר שכרם ושלא יוכל אותן בדבר מהיים
יהנה לו כפי עבודתו. ומן הרחמנות עליו שלא יוטב
ואפי הבהמה מאוכל מלוה שהם עושים בו מהמונות
כפי משפטי ואת הקנינים. ומהיות מהמונות גם כן הקנ
הירושות והם מדות מעולות לל שלא יוטב מדם
אוב מפני שהוא לדוני לן. ואחר שהוא הולך למות שלא
יקנו ביורשין ולא יפזר מעות מלמ ויבחרו לפי שהוא
יולך ויוי מכל בע מדם והוא הקרוב יותר לשארין
הקרוב אליו מהשפחתו. וכבר ביאור שהבן קודם
ואחר כך הבת. ואחר כך האח. ואחר כך הדוד.

כמין שהוא ידוע. ויבכר בקול שבבתים מתוך שמהבהו
קודמת על ידי ומשך תחר התוקעים ולא יוכל לבכר זאת בין
הלהוכה. ואותה התקיעה השמורה והתחזקה יותר
ההתרה הישרה מאד לכל נשיאות עם הקרובים ולהטיב
להם מזה העביון ושמר שמרו מאחרי. ודברי התורה
בצדקות לאחיך לעשיך. והחכמה לך משבחים מאד
מדות הטוב שיהיה מקרב את הקרובים. ונושא את
בת אחותו. וכבר הודיעתנו בתורה בזולת המדה
המלבה מאד והוא שהאדם עריך לנשא מבית
לקרובים ולקרב מאד מי שיש לו עשר אחות ואחים
הטוב לו וחפשטו ואותם היה הקרוב ההוא בהכלי
ההעסר וזו מוכשר לו מבלתי שישא מהם לקרובו. את
יתבש לו התועב מלומי כי מאחיך הוא. וכן כל מי
שהעריכת אליו יוסף אחד וכל מי שקבלת מלבנו תועלת
ומעשותו בעבור עיה אומה שהרוב לך מחר כן עריך
שתגמול לו מה שקדם. אז יתבש לו התועב מעשי
כי בך היית בארצו. וכבר ההבדיל מה שהרגו
לעבר מעריכים אחר כן ראה מצוה לעבדנו
מאולה המעלות ושם אולי מינם מזה הכלל השטיש
אבל מתבי עשיאת הקרובים ברוחה התעלבל בנו
המאוד לפעמי ואומרי"

פרק מג

המצוות אשר בכל אותם הכלל
השמיני הם המצוות אשר
מסרנום בספר הזמנים ונסיבה

כולם מצוות בתורה מלבד מעשי. מהעם עשין
השבת טעשו מפרשים ואין עריך לאיזוי. כבר נודע
מה שבו בין המטרחה עד שיהיה חיי האדם בהנאה
ומנוחה מן העשל והטורח אשר לא יוכל מהבטו קיום
ועשול עם מה שמהשיד ומקייס הדעת הנכבד
מאד לעזרות והוא האמונה בחידוש העולם. ועשין
עוס כיוצר בו מן סבתו מבוארת שהוא ניתן דעה
ההשובה והוא היום שירד בו מדון הנביאים בלוחות
שעות. ובישרם בסליחת חטאם העגל והוא היום
הנקי לבעלייס השובה ושבידה בחורה ולזה שמרה
בו הנאה בשמיה וכל הועלת הנלוה לו המזכלות אין
בעשין בו רק הנידויים לך שיודה בחטאתו ויושב מהם.
לאבל היחים טובים הם כולם לשמחה ולא בעין איש
מהם הנאה שבבי אדם עריכין אליהם בזה יש בהם
הועלת לא בעניין המדיניים וייחוד היחים ההם יש לו
סבה. פסח עניין מפרשים והיותו שבעה יחים
בתוך שהיקף שבעה יחים הוא היקף בינוני בין היום
השמיעי והחודש הירחי. וכבר ידעת שבזה היקף
מבוא גדול בעניינים הטבעיים וכן הוא ענד בעניינים
התורניים. כי התורה הקדושה בטבע תגיד והשלים העניינים
הטבעיים על כי אחד כי הטבע איט בכל מחשבה
והשקבלות והתורה שיעור והנהגה השם אשר הוא
חוץ לשכל לבל בעל שכל. ואין זה כוונת הפרק ועזוב
לזה שנתחיל בו עתה. ושבועות הוא יום מתן
תורה ולהבדיל היום ההוא ושנע היחים מן הסוגר הראשון
אלו כי שהתחיל בו העולם שבאותו הוא מנוה
היחים וזה השעשים וזו היא סבירת העניין ביום עשותו
מפרשים כי יום מתן תורה אשר הוא היה הכוונה
והתכלית בבריאתם ואבינו מהכסם אל. ולפי היה
המראה הגדול ההוא אלא יום אחד בין זכרונו בבל שנה
יום אחד. אבל מכילתא פרשה אילו היה יום אחד
לא הייט מרגישים בו ולא היה מתבאר עניינו. כי
הידוה מעניים יאכל האדם מן המאכלים שע יחים מן
שלשה ואומנם יקבאר עניינו ויתפרסם בהתחדש
מהילתו היקף שלם. כן ראש השנה יום אחד

פרק כד

פרק מה

ומצוה הנבואה קודמת למצוה התורה שאם אין
נביא אין תורה. והנביא לא הצטוה רק
במה שיעשה המלאך. ויקרא לה מלאך ה'. ומאמרו
לה מלאך ה'. וזה הרבה מלספר. עד שמשה רבי
תחילת נבואתו היה במלאך. וירא מלאך ה'
אליו בלבת אש מתוך הסנה. הנה התבאר שמצוה
מיעוטה המלאכים קודמת למצוה הנבואה.
ומצוה הנבואה קודמת למצוה התורה. וכאשר
סכלו מוני העבירה מיעוטה הסם. הלך וחסבו
שהמעיין הקדמון אשר לא ישיגנו העבר כלו הוא
הנפלא והכוכבים ושכוחות שבתוכה ממנו על העולמים
וקיעה הגילגלות כל האשרות חשבו שהאלהים
והאלוהות המה אשר ישיגו דעתי הנבואה בעני האנשים
וידברו עמם בחזון וידיעו אותם מה שיעשו ומה
שיזיק כמו שבארתי לך מקדם בנביאי הבעל
ובנביאי האשרה. וכאשר התבאר האמת לחכמים
וכולם בפרוסת שיש נביאים אמיתים לך ולא כח בדוק
והוא הל האמתי ושהוא היחיד. ושיש נמצאות מחזות
נבדלות שהיעם נפשות והוא שמשמעו לה הם טובים
ומזיקים יהנו והם המלאכים כמו שבארנו. ואלו הנמצאות
כולם הם זולת הנפלא והכוכבים נודיע בפרוסת שהמלאכים
הזה שיש מהם דבר אמת בעני הנביאים לא העלמים
והאשדות. היה התבאר בפני שהקדמנו לו שמצוה
מיעוטה המלאכים ומשך אחר מצוה מיעוטה הסם
והסם ופקון הנבואה והתורה. ולחיוק מצוה יחוד
הפיזה עזה הסם יהגל לנשמות על הזולתן עזרת שם
המלאכים לפיים מיעוטה המלאכים מיעוטה להמון
אשר היו דבקות מפני שני מצוה מיעוטה הסם
והוא התפיזה לנבואה ולתורה ומבטל כח מבשרנו.
ומילו היתה עזרה אחת לו עזרת כל אחת היה בן
שהיו חושבים שהוזן עזרה הם העשר כח שהיו עושים
עשרה עד. אז שהמלאך הזה שיש אחר שם בן. והיה
מציאו לקנה שהקנה. וכאשר עשה כח כרובים עם
כיאור כי שהיו בו אחד. וכשהוא היה הדעה בפרוסת
המלאכים. ושהם רבים. והיה העשין בתוך שהעשרה
שהם עד אחד שיחשבו לזה אחר שהם אחד והוא
ברוח זה הכרוב. ומחר כן הקדימה מיעוטה לתבנו לכבוד
ולהתחזק לביאת כי הביאת עד לך בן הגר הביאל מסתל
בפרוסת. יש לו בעתים מעלה גדולה כבר ידעת חזוק
התורה במיעוטה גדולת המלכים והוא עד שיגבר
לאדם בדרך העזוה והחמדה. וכבוש הלבב כשיראה
אחר. ומלכי הגוים וסמכו למשה שבח חזוק
ירושת המקדש והעזרך למלכים הקריבות ומזבח העולה
וכליהם עבודותם. אבל המלוכה הזה הלחם עניו
הגביד לא אנוש לו סיבה ואיני יודע לפי זה כבר מויב
אוהבו עד היום. אבל האזהרה מה ה אשר המיזבח
לזיק שלא יעלה עליהם חרב כבר. ואם הסיבה
שהתנו בו בתורה אין לזה שיוכף ויקצר על המלוכה
וזה טוב על עד הדרשות כמו שזכרנו. סיבה
מצוה. וזה שעשרה מלכים היו בזמן המזבח והיה
בזמנם נזיות והזהיר מהלחמות בהם. ושהיה המזבח
מאלוק לברות מהלחמות בהם אז. מזבח אדמה
העשה לי ואם זו אמתר מבלתי עשות מזבח
יהיו בעורה הטבעית לא יחצבו כי. שהחיור מזבח
משכית ומנעולים כל עצן ארבע המזבח. והכוונה כולה
אחת. והוא שלא נעבוד הסם כדרכות עבודתם החלקית
המדעית. אשר היו עושים אותם לו ברים. ועל זה
העניין הזהיר בכלל ואמר איכה יעבדו הגוים האלה
את אלהיהם ואעשה כן גם אני. לו שלא יעשו כן הסם
לסיבה אשר אמר כי כל התועבות ה' אשר שנא עשו
לאלהיהם. ובכלל ידעת עבודת פעור בזמנים
הזה

פרשה

שהיתה בתוכו עבודה בשת העבודה ושלש יעשה
עם כל זה בפרשיות לחזבח אשר לא הגלה עבודתך
עליו. ומפני היות השפירה והסכך סביב למקדש
הפיל הוקן לבבך אותן ולתמרון ושלש יהרסן הסכליך
גם כן והטבאיש אותן ולא בשת האוכלה. וכל מי שלא
רחץ ידיו כמו שיתבאר. ומבטל הלכרים המבדילים
להקריב המקדש ולתמרון על שיעיב לא יראה פנינו
שלא יבואו אותן שכור ולא טמא ולא מי שלא רחץ
ראשו כל פרוע ראש וקרוע בגדים ושכל עובדי
יקדש ידיו ורגליו. ולהקריב היתה עוד הקריב מעלה
עבדיו ובשלו הכהנים והלוים. ועוד להלביש הכהנים
העבד שבגדים והיה והחשוב שבהם הבגדים
נכבדים יהיה ושופים בגדי קודש לכבוד ולתפארת כי
ושלש ישפשו בעבודה בעל מום ולא בעל מום לעבד
אלא כשר המעוכב האחד והאדרה וכן כן תלמוד בכהנים
כמו שהתבאר בהלכות אלה המעוכב. מפני שהמזון לא
יבדל מלא מעלה בעבודה האופיית אלא בשלמות אבריו
ויופי בניו. והמכוון שהתהיה לבית קדוש והתמדת
אצל הכל. אבל כן לוי שאינו מקריב ואין חושבים עליו
שיהיו מכפר עוונות כמו שבא בכהנים וכפר עליהן
וכפר עליה. אך הכוונה בו שיהיה השיר לבני הוא
נתפסל בקול כי המכוון בו כן בשיר להפעל הנפלא לבדיו
הקם ולא יתפעלו הנפשות רק לקולות ולנעימות העיבות.
ועם כל השיר בכ"ד שהיה העשירין במקדש מוקדיים מעבדה
הכהנים בכ"ד הכשריים העמודים במקדש מוקדיים מעבדה
בו ומהיכנס אצל ההיכל בבגד עבת ומהיכנס אל הקודש
בו בבגדי אלבן כתן ובגד בוץ הכסויים מרבעה פעמים
הקדשים אלא כתן ובגד בוץ הכסויים מרבעה פעמים
לא יותר. כל זה להקריב המקדש ומעשר היו שוחטים
בהמות במקום המקדש ויבות בכל יום ומחתכין בהו
הבשר ושורפין ורוחצין בו הקרב והכרעיים אין מפך
שאילן היו מניחין אותו על זה העציון היה ריחו כריח
מקטורת הסמים. ומיחס זה טוב להקטיר בו קטורת
שהם מעלים בכל היום בעבור להטיב ריחו וריח כל
העובר בו. כבר ידעת שומרים מריחו היו מריחים ריח
הקטורת וזה כ"ב שיעבדיל ויהיה המקדש. אבל אם לא
היה לו ריח טוב כל אחן לא היה לו שנתנו היה מעיקרו
בלב אדם הפך הוא כי הנפש התרחב מאד לריחו
הטוב והנה אלו התרחק מן הריח הרע והבדיח מאוד.
ואמנם המשחה יש בו הושלות עצומות להטיב ריח
הבגדים.

ומה שהשתה בו ולהאמין עבודת הכהן הגדול
וקדושתו והיותו עבדל לעבדה משאר בניו מן יהיה אדם
או בגד או כלי הכל שם לריחה המקדש אשר היו סבה
לריחה כי מפני הקדש הפעולות בעצם הוסיף בעבור
שיכנס אלו. וידעו הלבבות הקשיש ויבעש אשר
ההתחם השם בעבור זה ההתחכמות בעצות מרחוק
ולא בכוס ולא בעצם בעבור אחיהו אל הכיור כדי שיקבלו
מיעוות השם הבדי שרות ויראוהו כפי שבויור לא בתויה
ואפי ואכלתם שם לפני ה' אלהיך במקום אשר יבחר לשכן שמו
שם מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך
לעשות הלבד ליראה את ה' אלהיך כל הימים. הנה התפארה
הקבלית המכוונת בכל אלו הפעולות מה היא. ומפני
טעם האזהרה מעשות בשמן המשחה והקטורת מבוארות
מאד בדי שלא יהיו הריח ההוא אלא שם ויהיה אז הלא
ההפעלות עליהם יותר ושלא יחשוב כל שכל בדי שיתעשק
בזה השלמן אז כיוצא בו יהיה נכבד ויתחדש בעבור זה
תפריס בדופים ומחוקות. ומפני היות הריח
מעיין בהקה לא על העצלות אותו הקבלה בו מטוריס
ומ לא התפשר לו הכוונה ואותה ואפי שהוציא הבדיים מן
הכעבה. וכן לא התפשר עורת היופי והחושן ואופי בהסיר
האחד מן האחר. שהתהיקן מלאכת הבגדים כולם בחריצה
מבלתי חיתוך עד שלא התפשר עורת הזריזה. וכן הזהיר

פרק מו

שאוכלו כולם על שולחן אחד ובמושב אחד ויבואו
להם העדים והם לפי שמשתתפים בחלוק ויצטרכו להם
העדות ויושלמו להם. אבל כולם לישנות שיין
נפשכים מוחריכל בזמנם להם ובוחרים מוהם והיו
מפורסמות. לא היה סמך לאחד מן הטעמים בזמנהם
ואמה הטורה הראשונה ליודעיה להסיר מולי החולאים
העושים ומסרה מכילה הדם ושמירה חיזוק בחיסורן
כל שעשירה בעין בשוה. מה יהא ונתה כל נפש
האוכלה את הדם. כל שאר מנותן מוציע למולך
ונתתי אוי את פני באיש ההוא ובמשפחתו. ואף כל
זה הלשון באיזה שלישית מלבד עין ואכילת דם שאכילת
היתה מציוה לעין מפני עין והיו עבודת העדים.
ונטהרת הדם ושמה אותו מטהר היה שיצעבו הציה
על מהרן ועל בניין וקדש היו ובגדיו. ועוה להחזיר
על המזבח ושמה העבודה כולה לשופכו שם לא מוסמו
ואוי דם זבחיך ישפך על מזבח ה' אלהיך. ועוה
נשפוך דם כל בהמה שתשחט מאוה שאויה קרבן
אוי על הארץ תשפכנו כמים. מחר כן הזהיר מלהתקבץ
סביבו ומוכוכל שם אוי לא האוכלו על הדם. ומשל
הקליר מרייה ומשנו מחר המפורסם אושר בלו
עליה מהתחבר אל השדים שאוכלה סביב הדם עוה יתנו
שלא יאכל בשר התוה במדבר כלל אבל היה הכל
שלמים. ובאור לא סיבתו כדי שיישפך הדם על המזבח
ולא יהקבצו סביבו ואוי לשון יציאה בם ישרש ועד
ולא יזבחו עוד את זבחיהם וגו'. אבל נשאר שעיון החיה
והעוף מפני שלא יבואו קרבן מחיה כלל ולא יקריב
עוף שלמים. ועוה יהא מחר זה שכל חיה ועוף
שאוכלה לאוכלה כשיושחט יכסה דמו בעפר על שלא
יהקבצו עליו לאוכלו סביבו ומשלוה בכוונה להפר
האחווה בין כל שאחזם שר בזמנו ובין שדיהם.
ולא עוד. שלמען זכות הקוונה היה קרוב לרפי משה
וז"ע. ויש אומ והיו בט אלה נפשכים אחריה מאוד
ומסתים בה. הפעלא זה כתוב בשירת הזוזינו יזבחו
לשדים לא אלוה. וכבר ביארו החכם ז"ל שעיין מוהמרו
לא אלוה אמרו שהם לפי מסקנו מעבודת דמים מעלויה
על שעבדו לפיוטה. לשון ספרי לא ליין שהיו עובדים.
חמה ולבנה וכוכבים ומזלות. אלא שעבדו בזמיה שלהם.
ובבואה הוא העל. ואשוב אל מה שאמרנו בו. רוצ
שלא ואסר בשר התוה אלא במדבר לבד כי מן הסיבות
הם המפורסמים שהשדים שוכני במדברות ושם
ילכנו וירעו. ומומנו בשדיות ובישוב אינם נמצאים
עד כי שורעה שאנשי המדינות לעבירות דבר מגורן
השעבוטות. יצאו מן המדינה לעבירות ולבקומות שמוצם
מעובדים. ולזה הוזהר בשר התוה אחר שנכנסנו לארץ.
ועל שהעבודה החוקו ההוא המניעו בלא סמך ומשעמן
הנעשים מחר הדישה הדם בן כן. עוד שהיה כבד
מאוד לעבודה שיבוא על כל שיראה לאכול בשר בהמה
בירושלם. מפני אלו העושים לא אסר בשר התוה אלא
במדבר. ויש שכל אשר היה החשוך יותר בעולה
קריבנו מעין כמותו יותר. ומפני זה היה אנשי עיר
שעירה לבר. ושאר חטאות יחיד כשבה או שעירה לבר
כי הנקבה היא כמותה מהזכר מכל מין. ומין חטאת
יותר גדול מעוף. ואין חלק מין מחות משעירה. ומעשה
המלך היה קרבן שעיר שנאמר שעיר. אבל כאן נזכיר ושעיר
אין שעשהו מעשה בעוד אך היא הוראה ומפני זה
עלה קרבנו בחריס ובעוף שעירים. ומאשר היו ה'
החטאים שהקריבו בעבודה חטאת היה קרבן אשם
אין לנו בכל מן העוף הבדיל מעוף וחלק מיכו בהיותו
זכר מן העוף. הלא תראה העולה מפני שהיא כולה
כליל עולה חלק מעוה ולא היה אלא זכר. ולפי זה
הכוונה חסר הנני והריח העוף מהחטאת חוטאו ולחטאת
סוטה. מפני שהיא קב לאשר חטאו. והיה מקריבו
בשעון ובעוה חסר מפני זה הכי להיות בזביחה בעוף
טוב ועוה בשעשו וסמיכו יעבירהו זה לעבודה ושאר
ו לעבות מעשיך היה קרבנך יותר חסר מכולם.

פרק מז

פרק מ"ח

או זולתן. ושכתובה כל אשה כדין שדר בל שכיר.
ואין הפרש בין כותבת שכר שכיר או מי שיכנס תח
תשתו. ואין הפרש בין עשתה שכיר או מתעשרת
עליו להוציאו מבלי שטרות או שעשה כן עם אשתו.
על שיעשאנה כפילגש מהר. הלא הסתכל ברוב ישרי
אלו החוקים משפטיים עליהם אוך שתשו בשעיא שם
רעב. כי אין ספק שזה האיש הרע לא אהב את אשתו
אשר הקיים עליה שם רע ולא מצאה חן בעיניו. ואילו
היה רוצה לעבשה כדין כל מדרש אשתו לא היה לו מניעה
בזאת. אך היה מתחייב להתן חוקה הראוי לה ושם רע
עליה לדברים כדי להפטר מכתבה מבלי השלומין והוציא
עליה דבה ודבר שקר להחזיק בחוקה שיש לה עליו.
והוא חמשים כסף כי זהו מוהר הבתולות הקצוב עליו
בתורה. ומתוך זה ענר הישם יה לשלם מאה כסף ומצד
אחר העיקר אשר ירשיענו שהיה שלא שמע לדעתו.
וכדין עניים זומנים כך שכיורט כן זה המוציא שם רע.
תשב להפסידה חמשים כסף ההאוויב לה עליו ישלם
מאה. זהו עשאו על שהיה מבטל חוקה הראוי עליו
והשתלחו להחזיק בו. והיה שנשאו על שתחזיק
מעשלתה והוציא עליה שם יוצות שהיו פוחתין מעשלתו
כשיכנסו כרעושה באוש וייסרו אותו והיה ובעלתו
בתירה התאווה ובקשת הטיה לבל שתחזיק להחזיק
בה שלמיה. לא יוכל לשלח כל ימיו. כי לא הביאו על
זה רק היותה בעורה בשעת כן ירמיו ומדוה הרשה.
כשהיה קופאם המעוה הלוהים לו יסורי חופשי היושר
מעוורים עליים בכל דיש אחת התורה שם הקהלות
הטוב. השתבל אוך השוות כדין לין מוציאו שם רע שאשר
קיימה להחזיק בחוקו הראוי עליו להתן. ובין לין בעב
שלקח מבנין חכמיו. ושם דין עב זומם ושר זמם להזיק
ונעשה שלא כא ההיזק כדין מי שהזיק וחמם לו בעב.
ומוציאו שם רע הדין בשלשתם הורה אחת ומשפט
אחד הללו שאר מתחכם ומשתכל השם יה כי כל שתתלה
מהנכן מעשיו אוד העור הנשם הנשלו וגם יאוש כי כל
שמעשיו בהבלית השלמות כן מי שבאין בהבלית הישר
מקבל לשעיה קיומי יל מהקיון. אל כל מעשי הישר
כל מעשהיו. וכל שעשיקרות. מתלאות מעשיהן הלו
במיבדי כעלי חיים והתועלת הנוי. ליש מן נאין ישרי
העת מעשהיו. והישר פעלם מהני. משכל המעשה יחד
הלוא יותר מן הנקלה לא הרבה מהלי. ועשוב אל כוונה
הקדיק. אחתם לישור עדיון הרעיון בכולם שכל.
לפועלם המשפט והמעוות בו ושלון. ונה מהעת כי אם
בעשה מוצע. אמור זכור ונהני מיבוחר מיוחד.
אחר שהשכין הכבוד עיומו להעיד את לעורך של שם
העבין היוצא חוק לשבע ובקש. העדה לבל יהעדות
מן הקבוצה כולם יקבעם ביחד. והעבין הקוץ
הוץ. אכל ואחת. מהם נפעמת ע. ברוב עם הישע
שנאסרה עליו הקדיש בביתו והיו. ומהרת להאשה ל
לעבדות ויעבוד וקרובה להמעשה. ולוי ולא יטרח להקדיש
ומיאסקבר לשומם להרחיק על הי. דם בשיעשו אלו
עשו. ואילו היה דין העבוה. ין פגייה לל שיהיה
מוהר. לשלם אשתה ושלון יהיה בו. מן המוסר רק שלוה
אשתו היו יוסף בבר אדם בכשלו. ועתם תעיל. וכשלר
נאסרה בעילתו כל עקר ונעבו. ל פעשה בעולה.
לל שהיתה בי. ובכרת. ומין שו. ע היתה את בעלה
יו לבטוח בזה שלמן יפוון הלוקח. אלהים שלמו יהרהר
בהם כעב. והיות העבוה מבהי. להיות וקדשה
להעבלו כשר זכרנו מבואר מל. וזה כי הלוקח
יהיה ל חשה מן הלוקח שי. ה וקנתה ובתה ושה
ה ואחותה נשעלות עבו ב. העשתם על הרוב
ו הבעל מוצא בהם הקיל בדי. ובעיותו ובעשותו
מי אכתו. מן האשה הרבו. פעמים הנעשוה עם
או בעלה ואביו ובע. וכן. ת האדם על הרוב
בם אחיותיו ודודותיו ומשת דודו. והיותו בל עשהם

חיוב הקיום כבר נכתב שעשוי בתורה ולקחת מבנותיו
לבניך ואע"פ שעשאן מדרבנן הסופרים מיטב רק
להרחיק מעבירה. ואעפ"כ חשוב כאלו נעשה מדאורי
עשוהו ולא יבטלוהו הואיל ומפני שאין הנשמעים
בדבריהם הנראים לעין. ובעבור זה אין זה העיון
אשר יבטלנו אע"פ שהוא העבירה מותה שתמנעהו
מן הספרים כפי שיבא אותו מי שראוי שיעשיהם הלויים
וכל שכן בהשתקע בהדיעות הכס מהיות אולתם שערי
והבחות שוות. ואולי שבעבר מדרבי המעשיים הכס
ושמונעו חלקי אותם הדיעות היה מתבאר לנו הטעם
ואותם החכמים בחלקי מעשי הקרבנות והטומאות וזולתם
מהות שלא יבטלו טעמיהן. אבל אין לי ספק כי הכל היה
לנחות הדיעות הכס בלתי מתבוננות ג' מעלב האדם ולבטל
המעשיים הקס אשר אין בם מועיל אשר בלי היותם נהנים
והבל ובטלו הדיעות הכס מחשבת האדם מחקור עיון
עושבל ומעשיות מעשה מועיל. כבר ביארנו לנו בפיוט
ואוב ואחרי התהו אשר לא יועיל ולא יציל כי הנהו הבל
ואוב ואחרי לא יועיל הלבו. ואמר יראיהו אין שקר ואין
מציותיו הבל ואין בם מועיל. קישתבל כפה לבול
זה ההתקד ואם היתה דבר שיריך להשתבל האדם בכל
יכולתו להסירו אם לא. ודוד המיעוט כפי שביארנו מיעט
רק להסיר הדיעות הכס והקל הטרחים הגדולים הכבדים
והעמל והעצב שהיו עשיים המעשים הכס לעבודת אלהיהם
וכל מיעות עצה אין לו העצה שיעשה שיעמו מיעט
רק ויתאות חוץ מן בחולאים הכס אשר לא הועתק לעשות
ישתבח השם על זה. זהו מה שיחייבנו מי שיש שלמות
ידיע מאמיתת ומאמ השם יתע לו מאמרנו לפרע יעקב
הוא הבחוש.

הנה זכרתי תדיעי המיעוות כולם
ר כלל אחוקם זה הכלל והעבירות יעל מעשים ולא עיון
מקח דבר שלא נתהו בו שעשה רק חלקים מעשים ואעפ
שיעל ידך הקבלה כבר נתהו בם בהם שעשה יקל לפרש הכוונה
להוציאו מכח לדבריהם.

פרק נ

יש כאן דבריס שהם סתרי הנראה בם
עכשיל בהם רבים וצריך לבארם
ואלו הם הספרים אשר סיפר בתורה
יחשבו רבים שאין הועלת בזכרם בספרו השתעלם
זכרונות יין נח ושאותם ומקומותם וזכר בני שעיר
ר וספר המלכים אשר מלכו בארץ אדום וכיוצא בהם
ידעת אומרם שאנשאה הרב לא היה מגדה מחשבותיו
הכתובים רק בדקדוקי עיל אל המלכיותיו. אמנו היה יותר
בהנחות. שלדוקי היה אומר לא היה לו למשה לכתוב
אלו ואחות לעיון הנעשב. ואיב אומרינו שעיון מחד
ר כן ומשבב אל הכתובים כאשר ביארתי בהקדמת המצוות
ר ב כי כל סיפור שהתורה מספרת בתורה היה לתועלת
הכרחות בתורה אם לאומרו דעת שהוא סיפור
יהיה בין בני אדם עיל ואחרים. ואם וסדר לך זה
כאשר היתה סיבת התורה שהשלמה ויחודע ואשר בבדין
היה איש אחד ושמו האדם והוא אביא הראשון ולא
היה עוד הזמן אשר ידעלם ואב משה רבי רק אלהים שהי
מאות בקיום. ואולי שאם לקח זה הספר לבד היה
הדיוט מספיק בדבר כי ומעצמו מן בני אדם מתדמים
הארץ כולם ומשפחות חלוקות ולשונות חלוקים
מאד והוסר הספיק הזה ביחסם כולם וזכרון הדעתם
שמות הפתרסמים לתלות בן עלן ושמות הם ולקח
נכנס. והטעם המביא להתברדם בקיצות הארץ
והל המכיאו להחלק לשונותם ושתחילה היו בחלקים
אחד אחת ולולא כי כן ראוי להיותם בני אדם יחד
כן סיפור עשיית המגדל וסיפור סדום ועמורה
היה על הדעת הראשית והוא אך פרי לעיניך מן
היה שלפנים בארץ. וכן סיפור הדעת הגלגל
הדיעב הדעת בדעות מדרשים שהתי מספר בין
מהר שאהם מהבנה מלכים בלולב. ושני הוליעגו
חם בבנו על קיודו בעבור שהיה על מחוקתו ומסר ותשו

או להזון באחד הצמחים אשר היו שם. או שמטבע
המן לו ... במקומות ההם תמיד. או שיש במקומות
ההם בארות מים. ומפני זה הסיר המחשבות ההם
כולם. וחוזק אלו המופתים כולם בביאור המסעות ההם
שיראו אותם הבאים וידעו גדל המופת בעמוד מין
האדם במקומות ההם ארבעים שנה. ולזה הטעם עצמו
החריב יהושע בן נון מי שיבנה יריחו לעולם להיות
המופת ההוא קיים עומד כי כל מי שיראה החומה ההיא
שוקעת בארץ יתבאר לו שאין זה תכונת בנין שנהרס
אבל נשקע במופת. וכן אומ׳ על פי יי׳ יחנו ועל
פי יי׳ יסעו. היה מספיק בסיפור ויעלה בלב האדם
מהתלת מחשבה כי כל מה שבא אחריו בזה הענין הוא
האריכת דברים אין צרך לה ר״ל אומ׳ ובהאריך הענין על
המשכן וגו׳. ויש אשר יהיה הענין וגו׳ או ימים וגו׳
ואני אודיעך טעם אלו הפרטים כולם וטעמה היא
לחזק הענין ההוא לסלק בו מה שהיו האומות חושבים
אז ומה שיחשבו עד היום שישראל תעו בדרך ולא ידעו
אנה ילכו באומ׳ נבוכים הם בארץ. וכן קוראים אותו
הערב היום ר״ל המדבר ההוא קוראים מדבר התעייה
ויחשבו שישראל תעו ולא ידעו הדרך. והתחיל הכתוב
לבאר ולחזק כי המסעות ההם שהיו בלתי נסודרות
ושובם בקצתם פעמים והיות זמן עמידתם בכל מסע
חלוק זה מזה עד שיהיה מעמדם במסע אחד שמונה
עשרה שנה. ובמסע אחר יום אחד. ובמסע אחר לילה
אחד. הכל בשיעור אלוהי ולא היה תעייה לדרך רק
לפי העלות עמוד הענן. ומפני זה הפרט הפרטים כולם.
וכבר ביאר התורה כי הדרך ההוא קרוב וידוע וסלול.
ר״ל הדרך אשר בין חורב אשר באו אליו בשנה כמ׳ שנה
השם יי׳ ואומ׳ העבדון את האלהים על ההר הזה. ובין
קדש ברנע אשר הוא התחלת היישוב כמ׳ שביאר הכתו
והנה אנחנו בקדש עיר קצה גבולך. והדרך ההוא מהלך
אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר עד קדש ברנע.
ואין זה מה שאיפשר לתעות בו ארבעים שנה. אבל
טעם העיכוב הוא מה שכתו בתורה. וכן כל ענין
שיעלם ממך טעם זכרו יש לו סבה חזקה והנהיג הענין
כולו על העיקר אשר העירו חז״ל עליו כי לא דבר רק
הוא מכם. ואם הוא רק הוא מכם.

פרק נא

זה הפרק אשר נזכרהו עתה אינו
כולל תוספת ענין על מה שכללו
אותו פרקי זאת המאמ׳ ואינו רק
כדמיות חתימה עם ביאור עבודת משיג האמתיות
המיוחדות בשם יי׳ אחר השגתו אי זה דבר הוא
והישירו להגיע אל העבודה ההיא אשר היא התכלית
האנושית אשר יגיע אליה האדם והודיעו איך תהיה
ההשגחה בו בעולם הזה עד שיעתק אל צרור החיים.
ואני פותח הדברים בזה הפרק במשל שאשאהו לך.
ואומ׳ כי המלך הוא בהיכלו ואנשיו כולם קצתם
אנשי המדינה וקצתם חוץ למדינה. ואלו אשר במדינה
מהם מי שאחוריו את בית המלך ומגמת פניו בדרך
אחרת. ומהם מי שרוצה ללכת את בית המלך
ומגמתו אליו ומבקש לבקר בהיכלו ולהתייצב אצלו
אלא שעד היום לא ראה חומת פני הבית כלל. ומן
הרוצים לבוא אל הבית מי שהגיע אליו והוא מתהלך
סביבו מבקש למצוא השער. ומהם מי שנכנס
בשער והוא הולך בפרוזדוד. ומהם מי שהגיע
עד שנכנס אל תוך הבית והוא עם המלך במקום אחד
שהוא בית המלך. ולא בהגיעו אל תוך הבית יראה המלך
או ידבר עמו אבל אחר הגיעו אל תוך הבית אי אפשר
מבלתי שישתדל השתדלות אחרת ואז יעמוד לפני
המלך ויראהו מרחוק או מקרוב. או ישמע דבר המלך
או ידבר עמו. והנני מפרש לך זה המשל
אשר דרשתיו לך. ואומ׳ אמנם אשר הם מחוץ
למדינה הם כל איש מבני אדם שאין לו אמונה לא עיונית
ולא מקבלת התורה המשוטטים בצפון והכושיים

הכשרונות בדרוש והדומים להם מלות. והנה בו קיימים
המלות. ודין אל כדין בעל חייב שאינם מדבריהם.
ואיזהו גואל בתורת בני אדם. ומדרגתו בפדיונות
למטה מדרגת הגואל. ולמעלה מדרגת הקרוב אחר
שהקדים להם הכתוב הגואל והקריבו והכריח יותר להכרת
הקרוב. ואשר הם בחליצה אלמן שלאחיו היבם אל
בית המלך. הם בעלי מאומה ואין אלא שעלו בידם
ביעות בלבני מהתיות. אם מטעות קלות שנפל ליבם
בעת עשותם. אין שקין בלבו מפני שהטעה אותם. והם
נתגלם מחמת הדעות הרם כל אשר ילכו. ויסיחו רוחם
בית המלך. ולולי יותר רעים מן הראשונים הרבה. ולולי
הם אשר הדרך בקצת העניינים להרבות ולשחות זכר
דעותיהם שלנו ישראל אל זולתם. והוא עניין למוץ
אל המלך ולהכנס מעגלו אחרון שלנו בבית המלך כלל
הם המין אנשי התורה אל כל עניני הארץ העוסקים בחכמות.
והמבעיים את הבית ההולכים סביבו הם
ההלמודיים אשר הם שמשיעים דעות אחרונות מדרך
הבלה ולומדים מעשה העבודות ולפי הדעת בעיון אשר
התורה ולא חקרו כלל לאמתת מהותה. ומשרת
הכתוב ושמוש לעיון בשקרי הדת כבר נכשלו בפרוזדור
וכבר אדם שם חלוקי הפדרנות בלא ספק. אבל
מי שהגיע לדעת מותה כל מה שנמצאו עליו מותה
וידע בין העניינים הלוהייים מהותה כל מה שאפשר
שתודע מהותה ויקיף לאמתה מה שאי אפשר בזיק
להתקרב אל מהותה. כבר הגיע עם המלך בהוך הבית
ולזה בא שאומה כל עוד שתתעסק בחוכמות
התורה הלמודיות ובמלאכת ההבין אחה מרחק
מהיות הבית שבתוכו הדבר אשר יבקשהו. וכשתבין
העניינים הטבעיים כבר נכנסת בפרוזדורי הבית
ואתה הולך בפרוזדור. וכשתשלם העבעות ותבין
הלוהיות כבר נכנסת עם המלך אל החלל הפנימית
ואתה עומד בבית אחר. ואותו היום מדרגת החכמי
הם חלקי השלמות. אחר כל מי שישים כל מחשבתו
אחר שלמיותו בלוהיות והוא נושה כולו אל השם יתברך והוא
מבקש מחשבתו תקולתו וישים תעולת זכרו כולה
בבחינה העניינות למלך מהם נאות על השם יתברך
לדעת התנהגו אותם על מי זה עד שתהיה הם מזה
בזון אל מעשב בית המלך. ואז היה מדרגת הנביאים
ויתר מהם מי שהגיע במדרגת השלמות ומחשבתו
מבלי דבר זולתי השם יתברך מה שהוא בו ויהי עם
עם לי. ושאול ויעשה וידבר וידבר עמו במעמדי
ההוא הקדוש. ובדוד שבחתו בזה שהשיג לחם לא
אכל כמים עד שהקדים לו כי התחזק השכל עד שהתבטל כל
כח עבד שבקרבו. כל מיני חוש המישוש. ויתר
מן הנביאים מי שיראה לבד. יש מהם מי שיראה
בחלום ויש מהם מי שיראה מרחוק באוב מרחוק כי
נראה לו. וכבר הקדימנו לדבר בפדרגת הנבואה.
ונשוב אל עניין הפרק והוא להחזיר שישים הדומה מחשבתו
בשם לבדו מאחר שהגיע אל ידיעתו כמו שביארנו.
ואותה היא העבודה המיוחדת במשיג האלהות וכל אשר
יוסיפו לחשוב בו ולעמיל אחריו הוסיף עבודתם. ובכל
מי שיחשוב בשם ובדבר לזולתו מבלי חכמה אבל הוא
נמשך אחר קצת דקדוק לבד. אין נמשך אחר אמונה
שפסדה לו אלהות הוא אחר היותו חוץ לבית ורחוק
ממנו בלתי זוכר השם באמת ולא חושב בו כי הדבר
ההוא אשר בדעתו ומשר יזכור בפיו אינו נאות לשום
נמצא כלל אבל הוא דבר בדוי שבדהו לפיו כמו
שביארנו בדברים על הקדמים. ואחרים הגיעו להגיע
זה המין כפי העבודה אחר העיון השכלי והיה כאשר
ביאר השם ומשעיין בכל מה שיסבלהו השכל. אחר כן
התחיל להיפשר אליו ותתדבק להתקרב לו ותחזק הדבקות
אשר ביניו וביו השכל. אז אתה הלוות לדעת
ואז ידעת היום והשבות אל לבבך. ואז דעת כי
ה' הוא האלהים. והנה בזאת התורה כי זאת העבודה

פרק נב

פרק נב

פרק נב

הביאור

והוא נכתבו בתורה אותן השלשה שמות השמים
כל הארץ לא יעשה משפט. עדיין ישר הוין
ורב חסד. וכיוצא הימה לתרגם אלו השלשה
שמות הצנועה לפרק הבאו אחר זה

פרק נ׳

אם חכמה נוקבו בלשון נ
נביאי על שלשה עניינים.
הוא נוקבו על השנים

הראיות אשר תביאו כוונתם השנתו יהו שומו
מה והחכמה מלמדין הנערה. ואיך אם הכתובה
כפסק. וזה הרבה. ונוכל על ידי שתראיותם
מי זו מלמדת שהחכמה. וכל חכם לב בכם
וכל אשה חכמת לב. ועוד על קנאת העולות
הנאות. ונקנו יחכם. בישישים חכמה. כי הדבר
שהיה ראוי בזקנה הוא הכוונה לקבל מעלות
הקדושה. ונוכל על העבירה והחכמה הוא
עתחכמה לו. ולפי זה העניין אין ואין מלמד אשר
חכמה. לו בעשה עבירה ותחבולה. ומיכה
העניין הבאתם ראיה לדבר. ואיכשר שיהיה עניין
החכמה בלשון העברי מורה על העבירה ושמשמע
הקדושה בלשון הנביא והיה העבירה היתה והתחבולה
לקנות מעלות שכליות או לקנות מעלות מדותיות
או למנוע מלאכת מחשבת. או יהיה בדיעות ומדות
מגונות. הנה התבאר שהחכם יאמר בכל מעלות
השכליות. ובכל מיני מדות. ובכל בעלי מלאכת
מחשבת. ובכל והחכמות המגונים מגונים ורעים
ולפי זה הכיאור יהיה חכם בכל התורה על אמיתתה
נקרא חכם ויהיה כשם שיקרא חכם שכלה התורה כך
הלעגלות השכליות. ומיכך מה שכלה מהעולה הכלולות
אלא שיהיה השכלות אשר בתורה מקובלות
עליו מבוארות בדרכי העיון ובדעת בשרשי הנביאים
ובדברי החכמים. שהוא שיהיה קהתורה מין אחד. והחכמה הקבלה מין אחר. החכמה שהיא הקבלה
היא אשר יתבאר בה בחיפוש מה שלמדונו מן
התורה על דרך קבלה לשכליות הקש. וכל מה שלמדונו
בספרים מלקבלת החכמה מביעלי קבלה. לא רבים
יחכמו. והחכמה מאדון העולמים. וכיוצא בזה רבים
הקפדקים הרבה כולם על החכמה הנמצאים אשר
הלמדנו התורה. על דעתה התורה. ואמנם
בדברי החכמים שהוא בם הרבה מאד. לא שנעשה
מהחכמים שיהיה התורה מין אחד. וישהיה החכמה
מין אחר. מאמרו לא על משה רבי אב בחכמה
ואב בנביאים. ובזו בשלמה ויחכם שלמה מכל
קדמם. אמרו ולא ממשה. כי הוא הוציא באמרו
מכל האדם מכל אנשי דורו. ומתבע זה הבאתם ש
שהוא יותר קיום בין בכל ודרך עבב מחול החכמים
המפורסמים. וזכרון החכמי בל שהקדמה
עהבב בידיעת התורה התלה. ואחר כך הוא עהבב
בחכמה. ואחר כן הוא עהבב בשתי שהוא ראוי
עליו מהלעבודה שלהתורה. לל להוציאו מהבה מה
שראוי לעשות. וכן ראוי שיהיה הסדר בידיעת הדעות
הנה התלה על דרך קבלה. ואחר כן יתבארו בחוכמת.
ואחר כן ידוקדקו בהעניינים המטידים דרכי המדע.
וזה לשונם לל בהיות הלודע עהבב על אלו העניינים
הראשונה על הסדר הזה אמרו כי אדם עהבב לדין.
התלה אומרו לן קבלה עשהתורה שבתלה בחכמה.
הקבנה דבר מהוך דבר. הנה התבלור לך שידיעה
התורה אעלם מין אחד. והחכמה מין אחר. למאמר
חיוצה התורה בעניין הלמודי. ואחר כל מה
שנעשהו לך שלמדנו שהוא. כבר בידוע המעלה
סופיק הקדושים והאחרונים שהשלמות הנעלה
לאדם אלבשה מיעט. התלשון והוא הסחורה
שהקב והוא אשר עניין. בלבן ואיהקב מושי העולם
הוקן שלמות הלעין לל מה שיעשו לאדם מהון ובניו
וכלים ועבדים וקרקעות וכיוצא בהם. ואיהלה

זכר כמשה אבי בחייהתו ומעתה רבות לפרוש
מסודות התורה או סודות השמועה ואעפ"כ שהיו
ערוך להזכירה ואת שמעתי מהם מעניין השם
ית' ופרקי איוב וילך ואזהב ואי מזה תמצין הלך
קראתיהם זכרתי לפוד מסודות התורה והלכתיו
לפוד מסודות השמועה ולא היה אדם מעלה
כוונה לו מהן היה עומד על השבועה שהשבוע
הרב ז"ל כל מי שיבין דבר חדש ממשמעותו שלא
יגלה וכוונת הפרקים הוא עיקר מה שחדש או
אמור שהוא כל מה שחקיש הלמ הוא אמר שאדם
מתפדים מפזרים להרחיק אחר מחבירו שהוא
נאמינו ומעשיהם כדי להעלים העינין מן ההמון אלא
השיגו כוונתו ואין אסכן שכל מי שיקלה כוונה לו
ניקן הוא מרן בדר באמת והוא בסכלותו התמיד
לחבר שער יודיעך בן כוונה כל פרק ופרק נזר
אומך לעבור על שבועת הרב ז"ל ולפרוץ הגדר
וסכלותו ומיעוט הבטחון שעיני המאמ"ר יראוהו
מעשיהן כי לא הבין כוונה לו ניקם ושאלה שפתרת
כבתחילה ואולם עתה נכשולים לתני כל המעיינים
בהעתקתו והביאם בשיער העיצות הזה שידמו
שיש בדברין נבוה ויחקרו מן הדרך הנכוחה ואת
לא מצר קטנה ושגגה אומר לה שאומר ואולם
לבחור באמת לוט אומר באמת והמיש שבעבר
כולו עיוות ומכשולים כאשר השער שלפנינו כולו
הבלים והעה כאלה עשות והתולים ואבשלום
לפני סכלים ומשכילים כי יאמינו לו בבי המלות
העבריות כל שכן עם שמעם עליו שהוא בקי בשתי
הלשונות העברית והערבית ואמת כי כן הוא
ורואי הוא להעתקת עניינם שמבין מותם ספרי
הקדמים וספרי הלשון ודברי היחסים שאלו הם ואמתו
ואמונתו מושלי לא היתה לו אלא היתו ואולם הרם
להעמיק ספר כולל חכמות עמוקות אשר לא
תרחק עיניו בדבר מהם וגם שכלו אינו כל כך
להגיעם ומעמקיהו על כן לא יוכל בדרכים מאוחה
וס בחלות נקלות מאד שאך בהעתקתו לאמת
הזה ובהעתקתו לפתיחות לפי הראוי לו
מורה צדק שלא היה מבין העניינים וגם בחלות
העבריות שאך מאל בשער ההבלים הנזכר בדברים
שאמר הקשקות של בית רבן יודעין מותם לרבן
היו שונים בהם וכן בחלומר הזה שמה לו עלה
עבריית בערבית והוא עולה בחומרים ז"ל מן החלק
הנשלשי חשבהו עולה ערבית והעתיקה כפי
סברתו כאילו יש רוח ר' מלכבנו להיות רוח אקר
בנין כפי לעלות סכלותו עקב אשר הרם לדבר
בדבר שלא היה ראוי להכנס בו וכפי לעלות עצות
הקשקה היתה והשעיים היתם אשר הקדים
לתניה לבלות הכשל בם התרחק לעצתי לפרסם
סכלות חבירי לא להתבבד בלעוג השם יתברך
ועשה רק להועלת לזכרת ולעבוד המהבירו על
חטאתו אשר חטאו בדבר המורה ז"ל בחלה ועל אשר
שם מכשולים לפני בני אדם כל שכן שהתורה
והוסבר ולא האזין ולא שמע ואת אעצבתו
התעצלות אמתי לפי שחשבתי שהוא לא הזיד
לעבור על השבועה אך פרוב סכלותו לפי
הבין ולא ידע שהיה בזה מהסכים לעצות
בשער העצות ההוא אשר לו דבר פעם
הרבועה שהרב הגדול ז"ל ראוי אם
יש סכלות בעולה וגם כל זה רצון שהיה
הרב ז"ל אשר בו יחיד שהוא קרוב לחדי

אות האלף איכות שם לסוף עליון

לשון המקרים הקראים והמחברת ענרוה והמעתיקים
מחלת איך שהיא אלא על הכוונת הדבר
מיכה יעצמו וקו כולה על מי זה הכוונה ונעשכים
בזה אחר לשו הערבי שיש בו איך ואיכות. וכן
בעינו מנוגע ומצוייך ומהלכייך שהוא
מה בל איכות. ומשכיב בזה אחר הערבי ושמוה
שם בפ שאם לאחת מן המאמרות העשרה אשר
לו יחלש נפעלו ומהיותו מאחד מהם. האחת
מהם עצם והתשעה מקריים. והם מאחר הכמה
ומאחר האיכות. ומאחר הצורה. ומאחר הפעל
ומאחר המנה. ומאחר המצב. ומאחר לו
ומאחר שיתעל ומאחר שיתפעל. וכבר
בארו מהספרים המחלקים שכל המאמרות מהות
כל אחד מהם כמי מה שמוליס מן הקצוות. ומוב
מחברם לך קצה כי יוסף נעזרנו בזה המאמר.

זקיון ושאכבת בפעלת מאמרות מאחרי
המעתיקים אשר לפני ואחרי המחברים
לך נראה לי שהיה שמו לזה מאמרות
מקרים. לן מאמרים או מאחרים. כי כן העבדת
והקנאה. ובלשון ערבי כריזקיניט לשון קניות והיו
מחלקת עניני. עצמות או עצמים בשאחר על דבר
רוצים בהלת לאחרות שכל אחד מהם נאחר על
דבר כולה ואחד מהם. כשתסתכל כל אחד
מהם עמוד מופלג מדבר. הנה נראות על החיים
הנקי הלשון החי והדבר והוא עצם. וכן תוכל
כל עצם שחוד. ואחרות שהוא נקראת האיכות. וכן
השוא שהוא כל סוג האיכות. או הצורה הנראה
איכות ומה המחלקת. וכן הצורה שהוא הרך והקשה
והוא מחלק אחד מאיכות. וכן כל מה שיהו. וכן
הצורה על דבר שהוא עגול או קעון והוא כפות.
וכן כל המאמרות הנשארות על הלרך הזכות שם
שהוא סוגהם על סוגהם או שהוא סוג מאמרות
המקרים כולם על הסוגה וסוג הענבה והשוא שהוא
מיוחס כולם נאמרים בשאחר על דבר.

ובקודם שהתחיל בביאורם אקדים להודיעך
ענין שבעה שהוא שהמאמרים שהם הסוג חכמי
הקיולקה. הוא שהפילוסופים חלקו המאמרות
העשרות הכוללות לחמשה חלקים או אמרו בזה
הענין שכל הענינים הכוללים חמשה. והם
הסוג. והחלק. והיחיד. והמקרה. והתולדה.

הסוג שהוא שאחר על דברים
שהוא שאלת מה הוא. וכן חקקהו הוא אחר
מאחרי הסוג הוא הכולל יותר מאחר שאחר
עליהם שיהיה בו שוה לדברים שהאחר
שהוא החלק שהוא שאלת מה הוא הסוג. הוא
שהוא שאלת מה הוא כוללה לדברים
רבים חלוקי האיכות כשאלת מה הוא על
דרך משל שכולל כל מיני החיות שהם
ושאחרי האדם והסוס והשור והכלב
וכל שאר חיות הוא סוג לכולם
וכן החיות הוא סוג כולם

שאולה הפילוסוף הערב בלשונם מלטו יין או זולת
כי שם קודש הוא ולא ידענו מאי זה לשון הוא. וכן
הטעמים והולם הניצרים שיש הלשון בקולן וקולן
אותן חיולי שאין לה. בלשון הנוצרים. ואם אני
פרשר לפני רן המעתיקים המחברים שאלונה משם
הערבה פרשר היא בדרך המקומות. ובמקומות
פרשיותיו בחומר ראשון. ועתה אני אריך
להודיעך עניין חומר בכלל ועניין חומר הראשון בפרט
רע שהמלה שהעתקנה במלת חומר תחילה היתה
מלה תורה בערבי על דבר מחר שמקבל צורות
חלוקות בפני עו בחילוף כגון שעשוה קערה
סכינים וחרבות וחיתים וחתים וכלים מחרים
אין להם שם פרט בזה. אך החילוק וההבדל
ביניהם מצד צורותיהם או מצד מחריהם.
וכן הוא עניין החומר בזה היותר שעושה ממנו כפי
חילוף הצורות אין נפסד להם ככל אשר יחדש כח
מלאכת הפחשבת. על כן שחלטו שם חומר לכל דבר
שיכון לקבל צורות חלוקות. והושם על ידי ההשאלה
שם לדבר שאינו מקבל רק צורה אחת כמו הנחושת
נקי שהוא הסוגן והמים. כפי שנראה על השמש
ויתר הכוכבים שאמרו הפילוסופים שאין אחד מהן
אין תחת סוגן שעליו. ונצרך לפני זה הדעה להודיעך
כי לכל אחד מהן חומר זולת חומר האחר. שאילו
היה חומר כולם או חומר רביעי מהן משותף היה כל
אחד מהם משנה צורתו ומקבל צורת חבירו המשותף
עניו כפי שביאר הרב ז"ל בספרי נ"ב אין החלק השני.
ואולם עניין החומר הראשון הוא הדבר
הנחשב או המדומה שקבל צורות לפי יסודותיו
שהן האש והמים והאויר והעפר. כי הפילוסופים
בשאין שחומר אחד משותף לכולם לא שיהיה לכל
אחד חומר מיוחד. לפי עניו הפילוסוף הילוני שם
תואר לבעל החומר העקרוני בחומרי או בעל חומר
שהוא הוא תואר לבעל חומר ראשון או שנוכחותו
לי שעשו לפי כמות היולי שישתנות בתקונות שם
חומר שאינו ראשון על פי הדחיקה.

הכון שם נתכלים הפחשבים מכח הפשר
מפני שהם הדוב כעניו המעלה
והיחיד שהוא שמות בשיש זה אחר זה על חשובים
שבע מדות יקרשונן יחידים לפני עשם וסגולות
מעניין מעלה מכל העניים. לפי שהם סגולה מכל
בני מדה.

הפך שם משותף לתקרה שהוא בהבדלים
הדומה פין המקדה שנקרה לו הפך
והיפ והקר ושהם יחולו על עשם אחד פלבון והשחרות והדומה
להם. ויש פן ההפכים שאין ביניהם אמצעי
כאחות והשקר וכולם בהם. ולא כפי המהבי ל
שאפ שפרשר אמצעי בין האחות והשקר.
ואהם שביניהם אמצעיים כשעם העשליים. שבין
העגן והשחרות יהר המדומים. וכן החום והקור
הפושר. וכן שאר במחדר פן המאמרים שהוא הפך
מחדר אחר כשיהיה הנשוא באחד הפך הנשוא
בשאר ועשאם אחד או שפרשר ש. כזה
שהפ על נשוא כשיהיה כלי ויהיו הנשואים
עליו הרבים שביניהם אמצעיים. כמו ערך המים
והפ הקיץ והמים והפ חמים. וכמו ערך כל מדה
לפן כל מדה שחור. הנה יתעלו שאר המדומים.
וכשהיה הפרשא אוש מיפשר שיכזבו שביהם.
הנבר ההוא לפן הבנב ההוא שחור ונפקר
העולם שנשאר חלקים. כמו ערך הקרב
המדומים לפנים והעת המדומים שחורים. ולעולם
יהיו על כחו מקבל. כמו ערך החוכמה מהקנות הטעם.
ואולם המאמרים

שכל המעשה והפילוסופיה מופרדים
שהברזל הכרח העין שאי
אי אפשר מבלתי שכל אחד מהם מבלעדי השכלים
האחרים שהם סבת מציאות הנפשים וסבות
הנעשים. והשכל ההוא הוא עניין העצורים
בהשגחות השלמות. כי עניין שהוא עניין
עזרת הנשמות השלמות ונצחן ובעלי חייהן.
ואין ספק שיהיו שאין אפשר אלו רק בבית עזרת
הקדש מפני שהיו שכל או מאזור להשלים שכרם
האדם בכח שהיתה עזרתו וזן הכח אל הפועל.
השכל הזה קיומו שכל הפועל בעצמו שהוא פועל
הנמצאות הפרחלשות יום יום בתת עזרתם שהיא
הוויתם. ועל שהוא שאפ הנפשים המחברה הזרה
כדרך כל בחיבורו שהוא מושיב ומאזה שקראתיו
הפילוסוף פועל ומניע כל הפרטים בעלי נפש לפי מחרב
הפיעות. או צורות מושכי בני אדם לפי הדעת
הישרה ומויב יודע אמה מצא רבי כל הנפש ההוא
וכל שהשלו בדברי רבותיו כל בספר המדיעות
או בזולתם. שכל נקנה ושכל נרכש
קדוש שהם תפלות.
נקנה ושכל להוסיפת בימור בתקוף גדלה ורוחב
ערבית פילוסופית עד השם יתברך כל נפש ונפש
לפי מה שהוא מחשבו בו לדעת בו. כמוכות
מחרונהו בחלות ומישוש לא סר ולא
יסור אלא סר כך או לא סר מהיות כך עבינו
שהצייר היו כך בלתי הבלה בזה שעבר ולא יסור
כך או לא יסיר מהיות כך. עבינו שהצייר יהיה
כך לעתיד בלתי הבלה. אותה העין העברה
שכ עבר ומעבר ומשנה
בו בזה הדומה בשני עבינו. הוא על מאמרך
המאמינים שכל מקרה עבר ויחשב שחוללבל
גשם פשוט השתחהו בסך ונך מחלק הרחוק
בהקדמה העבירית זאת הדומה הדומה
שער ההעברה לדבר שיחזור או יעבור שלא
בדיוק כרחוי איך העביר הכוונה הראויה בו
יחזיק שעל דרך ההעברה וכך או עשה כך.
עבולה נקבר מעגל סביב שהוקו שכ לשוחח
שעל שהתוכן נקודה שכל הקיוס
הישרים הועתויה ומניעה אל הקו הסובב בשטח
ההוץ שיוכ והנקודה מקראת מרכז העבולה
הנה הוערכנו לבאר כל אחד בחיבורו
עד לדעתך. שהתוכה בתקוף לפי דעתי מחזרו
עד לדעתך כי לא אחדשיע ומפני שלשו
הערבי בו על עשיתיו כן על. אחד כן הסכמתי
להחליפו בחלה לפי. מפני שהיה ידועה. ועניין
על לדעתך נועצו הם שיזכרו עד מחתם מחתם
במקומו. ואולי נשאר שהם אלא החלפתי על כן
הודעתי עניינ של מה שהוא עליונה כן הוא לשון
הערבי בעניין כפי מה שהוא רגיל בלשונם מיד
עת ומפני העתקתיו בהחלף כאשר מיעותיו
אחר כן נתתי את לבי שלא נשלמו זה העניין
בלשונינו והחלפתי כפי מה שהוא או לפי לך
שהוא בחסור מלה עניני והחלף מלה על בחלה
לפי. ואולי נשאר מהם על כן זכרתי עניניו ויקצרו
הדיוקה. וכבר העירותי על זה בתחיבת זה השער.
נעלה והנבוה מחנו שמחנו במקומות בעניין
נפתלק והעבוה מחנו שהוא הרעפון
והיה החלפתי רבים לנזרת הפתלק ומפני שהוזרו
יותר ב רגיל בלשון להיעות המשלה והתלמוד.
עניינם לוהייה ויוזן אל הנעלים והכוכבים
ומקריהם וכן מה הכתוב
השמיב שמים לה. עבלם כאלהי בחלה
מחכות. ובבינו מחנו. הכוכבים עשכים
אחר הפילוסופי שבבו מן המלה שהעתקתיו אל
עצב. עבלם תרדי. במרוניהו בחלה חלק

ערך ידוע. עניינו ועשותו המעתיקים עפ
מלה. יחס שמוקח בחיב זה מחבירו.
ואמר ערך עשרה אל שלשים כערך שלשים אל
תשעים. וכן ימצרו יחס עשרה אל שלשים כיחס
שלשים אל תשעים. העתיק מלה משותפת
אל העתק בלא מתקוף למקוף המעתיק
חייב ולא ילעג. וישתקן משם ההרה. ואל העתקת
לשון אל לשון הכוונ לעניין אשר העתיקו חכמי
חזקיה מלך יהודה. שעניינו העתיקום מפי אומרם
אל הספר שכתבוהו שם. או העתיקוס מפי אומרם
אל לבותם ושניהם וזכרוה. וכן לקוראים העתיב
דברי הקבלה לפרי העתקה אמר העתין ואומר
בחיבי מגמגם לשון נופל בשני העניינים ואומר
שעניינו בלשונינו הכתוב הקל שהיה איפשר
לעשות בתקונו. ויפול עליהם לי שיותר הוא מוכן
אליו מעתיקו אליו בלשונותיהם מאומרו העתיק
אליו מדבותיהם. ועתה הוא בלשוננו שם
לזמן בעבור שהוגו מעלמי לפי הדעת
ההמוני בין הזמן העבר והזמן העתיד. וכן היו
בפי חכמי הלשון הקדמונים. ואולם לפי האמת
בינתנו אין רק שם זמנים עבר ועתיד. כי עת
ישלנו וקו לא ידומה חלק מזמן אלא עבר או
שאינו עתיד לבוא. שאותו חלק מזמן כמה שיתעכב
אשר בפי כאדם עדיין בגלות איכות כשידבר
האדם מה שעבר מן הזמן ומה שעתיד לבוא
מעט יהיה סוף מה שעבר מעט הוא ותחלה למה
שעתיד לבוא כאשר הקודמה שעליה יחלק הקו
הוא סוף. לאחד החלקים ורמוז לחלק האחר
והלבר ההוא המדומה שיחסו אל הזמן השמוך
בדמיון כיחס הנקודה המדומה אל הקו החיחלק
יקראוהו הפילוסופים עתה. סוף לבר יחס עתה
אל הזמן היא כיחס הנקודה אל הקו ושניהם הם
בבל מיעתה כי הזמן והקו מלין אחד אין הכתיב
כאשר זכרנו בגלות מיכות. ועשו מעיני הפילוסופ
עתות לשון רבים ומשתכח בבל אחריהם.
אלות הפלוסופיה. פילוסופיה מלה יוונית. פעניה
אהבת חכמה.
ומהגה עבר פילוסוף ואינו בהגיוד פילוסופוס
אולי היה שניהם. והמעתיקים והמחברים מלבד
עניני העתיקוך בלשונם אל ספרינו. והפילוסופ
בנו מהגה בלשון ערבי ואחרו כאן בנו ומלה
נפעל הוא הזמן בזה שהנפעל עוברו העשוי והמפ
נהטהנעת החומר הנעשה עב
שיקבל צורה אחרת. וזה הוא עניין כל נפעל לפי
דעתי. אריסטו שמין מעלה נפעל אל העבד וניור
ולא חוזק מהעבד ניור. ואולם אעל המאמינים פ
חלושו עם נעוריו כי שנאמר שהיו אומרים
מהומנע הנמון רבי הרב מלך זעל. כי העיד שכן
היה אומנם שלמה ואחרונה לוי אבינו עה. יוין
אצלם לך מין אחד מנפעל כדעת אריסטו
פועל הוא שם לענין הבר שיהי בזמן מיוה
שיהיה מהיב השיניים.
והתפעל הוא שם למקבל השינוי וההתפעלות
הזמן לשינוי הנעשה והתפעל בשרך
אלנו והפעולות לנו בדים מהפעלות.
לבר בתפעל הוא הבר שיצא ליבי מעשיה וכבר
שהזכרנוהו במלת כח. פירוש
ידוע בלשונינו ואולם שהתיו להשקה
הזמת שמקום מלה שעשיה בזמן קבר שלא
כפשוטו שלא מעשיה בלשונינו מלה זולתה לעניין
רקה. ואולם הושמה בלשונינו לשותפה לפירוש
ההוא כפשוטו של לבר הפעול ולפירוש אהוא
שלו בפשוטו. ובשביל מיה העניין בעייבים מאמרנו
פעול בעניין יצוייר מיה שלא עשיה בפשוטו
תשוב. עניינו שמיהו מורכב מהבריו לבים
רק הוא לבר אחד מיוחד והשם מוכן

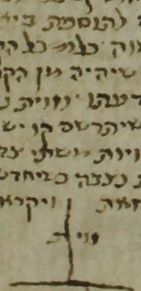

אשר בהוכו יתנשע בהתנשעה התנועה
היתה וגיד כיצד אחר התנועה וקיים להם כעין
הברחית כי יכריחם להתנועע התנועה ההיא
בכך תנועה שהתנועה הראשונה היתה ומערך
למדרך לבני מה שהוסח בהתנועה הראשונה עד
היום וב' אם התנועה היא מהירות המערך כמו
שאמר אחד מן המחדשים אשר אין ענין
בו תהיה התנועה ההיא אשר לעולם היא שוין
להם להתנועע התנועה ויהיה מהירות מה התנועה
שלהם והתנועה יהיה הנמצאים עם הגלגל העליון
עקיאות וב' כן יומיית שהיוקה מהברחת היו כ'
כמוכרחת לא יתנועע מהנה זה העצם.

התנועה מקומיות שם התנועת וגם מהקום
למקום כי בעבור
שהתנועה היו מתיעב ובמחמרות שונות ויחס
כל אחד מהמינים אל האחר שהיו נמצאת בו
בו ובבר אמ הקמון מהן לו בהקדים הרביעית
מן ההקדמות שבדברי החלק השני שעל התנועה
הזאת המקומיית ואמר שם התנועה ביחום
כלומ שקיים היא המיוחדת בזה השם והמיוחדות
נאמר על דרך כלל והיא הקדים התנועה חפם והיה
והמיוחדות יעשרך אחרים שיוחסו אל המינין שהם
בו על כל פנים כאומרך התנועת השיבני או
התנועת העמיחה והקלוך או התנועת ההוויה
וההפסד אך התנועת המקומיית יאמר התנועה
סתם לבד לא יצטרך לחסיף אל המין מן המינים
שהנמצא בו כי לא יאמר בבל מיקום התנועה מקומיית
אלו התנועת היוצה אך התנועה סתם יסכים ובשבור
שכל אחד מהמינים הראשונים התנועה ייחדו
התנועה הנמצאת בשם מקומיית בשבור
שהיא התנועת בין מהקום למקום ויה ויה
שהוא מיקום השנים ושלש
הנשים מיקומין

שאול שואל שאול שאול. וקח מאתו עדי רמאות
למרמות
ולא נהיה בעת שאול שאול. אוי לו העלתה נעורת
אוב.

מפי חכם דקדק הקרוב. חס במדרשות חס בקלות
דברי חכמה ומליצות. הכל ולמדם עשתי אלהי
ובכל דבר תהיה עבר. כי בנעים עמדם לתורה

ברוך נותן ליעף כח ולאין אונים יעצמה ירבה

Permission
Bibliothèque nationale de France

שכל הטועה

ערך ידוע עניינו ועשוהו המעתיקים עם
מלת יחס שמות באים זה אחר זה
יאמר ערך עשרה אל שלשים כערך שלשים אל
תשעים. וכן יאמרו יחס עשרה אל שלשים כיחס
שלשים אל תשעים. העתיק מלה משותפת
אל העתק גם ממקום למקום המעתיק
הריס ולא ידעו. ויעתק משם ההרה. ואל העתקת
לשון אל לשון קרוב לעניין אשר העתיקו אנשי
חזקיה מלך יהודה. שעניינו העתיקום מפי אומרם
אל הספר שכתבום שם. או העתיקום מפי אומרם
אל לבותם ושמרום וזכרום. וכן קוראים הערב
דברי הקבלה דברי העתקה מזה העניין ואנו
נזרתי ממנו לשון נפעל בשני העניינים ואנפ
שנמצא בלשונינו הבנין הקל שהיה איפשר
לעמוד במקומו. אבל נראה לי שיותר הוא מובן
אצלי נעתקו אלינו מדותיהם מאומרו עתקו
אלינו מדותיהם. עתה הוא בלשוננו שם
לזמן העומד שהוא אמצעי לפי הדעת
ההמוני בין הזמן העובר והזמן העתיד. וכן הוא
בפי חכמי הלשון המדקדקים. ואולם לפי האמת
בעצמו אין רק שני זמנים עובר ועתיד. כי לא
ימצאו וגם לא ידומה חלק מזמן שלא עבר או
שאינו עתיד לבוא. שאחרי שהזמן כמה מתדבק
אשר כבר בארנו עניינו במלת איכות כשידמה
האדם מה שעבר מן הזמן ומה שעתיד לבוא
ממנו יהיה סוף מה שעבר ממנו הוא תחלה למה
שעתיד לבוא כאשר הנקודה שעליה יחלק הקו
הוא סוף לאחד החלקים וראש לחלק האחר
והדבר ההוא המדמה שיחסו אל הזמן המחולק
בדמיון כיחס הנקודה המדמה אל הקו המחולק
יקראוהו הפילוסופי עתה. סוף דבר יחס עתה
אל הזמן היא כיחס מנקודה אל הקו ושוים הם